

INCVNABVLA

F 1341-

min.

37

1343

nska.

Inc. 1341-43

2 b-ki Crepla.

2
Pierwotnie opiewane było wiersz
z inc. 2552 (Trambette por. i c. d.) a później
crescimentazione z gotyck aliterationis
Theol 11648 por. opiewa.

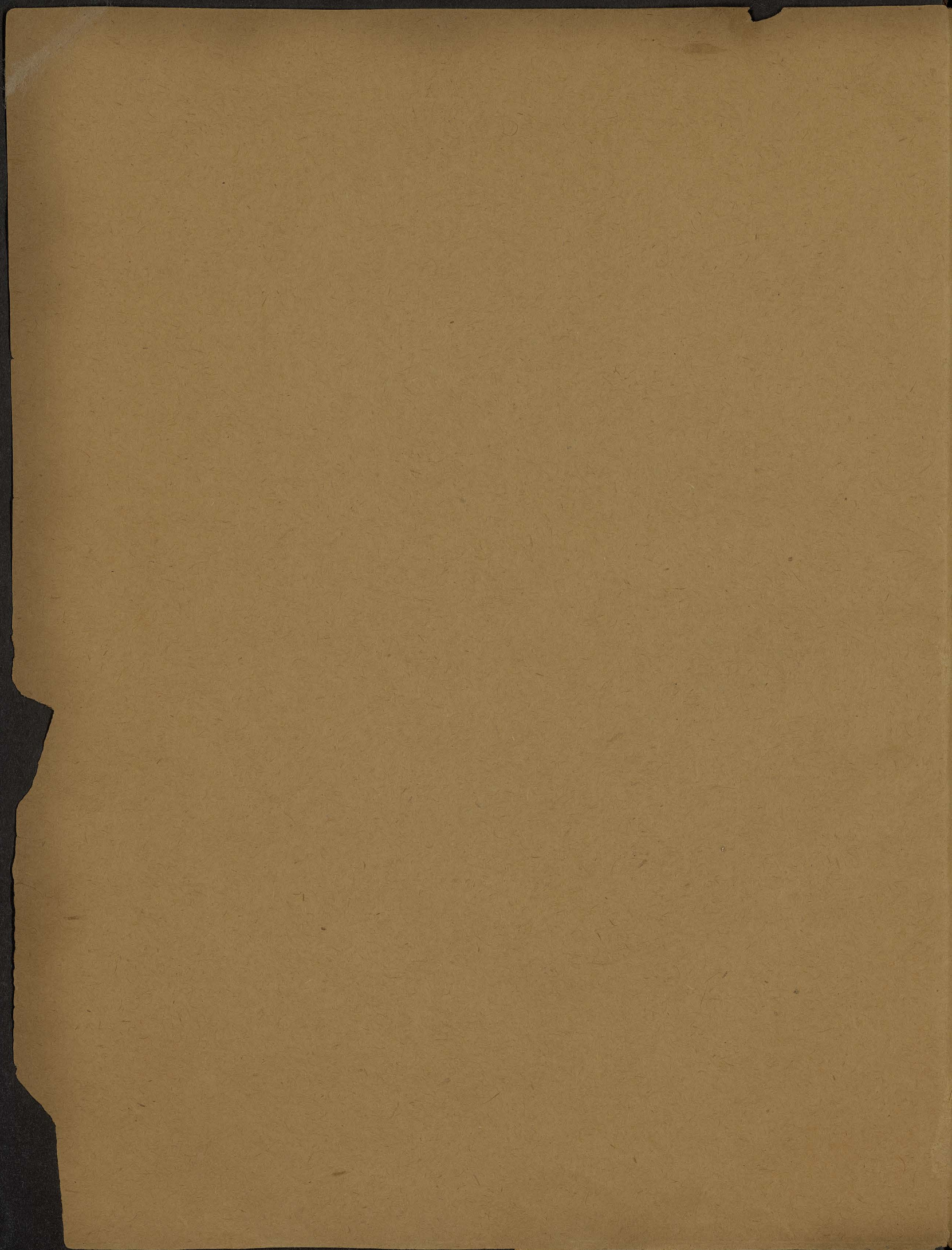
Oktadina Teol. 11648 (393262 III)
istotnie odpowiada oktadynie
Inc 1341-43

Natomiast dylem między to
dwieście nie były opiewane razem
z Inc. 2552. Prawdopodobnie tu
pomysł Creplańskiego introligatora
Inc. 2552 idealnie uzupełnia
brakujące części Inc 1343

Edmund.

dawna sygn. J. VII. 5 b, c, d

a) Cortesius Paulus, Sententiarum libri. Roma 1504
393262 III

Trin. 1343 K1.
BMC V 457 (verse)

Opus doctrine Scotice Patavii in thomistas dis-
cussum Sententiis philosophi marie cōueniens v3

Tractatus de futuris Cōtingē. Char. ij.
Quolibet Metaphysicum Char. xi.

Sentē. in explanationē formali. Char. i.
Q. formalitātū alterius aucto. Char. xix.

of Glavin 6455
15 645 (verse)

Mobi. Vene. Patricio Alequiti aurato Antonio Lauredano cōmend.

Qui ante sciebam vir Illustris te doctos nō modo non aspernari: Verum qdem ijs q̄ maxime delectari ac pro ingenti tua sapientia illos amplecti solere: me iam impellit vt incepti oneris, saltem litteris tuū grauissimum iudiciū particeps faciam. Tum enī (decem annis et supra euolutis) pro Re Veneranda ad Ludouicū et eo dūfuncto ad Karolum filium duos aliquō interiecto tempore Valliaz Reges vnicus Orator legationem gereres neq; eis rebus quaz gratia accesseras vlla i parte defuisset: nō potuere vlla aduersa turbines discrimina et vsq; ad internitionē moctus q̄ (diuina disponēte clemētia) superasti et euasisti: qn̄ delectationem atq; voluptatem d̄ litteraz tutissimo profugio vendicares. Tum est sacz volūmen totū a te recognitū. Tum altius ommissis physicis tue s̄a acie iuuenite preludis ad theologoz Enigmata atq; etiaz Paradoxa contēdens: certando non nunq; sepe interrogando viros in theolo. primarios tibi accitos Axiomata: multū quo tempore Parisiis Regiā sequebamur. Ijs in studiis p̄fecisti. Nec et alia cōplura expiuita (lz quoq; in p̄senti munus te pub. solito librorum orio diuertat) me sperare faciunt vt quoz scripta nostri Pro uincialis. Ad. Ant. T. Scotti accuratissimi Doc. viri supra modum studiosissimi que s̄a taz inhyanti impressori corrigere accingor: in lucē venerint: legere nō dedigneris. Illaq; vbi legeris vt in ceteris magnanimit̄ agis) vehementer sis pbaturus. Adodo tamen id spondeas: qui diui Thome doctrinā Scotice antecerre consueuisti: dū opuscula perlegeris: si Scoticam mutata sentētia p̄tuleris: non sis egrelaturus. Ea. Padue. Ad. cccc. xliij. p̄ij. Adensis Octobris. Fra. Joannes Antoni⁹ Parauinus ordinis Adinorū inter phy. theologosq; minimus se iterum cōmendat.

Venera. P̄. Salu. Litteras tue. P̄. perlegi superuacaneam satis testificationē amoris erga me tui p̄ferentes. Doctaris ad amplectendam. Ad. Ant. Viri mea sententia doctissimi Adethaphysicorum traditionē longe ante (vt aiunt) editam: propediē vt scribis per impressoriam p̄tiam cunctis exponendam. Et ne exhortatio inanis fortasse videretur: temporum quibus in gallis vna fuimus memoriam repetens: lenitas in me tua effecit de viribus meis maiora q̄ possim: ex industria cogitare. Quippe (tameñ viri de quo ad me scribis ob sanā eius doctrinam maximam ex estimationem retineo) curis tam varijs oppressus sum et priuatis et pub. vt dum ad tempus etiam diuina lego: persillere vix absq; impedimento possim. Verū tamen si in facultate ipse liber (ut scribis) prodierit: ad animi leuandos labores quantum per ocium licebit: videre conabor. Ea. Vēn. xvij. mensis Octobris. Ad. cccc. xliij. Antonius Lauredanus tuus.

.A tergo.

Venera. Religioso ordinis Adinorū
Magistro Art.
ac theologie. D.
F. Joanni
Antonio
Parauino
viro

Primi operis tabula

- Lector aduerte. hos nũeros char. nõ eẽ psequẽtes v3.
 .55. .58. .66. .67. .74.
 Quib⁹ singul⁹ totidẽ i hac ta. subsequẽtes corrdet v3.
 .56. .59. .64. .69. 71.
 Questio ytrũ deus precognoscat futura p̃tin. c. 2.
 Arti. Primus subtiliter quõ apud phylosophos ca
 pitur contingens: ostendit. c. 3.
 Arti. Secundus. An futurum contingens sit ad alte
 ram partem determinatum. c. 4.
 Arti. Tertius. An ip̃a contingentia habeant aliquã
 causam sui esse. c. 5.
 Arti. Quartus. An deus talia p̃tinentia p̃cognosce
 re possit anteq̃ sint. Qui determinat⁹ bus s̃m phyloso
 phor⁹ viã. Quia ip̃obata: post modũ s̃m theolozos ⁊
 p̃ veritate catholice determinat⁹. c. 6.
 Ad argumẽtũ factũ in p̃nº r̃ndetur. c. 10.
 Finis.

Secũdi operis prima tabu.

- i. Q. Utrũ ens prima diuisione diuidatur per finitum ⁊
 infinitum. c. 11.
 ii. Q. A. ens quod est commune deo ⁊ creature dicatur
 vniuocum. c. 12.
 iii. Q. A. De mẽte Doc. sub. sit q̃ metha. cõsideret qd
 ditates solũ in vniuersali. c. 16.
 iiij. Q. A. Matura obi sensibilis sit obiectus p̃mũ ⁊ for
 male sensus. c. 18.
 v. Q. A. singularitas sit cã sine q̃ nõ i actiõe sensus. c. 19.
 vi. Q. A. Metha. subalternet sibi oẽs alias scias. c. 19.
 vii. Q. A. i compositio substãtiali sint plures forme reali
 ter distincte. c. 20.
 viij. Q. A. Idẽ terminus sp̃e: per mot⁹ specificẽ distinctos
 acquirit possit. c. 26.
 ix. Q. A. Facili⁹ sit corrdpe: p̃ gnãre. c. 26.
 x. Q. A. Inferi⁹ dicat⁹ eẽ pfecti⁹ q̃ sup̃i⁹: vlt̃e⁹. c. 27.
 xi. Q. A. Sba nãlis possit eẽ subm p̃hyc nãlis. c. 27.
 xii. Q. A. Propo p̃e: couertatur in per se. c. 28.
 xiii. Q. A. Demõstra. iij. quas facit. f. Tho. ad p̃lonez
 (ois hõ nã scire desiderat) sint. iij. aut tñ vna. c. 29.
 xiiii. Q. A. Eodẽ appetitu intellectus appetat scientiam
 ⁊ intelligere. c. 29.
 xv. Q. A. P̃dicata qd̃q̃dest. sint p op⁹ intellect⁹. c. 30.
 xvi. Q. A. Sba possit eẽ fũdãtũ potentie actiue. c. 31.
 xvii. Q. A. Bnãtio sbalis distiguat⁹ a termino. c. 32.
 xviii. Q. A. methaphysicus possit probare substãtias se
 paratas esse. c. 34.
 xix. Q. A. Indiuuatio nãe fiat p hebertates. c. 34.
 xx. Q. A. Adã sit eadẽ nũero oĩus gnãbilis. c. 41.
 xxi. Q. A. P̃lra acci. possint etiã s3 nãez inesse. c. 41.
 xxii. Q. A. Adotus possit eẽ i intelligentijs subitue. c. 42.
 xxiii. Q. A. Sba vt sba sit sepabil⁹ ab oi accidente. c. 42.
 xxiiii. Q. A. Adã possit separi a forma. c. 44.
 xxv. Q. A. Intellect⁹ diuini⁹ intelligat aliud ab essentia
 sua. c. 45.
 xxvi. Q. A. Esse ⁊ eẽtia distiguat⁹ realiter. c. 46.
 xxvii. Q. A. Zidagis vniuersalia sint nob notiora min⁹
 vniuersalibus. c. 48.
 xxviii. Q. A. Def regressus a cã ad effectũ. c. 53.
 xxix. Q. A. Adediũz demõstrationis sit diffinitio subie
 cti vel passiois. c. 54.
 xxx. Q. A. Corrupti⁹: idẽz numero per diuinam po. sit
 reparabile. c. 56.
 xxxi. Q. A. Intẽtio nõ sensata: cũ itẽtiõe sensata in sen
 su recipiatur. c. 57.
 xxxii. Q. A. Cogitatiua distiguat⁹ ab extmatina. c. 58.
 xxxiii. Q. A. Ymaginatiua ⁊ memoratiua sint potẽtie
 cognitiue. c. 58.
 xxxiiii. Q. A. Ad noticiã p̃pleã p̃ncipioz regraf cogni

- Ho scẽtitua p quã apphãdãt extrema vnita i re. c. 58.
 xxxv. Q. A. singulare p se ⁊ directe intelligat⁹ a nob. c. 60.
 xxxvi. Q. A. Actio diuidit⁹ i imanẽtẽ ⁊ trãscũtẽ. c. 62.
 xxxvii. Q. A. Actio sit in agẽte tãq̃ i subiecto. c. 65.
 xxxviii. Q. A. Def aliq̃ vnitas ex natura rei mior vnita
 te numerali. c. 65.
 xxxix. Q. A. Ale hẽat eẽ extra animã. c. 71.
 xl. Q. A. Entis inq̃tũ ens sint p̃ncipia icõpleta. c. 70.
 xli. Q. A. Si tñ eẽt substãtia naturalis: phisica eẽ me
 thaphysica. c. 70.
 xlii. Q. A. Difficultas intelligẽdi sit ex intellectu nfo: aut
 ex rebus. c. 71.
 xliii. Q. A. Visus sit p̃stantior alijs sensib⁹: ⁊ magis sa
 ciat scire. c. 73.
 xliiii. Q. A. Ab h ⁊ illo mouẽi p̃t abstrari vni cõe. c. 73.
 xlv. Q. A. P̃p̃ria passio distiguat⁹ reali a sbo. c. 75.
 xlvi. Q. A. Ens hẽat veras ⁊ p̃p̃rias passioẽs de se de
 mõstrabiles. c. 75.

Eiusdẽ operis secũda tabula

Merum tamen lector nota premissos ti
 tulos qd̃nũ vagat⁹ ia
 cẽtes alr ordiari s̃m Auctore q̃ s̃b̃cripte sue. q. iaceat.
 Nãq̃ iduẽtis tẽporib⁹ ⁊ a diuersis collecte nõ potue
 rũt ab ip̃siorib⁹ rã repẽte in ordinẽ suũ redigi. Quas
 (ne oĩno carere dispõne debita putarent⁹) subiecta
 prefaciscula Aucto: p̃notant.

Instituendo igitur circa metha. Aristote. mo
 uendi sunt questiones.

- Quartũ sũt. xiiij. Articuli p̃ncipales.
 A R. i. de ente i se absolute cõsiderato. cuius sunt. iij.
 Quẽta videlicet.
 i. Q. A. Ens p̃ma diuisione diuidat⁹ rẽ. c. 11.
 ii. Q. A. Ens cõmune deo ⁊ cre. sit vniuocum. c. 12.
 iii. Q. A. Ens iq̃tũ ens habeat p̃n. incõ. c. 70.
 iiij. Q. A. Essentia ⁊ eẽ distiguat⁹ reali. c. 46.
 A R. ii. de ente in habitudine ad methaphysicã cõsidera
 tionem. Cuius sunt. v. quẽta.
 i. Q. A. Ens quod eẽ subiectus methaphy. habeat veras
 pass. de se demon. c. 73.
 ii. Q. A. De mẽte Art. ⁊ Sco. sit q̃ metha. cõsideret qd
 ditates in vniuersali tñ. c. 16.
 iii. Q. A. Metha. subalternet sibi oẽs scias. c. 19.
 iiij. Q. A. Metha. possit pbare subas sepatas eẽ. c. 34.
 v. Q. A. Si eẽt tñ suba nãlis: phica eẽt metha. c. 70.
 A R. iij. de vli p̃tẽto sub ente. h3 s̃t q̃ita ser. videlicet.
 i. Q. A. P̃dicata qd̃q̃dest sint p opus intellectus. c. 30.
 ii. Q. A. Ale sit aliq̃ reale extra animã. c. 69.
 iii. Q. A. Ultra vnitatem singularem sit dare aliquam
 vnitatem realem minorem. c. 65.
 iiij. Q. A. Utrũ magis vliã sint nobis notiora minus vni
 uersalibus. c. 48.
 v. Q. A. Utrũ minus cõmune vel inferius sit pfectius ma
 gis cõmuni vel superiori. c. 27.
 vi. Q. A. Indiuuatio nature fiat per hec̃ex. vel p̃p̃e
 tatem indiuualem. c. 35.
 A R. iiij. De p̃ticulari sub eẽ. f. sba sũt q̃ita tria v3.
 i. Q. A. Utrũ Substãtia possit imẽdiate fundare relationẽ
 potẽtie actiue. c. 31.
 ii. Q. A. Bnãtio substãtialis distiguat⁹ a termino. c. 32.
 iii. Q. A. Suba vt suba sit sepabilis a q̃l3 accitẽ. c. 42.
 A R. v. in specie post sermõẽs vniuersales est de deo
 cuius sunt duo quẽta. hec videlicet.
 Primũ de eius intellectu.
 Utrum intelligat aliud ab essentia sua. c. 45.
 Utrum ad ip̃ius c̃p̃equentiam potentiam seu ponatur
 voluntas seu alia. videlicet.
 Corrupti⁹: idẽ nũero p diuã po⁹ repari possit. c. 56.
 A R. vi. De creaturis q̃tũ ad potẽtialitatẽ p̃tẽtũ
 de materia. primo ex qua: sũt quẽta duo videlicet.

i. **Q. A.** Adā pma sit vna numero oīum gene. 7 corru. c. 41.
 Que est de vnitare in se.
 De eius distinctione ab alijs est.
 ij. **Q. A.** Utrū adā acria per diuinam potentiam possit se-
 parari a forma. c. 44.
A. R. vij. De materia minus pprie accepta que est in q
 7 circa quam. 7 sunt quatuor quesita.
 i. **Q. A.** Bnāliū. U. Propa paf. rea. a sbo distiguat. c. 73.
 ij. **Q. A.** Speciale. Utrum. Plura accidētia solo numero di-
 uerfa eidem subiecto simul in esse possint. c. 41.
 iij. **Q. A.** Spāliū. U. i. itelligētis possit esse motus. c. 42.
 iij. **Q. A.** Suba nālis possit ēē subm pbe nālis. c. 27.
A. R. viij. De ijs que sūt circa materiā primā mutatio-
 nē in genere 7 spē 7 h3 hic arti. quesita quinque v3.
 i. De abstractione ipsius moueri.
 U. Ab h 7 illo moueri possit abstrahi vni cōe. c. 73.
 ij. De termino. Utrū idem terminus spē possit acquiri p
 motus specificos diuersos. c. 26.
 iij. Utrū facilius sit corrup. q̄ generare. c. 26.
 iij. Utrū actio fundetur in agente. c. 63.
 v. Utrū actio diuidat p imanēte 7 tran. c. 61.
A. R. ix. De actualitate creaturā loquēdo de actu pri-
 mo earum. vnicū habet quesitum.
 Utrum in quolibet composito substatiali sint plures
 forme substatiales realiter diuerse. c. 20.
A. R. x. De actu secundo appetitiue rationalis qui ordi-
 ne dignitatis intellectuum antecedit 7 continet que-
 sita duo v3.
 j. Utrū. Dēs hōes desiderat scire san. Tho. vbi putat
 tribus demōstra. facere notū: vnica faciat. c. 29.
 ij. **Q. A.** Eodē appetitu sciaz 7 ipm scif appetam? c. 29
A. R. xj. Loquendo de actu secundo pferim de ipsius
 intellectus adminiculo. habet quesita tria.
 i. Quorū ad duo reliqua ordinat. v3. U. Propositio p
 se conuertatur in per se. c. 28.
 ij. **Q. A.** De conuersione demōstrationis. U. Detur regres-
 sus in demōstratione. c. 33.
 iij. **Q. A.** De medio potissime demon.
 Utrū sit quodquidēst subiecti vel passiois. c. 34.
A. R. xij. De ipso intelligere. cupiunt quesita duo v3.
 i. **Q. A.** Difficultas intelligendi sit ex parte intellectus
 nostri aut rerum cognoscibilium. c. 71.
 ij. **Q. A.** Utrū. Singulare per se 7 directe intelligatur ab in-
 tellectu nostro. c. 60.
A. R. xij. Communis ē intellectus actus 7 sensitus. cu-
 ius vnicū quesitum est.
 Utrum ad noticiā completā pnci. requiratur noticiā sensi-
 tiua extremorū in re vnitōrū. c. 58.
A. R. xij. De actu secundo sensitue qui intellectus di-

gnitate subsequitur habet quesita sex v3.

i. Utrum natura obiecti sensibilis sit obiectum primum 7
 formale sensus. c. 18.
 ij. **Q. A.** Utrum. Singularitas sit ratio sine qua non. in ac-
 tione sensus. c. 19.
 iij. **Q. A.** Utrum intentio nō sensata recipiatur cum inten-
 tione sensata in actione sensus. c. 57.
 iij. **Q. A.** Utrū sensus visus sit pfectior omnibus alijs sen-
 sibus exterioribus 7 magis scire faciat. c. 71.
 v. **Q. A.** Utrū. Cogitativa distiguat ab extima. c. 58.
 vj. **Q. A.** Utrum. Ymaginativa 7 memoratiua sint poten-
 tie apprehensue. c. 58.

De metaphysicis In sex 7 quadragi-
 ta quesita sub qua-
 tuor 7 decem articulis pro nunc a nobis dictum sit.

Ter. et Quar. ope. Index.

Q. A. Utrū que distinguunt for: distiguat rea. c. 19.

Articulus primus octo nobilissimas
 diuisiones delibat
 entis. Vnicā rei. Accidentis solam. Antuocatiōis ge-
 minā. Cōpositionis partitionē vnam diuina. c. 19.

Cuius primi articuli argumētōrūq;
 pnci. positorū
 intelligentiā plenissimā 7 exaggerat. ad carth. i. ordi-
 ne inuenies per facili.

Arti. Secūdi prin. Primus de iden-
 titate 7 distinctio-

ne rationis in c. 20.
 Eius explanatio 7 intel. vera. c. 4.
 Arti. ij. de idēitate 7 distinctiōe ex nā rei in c. 10.
 Huius intel. vera in c. 6.
 Arti. iij. De idēti. formali. 7 distinctiōe. in c. 11.
 Huius intelligentiā vera in c. 10.
 Arti. iij. De idēti. rea. 7 distinctiōe. in c. 13.
 Eius intelligentiā vera in c. 13.
 Arti. v. De idēti. eēntiali 7 distinctiōe. c. 13.
 Eius intelligen. vera in c. 16.
 Arti. vj. De idēti. subina. 7 distinctiōe. in c. 13.
 Huius clara intelligen. in c. 16.
 Arti. vij. De idēti. obiuā 7 distinctiōe. in c. 13.
 Eius intelligentiā vera in c. 16.

Tertius arti. pān. De inuētiōe oīuz
 dictarū idem. ac di-

stinctiōe. Necon de illatione ex se inuicem. in c. 13.
 Eius intelligen. vera in c. 16.
 Ad argumēta in pnci. in c. 14.
 Eorū explanatio. in c. 17.

Finis.

**Eiusdē eximij Doctoris magistri Anto-
nij Trombete Patavini provincie Sacti
Antonij ministri in tractatū formalitatus
Scoticarum sententia ad instantiā audito-
rum scholarium in Celeberrima patavina
vniuersitate edita inchoat.**

Incaformalitates

Doc. subtilis Scoti Queritur rē. Pro declaratiōe qōtis mote qua q̄rit. Atq̄ que distinguunt formaliter: distinguant etiam realiter.

Notandū est: q̄ est vna ppositio disputada iter Thomistas et Scoti-

stas. Videlz. Dis distinctio aut ē realis: aut est rōis Tho-
miste concedunt istā simplr et absolute. Scotiste negant.

Pro quartū opī. intelligētia p̄rio notādū ē: q̄ res capī-
tribus modis. P̄rio mō pro re subsistētie. Scōdo mō pro
re exstētie. Tercio mō pro re q̄dditiue et cēntie. Et ista se ha-
bēt per ordinē. Qm̄ oīs res subsistens est exstēs: et omnis
res exstēs: est res essētie: et nō econtra. Res subsistēs est
res incōcābiliter exstēs: vt quo: et vt qd̄: que est tñ in nā
substāiali: et tñ cōpetit supposito in genere substātie: quia
tale est incōcābile: vt quo: et vt qd̄. De cōcābili vt quo:
et quod. videas Doctorē subtilē in. vij. di. j. De cōmuni
cabili vero in tertio di. j. q. j. Et in quolibet. q. xij. An pre-
ter ea que dicit Sco. potest assignari diffinitio rei subsistē-
tis: q̄ res subsistens est per se ens habēs vltimatā actuali-
tatē nō ordinabilem ad vltiorē actum: neq̄ est alteri rō
essendi. A qua diffinitioē excluditur mā: et forma que nō
dicunt istō mō res subsistēs. que diffinitio data colligit
de mente Doctor. subtil. in quolibet. q. xij. Res. vero ex-
stēs est in quolibet predicamēto: vel potest esse nō sic intel-
ligendo: q̄ illud qd̄ est in predicamēto et in genere: sit ex-
stēs actu (quā omne qd̄ est in predicamēto abstrahat ab
exstētia actuali.) Sed intelligēdo sic: q̄ exstētia pōt cōpe-
tere rei cuiuslibet predicamēti: sed nō subsistētia: Tum q̄
accidēs est cōcābile substātie: vt quo: Tuz q̄ substātie est
rō essendi in aliquo esse fm̄ qd̄. Similr res exstēs est res
essētie: quum essētia et exstētia sint idēz realiter: neq̄ a se
inuitē separētur: et nō econtra. Quilibet res essētie est res
exstēs in quocūq̄ esse: q̄ res essētie in eē obiectiuo apud
intellectū nō est res exstēs: pro quāto repñtatur essētia
rei seu quidditas per spēm intelligibilem: vt abstrahat ab
omni exstētia et subsistētia. P̄dōt enim spēs intelligibilis
reptare naturā abstractā ab omni supposito: et ab omni
singulari: et ex p̄nti ab oī exstētia. Ex quo seq̄r q̄ (quā
res essētie et in singulari distinguatur ab exstētia et a sin-
gulari. Et silt in eē obiectiuo habeat aliqd̄ esse abstractū
a singulari: qd̄ eē est ex nā rei tā in singulari q̄ in intellectu
obiectiue.) penes talē rē cēntie pōt accipi aliqua distinctio
que nō erit realis: q̄ distinctio realis fm̄ famositatē voca-
buli: et fm̄ oēs est distinctio inter rē et rez exstētie: vel subsi-
stētie. Quā igit essētia de se non sit exstēs: q̄ exstētia nō
est de q̄dditate eius: et vt dictū est: quum in suo esse habeat
aliqd̄ esse ex nā rei: distinctio accepta penes talē rē nō erit
distinctio realis. Neq̄ etiaz rōis quia natura vt distin-
guatur a supposito: siue accipiat vt in ipso: siue accipiat vt
in intellectu obiectiue: habet aliquod eē preter actū colla-
tiū intellectus. Imo etiaz preter actū intelligēdi. Qm̄ ipa
natura in esse obiectiuo vt rellucet in spē: vel ordine tēpo-
ris: vel salte nāe precedit actū intelligēdi: qm̄ est cā ipius
effectiua: et causa: vel natura: vel tēpore: precedit effectum.

Alterius ē aduertēdū circa titulu qōis: q̄ ista se
habet per ordinē. Diuisio: distinctio: non identitas. Om-
nis diuisio est distinctio: et nō econtra. Diuisio enī quā in-
sequat mām: et q̄ntitates: repit solū in mālibus. Distin-
ctio aut tā in mālibus q̄ in spiritualibus. Silt omnia di-

stinctio est nō idētitas: et nō econtra. Distinctio enī quum
sit relatio positiua: presupponit extrema positiua. s. funda-
mentū et terminū. Ex quo seq̄r: q̄ inter negationem
seu priuationem: et habitū: seu positiuum nō pōt fundari
distinctio: sed solū nō idētitas. Et si q̄nc inuenitur q̄ ha-
bitus distinguat a priuatione: aut affirmatio a negatione:
hoc hz solum intelligi negatiue. hoc est: nō eadem. Et illo
mō cōcedimus q̄ sortes distinguat a chimera negatiue. s.
q̄ nō est idē chimere: s. positiue nequaq̄. Notandū
tertio. q̄ distinctio formalis accipit penes formalitates: et
formalitas q̄ntz spectat ad ppositum nihil aliud est q̄ rō
conceptibilis ex natura rei: vt illa dicantur habere distin-
ctas formalitates: que habent distinctas conceptibilitatē.

Ex quibus oibz apparet qd̄ querit in qōne. Atq̄
illa que distinguunt formaliter penes formalitates et essen-
tias vt quidditates distincte conceptibiles: distinguantur
realiter sicut res et res: loquēdo de re exstētie vel subsisten-
tie. Ad vtrāq̄ partē arguit: vt in textu. P̄rio

intelligentia p̄ime auctoritatē adducte: est aduertēdū:
q̄ prima: scōda: et tertia: spēs qualitatē differunt penes ista
scilz esse qualitātē facili: vel difficulter mobilē a suo subie-
cto: et quo ad scōdaz esse p̄ncipiūz nāle agēdi vel patiēdi
cū facilitate vel difficultate: et quo ad tertiā eē formā imu-
tatiuaz sensus. Que tria vel sunt modi non oppositi eius-
dē qualitatis: per quos modos Aristo. distinguit spēs qua-
litatis (intelligēdo per spēs: nō quidē species desperatas: et
incōpossibiles: quēadmodū sunt hō et asinus: sed intelligē-
do per spēs: modos eiusdē qualitatis in numero) vt etiaz
per ista tria intelligendo quasdam differentias accidenta-
les insequētes differentias: et formas cēntiales: que: quia
sunt nobis ignote: circūloq̄mur ipas per istos modos no-
bis cognitos. Sed intelligendo vel vno mō vel alio mō:
semp ego habeo: q̄ idē calor: numero pōt reponi in diuer-
sis spēsbus qualitatis: et quā diuerse spēs habeat diuerfas
diffinitioēs: et diuerfas formalitates: sequit q̄: eadē re
numerali et exstētie stabit distinctio formalitātū.

P̄rio intellectu scōda auctoritatē est aduertēdū: q̄ actio acta est
illud de quo dicit Aristo. q̄ est actio et passio: et nō intelle-
xit de actioe: qua agēs formaliter agit. Hoc appet ex tex-
tōmen. xij. et. xj. et. xj. tertiū p̄horum: vt declarauimus
in qōnibus nris. An actio sit formaliter in agente. Actio
enī acta per hoc qd̄ est esse ab agente: dicit actio: et per hoc
q̄ recipit in passio: dicit passio. Et ita per diuerfas habitu-
dines quarū vna est ad agens: alia ad passū: sortit diuer-
sas denominationes.

P̄rio intelligentia tertiē au-
cto: itatis est considerandum q̄ si rō formalis virtutis: et rō
formalis iustitiē eē vna rō formalis: quicquid eē iustitia:
esset virtus moralis: et econtra. Quod expresse est falsum
et tñ virtus: et iustitia sūt vna res: ergo euz eadē re: stat di-
stinctio formalitatum.

Quarta auctoritas patet in
textu: et de se est clara. P̄rio intelligentia q̄ntē aucto-
ritatis est notādū. q̄ licet essētia diuina sit de essētia pa-
tris: q̄ p̄ cōstitutur inesse p̄nitatē et essētia. tñ p̄ vt pa-
ter: nō est de quidditate essētie diuine. q̄ null⁹ respectus
est de q̄dditate entis absoluti: cēntia ē ad se: p̄ ad alte: iō
p̄nititas nō est de q̄dditate cēntie. Nō itelligo tñ q̄ cēntia
diuina sit sic de essētia p̄ris q̄ p̄dicet per se et in p̄rio mō
de p̄re: q̄ nihil p̄dicat sic p̄ se de aliquo: nisi illud sit vnus
per se: vt declarat Scotus in p̄mo sniarū. di. xvj. p̄ autē
(quā p̄stituat ex absoluto et respectiuo: que nō faciūt vnū
per se) de ipso nihil videt sic per se p̄ri. Dico tñ essētiā eē
de cēntia patris cōstitutiuē: q̄ cōstituit ipm̄ in esse: et tñc
essētia si predicat de p̄re: predicat identice: et nō formal-
q̄dditiue: seu in p̄rio mō.

Descēdendo ad de-
terminatiōēz qōis circa p̄mū articulū est aduertēdū
pro intelligentia p̄me diuisiōis: q̄ nō solū intellectus est po-
tentia collatiua: verū et volūtas: quod declaratur. quia il-
la potentia que operatur circa aliquod vnū obiectū: nō
tñ in se: verum etiaz in ordine ad aliud: habet actum circa
vtrāq̄: et cōparat vnū ad aliud: volūtas est huiusmodi.
q̄ nō solum amat creaturam in se: verū etiaz in ordine ad

Tractatus formalitatum

deum: quando amat ipsas propter deum: ergo et maius videtur colligi de mente Aristotelem in secundo de anima ubi probat sensum communem apprehendere sonum et colorem: quia non tamen apprehendit sonum in se sed ut differentem a colore: et ita comparat unum ad reliquum. Ex quo sequitur: quod illud est ens rationis quod dependet ab actu collationis intellectus vel voluntatis vel alterius potest collatione. Et per oppositum illud est ens reale quod non sic dependet. Et per istam divisionem quam ponit iste auctor: pono illam quam etiam dedi in questionibus de unitate nature et de vi. Ens rationis potest capi vel per se in anima subiective: vel obiective: Ens in anima subiective: sicut species intelligibilis: actus: et habitus: et istud ens dicitur esse rationis: quia fundatur in ratione: seu in potentia que est ratio sicut est intellectus et appellatur ens rationis subiective: Quod ens rationis non distinguitur per ens reale: Quia tale est in predicamento qualitatium: et quolibet quod est per se in predicamento: est ens reale: imo ens extra animam. Quia Aristoteles in v. metaphysice distinguit tale ens extra animam in predicamento. Alio modo capitur ens rationis obiective in anima. Et tale ens rationis per tanto appellatur ens rationis obiective: quia in tali est obiectum rationis et intellectus. Tale autem ens potest intelligi esse in intellectu obiective duobus modis: habitualiter vel actualiter. Primo modo dicitur habere esse sic quod habet esse per se ipsum intelligibile non actu mouente intellectum sed quod est in prima dispositione ad mouendum. Et tale ens rationis non distinguitur per ens reale: imo est aliud ens ex natura rei: quod preedit actum intelligendum et omnem actum collationis: et non dependet ab actu intellectus fieri et peruari. Secundo modo aliud habet esse in intellectu obiective: adhuc dupliciter. Uno modo autem actum intelligendum alio modo post actum intelligendum. Primo modo obiectum relucet in se intelligibili quod actu mouet intellectum vel terminat ipsum: dicitur esse sic in intellectu obiective: et tale obiectum saltem ordine nature preedit actum intelligendum: quia causat effectum ipsum. Quia autem natura preedit effectum: ergo tale obiectum ut sic est prius actu intelligendum: nullo modo dependens ab ipso. Ex quo sequitur adhuc quod tale obiectum habet aliud esse ex natura rei: et per se non distinguitur per ens reale. Secundo modo in ista ultima divisione aliud habet esse obiective penes actum intelligendum dependens ab ipso in esse et peruari: et isto modo intentiones secundum sunt entia rationis que non sunt nisi per actum intelligendum et per actum collationis ipsius intellectus: et tamen manet in esse: quod manet talis actus collationis: quod circumscribitur: immediate definitur esse. Et istud ens rationis est illud de quo loquitur Scotus in iiii. di. j. q. ij. et est comparatio passiva qua unum obiectum consideratur comparatur ab intellectu ad aliud obiectum consideratum. Et tunc omnis intentio secunda est comparatio passiva in obiecto: qua unum consideratur: ut consideratur comparatur ad aliud obiectum et tale ens rationis est illud quod omni distinguatur per ens reale: Et sic ens rationis isto modo et ens reale seu ex natura rei omnibus aliis modis antedictis sufficienter diuiduntur ipsum ens: quod diuiditur in ens reale et rationis. **¶** 20 intelligentia secunda diuisionis que est quod ens reale diuiditur per ens rationis et non quod sunt duo notanda: quorum primum est: quod quantitas accipitur uno modo per quantitatem extrinsecam secundum quam aliud actu extenditur: secundo modo per quantitatem perfectionis de qua habet Augustinus vii. de trinitate ca. vii. Quod si his quod mole magna non sunt: idem est maius quod melius: **¶** 21 ma quantitas inuenitur in corporalibus solum: Secunda spiritualibus et corporalibus. **¶** Prima est per se in predicamento: secunda est transcendens. Ad quod quod ens diuiditur per quantum et non quantum: accipitur quantitas secundo modo: et non primo modo. Ista sunt primo diuisione ipsam ens antequam diuidatur per finitum et infinitum. Aut per unum et multa. **¶** Primum declarat: quod finitum et infinitum quantitati congruit: ut patet in primo philosophorum: textus. **¶** 22. ergo finitas et infinitas perfectionis suo modo competunt quantitati: et non nisi entitati quanto. Quod diuiditur per finitum et infinitum: necessarium est quantum: quantitate perfectionis. Secundum declarat: quod si habet accipiatur ab intellectu in esse additativo et circumscribantur omnes passionibus que competunt homini secundum quod habet et etiam secundum quod ens: nulla passio competit ei neque quod habet: neque quod est entis. Ergo in tali perfectione non competit sibi unitas aut multitudo: et tamen certum est quod in tali perfectione est demonstrabile de homine quod est perfectior a fine additativo. **¶** 23 in tali perfectione competit sibi omnia sua essentialia

Articulus primus

quod est instantior et nobilior: quod omnia asunt ex eo quod genus descendens in ista diuisione dicitur oppositis: quare una est nobilior reliqua: sed relinquitur quod in ista perfectione habet esse quantum et tamen sibi non competit unitas. Et confirmatur: quod certum est quod habet in esse additativo habet aliquem ordinem ad primum ens quod est deus: sed iste ordo non potest esse sine prioritate et posteritate secundum perfectionem: ergo aliqua perfectio seu quantitas perfectionis sibi competit. Sed hic insurgit una difficultas. Nam ex quo ens quantum diuiditur in predicamenta: ergo relatio erit quanta loquendo de relatione predicamentali. Sed videtur falsum: quia relatio diuina non est sic quanta: quia tunc cum relatio sit in una persona diuina que non est in alia in una persona non esset omnis perfectio. Et ita persona diuina non esset infinita formaliter: sed multo minus videtur quod relatio in creatura includat aliquam perfectionem. Ad hoc respondetur: et per rationem ponitur secundum notandum quod relatio in creaturis ideo est quanta: quia est finita formaliter. Relatio autem diuina: quia non est finita neque infinita formaliter: id non potest esse quanta. Tamen illi relationi cui non repugnat excedere vel excedi: non repugnat quantitas finitas vel infinitas: sed relationi create non repugnat excedi: ergo et. Et per oppositum relationi diuine repugnat excedi: quod illud quod est idem realiter alicui infinito non potest ab alio excedi. Relatio diuina est idem realiter deitati quod est infinita formaliter: ergo non videtur excedi: et per se non potest esse finita formaliter. Quia omnis finitus excedit ab infinito. Neque potest dici: quod talis relatio excedat: quia excedit competit ei quod habet rationem mensuram. Relatio autem non potest sic mensurare: quia quod mensurat est ens primum et habet rationem totius. Sed relatio in diuinis non potest esse ens primum neque esse aliud totum: ex cuius plenitudine perfectionis mensuratur quodlibet aliud maius per accessum ad ipsum: minus per recessum ab ipso. Sed talis ratio mensurandi competit ei quod est ens absolutum et primum: quale non potest esse relatio: ergo nullo modo potest excedere: et per se non potest esse formaliter infinita: quia illud est formaliter infinitum quod excedit quodlibet aliud: et mensurat ipsum ut dictum est. Et sic sequitur oppositum quod relatio in creaturis est finita et quanta: Relatio autem in diuinis neque finita neque infinita. **¶** 20 intelligentia huius quod dicitur: attributa in diuinis est aduertendum: quod attributum in diuinis uno modo accipitur per omni eo quod attribuitur alicui persone diuine: siue sit perfectio additativa siue qualitativa. **¶** 21 modo sicut sub speciebus dicitur predicata additativa. Secundo modo dicitur: sapientia: iusticia sunt predicata qualitativa: quodlibet istorum potest dici attributum in diuinis. Secundo modo potest accipiat tributum proprie et est perfectio secundaria non additativa que accipitur a creaturis et attribuitur deo via remotiōis et eminentie: et sic attributa sunt persone predicata que adueniunt deo in secundo modo quod predicata reperiuntur in creaturis: et cum sint accidentia (que accidentalia dicuntur perfectione in ipsis maxime loquendo de sapientia et de iusticia) remouemus ab ipsis quod sunt accidentia et quod distinguantur essentialiter a subiecto et ex parte attribuiuntur istis quod sunt subiecta et quod sunt idem essentialiter. Et sic remouemus ab istis in creaturis finitates et attribuiuntur summitate vel infinitate et dicimus quod sapientia est in deo substantia: non accidentis: eadem realiter: non distincta infinita et summa: et non finita. Et ita quęcumque accipiuntur ex creaturis et attribuiuntur ipsi deo via remotiōis et eminentie et non sunt predicata additativa: sunt proprie attributa. **¶** 20 intelligentia que sunt relationes notiales et non cōes scito quod relationes notiales sunt que competunt uni persone tamen aut duas bus sicut paternitas spiratio actiua: et dicitur notiales a non scio noscitur quod per ipsas noscuntur et notificantur persone diuine: sicut per paternitatem pater per spirationem actiua: pater et filius. Relationes cōes sunt que competunt omnibus personis diuinis: sicut idēitas similitudo et equalitas: quarum quilibet reperitur formaliter in omnibus. **¶** 22 dicitur iste auctor formalitatem quod datur relatio extrinsecus adueniens: et sic aduertendum quod proprie et recte loquendo secundum viam doctoris subtilis: respectus qui est per se in predicamento relationis proprie appellatur relatio. Respectus vero qui sunt extra genus relationis: appellantur habitudines et respectus et non proprie relationes. **¶** 20 quo est notandum: quod ista se habent per ordinem relationum: relatio respectus

respectus et habitudo iter quas rationes: ratio relatiue est infima. An de relatiue est relatio vel includit relatione. relatiue. n. ultra relatione qua includit: etiam includit ali quod absolutum quo denotatur referri p ipsas relatione. sed relatio non includit aliqd absolutum. Sicut ois relatio est respectus: et no ois respectus e relatio: qz relatio est respectus intrinsecus adueniens: qz ois ex na fundameti posito termino. Respectus autem est quoddam cōe: ad respectu intrinsecus aduenientem: et etia extrinsecus aduenientem. Sicut ois respectus e habitudo: no ois habitudo est respectus: qz inter subiectu et ppter passionem est habitudo et tñ no est respectus. Sicut circūscriptis oibus relatiōibus: eēntie diuine ad attributa e aliqua hūdo (qualis e fundamēt ad fundatum): et tñ non est aliqs respectus: qz repugnat eēntie vt eēntia est: ad aliqd referri. Ex quo sequit qz loquēdo ppter de relatiōe: solum respectus intrinsecus adueniens est relatio fm viam Doct. ¶ 20 intelligētia diuiniōis qua ens diuidit in substantia et accēs: e aduertendū qz substantia dicit a substantiō vel a substantiōe: intel ligendo subsistere. put iporat idē qz p se esse. Si accipiat substantia a substantiō: substantia nō repit in deo: qz deus nulli substat: eo modo quo subiectū substat accēs: a quo substat denotatur substantia pncipaliter. Si capiat autē substantia a subsistere: sic deus e substantia. Illud autē qd sic subsistit vel p se existit: vno mō pōt intelligi. p eo qd p se existit: ex se et a se. Alio mō p eo qd p se existit ex se: s. n. a se. Tercio mō p eo qd nō p se existit ex se: neqz a se: s. in alio existit. ¶ Primo mō deus e substantia: qz p se existit et a se. Deus. n. e de se suū esse: et hz esse p eēntia: alia autem hnt esse p participationē et sic hnt esse ab alio: et nō a se: Qd autē deus de se sit suū esse: apparet p illud exodi. iij. c. Qui ē misit me ad vos vbi deus denotatur hoc nōie esse vt denotet qd est ipz esse et infinitū esse. Secōdo mō substantia dicit omne illud qd est. ppter in pōcamēto substantie incipēdo a genere gūalissimo: vsqz ad indiuidua in clusue. Aduertendū tñ qz per se existere accipit in isto scōdo mō pro eo qd est p se ens: et nō ē in alio p inherētia: et nō accipit p se existēs pro ipsa existētia actuali. vt intel ligat qz quodlibz quod ē p se in pōcamēto substantie sit p se existēs tali existētia: qz quēcūqz sunt p se in tali pōcamēto et in alijs: abstrahūt ab existētia actuali. et ratio ē: qz ens existens est vñ p accēs: eo modo quo albedo intēsa est vñ p accēs: et sicut albedo intēsa nō reponit in pōcamēto: qz talis albedo intēsa includit aliqd quod ē extra qd dīta tem eius: sic etia dicendū est de ente existēte vt includit existētia. Sz p se existēs quod ē p se in pōcamēto substantie: est p se ens. vt p se ens distinguit ptra ens in alio p inherētia: qm inherere alicui est dare esse fm qd alicui entī pōt simplr. Quū autē nihil qd est p se in pōcamēto substantie per se esse fm qd: nihil quod est in pōcamēto substantie est inherens. qz autē inherere sit sic dare eē sz qd entī prior: apparet de mēte doct. subit. in quolibet. q. iij. Ex quo sequit qz quēcūqz sunt in pōcamēto substantie: dicunt isto modo p se existere: hoc est p se eē. Substantia tertio mō capit pro eo qz est ens p se vt p se ens distinguit ptra ens in alio: et hoc p inherētia vel informationē: et isto modo substantia nō dicit de parte substantie integrali vel eēntiali: qz pars integralis ē in alio et sicut pars essentialis. Quādo ergo diuidit ens in substantia et accēs: capit substantia nō pmo modo: nec tertio mō: sed scōdo mō. ¶ 20 intelligētia qd sit accēs est aduertendū: qz accēs vel capit p extraneo: a quidditate alicuius: vel accipit pro eo qd pfectit accit aliter aliqd hns esse pfectū: sic qz aduent ei i esse cōpleto et pfecto. ¶ Primo mō accipit: vt plurimū: a metaphisica. scōdo modo accipit phisice vel logice. ¶ Primo mō accipit cōiter in fallacia accētis que cōmittit in his quoz vñ aliquo mō extraneat ab alio. Secōdo mō accipit a phisico: qm diffinit accēs cōe: et illd qd adest vel abest tē. Applicādo ad ppositū qm diuidit ens in substantia et accēs: accipit accēs scōdo mō et nō pmo mō. ¶ 20 intelligētia pñctiōis rei qd dicit a reor reris: e

aduertendū qz res rata dicit res que hz rationē et firmi tatem: qz res ē res eēntie: vel existētie. Et illa res in creaturis nō pōt esse ab eterno i tali ratioe de mēte Docto. sub tiliis: vt p3 in pmo. di. xxxvi. habuerūt. n. creature precise esse fm qd ab eterno: qd est esse cognitū in mēte diuina: et nō habuerūt aliquod verū esse existētie aut eēntie: quicqd dicat Frāscus et Henricus de gādaio: et sequaces isto rū. Aduertendū tñ qz res rata nō distinguit a signētis p aliquod eē veruz ex nā rei eēntie aut existētie qd habue rit ab eterno ex nā rei: sed solū p hoc qz tali rei non repugnat esse existere et pducī ad tale esse p aliam potētia p ductiua exēplī gfa humanitas: ē res rata a chimera dist cta p hoc qz humanitati nō repugnat esse existere: sz bene chimere. Et ita vera eēntia quēcūqz: sic distinguit a signētis: et nō per aliqd eē ex nā rei: quod habuerūt ab eter no ptra Henricū de gādaio. Et p3 hoc a Scoto in pmo. di. xxxvi. q. vnica. ¶ 20 intelligētia diuisionis entis in ens simplr et in ens fm qd: est aduertendū qz ens simpliciter est ens in actu: ens fm qd est ens in potētia. ¶ 20 quo notandū: qz potētia est duplex: quedā ē po tētia obiectiua: quedā subiectiua. Ens in potētia obiecti ua est illud qd nō est existēs: s. pōt esse: et est ens qd pōt esse obiectū alicuius potētie pductiue qd a cōmētatore quo metaphisice comēt. vij. appellat res scdm qd hz actua les eēntia in re et in effectū: et alī tale ens simpliciter ens de ente i potētia obiectiua intelligit illd. ix. metaph. ¶ 20 tētia et actus sunt eiusdē gñis: qz illd idē in genere in spē et in numero: qd est in potētia: postmodū ē in actu. for. n. in actu nō distinguit a seipso numerali: vt ē in potētia: et sic potētia et actus nō solum sunt eiusdē generis: vcz etia spēs: et indiuidū. Ex quo sequit qz actus cōrīdēs po tētie obiectiue ē actus existētie et non actus formalis: qz il lud idē quod ē actus formalis. s. forma substantialis ignis: pōt eē in potētia et in actu existētie: et sic actus formalis nō distinguit ptra actū existētie: aut potētia obiectiua. Secōdo modo aliqd dicit esse in potētia qd est in potētia subiecti ua: et isto mō oē qd pōt recipe aliqū actū substantiale acci dentalē: sic est in potētia subiectiua. de qua potētia locu tus est Aristo. vij. metaph. qz mā pma est ens in pura po tētia. Isti potētie opponit actus formalis: qz qd est sic in pura potētia: nullū actū formale hz: et isto mō capiēdo potētia: intellectus et quilibz potētia sensitua ē in potē tia subiectiua: inquātū sunt potētie qbus formaliter intelli gimus et sentimus. Et loquēdo de ista potētia: nō ē verū qd dicit in. ix. metaph. qz potētia et actus sūt eiusdē gene ris: qz potētia pōt esse de genere substantie: actus nō de ge nere accētis. Et in hoc deceptus ē s. Thomas: volēs: qz (qz actus sentiēdi ē accēs) potētia sensitua sit accēs: ex il la aucte supra allegata. Aduertendū tñ qz idē fm di uersam habitudinē et diuersuz respectū pōt eē in potētia obiectiua: et in potētia subiectiua. Rosa. n. que nō est: sed pōt esse: p respectū ad potētiā producentē vel pducti uā ipius: est in potētia obiectiua. p respectū autē ad mām de qua pducit: dicit esse in potētia subiectiua. ¶ 20 tētia ergo obiectiua et actus: sunt dīe entis: et diuidit ipm ens sufficiēter. ¶ 20 intelligētia huius v3 qualiter ē dif ferētia iter eē vniuoctū pōcamēti: et vniuoctū pōcamēti: Est ad uertendū qz vniuoctū pōcamēti est illud cuius pceptus est in se vnus: loquēdo de pceptu obiectiui ex parte obiecti pce ptibili. ¶ 20 quo ē notandū: qz pceptus vel capit ex parte intellectus: et sic actus intelligēdi dicit quiddā pceptus: p quāto est illud quo aliqd accipit: et de illo pceptu nō ē mētio in pposito: qz iste pceptus nō facit ad hoc qz aliqd sit vniuoctū. Alio mō capit cōceptus ex pte obiecti: et talis pceptus appellat pceptus obiectiui: et ē ipm obiectū pceptibile vt hz relationē actualē: et fm aliqs aptitū dialē sub rōne mouētis intellectū aut terminātis actū intelligēdi: Dicēte doct. subit. ix. Theoro. Eōceptū dico qd actū intelligēdi terminat. hoc obiectū dicit: vel intelligibi le: vel intellectū: vel intētio. ¶ Primo cōsimū ē ad oēs po tētiās: scdm cōe ad obiectū intellectus i potētia: vel i actus

Tractatus formalitatum

tertiū ppiū. quartū arabes i usu hnt: vt Auiē. z Auer-
rois. Sicut aut intētio equoce dī de obiecto z actu: ita z
pceptus. hic aut accipit p obiecto. Nec Sco. ibi. Et expo-
nēdo sūto Theozoma: dicit iserius. Cōceptū dico ēē actu
Intellectū pur. s. ē in intellectu: nō vt forma: s. vt actu cogni-
tū: hoc aut ēē i intellectu nō ē nisi hīc relationē actualē ad
Intellectū siue Intellectus ad ipm: vel vtriusq; ad vtrūq;
Nec Sco. Et q; pcludit q; oē illd qd pōt hīc aliquā vna
rōnē apud Intellectū mouētē ipm Intellectū aut terminatē:
h3 pceptū p se vniū q; pceptus ē idē apud oēs variato vo-
cabulo z noīe ipōtante talē pceptū: q; pmo piermentas
cōceptus idē sunt apud oēs. q; qd sit de noib; ipōsitis ad
significādos istos pceptus: z isto mō lapis repñtat. p spe-
ciē itelligibilē vt mouet: aut vt terminat: dī esse pceptus: z
quotiescūq; talis pceptus ē in se vnus: z pñcat de plib;
sub vno noīe significatē: dī ēē qdā vniuoctū ad illa qua-
litercūq; pñcat: siue qddatiue: siue dnoiatue: qūo alibi
ē vniuoctū ad lignū z ad lapidē. Vniuoctū hō vniuoce dī-
ctū ē cui; pceptus ē i se vn; sic q; pcludit in rōne subiecti
d quo dī: eo mō quo aīal ē vniuoctū ad hōez: z ad aīnū.
An nō ē icōueniēs q; aliqd dicat vniuoctū z nō vniuoce
dictū: sic dnoiatuū nō pñcat vniuoce: q; qñq; sit vniuo-
ctū. An sicut aliud ē pñcatū ēē qd: aliud in qd pñcati (In
oī enī genere ē inuenire qd: ex pmo Tho. Nec tñ quodli-
bet cuiuscūq; generis pñcat in qd: z de quocūq; s. tātz
de suo ieriori: in cui; rōe essentiali includit. Ita pōt dī-
ci in pposito q; aliud ēē vniuoctū z aliud vniuoce dī-
ci De hoc videas Sco. in. iij. di. vij. q. i. i corpore qdōis. Et
in pmo di. iij. q. iij. Aduertēdū vltēr; q; inter vniuo-
ctū z equoctū nō dāt mediū: z fundamētū hui; est: q; inter
idē z diuersū: idē z nō idē nō est dare mediū. Idē enī z
diuersū sūt imēdiate opposita circa ens (x. metaphysice
teptu mēti. xij.) Idē z nō idē sūt imēdiate: z pñcatō
ria: ex. iij. metaphysice: z pmo posteriorum. s. diffinitōes
vniuoctū z equoctū dantur p ista imēdiate q; illa quoz sunt
diffinitōes: sūt imēdiate. Motādū vltēr; q; sic itētio
pma. v. pceptū pmax intētionū qdā sūt trāscēdēs: qdā
pñcatōtales. Ita itētioes scēdē q; debēt applicari intētiō-
bus pñtis: qdā sūt trāscēdēs: qdā pñcatōtales. De itē-
tiōib; scōis pñcatōtalib; q; sūt gnāles z cōes: fac mētiōez
Porphyrius: z rōnabiliter qdē: z ordinabat libz suū
ad libzū pñcatōtorū Aristō. z ita vltē z cōe de quo loq;
Porphyri; ē solū applicabile ad itētiōē pñmā pñcatōta-
lē. S3 aliud est vltē trāscēdēs: qd ē itētio scōa: qd v3 nō
est applicabile ad aliqd qd sit genus: spēs: dīa: sed solum
ad illd qd abstrahit ab oib; istis: z ē ēē pñcatōmētū. Et
de isto vlti nō locut; ē Porphyrius: qd vltē ppetit enī in
qñtū ē ēē z pñcatōib; suis: Et quo pcludim; q; (quū vni-
uoctū z equoctū sint itētiōes scēdē q; pñt applicari reb; pñ-
dicamētālib;: z ēē trāscētib;:) ens est vniuoctū tali vniuo-
catōe. S3 si loquamur de vniuoctōe applicabilē ad ge-
nus aut ad rē pñcatōtalē: ens non est vniuoctū tali vni-
uoctōe: s. equoctū. Et sic itellext Porphyri; quū dīxit.
Si q; oīa ētia vocet: equoce municipabit zē. Pmo i-
telligētia hui; qd cōiter dī q; pcept; trāscēdēs est ille qui
pñcat de mult; generib; gnālissimis: vel de vno genere
gnālissimo: vel de aliquo qd nō ē i pñcatōmētō: ē aduertē-
dū q; nō ē de rōne trāscēdētis q; pñcat de oibus: s. aliqd
pōt ēē trāscēdēs qd pñcat solū de vno genere gnālissi-
mo: z aliud ē trāscēdēs qd non pñcat de aliquo genere.
Exēplū pñi. Sapiētia fm suā rōnē formālē pñcat de sa-
piētia creatā q; ē p se i genere: z d sapiētia diuina: q; ē ēē
genus. Exēplū scōi. Vniuitas: necessitas: sunt trāscēdē-
tia z nō predicantur nisi d deo. q; aut ista dicant ēē trāscē-
dētia apparet p illud cōe dictū v3. q; illud qd cōpetit ali-
cui extra genus ē trāscēdēs. An est Regula Sco. in. viij.
di. q. iij. pñi sūtax q; illud qd ē indifferēs ad finitū z infi-
nitū: dī ēē trāscēdēs: q; qd est in genere: siue sit genus:
siue dīa: siue spēs: quodlibet tale ē finitū. Genus. n. est
finitū: q; ē in potētia ad dīas: z natū pñct p ipam. Dīa
est finita: q; caret actualitate generis: quū nō includat ipz

Articulus primus

genus in suo cōceptu formali: vt h3 videri in tertio meta-
physice. Spēs est pñtita: z sic etiam finita: q; cōstituta ex
realitatib; finitis. Et quo sequitur: q; (quū quodlibet qd ē
in genere sit de se finitū) qd est indifferēs ad finitū z infi-
nitū: est trāscēdēs. Et ita sapiētia z quodlibet cōsimile dī-
cet esse trāscēdēs. Et hoc apparet q; illd qd ppetit infini-
to nō pōt ēē in genere: z sic finitas vel quātitas pñctio-
nalis finitas nō est in genere. Pñbat ēē: q; trāscēdēs
pōt ēē illud qd dī tñ dēvno: z nō de plurib;. Pño q;
est notādū: q; sic de rōne generis gnālissimi est: q; nō ha-
beat aliqd supraueniēs genus: q; aut de mult; spēsbus dī-
cat hoc accidit ei: q; stat genū ēē sine multib; spēsbus. sicut
dicit Doc. in. viij. di. j. q. iij. Et hoc pñcatōmētū qñ ē ge-
nus gnālissimū: z tñ paucas h3 spēs sub se: vel forte nul-
las: vt inqt ipē: Ita dīcendū ē q; de rōne trāscēdētis est
q; nō sit per se in genere. q; aut dicat de mult; spēsbus
sibi. Hoc ēē pñbat: q; enī nō tñ sūt passiones simpli-
ces que sūt trāscēdēs: sicut vniū: verū: bonū: S3 etiā sūt
passiōes dīiuncte: qñ qñlibet ps passiōis dīiuncte ē trā-
scēdēs: sicut tota ē trāscēdēs: z tñ aliq; ps tātū vni cōpetit:
z nō plurib;: sicut ē de ista: necessariū vel pñctēs: finitus
vel finitū. Necessitas enī z finitas tñ competūt deo.

Sed q; dictū est q; aliqd est genus qd tñ nullas spēs
h3: insurgit difficultas qūo hoc possit ēē v3: q; genus dī-
uidit p dīas oppositas: q; ad min; gen; hōit duas spēs.

Ad hoc rñdet: q; genus ē illud qd de se ē aptū natū
diuidi in dīas oppositas: qd gen; h3 aptitudinē ad sic di-
uidi: z nō hēat potētia ad sic diuidi: vel actū. Differt at
aptitudo a potētia. Nā aptitudo ē inclinatio alicuius h3
se ad aliqd: vel magis nō repugnātia ad illud. Potētia
aut ēē ordo ad actū sic: q; illud qd ē sic potēs possit attigē
actū. Pñt enī potētia ēē sine aptitudinē: vt possibile ē gra-
ui ēē sursum: nō tñ aptū est ibi ēē: q; repugnat ei h3 se: z ap-
titudō est sine potētia: vt cecus est aptus nāt; ad vidēdū:
nil. n. dī puatū: nisi cū ē aptū natū hīc habitū h3 Aristō.
in post pñcatōmētis: caplo de oppositiōe: z. v. metaphys.
caplo de puatiōe. Nō est aut possibile cecū videre: q; a p-
uatiōe ad habitū nō est nālis regressus. Sic nulli vlti q;
tū ē ex sua forma repugnat dīci de mltis: hēc tñ aptitudo
ipediti pōt: vt q; nō sūt multa de qd dīcat. hēc Sco. in
de vltibus. q. xviij. Qd si tu dicas: ipōssibile ē aliqd
aptū natū dīci de plurib; differētib; specie: nisi quū plu-
ra dīa specie sint apta recipe pñcatōnē illi; Agit si ista
aptitudo sufficit ad genus: cōsiliis aptitudo recipiēdi suffi-
cit ex pte spēs: agit si aliqd sit gen; actu: pp talē aptitudi-
nē ista mltia q; pñcipāt ipz aptitudinalr: erūt actu spēs:
q; oē gen; multas h3 actu spēs. Ad h3 rñdet: negando
istam pñam. Gen; est aptū natū dīci de plurib;: q; plur-
ra dīa spēs sūt apta recipe pñcatōnē eius: q; stat aptitu-
dinē ēē in vno extremo: dato q; aptitudo nō sit in alio.
Exēplū forma solis nata ēē in alia mā q; sit illa in qua
est qñtū est de se: nec tñ est aliq; mā nata recipe talē formā
q; si talis argumētō teneret i aptitudine semp ēēt aptitu-
do in vtroq; extremo: z ita potētia: q; aptitudo in vno
extremo nō ipedit a potētia: nisi pp defectū aptitudinis
in alio extremo. Pño intelligētia qūo ens diuidit
in ens simplex z cōpositū: est aduertēdū q; iter cōceptus
simplr simplex est pceptus enī: passiōis enī: dīarū vlti
max: modoz intrinsecoz: q; cōceptus talis simplr simplex
nō resoluit i aliqūē pceptuz pñtē: q; includat qddatiue
in cōceptu resolubili: z sic pcept; predicti dīcūt ēē simplr
simplices: de qbus habetur in. ix. metaphys. textu cōmentī
vltimū q; circa qddatē simplicē nō habet error: aut dece-
ptio: q; aut totaliter scīē: aut totalr ignorat: qd itelligen-
dū ē quo ad pceptū formālē z ppiū ipius: s. non quo ad
aliquos pceptus scōaz itētionū: aut pmax itētionū: q; p-
ñcat de istis a posteriori dīnominatue: seu i scōo mō. An
licet dubitē v3: forteitas sit modus vel dīa p se for: Du-
bito quo ad ista pñcata q; sūt dīa z modus q; solū hnt p-
dicari denominatiue z p accūs de talib; pceptib;. Ad
uertendū tñ q; simplr simplex pōt accipi duobus modis:
vno mō

uno modo ut opponit compositioni et componibilitati: alio modo ut opponit multiplici rationi formalium. Primo modo deus est simpliciter simplex: quod non compositus: neque componibilis: neque seque aliquid componibile. Secundo modo solus ens et conceptus predicti sunt simpliciter simplices: et non deus: quia includit multiplices rationes formales: quarum una non est formaliter alia.

Ad si tu dicas ubi est multiplicitas seu pluralitas alii quorum: ibi est compositio. Respondet negando hoc assumptum: quoniam compositum est ex actu et potentia. viij. metaphys. iste formalitates in deo sunt actualissime: et in summa actualitate: et nulla est potentia ad aliam: ergo ibi non potest esse compositio.

Ad si tu dicas. Saltem ista multitudo formalitatum facit unam unitatem cumuli vel accretum. Respondet: quod unum unitatem aggregatiōis vel cumuli vel accretum habet in se componitiam seu partes que distinguuntur essentialiter. Quarum una non est eadem realiter alteri: sed essentialiter distincta. Sed iste formalitates sic se habent quod una est perfecte eadem alteri identitate reali et essentiali: ergo non faciunt tale unitatem. **¶ 20 intelligetia** quod simplex dicat opponit compositioni ex re et re. Est ad hoc respondendum quod quedam compositio est ex re et re: sicut est compositio ex materia et forma in composito materiali. Quedam est compositio ex realitate et realitate: sicut in quolibet accretu: quoniam accretus est forma simplex simplicitate opposita compositioni ex re et re: sed non simplex simplicitate opposita componi ex realitate et realitate: quia oportet quod est in genere tanquam species: sic componit ex realitate et realitate. Quarum una est importata per genus et alia per differentiam: per species specificam: et illa que est generis est potentialis ad illam que importat per differentiam: loquendo de tali compositioe concedit quod angelus est compositus tali compositioe. Et quod dicitur aliqui angelus et anima sunt composita ex materia et forma: non est verum. Si enim ponenda esset in eis materia: aut hoc esset ratione susceptibilitatis et potentie passive quam habent ad intelligere et velle: et per hoc non oportet ponere tale materiam: quia huius susceptibilitas est alterius rationis a susceptioe materie. sicut habet videri ex tertio de anima. Anima enim ex propria sui ratione perficitur per istos actus: non ex ratione materie. Aut ponere in eis materiam propter potentiam ad ubi: quia transmutari potest de loco ad locum: et hec potentia non arguit materiam de genere subiecti: ut patet per philosophum. viij. metaphys. textu. compositum est. Et ideo in celo non est materia secundum eundem et secundum compositum. in de substantia orbis: et in plerisque alijs locis. Aut ponere materiam propter potentiam ad non esse: quia angeli immutabiles sunt: et per hoc non oportet ponere materiam pure forme. Immo et totum compositum. talis materia que forma et vult esse ens creatum est in potentia ad non esse: quod sit annihilabile: ergo sicut materia non habet materiam per istas annihilationes: sic et angelus non habet tale materiam. Ad si dicas Boetius in fine libelli sui de unitate et uno dicit. quod angelus et anima sunt unum confunctione materie. Et Augustinus de mirabilibus sacre scripture dicit: quod deus omnipotens ex informi materia creator visibilium et invisibilium: sensibilium et insensibilium: intellectualium et intellectu carentium species multiformes diuisit. Dicitur quod si cogit ad ponendam in talibus substantiis materiam. **¶ 20 eo quod** Augustinus aliqui loquuntur ut philosophus: et tunc sequitur ut in pluribus opinionem **¶ Platonis** fuit enim **¶ Platonis** in philosophia. An posuit visionem fieri per emissionem radiorum: et angelos habere corpora: ut patet supra Genesi li. iij. ca. iij. Aut enim quod demones dicuntur aethalia aerea: quia corpora aereorum non viget: neque per mortem dissoluitur: quia preualet in eis elementum aptius ad faciendum: quam ad patiendum. aer scilicet et ignis. Et in pluribus alijs locis ponit opinionem **¶ Platonis**. Sed ut magister sententiarum dicit lib. ij. di. viij. Augustinus. non ita sentit: sed recitatio foras dicit. An de his locis in quibus **¶ Platonis** locutus est: hic est unus. quoniam ait: spiritualia et immalia ex informi materia forme producta. Ad Boetium autem dicitur: quod illa fuit sua opinio. Neque oportet omnes opiniones eorum tenere ubi locuti sunt ut philosophus. licet tenenda sint ubi tractat ea que sunt fidei: quia ibi loquitur ut scilicet. Alioquin tenendas quod visio sit per emissionem radiorum quod est secundum Aristoteli. li. de anima: et quod angeli sint corporei: et quod celi sunt ignee nature: sicut Augustinus aliqui loquuntur **¶ Platonis** dicit. Igitur (quod nec actioes aut operationes spirituales: neque transmutationes que sunt in eis: neque potentie ad ubi: neque potentia ad non esse

per annihilationem. Nec per hoc quod sunt puri actus: nec per receptionem accidentium: ne per verba sanctorum loquentium iuxta sententiam **¶ Platonis**: necesse sit ponere materiam in talibus substantiis separatis. Et vult quod nulla via sit efficax et demonstretur ad concludendum materiam nisi transmutatio in substantiam. Immo omnis alia via: et omnis alius processus est sermo imaginabilis: et via dialectica si necessaria et essentialis: ut patet per **¶ 20 meteta**. i. physica. circa finem ultimi compositi: et colligi potest ex dictis philosophi ibidem. et in. viij. methaphysica. **¶ 20 meteta**. compositum. xij. superfluum vult et mere voluntarium ponere materiam in talibus substantiis. multitudo autem non est ponenda sine necessitate: quoniam nihil agat frustra: ut primo celi textu. **¶ 20 meteta**. xxiij. et. iij. de anima. textu. **¶ 20 meteta**. xlv. et semper paucioribus est preterita: ut patet per philosophum in primo physico. textu. **¶ 20 meteta**. xij. et in primo politico.

¶ 20 intelligetia quod sit compositio cum his est ad hoc respondendum quod est multiplex differentia inter compositionem ex his: et compositionem cum his. Prima: quoniam compositum ex his est posterior: et presupponens compositionem cum his. Secunda: quia in compositioe cum his idem est componens et compositum. In compositioe autem ex his aliud est componens: et aliud compositum. tertia differentia est: quia in compositioe cum his quod sunt preponenda: tot sunt preposita: in compositioe autem ex his plura sunt componenda quam composita. quarta differentia: quod compositum cum his reperitur in quolibet genere cum alio genere: **¶ 20 meteta** non ex his: non nisi in eodem genere. Ex quibus omnibus sequitur quod oportet ens creatum est componibile compositioe cum his: et sic potest denotari compositum.

¶ 20 intelligetia eorum que dicta sunt de compositioe et de simplicitate est ad hoc respondendum: quod loquendo de compositioe cum his. Oportet ens citra deum est compositum ex re et re compositione cum his: quod compositio accipitur pro componibilitate. An quod dicitur eo: quod oportet ens est compositum ex re et re: compositio cum his: intelligit quod ipsum quod est aliud res est cum alia re compositibile. Sed insurgit difficultas: vtrum quilibet natura sit compositibilis cum accretu: et vtrum per affirmatiua istius difficultatis possit philosophice probari.

Ad quod respondetur: quod sic. **¶ 20 cuius** probatio prima ratio est talis. Si enim aliqua substantia esset non receptiva accretus: maxime esset substantia perfectissima citra deum: sed probatur est falsum igitur et antecedens: probatur est evidens: et falsitas probatur. Quod si sic: talis substantia esset formaliter beata seipsa: quod probatur. Materiam unaqueque intelligetia secundum Aristoteli. formaliter est beata sua intellectioe quod intelligit obiectum perfectissimum intelligibile. Et ergo si intellectio sua sit substantia sua et seipsa beatificabitur: et non aliquo ex ipam. Secundo arguitur quilibet intelligetia potest intelligere infinita: quia intellectus est totus ens: et per totum ambitum ens: sed intelligibilia sunt esse infinita secundum suam intellectioem (si sit substantia sua) erit unica intellectio respectu infinitorum intelligibilium: Sed intellectio infinitorum intelligibilium que est unica: est infinita: quod probatur: quia due intellectioes respectu duorum intelligibilium distincte et perfecte sunt due perfectiones: ergo si unica intellectio est istorum duorum intelligibilium eque perfecte et distincte: ac si due distincte essent illis duobus intelligibilibus: ergo una unica intellectio pertinet duas perfectiones: ergo una unica que pertinet tres intellectioes: adhuc pertinet tres perfectiones: ergo una que pertinet infinitas intellectioes: pertinet infinitas perfectiones. probatur ista ultima probatur. Ubi pluralitas arguit maiorem perfectionem quam paucitas: ibi infinitas arguit infinitatem. Sed sic est in proposito: ergo ratio. Tertio arguitur: quia data ista positione sequitur quod intellectio intelligetie non dependet ab aliquo obiecto: nisi a quo dependet suum esse: et ita nihil inferius se: nec est se: posset intelligere in genere proprio: sed tamen in obiecto superiori motiue: imo nihil posset alia intelligetia intelligere nisi in deo. Sed ulterius insurgit alia difficultas. Ut loquendo de composito compositioe ex his sit verum: quod quilibet creatura dicat ex preposita ex re et re. Ad quam difficultatem respondetur: quod qualiter loquendum secundum Thomam: aliter per vias Scoti: secundum opinionem Thomam. De creatura est composita compositione ex re et re: tanquam compositum ex prepositum.

¶ 20 qua opinione arguitur. Oportet quod est aut est purus actus aut pura potentia. Aut compositum ex actu et potentia. Creatura non est purus actus: quia esset deus: nec pura potentia: quia tunc nihil esset: ergo relinquitur: quod est ex actu et potentia.

Sed contra istam opinionem instatur: quia si quodlibet ens est

Tractatus formalitatum

compositū ex actu et potentia: tūc ex re et re accipio composita que sint. A. et B. et quero. Etz. A. et B. sint composita ex re et re: vel non. Si dicas qd non: habetur intentus. Si dicas qd sic: preeditur ut prius: et tunc aut erit pfectus in infinitū: aut opz dvenire ad composita que sunt simplicia simpliciter: opposita compositi dī ex re et re. Dicis ergo fm Doc. subti. qd oīs creatura est composita ex actu et potentia: sicut ex habitu et privatione: qz quilibet creatura hz entitatem cū puatione alicuius gradus entitatis. Nulla enim creatura habet entitatem fm totā pfectionē que nata est esse entitatis in se: ideo caret aliqua pfectione que nata est competere entitati in se. Et id pūat. sicut talpa dicit esse ceca quia nata est habere visum fm rationem animalis. non fm rationem talpe: fm psm. v. metaphys. caplo de puatione: componit enim creatura non ex re et re positivis sed ex re positiva et privativa: id est ex entitate aliqua quā habet et ex carentia alicuius gradus perfectionis entitatis cuius ipsa nō est capax: tñ ipsum ens in se est capax: sicut talpa fm se nō est nata videre: sed fm qd animal: nec tamen ista compō ex privativo et positivo est in essentia rei: quia privatio non est de esse alicuius entis positivū.

¶ Pro intelligentia divisiōis qua ens dividitur in ens necessarium et in ens contingens: est advertendum: qd necessarium incompletum fm esse simplr. Quoddam ē necessarium ex se et a se: et hoc tam fm viam pborum: qz etiam theo. Quoddam est necessarium ex se: et ab aliq ex se formaliter: ab alio effectiue. Necessarium primo modo fm Theologos est pater divinus: qui habet naturā in se simpliciter necessariā: et non habet ipsam ab aliquo producete seu principiatiue: sed ipse est principius omniū productibilium tā in divina natura: qz in creaturis. Dīcente Augu. iij. de trinitate caplo. x. pater est principius totius deitatis. Necessarium ab alio et ex se formaliter sz Theologos est filius divinus: et etiam spiritus sanctus qui habent naturā simpliciter necessariā et indefectibilem: illam enim habent a patre producente. Similiter fm philo. datur necessarium a se et ex se qd est deus: et prima intelligentia. Simpliciter necessarium ex se: et ab alio est intelligentia scda: et quilibet alia intelligentia. Intelligentia enim scda habet entitatem intrinsecā simpliciter necessariā: sed quia habet illam effectiue et productiue a potentia: ideo ista intelligentia nō est necessaria a se: sz ex se sit necessaria: Neqz ista duo contradicūt ex se formaliter et ab alio effectiue: qm importāt ista duas distinctas habitudines et ad diversa in diversis generibus causarum.

Sed hic insurgunt due difficultates. Prima est si intelligentia scda habet esse effectiue a deo: videtur qd producat de nō esse ad esse: vt ly. de saltem importat ordinē nature: sz quodlibet tale est possibile esse vt distinguitur neccarium: ergo intelligentia scda erit ens possibile nō necessarium: maior est nota: quia quod producit de non esse ad esse: reducitur de potentia ad actus: et quodlibet tale est possibile esse. Secdo arguitur. quia Aristote. xij. metaphysice: et Lōmen. ibidem cōmen. xxx. xli. et xliij. vult: qd nullo modo potentia sit in sempiternis et necessariis: ergo si sempiternum et necessarium produceretur ad esse: potentia ad esse de necessitate esset in ipsis: et tunc sequeretur illud ad quod deducit Lōmen. in pmo celi: qd si sempiternum haberet potentiam ad esse potentia precedente actū: que potentia reduceretur ad actum: in sempiterno eēt due potentie contrarie. quaz vna esset ad semper esse: et altera ad non esse. Et confirmatur: quia necessarium est illud quod nō potest non esse. sed si produceretur ad esse: circumscripto producente posset non esse: ergo nō esset necessarium.

Ad hanc difficultatem respondet: qd potentiam precedens actum: aut non esse: ipm esse: potest intelligi duobus modis: vno modo ordine temporis: Alio modo ordine nature. Si loquamur de ordine temporis: potentia et non esse: non potest competere sempiternis et necessariis fm viam Aristo. Si loquamur de ordine nature: hoc adhuc contingit duobus modis. Uno modo. put odo na-

Articulus primus

ture accipitur positivie: alio modo tñ puatione. Odo nature accipitur positivie inter aliqua quorum vnum actu et positivie precedit reliquū sicut in homine sensitivus precedit intellectivus. Alio modo odo nature accipitur privative: et isto modo accipitur quādo est inter aliqua: quorum vnum natura non precedit reliquū actu et positivie respectu tertij: sed tantum aptum natum est in esse: nisi oppositum inducatur per aliquod agens extrinsecum. Exemplum huius est si sit aliquod perspicuum quod posita eternitate mundi nunq fuerit sub vmbra alicuius corporis opaci: sed sit perpetuo illuminatum a sole: si comperetur tale corpus perspicuum ad lumen in se receptum: et ad vmbra seu puationem luminis: dicimus qd privatio illa respectu talis corporis ordine nature precedit illuminationem non quidem qtu ad in esse quod vnq insuerit: sed solū qtu ad habitudinē: qz tal puatione nata ē ēē prius nā qtu ē ex nā istis copis pspiciui: nisi p agēs extrinsecū illuminatio i ipo caret. Et oīle exēplū ē de mā cōpata ad formā et ad puationē forme que mā nūq ē ēē puationē: sōre licita sue ppe nāc prius nata ē ēē sub puationē. qz forma et hoc loquēdo de forma i cōi: et de puationē sibi cōrādēte. Applicādo ad ppositū: loquendo de ordine nāc positivie potentia et nō ēē nō pcedit actū i sempiternis et necessariis: sed solū ordine nāc puatione. Et h ē qd hz cōmē. xij. metaphys. cōmē. xli. qd si potentia ē i stellis sempiternis: nō ē mō potentia: volēs qd potentia i ipsis ad totū motū nō pcedit actū positivie: sō tñ puatione: qz tal motū ē ab agēte extrinsecō: mō sic pducit de nō ēē ad ēē: et de potentia ad actū isto mō non repugnat necessario ex se licet bene repugnet necessario a se. Et qd apper qd possibile qd distinguitur neccarium est possibile dictū a potentia pcedere actū vlt ordie tpi: vlt nāc positivie: sō possibile dictū a potentia pcedere actū tñ nā puatione nō distinguitur neccarium: sō distinguitur extra impossibile. ¶ Per h rñdet ad illd qd dī: qd illd qd producit ad esse habet potentia ad esse et ad nō esse: vtz ē capiendo ēē et non ēē eo ordie qd dictū ē et quū iker: qd i codē crūt due potentie contrarie: qz vna ēet ad semper esse: altera ad si ēē circumscripto efficiēte. Rñdet qd intelligentia scda pducta ab intelligentia prima hz nām necessariā p quā iustificet et formalr pot sp ēē et p ipsam nām qtu ē ex se: nō pot nō ēē. Sed tñ qz tal nā ē ab efficiēte ipso circumscripto p impossibile: poterit nō ēē. sō ista potentia p quā pot nō ēē: ē extrinsecā: et nō ē ex pte nāc. Ad dī qd aliqd vnu possit sp ēē potentia iustificata: et nō ēē potentia extrinsecā et accūalr: h nō ē iōduētiēs: neqz iste potētie sūt contrarie: qz nō sūt respectu eiusdē et sz idēz. Et p h vult Lōmen. qd nā simplr possibile nō pot pueri i necessariā: Aut fieri necessaria: qz possibile hz ex se vñ possit nō esse neccūz. et hz ex se vñ possit si esse: sō aliqd possibile fieret neccūz: i ipo eēt due potētie pte: ex quo hz fm ipm: qd quū motū sit de possibile: nō pot esse nā neccūz.

Ad vltimū cū dī neccūz ē illd qd nō pot nō esse. Ista ppo hz veritatē de neccario ex se et a se: sō non de neccario ex se et ab alio. Vel pot dī qd neccariū qtu ē ex nā intrinsecā et ex se: nō pot nō ēē circumscripto quolibz alio cuius circumscriptio nō iplcat pditionē: ponēdo illd ēē vt habz Sco. i pmo sniaz di. ij. q. iij. Rñdēdo ad pmo argū pncipale. Nā ponēdo intelligentiā scdam ēē circumscripta prima: ista circumscriptio est p impossibile: et iplcat ptradictionē: qz effectus ē simplr necessariū nō pot ēē circumscripto eo: a quo eēntialr depēdet: nisi p circumscriptiōē iōdpossibile. Intellectus scda sic opēdet a pma: qz rē. Ad scdam difficultatē dico qd fm viā pborū ponentium intelligentiaz scdam esse necessariā: data ista positioe intelligentiā scda nō ē neccaria tāta neccitate: qta est filiū divinū sz viā theo. Intellectus scda si est necessaria ē sic neccaria i natura distincta a pma. filius aut divinus hz eādēz nām et ex cōsequenti eādēz necessitates cū patre: et ita filius divinus nō pot nō esse circumscripto quocūq alio fm entitatem et nām. Unde licet possit non esse circumscripto patre pducēte: pater tamen divinus nō est alius fm entitatez seu nām. Sed non est sic de intelligentia scda: qz poterit nō esse

esse circumscripto aliquo alio fm entitatem: qz circumscripta pma intelligentia q est alia a scda fm entitate: poterit no esse. Ad hoc er hoc arguitur sic: illud qd no pot no ee circū pto quocūqz alio fm entitate est ens magis necessarium: eo qd potest non esse circumscripto alio fm entitate: sed si lius diuinus est huiusmodi: et no intelligentia scda: ergo filius diuinus est ens magis necessarius q intelligentia scda.

Ad si tu dicas: filius diuinus per te e necessarius ex se: et no a se. Pater diuinus e necessarius ex se: et a se. Ergo pater diuinus dicitur esse magis necessarius q filius. Ad hoc rñdetur: qz necessarius ex se et a se est magis necessarius: eo qd est ex se et no a se vbi habeat distinctā nām et no eā dē: sed vbi necessarius ex se et a se: sic sit necessarius in eadem natura: quā ad eandē nām sequat eadē necessitas: sequit q ista duo sunt eque necessaria. Ad intelligentia quō aliqd sit necessarius fm quid: sicut creatura e necessaria ab eterno: Est aduertendū: qz deus ab eterno pducit quālibet creaturā in esse cognito et intellecto: qz quālibet creaturā intelligit ab eterno: et tale esse cognitū est esse fm qd: et no est aliqd verū esse essentiae aut entitatis: vt habet Sco. in. xxxv. di. j. q. j. cōtra Henricū de Bando: qui voluit res hūc esse entitatis ab eterno. Quod si tu dicas: qz deus intelligit quālibet creaturā ab eterno: quā necessarius sic intelligat: ergo no poterit esse sine ista intellectio: ne: et ex pñti sine obiecto cognito: s deus est ens maxime necessarius: creatura in eē cognito vel no est necessaria: vel si est necessaria: no tanta necessitate quāta e deus: qz maxime necessarium in suo esse depēdet a minus necessario.

Ad hoc rñdetur: qz necessarius a se qd est maxime necessarius: pot esse absqz oī repugnātia qm est ex parte sui sine eē reali cuiuscūqz no necessarius a se: qd no est pñtio: qm est ex parte pñtis absoluti: qz ipm sit sine posteriori. Si illud necessarius no pot esse sine eē cognito cuiuscūqz alterius: qz eē eius necessario requirit cognitionē alterius: et per pñtis alterū in esse cognito. Vel pot dici q aliud est aliqd necessarius regere: vel coēgere aliqd ad sui eē. Aliud e qz ad esse necessarius alicuius aliud necessarius coēquatur. Dico ergo qz deus no depēdet ab eē cognito creature: neqz pñgit tale eē cognitū s bene tale eē cognitum ad eē ipsius necessario psequit: Ad hoc no est incōueniens qz ad eē alicuius magis necessarius: aliqd minus necessarium coēquatur. Ad intelligentia quō ens diuidit in depēdens et in indepēdens: aduertendū qz Aristo. xij. metaphysice ponit ex intēione sua oīa hūc ordinē eēntialem inter se: et magis ordinē eēntialem ad vñū pñm. Ex quo vult hūc qz (quāz iste ordo eēntialis sit ordo eēntialis depēdens) oīa eēntialiter depēdent a pmo ente et (cū nihil sit eēntialiter depēdens ab aliquo in eēndo: a quo no hūc eē in aliq genere cause) vult qz oīa depēdent a deo tanqz a causa finali et efficiēte. Ad si tu dicas: quēadmodū tūz via cōis: qz oīa depēdent a deo: vt a fine. Cōtra hoc e textus eius. xij. metaphysice. tex. comē. xxxvj. vbi loquitur de pmo mouēte dicēs qz mouet sicut appetibile et intelligibile huiusmodi aut mouent no mota: sic aut deus mouet intelligentiam sibi primā: igit causat intelligere ipsius intelligentie. S3 illud intelligere vt coiter dicit fm Aristo. est idē qd substantia intelligentie: ergo rē. Si dicat qz illud mouere est metaphoricū et no pprie aliquid causare.

Contra oīs intellectio que no est eadē obiecto: causat ab obiecto: et vt qz effectiue fm comē. ibidē dicentē: qz bal neū in mēte mouet vt efficiens: et vt extra mouet vt finis: ergo intellectio intelligentie causabit effectiue a pmo ente.

Ad si tu dicas. Intellectio intelligentie scde et ei substantia depēdet a pma vt causa finali: ppter ea qz pma intelligentia terminat depēdentia scde: et finit ipsam et sic pñte vt a fine: et no vt ab efficiēte. Cōtra hoc dicit pbs qz intelligentia pma no solū mouet vt terminās depēdentia intelligentie scde: imo vt mouet ad actū amādū: qz mouet vt amātū et desideratū: ergo e causa amoris intelligentie et intellectiois: et no nisi effectiue: vt argutū est: qz rē. Pterea si deus sit finis entitū solū terminās depēdentia eoz in ra

tionē finis: illud terminare depēdentia isto mō no est nisi ptergentia entitatis diuine: qz vñquodqz ad suū esse requirit entitatē dei: s3 hoc no pot eē fm mentē pñti: qz ne dūz de entitate diuina: imo de entitate oīs spēs pbs habuit p impossibili qz vñuersūz posset ea carere. An si deus no eēt aliter cā finalis nisi qz eius entitas requirit ad entitatem alioz: spēs humana eēt cā finalis: qz necessario requirit ad entitatē alioz spēs fm pñm: et no eēt oīa nisi in hoc: qz de eēt maior ens: qz spēs humana: s3 quo ad ptergentia nēcia ita requirit spēs hūana sicut deus ad eē alioz. Alia que faciūt p ista pclusionē dimittant vsqz als. Ad intelligentia quō relatio creature ad deū sit eadē realiter fundamētō: et vñ quēcūqz sine qua fundamētū eē implicat pñtionē: videas Sco. in. ij. di. j. q. v. vbi diffuse ptractat istā mās. Ad intelligentia quō vñū dicit multipliciter: est aduertendū fm pñm. iij. metaphys. (quā sniaz insequit doctor subtilis: in. ij. sniaz. di. ij. q. vi. et in eodē lē bzo. di. xij. q. j.) qz ens et vñū pñti: et quot modis dicitur ens: tot modis et vñū. Ens aut dī vno mō trāscēden ter. scdo mō ens dī generice: et hoc aut fm genus gnālissimū: aut fm genus subalternū. Ens etia dī specificē fm spēm spālissimā. Et vltimo mō ens dī singulū sic qdlibet indiuiduū dī eē ens singulū vel indiuidualis. sic ens dī tot modis: ita et vñū. qz vñitas est passio adequata enti. An quot sunt rōnes formales pceptibiles ex nā rei in aliquo vno: tot sunt vñitates ex nā rei in eodē. Quā autē in isto dñr eē plures rōnes formales sic conceptibiles. s. entitas: suba: corpus: viuēs: aīa: hō: et hūc hō: tot i hōe sunt vñitates ex nā rei: ita qz sicut iste rōnes formales sunt plēs et distincte ex nā rei: sic etiā et ipse vñitates sunt sic distincte.

Nec valet dicere: qz intellectus facit istas rōnes formales pceptibiles: qz intellectus p actū suū intelligēdi siue sit simpliciter apphēnsio: siue sit cōpositio: et diuisionē facit rōne tālē eē pceptibilē: s3 p pñtis ipsa eē pceptibilis ex nā rei: et distincto actu intelligibilis: qz intelligat actus intelligibilis ponit in eē. An ideo ipsaz rōne pceptibilē intellectus nō intelligit (loquēdo de istis rōnibz formalibz obiectiuis reptis i re) qz in se: et ex nā sui eē intelligibilis: et no iō eē intelligibilis ex eā intellectus nō intelligat. Pterea actus intelligēdi depēdet ab ista rōne pceptibilis: sicut a cā: s3 cā: nā pēdit effectū: et no ponit i eē p suū effectū: qz ista rō est pceptibilis i se. Tūc sic. Ad multiplicatō aliq subo ex nā rei cui adequat aliqua passio: multiplicat et ipsa passio: s3 multiplicat ens fm distinctas rōnes pceptibiles i aliquo vno indiuiduo et singulari: qz multiplicat ei passio sibi adequata: qz est ei vñitas. Scdo notādū est qz vñū et multa sūt opposita ex. i. metaphys. qd est intelligēdi qz ista sūt opposita vbi accipiant fm idēz et respectū eiusdēz: s3 vbi differō: mī accipiāt vñitas et multitudo: nō opponit. exēplū si. n. aliqd e vñū nūero: impossibile e qz sit plā plitate nūerali qz opponit vñitati nūerali: s3 vbi vñū accipiat fm genū: aut fm spēs: tale vñū stat cū plitate nūerali: et s3 qz plitas nūeralis seu multitudo: s3 sit dispata respectu vñitatis specificē aut generice: non tñ opponit ei: et qdū aliq multitudo nō opponit vñitati: nō tollit et destruit illā vñitatē: s3 ei cōpositibilis: qz vñitas nō tollit aut destruit nisi p eius oppositū et icōpossibile. Ex quo appet quō sit vñū qz aliq dicat eē vñū trāscēdēt: et tñ pta generice: et fm genū: et sic dēscē dēdo vsqz ad indiuidua: et hec dicta sint de pmo articulo.

Quantū ad secūdū

articulū pñcipalē rē. Ad declaratiōe distinctiōis q distinguū intellectus in agentē et possibile: e aduertendū: qz intellectus agēs fm Sco. dī actiūz et pductiūz. Actiūz: p qto respicit passū qd est intellectus possibilis. Pductiūz: p quāto respicit actū intelligēdi et aliquā formā pductā in ipso intellectu possibili: vñ intellectus agēs nō dī pductiūz qz producat intellectus possibilis: sed solū ex rōne predicta: qz producit aut actus intelligēdi: aut spēm intelligibilē in intellectu possibili.

Tractatus formalitatum

cōpositū ex actu et potētia: tāq̃ ex re et re accipio cōposita que sint. A. et B. et quero. Arz. A. et B. sint cōposita ex re et re: vel non. Si dicas q̃ nō habetur intentus. Si dicas q̃ sic: pceditur vt p̃us: et tunc aut erit p̃cessus in infinitū: aut op̃z diuenire ad cōposita que sunt simplicia simpliciter: aut opposita cōpositi di ex re et re. Dicis ergo s̃m Doc. subti. q̃ oīs creatura est cōposita ex actu et potētia: sicut ex habitu et priuatione: q̃ quilibet creatura h̃z entitatem cū p̃uatione alicuius gradus entitatis. Nulla enim creatura habet entitatem s̃m totā p̃fectionē que nata est esse entitatis in se: et ideo caret aliqua p̃fectione que nata est cōpetere entitati in se. Et id p̃uat. sicut talpa dicit esse ceca quia nata est habere visum s̃m rationem animalis. non s̃m rationem talpe: s̃m p̃m. v. metaphys. caplo de p̃uatione: componit enim creatura non ex re et re positiuis sed ex re positiua et priuatiue: id est ex entitate aliqua quā habet et ex carentia alicuius gradus p̃fectionis entitatis cuius ipsa nō est capax: tñ ipsum ens in se est capax: sicut talpa s̃m se nō est nata videre: sed s̃m q̃ animal: nec tamen ista compō ex priuatiuo et positiuo est in essentia rei: quia priuatio non est de esse alicuius entis positiui.

¶ Pro intelligentia diuisionis qua ens diuiditur in ens necessarium et in ens contingens est aduertendum: q̃ necessarium incompletum s̃m esse simplr. Quoddam ē necessarium ex se et a se: et hoc tam s̃m viam p̃borum: q̃ etiam theo. Quoddam est necessarium ex se: et ab aliq̃ ex se formaliter: ab alio effectiue. Necessarium primo modo s̃m Theologos est pater diuinus: qui habet naturā in se simpliciter necessariā: et non habet ipsam ab aliquo producente seu principiatiue: sed ipse est principius omnium productibilium tā in diuina natura: q̃ in creaturis. Dicente Augu. iiii. de trinitate caplo. x. pater est principius totius deitatis. Necessarium ab alio et ex se formaliter s̃z Theologos est filius diuinus: et etiam spiritus sanctus qui habent naturā simpliciter necessariā et indefectibilem: illam enim habent a patre producente. Similiter s̃m philo. datur necessarium a se et ex se qd̃ est deus: et p̃ma itelligētia. Simpliciter necessarium ex se: et ab alio est intelligentia sc̃a: et quilibet alia intelligentia. Intelligentia enim sc̃a habet entitatem intrinsecā simpliciter necessariā: Sed quia habet illam effectiue et productiue a potentia: ideo ista intelligentia nō est necessaria a se: s̃z ex se sit necessaria: Neq̃ ista duo contradicunt ex se formaliter et ab alio effectiue: qm̃ importāt ista duas distinctas habitudines et ad diuersa in diuersis generibus causarum.

Sed hic insurgunt due difficultates. Prima est si in intelligentia sc̃a habet esse effectiue a deo: videtur qd̃ producat de nō esse ad esse: vt ly. de saltem importat ordinē nature: s̃z quodlibet tale est possibile esse vt distinguit s̃ necessarium: ergo itelligētia sc̃a erit ens possibile nō necessarium: maior est nota: quia quod pducitur de non esse ad esse: reducitur de potentia ad actus: et quodlibet tale est possibile esse. Secdo arguitur. quia Aristote. xij. metaphysice: et Lōmen. ibidem cōmen. xxi. xli. et xliiij. vult: qd̃ nullo modo potētia sit in sempiternis et necessariis: ergo si sempiternum et necessarium produceretur ad esse: potentia ad esse de necessitate esset in ipsis: et tunc sequeretur illud ad quod deducit Lōmen. in p̃mo celi: qd̃ si sempiternum haberet potentiam ad esse potentia pcedente actū: que potentia reduceretur ad actum: in sempiterno eēt due potentie contrarie. quaz vna esset ad semper esse: et altera ad non esse. Et confirmatur: quia necessarium est illud quod nō potest non esse. sed si pduceretur ad esse: circumscrip̃to producente posset non esse: ergo nō esset necessarium.

Ad hanc difficultatem respondet: q̃ potentiam pcedetur actum: aut non esse: ipm̃ esse: potest intelligi duobus modis: vno modo ordine temporis: Alio modo ordine nature. Si loquamur de ordine temporis: potentia et non esse: non potest competere sempiternis et necessariis s̃m viam Aristo. Si loquamur de ordine nature: hoc ad huc contingit duobus modis. Vno modo. put odo na-

Articulus primus

ture accipitur positiue: alio modo tñ p̃uatiue. Ordo nature accipitur positiue inter aliqua quorum vnum actu et positiue pcedit reliquū sicut in homine sensitiuus pcedit intellectiuis. Alio modo ordo nature accipitur p̃uatiue: et isto modo accipitur quādo est inter aliqua: quorum vnum natura non pcedit reliquū actu et positiue respectu tertij: sed tantum aptum natum est in esse: nisi oppositum inducatur per aliquod agens extrinsecum. Exemplum huius est si sit aliquod perspicuus quod posita eternitate mundi nunq̃ fuerit sub vmbra alicuius corporis opaci: sed sit perpetuo illuminatum a sole: si comperetur tale corpus perspicuū ad lumen in se receptum: et ad vmbra seu priuationem luminis: dicimus q̃ priuatio illa respectu talis corporis ordine nature pcedit illuminationem non quidem q̃tū ad in esse quod vnq̃ insuerit: s̃ solū q̃tū ad habitudinē: q̃ tal p̃uatio nata ē i cē p̃us nā q̃tū ē ex nā istis copis p̃picui: nisi p̃ agēs extrinsecū illuminationis i ipo caret. Et s̃ile exēplū ē de mā cōpata ad formā et ad p̃uatiōez forme que mā nūq̃ ē s̃b p̃uatiōe: s̃ ore licita sue p̃pe nāc p̃us nata ē cē sub p̃uatiōe. q̃ s̃b forma et hoc loquēdo de forma i cōi: et de p̃uatiōe sibi cōrādēte. Applicādo ad p̃positū: loquendo de ordine nature positiue potētia et nō ē nō pcedit actū i sempiternis et necessariis: s̃ solū ordie nāc p̃uatiue. Et h̃ ē qd̃ h̃z cōmē. xij. metaphys. cōmē. xli. qd̃ si potētia ē i stellis sempiternis: nō ē mō potētial: volēs q̃ potētia i ipsis ad totū motū nō pcedit actū positiue: s̃ tñ p̃uatiue: q̃ tal motus ē ab agēte extrinsecū: mō sic pduct de nō esse ad esse: et de potētia ad actū isto mō non repugnat necessario ex se licet bene repugnet necessario a se. Et q̃ apper q̃ possibile qd̃ distinguit s̃ necessarius est possibile dictū a potētia pcedere actū vt ordie t̃p̃is: vt nāc positiue: s̃ possibile dictū a potētia pcedere actū tñ nā p̃uatiue nō distinguit s̃ necessarius: s̃ distinguit p̃tra ipossibile. Idē h̃ m̃dē ad illd̃ qd̃ d̃: q̃ illd̃ qd̃ pducit ad esse h̃bit potētia ad esse et ad nō esse: vtz ē capiendo esse et non esse ordie q̃ dictū ē et quū l̃fer: qd̃ i eodē erit due potētie p̃trarie: q̃ vna ē ad semper esse: altera ad si esse circumscrip̃to efficiere. R̃ndē q̃ itelligētia sc̃a pducta ab itelligētia p̃ma h̃z nām necessariā p̃ quā it̃r̃sece et formalit̃ pōt sp̃ esse: et p̃ ipam nām q̃tū ē ex se: nō pōt nō esse. Sed tñ q̃ tal nā ē ab efficiere: ipo circumscrip̃to p̃ ipossibile poterit nō esse. Ista potētia p̃ quā pōt nō esse: ē extrinsecū: et nō ē ex p̃te nāc. Ad d̃ q̃ aliqd̃ vntū possit sp̃ esse potētia it̃r̃sece: et nō esse potētia extrinsecū et accītal: h̃ nō ē ledūciēs: neq̃ iste potētie sūt p̃trarie: q̃ nō sūt respectu cuiusdē: et s̃z idēz. Et p̃ h̃ vult Lōmen. q̃ nā simplr possibilis nō pōt pueri i necessariā: Aut fieri necessaria: q̃ possibile h̃z ex se vñ possit nō esse neciuz. et h̃z ex se vñ possit si esse: q̃ si aliqd̃ possibile fieret neciuz: i ipo eēt due potētie p̃trarie: ex quo h̃z s̃m ipm̃: qd̃ quū motus sit de se possibilis: nō pōt esse nā neciuz.

Ad vltimū cū d̃ neciuz ē illd̃ qd̃ nō pōt nō esse. Ista p̃pō h̃z veritatē de necario ex se et a se: s̃ non de necario ex se et ab alio. Vel pōt dici qd̃ necariū q̃tū ē ex nā in tr̃sece et ex se: nō pōt nō esse circumscrip̃to quolibz alio: cui circumscrip̃tio nō implet p̃dictionē: ponēdo illd̃ esse vt habz Sco. i p̃mo s̃m̃az di. ij. q. iij. R̃ndēdo ad p̃mū argm̃ p̃ncipale. Nā ponēdo itelligētia sc̃am esse circumscrip̃ta prima: ista circumscrip̃tio est p̃ ipossibile: et implet p̃dictionē: q̃ effectus ē simplr necessarius nō pōt esse circumscrip̃to eo: a quo eēntialit̃ depēdet: nisi p̃ circumscrip̃tionē icōpossibile. Intel ligentia sc̃a sic depēdet a p̃ma: q̃ rē. Ad sc̃dam difficultatē dico qd̃ s̃m viā p̃bor ponentium intelligentiaz sc̃am esse necessariā: data ista positiue itelligētia sc̃a nō ē necaria tāta necitate q̃ta est fili diuinus s̃z viā theo. Intel ligentia entz sc̃a si est necessaria ē sic necaria i natura distincta a p̃ma. filius aut diuinus h̃z eādēz nām: et ex cōsequenti eādēz necessitates cū patre: et ita filius diuinus nō pōt nō esse circumscrip̃to quocūq̃ alio s̃m entitatem et nām. Unde licet possit non esse circumscrip̃to patre pducēte: pater tamen diuinus nō est alius s̃m entitates seu nām. Sed non est sic de intelligentia sc̃a: q̃ poterit nō esse

ille q drecte terminat ad obiectū cū hz tēdentiā i obiectū ipm vt i terminū. Actus reflex? ē actus q terminat ad actū pēntē in potētia hz rōnē tēdēntie: vel tēdentiā in ipso. Quāq; vero talis actus reflexus hz tēdentiā in potētia cognoscēntē: inquantū cognoscēs ē: qñq; vero habet tēdentiā i obiectū inq̄tū ē cognitū. Exēplū p̄m: si intelligo me intelligere: iste actus q intelligo me intelligere terminat ad ipm intelligere tāq; ad finem. Exēplū scđi. Si intelligo me intelligēre: tūc iste actus terminat ad me sub ea rōne: sub q intelligo. Exēplū tertij: si intelligo me intelligere lapidē: iste actus terminat ad lapidē vt intellectū: ita q actus pōt esse cōuersivus r reflexus: r sup seipm intelligentē r sup actū intelligēdi: r sup obiectū intellectū inq̄tū ē intellectū. Actus aut collatiuus ē actus q cōpat vñū obiectū ad aliud: r h ē satis manifestū. Notandū vltērius p intelligentiā tertij notati: q rō capīe duobus modis: vno mō capīe rō p rōne obiectiua: alio mō p eo qd ē formalis rō. P̄mo mō dicim? q diffinitio ē rō obiectiua: de qua rōne facit mētionē Arist. i diffinitōe vniūocōz r equocōz qñ inq̄t: Eninoca sūt illa quoz rō rē. Sūt i. vij. metaph. ca. 8 partib? diffinitōis: hz Arist. q sic rō ad rē: ita p̄es rōnis ad p̄es rei. Sūt oīs pceptus obiectiui q pōt terminare actū intelligēdi ex nā rei appellat rō apud Arist. Et isto noīe vtit Arist. v. metaph. ca. de fal. vbi hz q rō i se falsa ē de oī falsa: r rō i se vā ē pceptus q nō icludī partes ad se iūicē repugnātes. Alio mō capīe rō r scđo mō p̄ncipat p rōne formali: seu p eo qd ē formalis rō: r h duobus modis vel p rōne q est actus p̄mus: vel p rōne q est act? scđs. Si rō capiat p actū: p̄mo sic accipit p potētia rōnatiua q ē formalis potētia rōnalis: r talis rō: qdā est vñū: qdā particularis. Ratto vñū est intellectus q discursit r ratiōatur circa vñū. Ista at potētia rōnalis capīe ab Arist. duob? modis: vno mō p potētia cui? ē rōnabilis discurrere etiā circa vñū. Alio mō p potētia cui? ē rōnabilis eligere r determinare de agibili. p̄mo mō sic ē intellectus potētia rōnalis p cēntiā: q eius sic ē discurrere circa vñū. scđo mō volūtas dī rōnalis p cēntiā: q eius ē eligere: quū sit potētia electiua: r ei? ē determinare ad alterū oppositōz: vt ē de mēte Arist. i. metaph. ter. comē. r. Quā sniaz hz ipe Comē. in p̄fato comē. volēs: q potētia q ē oppositōz sic ē intellectus: determinat ab appetitu. Si vero rō capiat p ratiōe particulari: sic vel capīe pro potētia rōcināte circa particularia: r talis ē ipsa cogitatua: vt hz videri i scđo de aīa a comē. r ē i tertio. Vel capīe rō particularis p potētia collatiua: r isto mō nō solū cogitatuā: vey etiā imagiatuā r sensus cōis possunt appellari rō: qz quelibz istaz pōt opari circa obiectū: nō solū in se: vey etiā i ordie ad aliū: referēdo vñū ad reliquū qd appet de sensu cōis: q ponit dīam iter extrema sensibilia inq̄tū sensibilia sunt: r pacceptat vñū sensibile magis q reliquū: qd nō ē sine actu collatiuo quo cōpat vñū obiectū ad reliquū. Rō si capīe p rōne formali q ē actus secundus: sic accipit pro discursu: quo potētia discursiua formalis discursit a p̄missis ad p̄clōnez. capīe etiā p ipso actu collatiuo quo vñū obiectū referat ad reliquū. Qd aut iste actus collatiui? dicat ēē rō aut actus rōnis: appet de mēte Sco. i p̄mo sniaz. di. xlv. q. vñica: vbi vult: q potētia volūtiua: r quēcūq; alia q sit collatiua: possit causare rōnez r distinctionē rōnis. Ultimo mō rō capīe p formā: vt ē de mēte Arist. tertio metaph. ter. comē. tertij: vbi appellat ipm r formā domus: rōnē. Et forma dī ēē rō: qz dē illud quod ē p̄ncipiū agēdi actōe reali vel actione itēntionali: dī rō agēdi: sz forma sic ē p̄ncipiū respō vtriusq; actōis: r marie ē p̄ncipiū cognoscēdi rē cui? est forma. Igit forma sic pōt dici rō. P̄mo intelligentiā p̄me p̄clōnis i qua ponit qd sit idēntitas rōnis. Et aduer tendū q duplex ē pceptus: vnus ex parte rei q capīe: alius ex parte intellectus. Ex parte intellectus duobus modis pōt accipi pceptus iste: vno mō ipsa intellectio appellat pceptus: q intellectio ē illud quo intellectus intelligit r capīe obiectū. Scđo mō cognitio passiua q obiectū capīe

r cognoscit: appellat pceptus: r ipsa intellectio qua intellectus intelligit dī pceptus: qz p ipam intellectus capīe obiectū: r ipsa cognitio passiua etiā appellat pceptus: qz per ipam obiectū capīe ab intellectu. P̄mus pceptus q est intellectio: ē ens reale r absolutū de p̄dicamēto qualitatī. Scđs pceptus q est ipsa cognitio passiua: ē ens rōnis respectiui r nō absolutū: r nō ē nisi respectus rōnis de rellctus in obiecto: ex applicatiōe intellectus ad ipm obiectū.

Scđo notandū est: q qñ intellectus intelligit aliqd obiectū: puta lapidē intelligētia simplici ē p̄siderare duo i lapide intellecto. f. nāz lapidis q intelligit: r ipm ēē cognitū qd acqrit lapis ab intellectu. nā lapidis q intelligit ē ens reale: s esse cognitū est ens rōnis: vt dictū est: r qz vñūq; ens psequit sua p̄p̄ia vnitas: nām lapidis q intelligit: psequit vnitas realis. Ip̄m ēē cognitū: psequit vnitas ratiōis: qñ quale ē ipm esse: talis ē vnitas p̄is ēē vnitas aut quū sit p̄mū fundamētū idēntitatis ex. v. metaph. ca. de ad aliqd: vnitas p̄is ēē cognitū ē fundamētū idēntitatis rōnis. vnitas etiā p̄is nām lapidis q intelligit ē fundamētū idēntitatis ex nā rei. Ex quo sequit ppositū q qñ intellectus aliqd intelligit intelligētia simplici: nō cōparādo: aut referēdo illud qd intelligit ad aliud (cū habeat pceptū distinctū dīno ex parte rei r ex parte ipi? intellect? nō distinguētis ipm obiectū ab alio) obiectū vt hz ēē cognitū p vnitate p̄ntem tale esse cognitū: fundat idēntitatē rōnis. Et hoc ē qd dī: q oīa ista que p̄cipiunt p se: p̄scita te tertij modi: hoc ē in se: r solitarie cognoscēdo ipsa r nō referēdo ad alia: dīr fundare idēntitatē rōnis. Et ex h apparet qualis sit verū illud qd dicunt scotiste q idēntitas rōnis ē absolutissima: hoc ē nō depēdens ab actu collatiuo intellectus aut alterius potētie collatiue. Vñ absolutū pōt intelligi duobus modis: vno mō vt distinguat p̄ra respectiui: alio mō vt distinguat p̄ra depēdēs. Si p̄mo mō capiat absolutū: idēntitas rōnis nō ē absolutissima: qz est respectus rōnis. Si vō capiat absolutū scđo mō: sic ē absolutissima. hoc ē indepēdēs indepēdētia opposita depēdētie qua depēdet eius oppositū. Qd ē diffictio rōnis q depēdet ab actu collatiuo vt p̄stituit in eē p talē actū: sed idēntitas rōnis est absoluta ab oī tali depēdētia. Sed hic insurgit vna difficultas. Nā certū ē q idēntitas rōnis ē relatio: r relatio ē iter extrema q sunt fundamētū r terminus: idēntitas aut rōnis ē eiūsdē ad se: s nulla relatio ē eiūsdē ad se nisi sit p actū collatiui intellectus: q idēntitas rōnis depēdet ab actu collatiuo intellectus vel alterius potētie collatiue. Et p̄firmat p Arist. v. metaph. ca. de codē: r est ter. nō hñs comen. imēdiate sequens ter. comē. xv. Idēntitas ē vno mō: qñ intellectus vñū vt duobus. Ex quo sequit q p̄m Arist. idēntitas quēcūq; ē iter aliqua duo: r qñ ē eiūsdē ad se: hoc erit p actū collatiui intellectus. Ad hoc r̄ndet: q duplex ē relatio: quedā est relatio actualis: quedā aptitudinalis seu fundamētalis. Relatio actualis siue sit realis: siue rōnis: semp ē iter alī qua duo extrema in actu: aut p̄m rē: aut p̄m p̄siderationē intellectus. Si sit relatio aptitudinalis est iter aliqua duo ex̄ntia in actu solū in aptitudie r in potētia: ita q nō requirit extrema actualiter ex̄ntia: s solū potētiā. Si loquimur de relatiōe actuali: dicim? q idēntitas rōnis actualis nō pōt fūdari i obiecto cognito cognitiōe simplici: p̄p̄te rea qz obiectū app̄hēsū simplici app̄hēsōe vt sic cognitū: nō est aliqua duo in actu p p̄siderationē intellectus: sed idēntitas q fundat in tali obiecto sic cognitū (q idēntitas rōnis) ē idēntitas aptitudinalis r fundamētalis p q̄to fundat sup vnitate eius qd pōt ēē aliqua duo in actu p cōsiderationē intellectus: q intellectus pōt vti vno r codē: vt fundamēto r termino idēntitatis: r tūc vñū vt duob? eo mō quo loquit Arist. v. metaph. loco p̄allegato.

Ex quo nos cōcludimus: q licet in tali obiecto sic app̄hēsō fundet idēntitas rōnis aptitudinalis: nō tñ actualis: q ista solū est in illo quod cōsideratur ab intellectu inq̄tum cōsideratū est r per cōsiderationē alteri compaf: ex quo appet qd sit idēntitas rōnis rē. Ex quo infer vñū:

Tractatus formalitatum

Corollarium qd nō dat idēitas rōnis actualis sine actu collatiui intellectus: hoc p3 ex dictis. qd quū talis idēitas sit relatio rōnis: est iter aliqua duo extrema cōparata ad suū p actuz collatiui intellectus. **¶ 10** intelligētia scōde conclusionis notādum est: qd pma via r maxima ad demonstrandū distinctionē inter aliqua: est via cōtradictōis. Et hoc presupponēdo qd ptradictio sit maxima oppositio r simplr prima. qd sit prima p3: quia p3supponitur ab oībus alijs: qd sit maxima: de hoc est difficultas. In pars affirmatiua tenet a Francisco de mayronis in conslatu. di. xxiij. q. vltima: r Andulpho in. iij. sentē. di. pma. q. j. licet Burleus teneat oppositū. Ex hoc pcludit qd distinctio rōnis est inter illa que fm aliquod esse rōnis sunt fundamēta ptradictōis: sicut in ppositione in q idē predicat de sc̄pfo: vbi idē fm rem: r ex natura rei fundat duas intēctōes scōdas oppositas: vel saltem dispatas: sicut sunt intēctō subiecti r intēctō predicati in ista ppositiōe: homo est hō. vbi idē est subiectū. r nō subiectū: vt est apte p̄dicatū. r sūr idē est predicatū: vt est apte p̄dicatū. r nō p̄dicatū: vt apte subiecti. **¶ 10** intelligētia quō inter entia realia r rōnis est distinctio rōnis: est aduertēdū: qd (quū distinctio sit relatio mutua) in vtroq; extremo pōt fundari sup ente reali: r terminari ad ens ratiois. r ecōtra. Si fundet i ente reali ad ens rōnis: pōt pbari talē distinctionē ēē distinctionē rōnis duplici via. vna est ex depēdentia ad ens rōnis. quoniam quū relatio depēdet ab extremis: quēq; depēdet ab ente rōnis: de necessitate est ens rōnis: qd depēdentia semp ē ad prius r ad p̄fectius: Ex qua via. p̄batur nō tantū distinctionē fundatā ēē in ente reali: r terminatā ad ens rōnis ēē ens rōnis: verū etiam relationē fundatā in ente rōnis: r terminatā ad ens reale. Qd quū eque bene relatio depēdet a fundato sicut a termino: si depēdeat a fundamēto rōnis: necessario seq̄ ipam esse ens rōnis. Et ita ista via ē gnālis omnibus distinctionibus rōnis. Sz alia via spālis ad p̄bandum distinctionē rōnis est ex habitudine ad terminū: qd (quū relatio includat habitudinē ad fundamētū tanq̄ ali quid qd est passio eius r cōpetit per se ei in scōdo modo: et habitudine ad terminū tanq̄ ad aliqd quod cōpetit ei p se r in pmo modo): essentialius pōt pbari distinctionē ratiōis esse ens rōnis p habitudinē ad terminū. Assumptū aut de habitudine ad terminū qd cōpetat p se in pmo modo relatiōis: appet p Arist. i p̄di. ca. de ad aliqd: r vbiq; distincti respectū: qd distincti respectū per habitudinē ad terminū r nō ad fundamētū: ergo illa distinctio que fundatur in ente reali r terminabit ad ens rōnis: necessario erit ens rōnis ex habitudine ad talē terminū. Sed hic insurgit difficultas: vtz distinctio fundata in ente rōnis r terminata ad ens reale. (f. distinctio que fundat in ista intēctōe que est genus r terminata ad aīal quod est intēctō prima): possit pbari ēē ens rōnis ex habitudine ad terminū. (Et rñdet qd sic: p3supponēdo pmo. qd distinctio h3 inherētia ad suū fundamētū qd est eadē realiter sibi: sicut p se passio est eadē subiecto cuius ē passio. p3supponitur scōdo qd inherētia si sit ens rōnis: r idēficatur suo fundamēto: de necessitate fundamētū erit ens rōnis: qd qdēq; ē ens rōnis: nō pōt idēficari enti reali. Ino stāte arguitur sic. inherētia distinctiōis que ē fundata in ente rōnis: est eadē sibi realiter: sed ista inherētia ē ens rōnis: ergo et distinctio erit ens rōnis. Assumptū probat: qd inherētia talis distinctiōis fundat in distinctiōe: r terminat ad ipm ens rōnis: ergo h3 habitudine ad terminū rōnis: sed oīs relatio que h3 habitudinē ad terminū rōnis ē ens rōnis: ergo ista inherētia que talē h3 habitudinē ad ens rōnis: erit ens rōnis: p3sequētia p3: p̄pterea qd inherētia distinctiōis fundat in distinctiōe: r terminat ad illud ens in quo fundat distinctio: r tale est ens rōnis: vt dictū est: ergo p̄positus. Et sic p3 ista via. **¶ 10** intelligentia que sit distinctio rōnis. Notandū est qd distinctio que est a natura ratiōinabili: est distinctio nature circa quā pōt intellectus ratiōinari de qua intellectus pōt venari multos

Scōi articuli pma pars

ceptus: vt illa nā dicat esse ratiōinabilis que pōt causare de se multos ceptus in intellectu possibili siue reales: siue rōnis. Adodo idē simplex in re oīo nō potest causare multos ceptus in intellectu: nisi per actū collatiui intellectus. Probatur assumptū: qd vñs obiectū nāliter agens in intellectu possibile dispositū ad eius intellectiōem: non causat nisi vñcū ceptum: qd quū agat fm vltimū virtutis siue causat omne ceptū quem pōt causare: ergo cū sit vñcū i re: causabit vñcū conceptū de se. Probatur hoc: qd vna res nata est facere vñcū ceptū adequatū: qd alias nō esset vñcū cognoscibile nec vñcū actu cognoscibile: sed istum ceptum sibi adequatū formādo: videt imutare intellectū q̄tum natū est ipm imutare: ergo non formabit nisi vñcū cōceptum: r ita nō alium r aliū. Ex quo sequit: qd si formabit aliū r alium cōceptum: hoc erit precisē per actū collatiui intellectus. Ad si detur qd faciat alium r aliū conceptū: obiectū nō erit vñcū r simplex in re: sed de necessitate op3 dare qd in ipso sit aliqua distinctio ex nā rei pcedēs oēm actū intellectus. Et ita quod tu dicis esse distinctionē ratiōis a nā ratiōinabili: dico eā distinctionē esse a nā ex parte rei. **¶ 10** Declaratione quō intellectus sit falsus qui intelligit rem aliter q̄ sit: dicendū est: qd ille intellectus qui sic intelligit intellectiōe cōplexa r diuisiua: est falsus. **¶ 10** quo est notandū qd opatio intellectus est duplex: quedā est incōplexa: quedā cōplexa: vt est de mēte Arist. iij. de aīa: Opationi incōplexa nō opponit falsitas: sed solū priuatiue ei opponit ignorātia. Sed opationi cōplexa opponit ignorātia priuatiue r falsitas positue r cōtrarie. Aduertendū tñ qd opatio in cōplexa: quedā est circa quidditatez simplr simplicē: intelligēdo per talē quidditatē illam. f. que nō habet conceptū resoluibile in aliquem priorē conceptū quidditatiū: sicut ceptus entis suaz: passioni: differētiar vltimar: r suoz modoz per quos p̄trahit ipm ens. Alia est quidditas resoluibilis in aliquos ceptus scōsuz ceptibiles. Si loquamur de intelligentia que est circa quidditatez primo modo: intellectus intelligēs tales quidditates semp est verus. r in ipso nō cadit deceptio r error: r fm hoc pōt intelligi illud Aristote. ix. metaphysice tex. Comēg. xxiij. qd intellectus circa qd qdēst: semp est verus. Et hāc eandem sniam h3. tertio de aīa: tex. Comēg. xxiij. vbi vult qd intellectus circa quod qdēst sic ē verus: quēadmodū sensus circa p̄p̄a sensibilia. Si loquamur de quidditate cōposita: licet intellectus simpliciter intellectiōe app̄hendēs ipsam quidditatez: nō sit formaliter falsus: tñ pōt bene esse falsus virtualiter: r est qñ intellectus app̄hendit quidditatē sub ratione aliqua sibi repugnāte r p̄radicante sicut qñ intellectus intelligit simpliciter app̄hensione hoīem irrationalē. Et hoc mō loquutus est Arist. v. metaphysice ca. de falso: vbi vult: qd ratio in se falsa est de oī falsa. Adodo falsitas istius rōnis in intellectu nō est falsitas formalis: s est falsitas virtualis. Sicut exēpligratia: hō irrationalis nō est cōplexio formalis: quēadmodū est illa que exprimit p hoc verbū substantiū est. f. dicēdo homo est irrationalis: s solū ē cōplexio virtualis: ita qd qualis est cōplexio falsa: talis est falsitas cōsequens talē cōplexiōem. Ad ppositū applicādo: quū intelligētie simpliciter r incōplexa nō opponat falsitas eo modo quo dictū est: intelligere rem intellectiōe simpliciter: nulla est falsitas: que intellectiō est solum precisīua r abstractīua: p̄siderādo aliquod vñcū absolutū ab alio: non p̄siderando illud a quo fit abstractiō: quēadmodū mathematicus abstractit lineā a materia sensibili. Sed intelligere rem aliter q̄ est: intelligentia cōplexa r diuisiua: r hoc intelligēdo aliquā cōplexiōem formalem vel virtualez: iste intellectus est falsus formaliter vel virtualiter. Nec sequit. intelligo (rōnem abstractā ab aliquo (puta lineā a materia sensibili) nō intellecta materia sensibili: igitur intelligo lineā esse sine materia sensibili. consequētia nō valet: permutas enī abstractionē simplicēz veram: r non mendacem: in abstractionē diuisā r mendacem

Tractatus formalitatum

et mendace: de quarum prima habet. scilicet. physicozum: quod abstrahentium non sit mendacium: et sic patet ad articulum.

¶ 20 Declaratio de secundi articuli partialis secundi articuli principalis: propter distinctionem entis quam dat iste auctor istarum formalitatum: est aduertendum quod res et ens capiunt tribus modis. Uno modo pro eo quod est quod habet esse: vel potest habere esse extra animam: et isto modo loquitur Auctorem primo metaphysicae. ca. v. quod ens et res sunt res omnes. et generibus: quod non est intelligendum quod ens precise quantum ad vocem sic sit eodem: quod certum est: quod apud omnes est unus conceptus rei et entis indifferentes ad omnia. et predicamenta: qui conceptus non variatur quous voces et nomina (significata in diuersis linguis talem conceptum) variantur: quod primo per meriemias. Conceptus sunt idem apud omnes: sed non voces significantes conceptus. Secundo potest accipi ens et res ut distinguuntur contra modum et circumstantiam rei: et isto modo nos dicimus: quod illa que important habitudines et respectus non sunt ens et res: sed isto modo sumptum ens conuertitur cum absoluto: et sic substantia: quantitas et qualitas tamen dicuntur res et ens. Cetera autem dicuntur aliquid rei. Isti modi accepit Boetius in libro de trinitate: patet inquit que sunt differentie predicationum: alie quidem quasi res monstrant: alie quidem quasi circumstantiam rei. Ista quidem sic predicantur ut non esse: sed extrinsecus aliquid apponunt. Vult enim quod illa que important habitudines et respectus non predicantur esse isto modo sumendo esse: sed solum circumstantiam et modum entis. Unde vocat circumstantias entis ipsas habitudines. Tertio modo poterint capi ens et res pro eo cui per se primo competit esse eo modo quo loquitur Aristoteles. de ente. vii. metaphysice text. commentum. h. ubi vult quod accidentia non sunt entia nisi quia entis cui per se primo competit esse quod quidem ens est substantia: sic etiam loquitur in eodem. vii. ipse Aristoteles. text. commentum. xiii. ubi vult: quod quantitas et cetera accidentia non sunt entia: nisi eo modo quo logici dicunt: non ens esse. Logici dicunt quod non ens est: non quidem simpliciter: sed non ens: sic etiam accidentia non sunt entia cui per se primo competit esse: sed sunt huius entis. Ex quo concludimus: quod ens acceptum isto tertio modo est ens reale: et ex natura rei: quod est ens extra animam non dependens ab operatione anime in esse: et in peruenire. Sed in primo membro accipit ens commune et res. In secundo accipit strictius. In tertio membro strictissime. Ex quo appareret quod accipiat illud quod est res: et quod accipiat aliquid rei.

¶ 20 intelligencia quomodo ens dicat quod dicitur de absoluto et respectu: est aduertendum: quod ens prius diuiditur in absolutum et respectum quod diuidatur in. r. genera generalissima. Ex quo sequitur: quod quomodo ens predicet de primis partibus suis subiectiuis que non sunt simpliciter simplices: sic predicat quod dicitur de absoluto et respectu que mediatur inter ens et. r. genera. Et similiter predicat ens de materia et de forma quod dicitur ut habet. Secundo. i. ii. di. i. q. i. Aduertendum tamen quod materia et forma possunt capi per suis realitatibus ultimis: hoc est per suis essentibus simplicibus. scilicet materia prima: ut est pura et nuda materia seu potentia: et nullo modo composita: ex aliqua forma sibi adueniente. Sic forma per sua simplici actualitate ut non est aliquo modo forma composita: eo modo quo loquitur. Et omnes. i. phis. Et omnes. i. Que. n. sunt propter materiam primam et ultimam forma sunt materie compositae: et forme compositae. Vel possent capi ista duo per essentibus compositis ex utriusque realitate. Si primo modo: ens non predicat de istis: ut habet. Secundo. in. ii. di. ii. q. i. Qui vult quod ista duo. scilicet materia et forma sunt omnia alterius rationis: et primo diuersa: Sed primo diuersa (secundum Aristoteles. v. metaphysicae. ca. de eodem vel diuerso: et r. metaphysicae. text. Et omnes. r.) sunt nihil idem includenda. Ista quod nihil unius est aliquid alterius: materia et forma sic accepta non includunt aliquid idem quod dicitur. Si vero accipiuntur ut sunt materie et forme compositae: sic eis non repugnat habere aliquod unum commune quod dicitur quod est ens.

¶ 20 Declaratione quomodo aliquid dicatur ens quod dicitur: est aduertendum quod illud est ens quod dicitur in cuius conceptu formali includitur ratio entis. Illud autem est ens de notatiue: in cuius conceptu formali non includitur ens: sed ipsum includit per modum adiacentis et denotatis: licet ipsum inclu-

Articuli secundi secunda pars.

dat idem et realiter. **¶ 20 primus probatur:** quod predicari quod dicitur de aliquo est ipsum predicare essentiam per modum essentie sic quod ratio predicati includatur in ratione subiecti eo modo quo aial dicitur predicari quod dicitur de homine. **Secundum declaratur:** quod aial predicat de rationali solum per modum adiacentis et denotatiue: non tamen quod ratio aialis includatur in conceptu rationalis: quod semper genus est extra conceptum formale dicitur: ut habet. Aristoteles. ii. metaphysicae. Aial tamen sic predicat de rationali quod est idem realiter sibi: et est eadem res: licet distinguatur formaliter. Ad hoc ens non predicat quod dicitur de modis intrinsecis: per quos immediate pertrahitur: quod sicut genus est extra conceptum formalem dicitur: et contra: ita pertrahibile est extra pertrahens: et contra: Sic ens non predicat quod dicitur de suis passionibus: propterea quod subiectum (ex. vii. metaphysicae.) cadit in diffinitione passionis ut additum ita quod diffinitur per ipsum per additamentum: quod aut diffinit aliquid isto modo non est de quod dicitur ipsum. **Item primo posteriorum de statu principiorum.** **¶ 20 prepositioes per se non peruertuntur:** videlicet in eodem modo presentatis: neque in aliquo alio modo: quod tunc non daret status in principijs. Ex quo concluditur: quod ens non potest includi in passionibus quod dicitur. Neque etiam potest includi in dijs ultimis: quod omnes dicitur dicitur hinc reduci ad aliqua primo diuersa ex finia Aristoteles. v. metaphysicae. cap. de eodem vel diuerso: igitur dicitur ultime sunt primo diuersa: et sic sequitur quod nihil includit quod dicitur: et ita non includit ens ultime dicitur: presentia probatur ex dicitur que est inter differentia et diuersa posita ab Aristoteles. loco pallegato. **¶ 20** enim sunt illa que sunt alicui idem entia: et que in aliquo perueniunt et in aliquo differunt. Sed diuersa sunt que in nullo conueniunt: hoc est quod dicit ipse in textu: quod diuersa sunt nihil idem ens includenda. Differentia vero sunt aliquid idem ens. Ista tamen de quibus ens non predicat quod dicitur sunt ens realiter idem et denotatiue ut dictum est. **Alterius per intellectionem non idem entis inter essentia et modos intrinsecos est aduertendum:** quod modi intrinseci essentie in diuinis sunt isti: Infinitas: eternitas: necessitas: eternitas: eternitas: quod modo di quo sunt modi intrinseci inferius declarabit. **¶ 20** distinctio que est inter istos est minima: non solum in ordine ad essentiam: verum etiam comparando unum ad aliud. Est inquam minima: quod isti modi sunt idem realiter: et etiam formaliter cum essentia diuina saltim negatiue: quod nullam distinctam formalitatem habent ab essentia quod inferius declarabit: quomodo modus sit idem formaliter rei cuius est modus. **¶ 20 Declaratione:** quomodo est distinctio inter essentiam et attributum. Videndum est per hoc logos: quod sit attributum. Attributum in diuinis uno modo capit large per eo quod do attribuitur: siue sit predicatum quod dicitur siue denotatiuum. Et isto modo substantia: spiritus: ens: omnis attributa in deo. secundo modo capit stricte: per eo quod appropriat alicui persone diuine: eo modo quo potentia attribuit patri: sapientia filio: bonitas spiritui sancto: et isto modo omnia appropriata diuinis personis quocumque approprientur omni attributa. Tertio modo sumitur strictissime quod describitur sic. Attributum est perfectio secundaria: non quod dicitur: que accipit ex creaturis et attribuitur deo: via remotiouis et eminentie. **¶ 20** per hoc quod dicitur perfectio secundaria non quod dicitur: excludunt omnia predicata que predicantur quod dicitur de deo: et primo modo dicendi per se sicut sunt. **¶ 20** ens: substantia: spiritus. Et isto modo tamen illa que predicantur in quale et denotatiue: omni attributa in deo: sicut sunt bonitas: veritas: sapientia: iusticia: de quibus habet Augustinus. xv. de trinitate ca. v. vii. Si dixeris bonum: sapientem: humilem: spiritum: hominem nouissimum quod posui substantiam significare videtur: cetera vero: substantie qualitates. Et breuiter illa predicata que se habent ut passionibus essentie diuine omni atheologis attributa. Et addit in descriptione quod accipit ex creaturis: et attribuitur deo: via remotiouis: ista attributa reperiuntur in creaturis cum aliquibus imperfectiouis a quibus remouentur per intellectum et attribuntur deo cum sumitate et eminentie. Exemplum gratia. Sapientia est in homine et habet istam imperfectiouis quod est accidentis eius: et ulterius quod distinguuntur essentialiter a natura hominis: ista important imperfectiouis tamen in natura hominis: quod in natura sapientie videlicet accidentalitas: et distinctio essentialis. quod. n. aliquid sit in se accens: hoc dicit imperfectiouis: quod depe-

dentia ad illud cui inheret. q. etia distinguatur ut habeat distincta nam ab alia na: hoc arguit inspectione: q. plurificatio naturarum non stat sine possibilitate et carētia actualitatis. q. illud qd diuidit et numerat in plura: h3 aliqua actualitate a diuidētibz. sicut (q. natura generis diuidit per diuās: expectat aliqua actualitate et pfectionē a diuis diuidētibz. Et sic distinctio eēntialis et diuisio arguit inspectione. Intellectus g cōsiderans actualitatem et distinctionē essentialē in sapia: remouet ab ipsa q. sit accēs: et q. sit distincta essentia ab eo in quo est: et etia ponit sapias in deo non esse accēs: s3 substantiā non distinctā essentialiter sed eandē intelligēdo eandē essentialiter hoc est reali: non tñ qdditatie et in pmo modo. Et non solū remouet a sapia istas inspectiones antedictas: verū etia attribuit sibi sumitatem et eminētiam: dicēdo q. in deo est sapiētia: substantialis: subsistēs: eadē realiter deo: sūma et eminētissima. et ita apparet descriptio attributi. ¶ 20 Declaratiōe: q. sunt notioēs in deo: est aduertendū: q. notio dicit a nosco noscis. Ille relatiōes dñr notioēs in deo: que cōpetunt aut vni psonē tñ: aut duabus. Exemplū pmi paternitas est notio patris: et non cōpetit aliq. a patre. Exemplū scdi spiratio actiua ē notio pñs et filij: q. pater et filius spirāt actiue spūs scām: et dñr notioēs: q. notificant diuersas psonas vel ducūt in noticiā ipsarū. Paternitas notificat patres: spiratio actiua patrē et filiū. Sili spiratio passiua et filiatio sunt notioēs filij et spūs scēt. Et est aduertendū q. spirare ē pducere p modū volūtatis. ita q. pductio seu actio pueniēs a volūtate appellat spiratio actiua. Dicere autē (ut est notio in diuinis cōpetens patri) est pducere p modū intellectus: ita q. actio seu pductio pueniēs ex intelligētia siue i deo: siue i creaturā appellat dictio actiua: et respectus passiōis in actu intelligēdi cōrēdens dictiōi actiue: appellat dictio passiua. et cōsili dicit de spiratiōe actiua: et de respectu passiua sibi cōrēdente q. ē respectus fundatus in actu volēdi. Ex quo sequit q. cū pater in diuinis pducit filiū p intellectū: dicit filiū: et quū pater et filius pducāt spūscām p volūtate: ambo dñr spirare spūscām. Ex quo apparet: quō est distinctio inter notiones istas: et essentia: et notioēs: et eēntia: et sili iter eēntia et attributa. ¶ 20 Declaratiōe: quō suba: natura et eēntia distinguant. Est aduertendū q. ista se hñt p ordinē: substantia: substantia: natura: essentia: qdditas: et formalitas: inter que vltima ratio et infima est substantia. Substantia enī est incōcabilis exītia incōcabilitate opposita duplici cōcabilitati quaz vna ē: qua vlt cōcatur suis inferioribus. Alia ē qua forma cōcatur materie: de quibus tractat doctor subti. in pmo sniaz di. vij. q. vnica. Substantia. n. ē suppositū in genere sube: vlt. (Si trāsserit ad diuinā). est suppositū in natura diuisa. An breuiter substantia est incōcabilis exītia in natura subali. Ista est eius descriptio. Ex quo sequit: q. oīs substantia ē substantia: et non ecōtra. Quā certū est q. substantialis forma est suba: et tñ non est substantia aut subsistēs: q. non incōcabiliter exītie: sed materie cōcatur. ut quo in rōne forme informant qd cōcari ut quo: est eē illud quo tanq. principio formali aliqd h3 esse. An si querat quo (isto mō) ignis ē ignis: cōueniēter respōdebūt q. sua forma substantiali est ignis.

Sili oīs substantia est natura: et non ecōtra. ¶ 20 Declaratiōe: q. natura scdo physicoz est dicta tā de forma q. de materia. Scdm etia probat: q. certū ē q. qualitas aliqua est natura: Quū sit natura (ut diffinitū theologi) vis infusa rebus ex filibus filia pcreans. Unde oīs forma actiua isto mō est natura. Sili oīs natura est eēntia: et non ecōtra. primū apparet q. certū est q. oē qd diffinitū importat aliqua essentia: et quēcūq. spēs exītis in pdicamēto. Relatio est spēs p se in pdicamēto: igitur est aliqua eēntia: sed relatio non est natura: q. non est forma actiua. Nā si non potest p se terminare actionē realē ppter minimā eius entitatem: multo minus poterit p se pncipiare actionē realem.

Sili oīs essentia est qdditas: et non ecōtra: tum q. qdditas est magis abstracta q. eēntia: tñ etia q. si essent idē cō

uertibiliter: multiplicato vno: multiplicaret et reliquz: et non possent multiplicari qdditates in aliquo: nisi multiplicarent eēntie: cuius oppositū p3 in diuinis: q. in deo sunt multe qdditates. videlz entis: substantie: spūs: et oīum attributorum: et tñ ibi est tñ vna eēntia. Sili omnis qdditas est formalitas: et non ecōtra: et hoc capiēdo istas stricte et pprie: q. si large et extēsiue: secus est. ¶ 20 Declaratiōe: q. oē illud est formalitas: qd est distincte et seorsum pceptibile ab alio: oīs qdditas est huiusmodi: quū sit obiectū intellectus p se ex. iij. de anima: tex. comens. ix. ergo rē. Scda pars probatur: q. certū est: q. oīs essentialis est quedā formalitas: et tñ non est quidditas qm ad modū pdicandū: q. non predicat in qd: sed in quale. non predicat p modū potētie: s3 per modū actus qd est pdicari in quale. Et sic habet ordo istoz. ¶ 20 Declaratiōe: descriptiōis formalitatis. Notandū est q. ratio capif duobz modis. Vno mō pro rōne formali: vlt. p eo qd est formaliter ratio. Alio mō pro rōne obiectiua seu obiectuali: qd idē est. Ratio formalis sumpta: quedā est actus pñus: quedāz actus scds. Actus pñus: sicut est intellectus: qui est potētia rōcinatiua circa vltia. Sili cogitatiua que est quedam ratio formalis: et actus pñus rōcinatiuus circa singularia: vt est de mēte comētaz. et alioz. Rō formalis p actu scdo: est ipse discursus: et opatio intellectus seu alterius potētie ratiocinatiue. Ratio vero obiectiua non ē nisi ipm obiectū qd obicit potētie ratiocinatiue: et attingit p actū ipsius: q. ergo formalitas ē obiectū intellectus qd attingit per actū ipsius: appellat ratio obiectiua: seu obiectiua. Et breuiter oē pceptibile ab intellectu pōt dici rō obiectiua. Scdo ponitur in diffinitōe formalitatis cōprehesa in re et ex natura rei. Notandū est q. aliqd est cōprehesibile seu intelligibile ex se et ex natura sui: aliqd vero est intelligibile causaliter et effectiue ab actu intelligēdi intellectus. Illud est cōprehesibile ex se et ex natura sui qd h3 eē reale non depēdēs ab actu intelligēdi intellectus in esse et in cōseruari: sicut sunt oīa entia realia extra aiām. S3 aliquid est cōprehesibile causaliter ab intellectu: q. producit in esse ab actu intelligēdi et depēdet ab ipso in esse et in pseruari. Et sicut h3 entitatē et esse p actū intelligēdi: ita h3 suā cōprehesibilitatē: et non dicunt ex se cōprehesibilia: s3 ex alio. s. ab intellectu: hic describit formalitas respectu eoz que hñt esse et intelligibilitatē ex natura rei et non eoz que sic depēdēt ab intellectu vt dictū est: sic sunt intētiōes scdo et entia rōnis: que tādiū hñt esse: et intelligibilitatē: q. diu intelligunt ab intellectu in intētiōibus primis: quo actu intelligēdi cessante: cessat esse istarū intētiōnū secundariū.

¶ 20 Declaratiōe: q. natura scdo physicoz est dicta tā de forma q. de materia. Scdm etia probat: q. certū ē q. qualitas aliqua est natura: Quū sit natura (ut diffinitū theologi) vis infusa rebus ex filibus filia pcreans. Unde oīs forma actiua isto mō est natura. Sili oīs natura est eēntia: et non ecōtra. primū apparet q. certū est q. oē qd diffinitū importat aliqua essentia: et quēcūq. spēs exītis in pdicamēto. Relatio est spēs p se in pdicamēto: igitur est aliqua eēntia: sed relatio non est natura: q. non est forma actiua. Nā si non potest p se terminare actionē realē ppter minimā eius entitatem: multo minus poterit p se pncipiare actionē realem. Sili oīs essentia est qdditas: et non ecōtra: tum q. qdditas est magis abstracta q. eēntia: tñ etia q. si essent idē cōuertibiliter: multiplicato vno: multiplicaret et reliquz: et non possent multiplicari qdditates in aliquo: nisi multiplicarent eēntie: cuius oppositū p3 in diuinis: q. in deo sunt multe qdditates. videlz entis: substantie: spūs: et oīum attributorum: et tñ ibi est tñ vna eēntia. Sili omnis qdditas est formalitas: et non ecōtra: et hoc capiēdo istas stricte et pprie: q. si large et extēsiue: secus est. ¶ 20 Declaratiōe: q. oē illud est formalitas: qd est distincte et seorsum pceptibile ab alio: oīs qdditas est huiusmodi: quū sit obiectū intellectus p se ex. iij. de anima: tex. comens. ix. ergo rē. Scda pars probatur: q. certū est: q. oīs essentialis est quedā formalitas: et tñ non est quidditas qm ad modū pdicandū: q. non predicat in qd: sed in quale. non predicat p modū potētie: s3 per modū actus qd est pdicari in quale. Et sic habet ordo istoz. ¶ 20 Declaratiōe: descriptiōis formalitatis. Notandū est q. ratio capif duobz modis. Vno mō pro rōne formali: vlt. p eo qd est formaliter ratio. Alio mō pro rōne obiectiua seu obiectuali: qd idē est. Ratio formalis sumpta: quedā est actus pñus: quedāz actus scds. Actus pñus: sicut est intellectus: qui est potētia rōcinatiua circa vltia. Sili cogitatiua que est quedam ratio formalis: et actus pñus rōcinatiuus circa singularia: vt est de mēte comētaz. et alioz. Rō formalis p actu scdo: est ipse discursus: et opatio intellectus seu alterius potētie ratiocinatiue. Ratio vero obiectiua non ē nisi ipm obiectū qd obicit potētie ratiocinatiue: et attingit p actū ipsius: q. ergo formalitas ē obiectū intellectus qd attingit per actū ipsius: appellat ratio obiectiua: seu obiectiua. Et breuiter oē pceptibile ab intellectu pōt dici rō obiectiua. Scdo ponitur in diffinitōe formalitatis cōprehesa in re et ex natura rei. Notandū est q. aliqd est cōprehesibile seu intelligibile ex se et ex natura sui: aliqd vero est intelligibile causaliter et effectiue ab actu intelligēdi intellectus. Illud est cōprehesibile ex se et ex natura sui qd h3 eē reale non depēdēs ab actu intelligēdi intellectus in esse et in cōseruari: sicut sunt oīa entia realia extra aiām. S3 aliquid est cōprehesibile causaliter ab intellectu: q. producit in esse ab actu intelligēdi et depēdet ab ipso in esse et in pseruari. Et sicut h3 entitatē et esse p actū intelligēdi: ita h3 suā cōprehesibilitatē: et non dicunt ex se cōprehesibilia: s3 ex alio. s. ab intellectu: hic describit formalitas respectu eoz que hñt esse et intelligibilitatē ex natura rei et non eoz que sic depēdēt ab intellectu vt dictū est: sic sunt intētiōes scdo et entia rōnis: que tādiū hñt esse: et intelligibilitatē: q. diu intelligunt ab intellectu in intētiōibus primis: quo actu intelligēdi cessante: cessat esse istarū intētiōnū secundariū.

¶ 20 Declaratiōe: q. natura scdo physicoz est dicta tā de forma q. de materia. Scdm etia probat: q. certū ē q. qualitas aliqua est natura: Quū sit natura (ut diffinitū theologi) vis infusa rebus ex filibus filia pcreans. Unde oīs forma actiua isto mō est natura. Sili oīs natura est eēntia: et non ecōtra. primū apparet q. certū est q. oē qd diffinitū importat aliqua essentia: et quēcūq. spēs exītis in pdicamēto. Relatio est spēs p se in pdicamēto: igitur est aliqua eēntia: sed relatio non est natura: q. non est forma actiua. Nā si non potest p se terminare actionē realē ppter minimā eius entitatem: multo minus poterit p se pncipiare actionē realem. Sili oīs essentia est qdditas: et non ecōtra: tum q. qdditas est magis abstracta q. eēntia: tñ etia q. si essent idē cō

Ratio mouēdi est accidentalis obiecto: Rō vero terminādi est sibi eēntialis: qz nihil ē obiectū potētie circa qd nō ver-
 sar opatio potētie: z in qd potētia nō tēdat vt i terminū.
 Et qbus oibus pcludit: q formalitas ē illud qd pōt p se
 terminare actū intelligēdi: z nō opz q moueat intellectū.
 Appet g descriptio formalitatis zc. Alterius ē aduer-
 tendū: q nōnulli Scotiste ponūt modos intrinsecos habe-
 re formalitatē: vt dicit Auctor istaz formalitātū: qd nō ē
 bene dictū: neqz ad mētē doctōis subti. Qz formalitas ē
 large accepta ē ratio p se cōceptibilis ab intellectu sic qz ex
 se pōt terminare actū intelligēdi: Ad d gradus intrinsecus
 qdditatis nō est p se cōceptibilis sine qdditate cuius ē gra-
 dus: g vt sic: nō hz formalitatē. Exemplū huius: nō pōt
 intellectus ferri z terminari ad itētionē albedinis: qn termi-
 net ad ipsaz albedinē: z hoc ē qd dicit nōnulli: diffinien-
 tes modū intrinsecū dicētes: q modus ē qui nō hz cōceptū
 pōtū a formalitate cuius ē modus: z ē incōceptibilis p
 se. Dicamur igit q formalitas cōpetit oibus entibz p se:
 z distincte cōceptibilibus: z nō illis q sunt cū alio cōcepti-
 bilia. Pro Declaratione quō formalitas fm aliqz
 Scotistas sit cōis ad realitatē z ad qdditatē: ē aduertēdū
 q eo mō quo distinguit res: eo mō distinguit realitas: et
 hoc de mētē Doctō. subtilis in. iij. di. xlvj. q. iij. vbi hz q
 nō opz eponere res p realitates vel formalitates: qz eadē
 est distinctio rei z rei: realitatis vel realitatis: formalitatis
 vel formalitatis: hec ipse. Res igit quedā ē eēntie: quedā
 eēntie: sic realitas: Quedā ē realitas eēntie: quedā eēntie.
 Prima realitas appellat obiectiua: scōda appellat subie-
 ctiua. Prima ideo dī obiectiua: qz pōt esse obiectū intelle-
 ctus: z ideo eo mō quo aliqua res pōt esse obiectū intelle-
 ctus: z intelligit eo mō iporat realitatē obiectiua: ita qz si ē
 p se obiectū intellectus: z p se intelligit z nō p accēs: z cuz
 alio: seu saltē pōt sic intelligi: sic p se iporat realitatē ob-
 iectiua. Sz realitas subiectiua sō dī subiectiua: qz subiectū
 qdditati z nature qdditatie: z quū singulare vt singula-
 re est: sit subiectū qdditatis: ideo appellat res: vl realitas
 subiectiua. Et hoc pcludimus fm istos scotizates: (cū qui
 bus ego nō puenio): q formalitas ē cōis ad realitatē ob-
 iectiua: z qdditatē: volētes ipsi q realitas obiectiua ē qz
 qd pōt distincte pēpi z intelligi sine alio cui cōpetit aliq
 vnitas ex nā rei. Formalitas aut cōpetit cuicunqz qd hz
 eē ex nā rei extra nihil: siue sit cōceptibile p se: siue cū alio:
 z isto mō dicēt q modus intrinsecus hiet formalitatē: qz
 est cōceptibilis cū alio: sz nō iporaret realitatē: qz nō pos-
 set p se sine alio mouere intellectū: aut terminare actū in-
 telligēdi. Ego at tēdō cū Doctōre subtili dico: modos
 intrinsecos nō habere aliquā formalitatē: sed coincidūt in
 eundē cōceptū formālē rei cuius sunt modi intrinseci: ita qz
 sic nō hnt realitatē z quidditatē pter realitatē z quiddita-
 tem rei quā insequunt: sic etiā nō hnt formalitatē alias a
 formalitate rei: z ita dico: q illud hz ppiā formalitatem
 qd est p se cōceptibile sine alio: vel qd idē est: qd pōt per se
 terminare actū intelligēdi absqz hoc q aliud terminet.

Aduertendū scōdo q realitas obiectiua est cōior qddi-
 tate. Pro quo est notandū q realitas obiectiua capitur
 duobus modis: vno mō: p oī ente positio qd hz esse ex
 nā rei: sic q nō depēdet ab actu intelligēdi in eē: z in pser-
 uari. neqz ab aliquo actu collatio ipsius intellectus: z isto
 mō nō sōlū res extra intellectū oīno i effectu z in re dicun-
 tur esse realitates obiectiue: vtz etiā oēs quidditates pdi-
 camentoz que sunt abstracte a singularibus in intellectu
 obiectiue repñtate p aliquā vnā spēm repñtante: dicūtur
 sic realitates obiectiue: qz iste qdditates in tali eē sunt an-
 te actū intelligēdi vt repñtant p spēs: z nō depēdent ab
 ipso actu intelligēdi in tali eē in fieri aut in pseruari: imo
 causant actū intelligēdi iste qdditates in tali eē: qz obie-
 ctū intelligibile pñs in spē intelligibili causat actū intel-
 ligēdi: z hoc ē qd dicit Aristo. ij. de aīa: q obiectū in aīa
 qd intelligit obiectiue z repñtatiue: z reducit intellectū de
 potētia essentiali ad potētia accidentālē. vnde tex. cōmēg.
 lx. inqz hec. s. vniuersalia in ipa quodāmodō sunt aīa. vñ in

ipsa ē intelligere cū velit. Ad aut sic reducit est cā actus z
 opatiōis pueniētis a tali potētia. Et quo nos habemus
 q iste quidditates sunt cause actus intelligēdi in tali esse:
 z pcedunt ipm actū ordine nature in isto esse: z hoc est qd
 hz scō. in pma ppositione Theoromatus. Intelligibile
 nā pcedit intellectionē. Alio mō realitas obiectiua capie-
 pprie z stricte p oī ente positio: qd est extra intellectum
 oīno in effectu z in re: Lul corrñdet ad extra aliqua vni-
 tas ex nā rei circūscripto oī actu intellectus z abstractio:
 z intellectiue: qd sic ē extra: q pōt p se terminare actū in-
 telligēdi: circūscripto quocūqz alio: z isto mō nos dicimz
 q. r. genera gnālissima: z quēcūqz sunt in recta linea pdi-
 camētali: oīe vltime: vel etiā nō vltime: siue specificē: siue
 indiuiduales: iporant aliquā realitatē obiectiua. Sili p
 pzie passiōes specificē seu pdicamētales: sic iporant talem
 realitatē obiectiua: qz oibus istis corrñdet aliqua vnitas
 ex nā rei extra intellectū oīno: z isto mō capiēdo realita-
 tē: formalitas que dī ratio p se cōceptibilis ab intellectu:
 est cōior realitate obiectiua: qz illa dicit tā de his que sūt
 in pdicamēto: qz de his que sunt extra genus z sunt tran-
 scēdētia: sicuti ens: vnū: verū: bonū: zc. de qbus tñ non
 dī realitas obiectiua: qz nulli entī qd est indifferēs ad fi-
 nitū z infinitū: seu (qd idē est) quod repñtur in deo: z crea-
 tura: corrñdet vnitas ex nā rei in rōne sua cōceptibili extra
 intellectū oīno. igit rō cōceptibilis entis vt est indifferēs
 ad deū: z creaturā ad finitū z infinitū: hz aliquā vnitatē
 ex nā rei: illa non est extra intellectū oīno: sed sōlū cōpetit
 entī p actū intellectus abstractis talē rōnem a suis infe-
 rioribus: que ratio (quū pus abstractat ab intellectu agē-
 te per aliqd repñtatiū ipsius: q intelligat ab intellectu
 possibili) hz vnitatē aliquā ex natura rei: qz ante actū in-
 telligēdi. Sed tñ nō extra intellectū oīno: qz hz esse talis
 ratio in intellectu obiectiue z repñtatiue. Et hoc pclu-
 dunt duo correlaria. pñm q capiēdo realitatē obiectiua
 large: oīs formalitas est realitas obiectiua ad intētionēz
 istā quā posui. scōz correlariū est: q capiēdo realitatē obie-
 ctiua stricte: nō oīs formalitas est realitas obiectiua: etiā
 dato q talis formalitas sit rō per se cōceptibilis sine quo-
 cūqz alio: hoc vltimū correlariū probat. qz certū ē q ens
 z oīa trāscēdētia hnt talem formalitatē pter modos in-
 trinsecos: z tñ nō habent aliquā realitatē obiectiua: isto
 mō sumptaz. Pro euidentia: quō realitas obiectiua
 dicat esse cōmuniō: qdditate: Est aduertendū: q illud p-
 prie est quidditas: qd pñct ad quidditatē aliquā: vel de
 quo aliqd pdicatur qdditatiue: z ita quū passiōes specifi-
 ce neqz pñneant ad quidditatē: neqz includāt aliqd qd-
 ditatiue: nō iporāt quidditatē: z tñ iporāt realitatē ob-
 iectiua: vt est euidentē ex dictis. Pro euidentia tñ hu-
 ius: quō aliquid pñneat ad quidditatē est aduertendū: q
 aliquid pñnet ad quidditatē cōstitutiue quod non pñ-
 net ad quidditatē predicatiue. Exempli gratia. Differen-
 tia specifica constituit quidditatem: z tamen nō pdicatur
 in quid. Nā predicari in qd est pdicari essentia per modū
 eēntie: aut p modū per se stātis: sed differētia specifica nō
 pdicatur p modū per se stātis: sed p modū forme informā-
 tis z denominātis. ergo nō predicat in quid: Et qz actus
 essentialis rei dicit esse quedā qualitas ad modū loquen-
 di Aristo. v. metaphysice ca. de quali: ideo differētia spe-
 cifica pdicatur in quale: z ita licet cōstituat quidditatem:
 nō tñ predicat p modū quidditatis. Unde possumus di-
 cere q pdicat quidditatē qñtum ad rem pdicatā z iporā-
 tam p ipsam: nō aut qñtus ad modū predicatū. tñ qz non
 predicat p modū potētie seu determinabilis: tñ qz nō pre-
 dicat per modū p se stātis: sed p modū actus z forme in-
 formātis: seu alteri adiacētis. Et quo apparet: q aliquid
 est qdditatiū cōstitutiue qd nō est pdicatiue qdditatiū.

Pro intelligētia: quō spēs specialissima dicit totā
 essentia indiuiduoz. Est aduertendū: q essentia vno mō
 capie pro esse quidditatiue: alio mō pro eo quo aliqd ha-
 bet p se esse: z vnus esse p se: si capiat essentia pmo mō: sic
 spēs specialissima dicit totū esse quidditatiū indiuiduo-
 b

ri: q: tale esse quidditativū est illud cui nō repugnat plu-
ribus cōicari: quicqd aut addit indiuiduū supra spēm: ei
repugnat pluribus cōicari: ergo nō importat aliquā quiddi-
tate supra spēm. Si vero capiat essentia scōdo mō (quum
indiuiduū addat supra spēm differentia indiuiduale que
facit vnu per se: q natura specifica) sequit q tota cēntia
resultans ex nā specifica & tali differentia: nō importat per
ipsam spēm specialissimā. ¶ 20 intelligētia iden-
titatis ex nā rei est aduertendū: q extrema istius ppositio-
nis homo ē homo: nullā distinctionē possunt hīe secluso
omni actu collatio intellectus: q si quā distinctionē ha-
berent: hīent pōse in rōne subiecti & pōcati: q hō vt sub-
iectū differt ab hōie vt pōcati: Ratio aut subiecti & pō-
cati (quū sint intētiōes scōe q cānt p actū collatiuū itelle-
ctus cōparantis vnā pōmā intētiōē vt cōsideratā & itelle-
ctā ad aliā pōmā intētiōē vt intellectā) distinguunt fm
rōnē. Et quo sequit q nulla distinctio fundabit in istis
extremis: nisi virtute intellectus cōsideratū & cōparantis
vnum ad reliquū: & ita erit tantū distinctio rationis &c.
¶ 20 declaratione quō diffinitio & diffinitus di-
stinguant ex natura rei: Est aduertendū: q diffinitio & dif-
finitū possunt capi vel p eo qd significant: vel p eo qd
denomināt. Si primo mō sic diffinitio & diffinitus pō-
tant tñ intētiōes scōas: & inter ista vt sic nō pōt funda-
ri aliqua distinctio: nisi ratiōis. Si capiant scōdo mō: im-
portāt pceptus significātes vel significatos qui sunt pme
intētiōes. Et inter istos pceptus de necessitate fundat
distinctio aliqua ex nā rei: quod declarat ex pmo ¶ 20 scōe.
quod qd est alterius extremi est mediū in demonstratiōe
potissima. Ergitur altera pmissarū nō differt a conclusiōe:
nisi sicut diffinitio a diffinito: vt p3 discurrendo i multis.
Sed pmissa est p se nota & euidēs intellectui: conclusio autē
est demonstrata: & nō p se nota: q aliq nō idētitas & distin-
ctio est inter illud qd importat p diffinitionē: & illud qd
importat p diffinitū. Alioquin idē oīno & ex nā rei esset
per se notū & euidēs: & etiā nō per se notū: s3 demonstratū:
quod est ptradictio. Et cōfirmat hoc: q tūc in demon-
stratiōe esset petitio pncipij: q eque notū: p eque notum:
aut incognitū p eque incognitū demonstrare. Item
sequitur: q in demonstratiōe essent tñ duo termini: vi-
delicet terminus subiecti: & terminus passivus: ex quo dif-
finitio & diffinitū essent oīno idē ex natura rei. Cōfir-
mat hoc p Aristo. primo physicorū in pncipio: substinēt
hoc idem notā ad diffinitionē: qd totū ad partes: q sicut
partes importāt distincte: quicqd importat totū cōfusi-
diffinitio importat eandē quidditates distincte: quā diffi-
nitū importat cōfusi. Ergitur cōceptus diffiniti & diffini-
tiōis nō sunt oīno idem: & intelligo p cōceptus: cōceptus
obiectiuus: hoc est ipsa vltia cōceptibilia &c. ¶ 20 in-
telligētia quō totū cōpositus distinguat ex nā rei a suis
partibus: Est aduertendū: q triplex est cōpositū: quoddā
est cōpositum cōpositione logica: quoddā cōpositiōe phy-
sica: & quoddā cōpositione metaphysica. ¶ 20 mō spe-
cies sumēdo spēm formaliter & logice: s3 p intētiōe pri-
ma: vt h3 habitudine ad istam intētiōē scōam que ē spe-
cies: est cōposita ex genere & differentia. Scōdo mō homo
& qdlibet cōpositus essentialiter cōponit physe ex materia
& forma: vt ista sunt partes essentielles intrinsece. Tercio
modo totū cōpositum cōpositiōe ex actu & potētia: seu ex
realitate actuali & realitate potētiāli. ¶ 20 mō iter to-
tum & partes cōponētes est distinctio ratiōis: q hō non
h3 rationē speciei q̄tum ad intētiōē scōam ipsius: nisi p
cōsideratiōē intellectus. Et sili partes nō cōponūt in
rōne generis & differentie: nisi p cōsideratiōē: ergo oīs
distinctio que fundabit inter ista: erit distinctio rationis.
¶ 20 quēdo de scōdo cōposito: nō tñ inter totū & partes
cōponētes fundat distinctio ex natura rei: que dicit mediā
inter distinctiōē rōnis & realē: verū etiā fundat distin-
ctio realis. ¶ 20 quo est notandū: q ex alio est: q iter ali-
qua sit distinctio ex natura rei: & ex alio: q inter illa sit di-
stinctio realis. Distinctio ex natura rei pccise attēdit per

nes hoc: q extrema distinctionis sunt fundamēta ptrad-
ictiōis: aut q de ipsis pōt verificari duo cōtradictoria: cir-
cūscripto omni ope intellectus. S3 distinctio realis attē-
ditur penes hoc: q extrema se hnt sicut res & res existētie
vel subsistētie: vt declarabit inferius. Et q totū cēntiale:
& partes cēntiales q sunt materia & forma possunt ēē fun-
damēta ptradictionis: & de ipsis nata sunt verificari pdi-
ctoria: circūscripto oī ope intellectus (hoc est q tali ope
circūscripto habent talē aptitudinē vt de ipsis possint ta-
lia ptradictoria verificari) ex hoc pccise habent ista extre-
ma: q distinguant ex natura rei. ¶ 20 quāto vero ista ea-
dez extrema se hnt sicut res: & res: mō pōdicto: distinguunt
realiter. Quod melius inferius declarabit. S3 capien-
do tertū cōpositum quod est metaphy. totū & partes cō-
ponētes distinguunt soluz ex natura rei: & hoc fm viam
docto. subtilis. (Quicqd dicit Burleus: q hō distigua-
tur realiter a forte). Hoc assumptū probat. q certum
est q aīal & rōnale cōponūt hōiem: cōpositiōe metaphy-
sica: & aīal & rōnale sunt idē realiter homini: q hic nō po-
tēst fundari distinctio realis. Sili si capiat aīal pro reali-
tate potētiāli & ptabili: & rōnale pro realitate ptaben-
te que ambe realitates sunt rōnalitas & aīalitas: quū iste
quidditativus et in pmo modo includant in hōie: nō di-
stinguunt realiter ab ipso: q̄tis forte illa a qbus accipiū-
tur iste quidditates seu realitates qdditativē. s. aīa sensiti-
ua & aīa intellectiva: distinguant realiter ab hōie. Aīali-
tas enī sumit ab aīa sensitiua: & rōnalitas ab aīa intel-
lectiva. Stat enī q ipse res a qbus accipiunt istī cōceptus
formales & obiectivi. videlz aīalitas & rōnalitas: disti-
guant realiter a toto: & pceptus obiectivi nō sic distigua-
tur realiter: sed solū ex natura rei &c. Sed hic insurgit
vna difficultas: quā habet Averroys in. vij. metaphysic.
Lomen. xx. vbi habet: q Sor. nihil aliud est q̄ aīalitas
& rōnalitas: ergo nulla distinctio poterit fundari inter to-
tum metaphysicū & partes eius cōponētes. Ad hoc
rōndatur: q habet intelligi dictū suū: q Sor. nihil aliud
est &c. integratiue & constitutiue. q quū partes cōstituunt
adequate ipm totū: & integrant: ipm totum nō est aliud a
partibus cōstitutiue: hoc est ab ipsis adequate pstituitur.
Sed ppter hoc nō vult: q Sor. nō sit aliquid aliud for-
maliter & ex natura rei a partibus cōstitutiuis: & ista re-
sponso est si ipse teneat totū dicere tertiā entitatē distin-
ctam a suis partibus. Sed tenēdo oppositū (vt videt esse
de mēte ipsius pmo physicorū: Lomen. xvij. q licet to-
tum sit aliud a parte seorsum sumpta: nō tamen ab omni-
bus simul sumptis q̄tis ibi cōponat q intelligit de to-
to integrali & q̄titatiuo): tūc dicendū est: q in. vij. meta-
physice loquit cōformiter ad principia sua: sed q nos te-
nemus oppositū. s. q totum dicit tertiā entitatem distin-
ctam a partibus simul sumptis: ideo in hoc est negandus
q ex principiis oppositis sequitur oppositē conclusiōes &
diuerse &c. ¶ 20 declaratione diffinitiōis que dat
de modo intrinseco: est aduertendū: q (vt teneo de mēte
aliquorū Scotistarū). Modus intrinsecus est primo di-
uersus ab omni quidditate: ita q non est quidditas neq;
p̄tēns ad quidditatē alicuius. Quod declarat: q dato
opposito huius: sequeret: q quicqd cōstitueret in aliquo
esse: cōstitueret in esse formali & quidditativo: & ita quum
in eadē albedine indiuiduali sint plures gradus intrinse-
ci qui sunt modi intrinseci eius: q̄t essent gradus: tot essent
formalia cōstituta per ipsos gradus. Et quū fm veritatē
inter quoscūq; gradus assignatos possint esse infiniti gra-
dus: (quū gradus sit pfectio quanta & diuisibilis: q acq-
sibilis per motū). Sequeret: q inter quoscūq; duos gra-
dus possent esse infinita esse formalia & quidditativa: quod
est euidenter falsum. Et cōfirmatur: q certū est: q albe-
do vt tria: & albedo vt. iij. habent eandē diffinitionem &
sunt eiusdē ratiōis formalis: q gradus ipsi nō cōstituunt
in aliquo esse quidditativo diuerso. Scōdo est notandū:
q quidditas & formalitas cuius ē modus intrinsecus nō
est de quidditate ipsius modi: neq; ecōtra. ¶ 20 imū patet

ex dictis: q̄ si quidditas esset de ratioe formali & essentia gradus: cuiusq̄ adueniret ipse gradus constitueret in esse quidditativo: & ita nō possz alicui aduenire: vel discedere ab illo sine deperditioe esse quidditativū: ex quo in suo cōceptu includeret quidditatē: quod est evidēter falsum. In exemplo de albedine: q̄ albedo vt tria: & albedoyt. iij. nō distinguunt quidditativē. Secundū pbatur: q̄ nullū posterius est de essentia prioris: sed gradus intrinsecus est posterior: quidditate: sicut intensio albedinis ē posterior albedine. Igitur gradus nō est de essentia rei. Confir-
mat hoc: q̄ res diffinitur fm se diffinitioe quidditativa: vt abstrahit ab omni gradu: sic albedo abstrahit ab omni gradu: igitur gradus nō ē de pceptu formali rei: cuius ē gradus &c. Tercio est notandū: q̄ (qñ diffinit gradus intrinsecus: q̄ est ille qui adueniēs vel discedēs a re: non variat rationē eius formale): nō habet intelligi q̄ nō variat rationē formalem illius cui aduenit. Sed cōstitutū p ipm gradū: & per illud cui aduenit: quod probat: q̄ si intelligeret tantū de rōne formali illius cui aduenit: sequeretur q̄ gradus intrinsecus & dīa essentialis nō different: quia certū est: q̄ differentia essentialis adueniens generi nō variat rationē formale eius: sicut rationalitas nō variat rationē formale aīalis. Ex quo sequit̄ (quū differentia essentialis variat rationē formale eius: quod cōstitutur ex ipa & ex eo cui aduenit: vt patet inductive in oībus: & gradus nō sic variat tale cōstitutum per ipm: q̄ quodlibz tale est eiusdē ratiois formale cū alio quod cōstitutū p ipz) q̄ differentia essentialis est alia a mō intrinseco. Quare notandū est: q̄ modus intrinsecus p tanto dicitur intrinsecus: q̄ nō ingredit̄ quidditatē eius cuius est modus & nō distinguitur ab ipsa formaliter positue: sic q̄ habeat distinctā formalitatē ab ea. Non tñ conceditur q̄ sit idē formaliter sibi. Ido quo est notandū: q̄ aliqd esse idē formaliter alicui contingit dupliciter. Uno mō positue: alio modo negatue. Ido positue illud est idē formaliter alicui quod est de eētia eius: & de intrinseca formalitate ipsius. eo modo: quo aīal est de essentia hominis. Alio modo aliquid idē formaliter alicui negatue: q̄ videlz nō habet distinctā formalitatē. Unde ad hoc vt aliqd sit idē formaliter alicui. Ista duo que nūc posita sunt: cōcurrūt de se: & hoc si illud quod est idē formaliter sit idē cōpleta identitate formali. Exemplū: dicimus. n. q̄ aīal ratioale est idē formaliter hōi. pūmo q̄ est de essentia sui: scōdo q̄ nō habet distinctā formalitatē ab homine. Ex quo sequitur: q̄ illud cui cōpetit aliqua istarū conditionū: pōt dici esse idē formaliter & cui deficit: pōt dici nō ē idē formaliter pfecta identitate formali. Cōsimiliter dicimus aliqua distinguī formaliter posse esse duobus modis. Uno modo negatue: alio modo positue. Negatue: q̄ nō est de essentia illius a quo distinguit̄. Ido positue: q̄ habet distinctam formalitatē ab illa. Unde ista duo cōcurrunt in pfecta et cōpleta distinctioe formali: q̄ bene sequit̄. A. distinguī formaliter a. B. ergo. a. nō est de essentia. b. & habz distinctam formalitatē a. b. & hoc si pfecta distinctioe formali distinguit̄. Ex quo sequit̄: q̄ cui cōpetit aliqua istarū conditionū: potest dici distinguī formaliter: sibi cui deficit: potest dici nō distinguī formaliter. Ex his cōcluditur: q̄ modus intrinsecus est idē formaliter ei cuius est modus: vno modo sic: alio mō nō. Est enim formaliter idē: q̄ nō habet distinctam formalitatē: & nō est idē formaliter: q̄ nō est de essentia eius. Et ideo dicitur modus esse idē formaliter ei cuius est modus negatue. videlicet: q̄ non habet distinctā formalitatē. non tñ positue: q̄ sit de intrinseca ratione eius. Cōsimiliter dicis: nō distinguī formaliter positue. q̄ habeat distinctā formalitatē: sed tñ negatue: quia nō est de essentia eius. Sed cōtra istaz determinationē adducunt̄ plura sophismata. Iduimuz est: q̄ modus est idē formaliter negatue ei cuius ē modus: & vltimus distinguitur formaliter negatue: ergo idē erit distinctū formaliter negatue ab aliquo & idē formaliter negatue eidē. quod videtur p̄radictio: & maxime: q̄ idē

& diuersus sunt opposita imediata circa ens. Si ista vni-
formiter accipiant: sicut est in pposito. Ad hoc respō-
detur q̄ esse idē formaliter negatue: & distinguī formaliter negatue sunt opposita: si sumant̄ respectu eiusdem: et fm idē: sed si respectu diuersorū nō. incōuenit: sic est in pposito. Concedo modū intrinsecū esse idē formaliter negatue: per hoc qd est nō habere distinctā formalitatē: et distinguī formaliter negatue per hoc quod est nō esse de essentia eius. Sz iste due ratios diuerse sunt: vt de se patet: ergo idē & diuersum sic sumpta in ordine ad ista antedicta nō opponunt̄. Unde non est veruz: q̄ idē dicat̄ esse idē formaliter alicui: q̄ sit de essentia: & distinguī: q̄ nō sit de essentia. Et similiter q̄ aliquid sit idē alicui formaliter: q̄ nō habeat distinctā formalitatē: & distinguī formaliter: q̄ habeat distinctā formalitatē. quare &c. Aliud sophisma est: tu dicis: q̄ modus intrinsecus est idē formaliter negatue ei cuius est modus: & nō positue: Cōtra hoc arguitur. Sit modus. A. res cuius est modus sit. B. Ar-
guo sic. A. nō est idē formaliter positue ipsi. B. & ergo distinguī formaliter positue: cōsequētia tenet a negatione oppositi immediati ad positionē alterius cum cōstantia subiecti respectu illius cui opposita nata sunt cōuenire. Ad hoc rīdetur negando cōsequētia: q̄ licet idēz & distinctū sint immediate opposita circa ens vt simpliciter sumunt̄ & absolute: nō tamē vt sumunt̄ cū determinatio-
ne. scilicet cum ly. formaliter aut positue: sz sunt mediata: & inter ipsa ē dare mediū. Exemplū in cōtradictorijs de quibus minus videt̄ q̄ habeant mediū: album & nō album sunt immediate opposita: & tñ albū formaliter seu quidditativē & nō album formaliter & quidditativē: non sunt imediata: q̄ quilibet istaz est falsa. Sor. est albus formaliter quidditativē. Et ista similiter. Sor. est nō albus formaliter quidditativē. q̄ dato opposito: sequit̄: q̄ negatio albedinis cōpeteret Sor. quidditativē: & in pmo modo. Similiter in cōtrarijs immediatis: sanū & egrum absolute sumpta sunt imediata circa subiectū aptius natū: & tamen cū ly. formaliter sunt mediata: q̄ animal neqz est sanū formaliter: neqz egrū formaliter. Applicando ad propositū. idēz & distinctū absolute sumpta sunt imediata circa ens: non tamen determinata per ly. formaliter positue: sed habēt mediū. Quod declarat: premittēdo hanc regulā. Qd quan-
do cōp̄ sunt aliqua duo equipollētia aliquibus duobus: si inter illa equipollētia datur mediū. igit̄ & inter illa quibus sunt equipollētia. sed esse de essentia alicuius: & habere distinctā formalitatē sunt equipollētia idēitati formali positue: & etiaz distinctioni sibi correspondenti: & datur aliquod mediū inter hoc quod est esse de eētia: & habere distinctā formalitatē: q̄ illud quod insequit̄ aliud: & nō est quid aut formale nisi quidditate: aut formalitate eius quod insequitur: Tale inquā nō est de eētia illius quod insequit̄: quū illud possit diffiniri sine isto psequēte: neqz habet distinctā formalitatē ab illo: q̄ nō esset quid & formale formalitate illius: Ergo sequitur: q̄ dabitur etiam mediū inter hoc quod est esse idē formaliter alicui positue: & distinguī similiter positue: neqz ista sunt opposita neqz imediata circa idē &c. Sed est aliud sophisma. Tu dicis q̄. a. nō est idē formaliter positue ipsi. b. itel-
ligēdo p. a. ipsum modū intrinsecum. ergo est idē formaliter positue ipsi. b. Ista cōsequētia tenet ex secundo p̄yementas cum debito medio: & tunc vltra. a. est non idē formaliter positue ipsi. b. ergo distinguitur formaliter positue: vltima cōsequētia patet: q̄ nō idē & distinctum vident̄ esse equipollētia. Ad hoc rīdetur negando primā cōsequētia. Et ad probationē dicitur: q̄ illud secundi p̄yementas habet intelligi in predicatis simplicibus: & non compositis. videlicet a negatiua de predicato finito ad affirmatiua de predicato infinito valet cōsequētia. vnde nō sequitur. a. nō est albus lignū: igitur. a. est nō albus lignū. sic in pposito. licet sequeretur. a. nō est idē: & est: ergo est nō idē. Non tñ sequit̄. a. nō est idē formaliter positue: ergo est non idē formaliter positue.

Tractatus formalitatum

Tamen gratia disputationis admitto istā primā consequentiā. Sed nego scđam. A. est nō idem formaliter positū: ergo distinguunt. rē. Quia hic arguit a superiori ad suū inferius. Unde omne distinctū est non idem: sed non eōdē. Chimera enim est nō idem for. et tamē non distinguitur a for. ut p3 exponendo ly differt. Itē etiam q3 pro aliquo priori cōpetit alicui nō identitas: pro quo nō competit distinctio: q3 certū est: q3 homini in esse quidditatiuo competit hoc: vel saltem intellectus pōt vere enūciare de hōie in tali esse q3 est nō idem asino: et tamē nō potest enūciari vere: q3 homo in primo mō sit distinctus ab asino: q3 (quū distinctio sit passio entis: et passio superioris est per se passio inferioris). sequit q3 distinctio non potest cōpetere homini p̄siderato in esse quidditatiuo: aut in primo modo. Et cōfirmatur: q3 opposita cōtradictoria sunt priora oppositis cōtrariis: et etiam relatiuis: sed idē et nō idem sunt opposita cōtradictoria: idem et distinctum opponuntur ut cōtraria: vel relatiue ergo in aliquo priori cōpetit alicui esse idem vel nō idem q3 cōpetat sibi esse idē vel diuersum. ¶ Pro intelligētia: quō modus intrinsecus nō sit per se cōceptibilis sine re cuius est modus: est aduertendū: q3 quidā modus insequitur naturā specificā et quidditatē: quidā vero insequit esse indiuiduale. Exemplum primi. Quātitas perfectionalis que insequit naturā specificā albedinis ut albedo est: est modus intrinsecus eius demonstrabilis de ipsa natura albedinis: ut abstrahit ab omni esse indiuiduali: q3 cōsiderando naturā albedinis fm se: et in esse quidditatiuo: albedo est pfectior nigredie. Est et alius modus qui insequit esse indiuiduale et singulare: et isto modo nos dicimus q3 intēio et remissio in forma intēibili et remissibili ē modus et gradus intrinsecus eius quantum ad esse indiuiduale. Unde nigredo ut. iij. fm gradum indiuiduale (hoc est qui insequitur ipsam in esse indiuiduali) est pfectior et intēior albedine ut duo: licet albedo ut duo nō dicatur esse pfectior et intēior gradu intrinseco cēntiali insequēte naturā albedinis ut albedo est: Quia quod est p se primo demonstrabile de aliqua natura in cōmuni: per se nō primo competit enūciari indiuiduo illius nature. Et qbus inferē q3 modus intrinsecus nō est p se et distincte cōceptibilis sine illo esse quod cōsequitur. Ista ppositio declaratur: illud qd non habet formalitātē distinctā ab alio: nō habet distinctam cōceptibilitatem: ut declaratū est superius: sed modus intrinsecus est huiusmodi: ut dictū est in precedentibus: ergo rē. Et cōfirmatur: et redit in idem. Quodcūq3 est idē formaliter alicui eo modo quo dictū est superius: nō potest distincte intelligi seu cōcipi sine illo: s3 modus intrinsecus est huiusmodi. igitur rē. Ad aliorū pbatur: q3 cognitio pfecta et distincta nō videtur posse terminari ad aliqd vniū quod est idē alteri fm conceptū suū formale: nisi etiam ad illud alterū terminetur. Et iterum cōfirmatur: quia si illa que sunt idē realiter: nō possunt perfecte et distincte cōcipi absolute et simpliciter vniū sine alio: quāto magis hoc erit verū de his que coincidunt in eūdē pceptū formalem: sicut est modus et esse quod cōsequitur modus.

¶ Pro declaratione. Quō infinitas: necessitas: et cōstentia sunt modi intrinseci in deo: insurgit vna difficultas. Dictū est enī q3 modus intrinsecus nō variat rationem formale eius cuius est modus. Ex hoc inferē: q3 quū necessitas et infinitas variant rationē formalem entis: sequitur q3 ista nō sint modi intrinseci. Assumptū pbatur: quia certū est: q3 ens infinitū et ens finitū distinguuntur essentialiter et quidditatiue. Sed ista distinctio nō est nisi penes finitātē et infinitatē tanq3 per pncipia distincta. igitur finitū et infinitum non sunt modi: et quod dixi de istis duobus. s. finitū et infinitū: dico etiam de istis: necessario et cōtingente. Ad hoc rēdetur: q3 ens finitū et infinitū possunt capi duobus modis. Vno modo formaliter: alio modo fundamētaliter. Ens infinitū formaliter acceptū capitur pro cōceptu obiectiui existēte in anima obiectiue per aliquod representatiuū ipsius. s. per speciem intelligibi-

Scđi articuli scđa pars

lem vnam aut plures: q3 quod habet esse obiectiui in anima representatur per aliquod representatū in ratiōe obiecti: et ut obiectū ipsi anime. Ens infinitū fundamētaliter acceptū est ipsa essentia infinita: ut h3 esse in re extra animā oīno: cui correspondet oīno vnitas realis in re extra intellectū. Et isto modo ens infinitū est ipse deus a quo accipitur conceptus realis obiectiui in intellectu: et ab ipso abstrahitur seu ab aliquibus abstrahitur species ex quibus intellectus potest abstrahere conceptū entis infiniti obiectiue. Si loquamur de cōceptib3 obiectiuis abstractis: isti cōceptus ut relucent in intellectu obiectiue nō distinguuntur quidditatiue: neq3 sunt alterius ratiōis formalis: quia tantū distinguunt penes finitātē et infinitatē: q3 sunt modi ut dictum est: et nō distinguuntur in ratione formali entis abstracta ab aliquibus sensibilibus: in que fertur intellectus absq3 hoc quod feratur in illa a quib3 abstrahitur: quia (quum intellectus sit abstractiuius et p̄cisiuius ex tertio de anima): potest abstrahere et p̄cendere vniū conceptum ab aliquo: seu rationē aliquā includam in aliquo: et illam cōsiderare: nō cōsiderando obiectū a quo abstrahitur: et tunc illa que sunt cōiuncta in re et inseparabiliter vnita secundū esse: potest separare et diuidere fm cōsiderationem ut p3 per Lōmen. rii. metaphys. ter. cōmētiū. xxxij. potest etia intellectus illam rationē determinare per aliquā que sunt vnita fm esse: et cum illis cōsiderare. Ex quo sequit: q3 si determinat ipsam rationē per modos intrinsecos: illa ratio sic determinata distinguetur modaliter. Non obstante: q3 res que subsunt: vel subternuntur isti rationi: distinguuntur essentialiter et quidditatiue. Capiendo ens infinitū fundamētaliter: nihil aliud est nisi essentia et natura: cui competit esse de se et a se: hoc est esse ens p essentiam habens oēm conditionē requisitam ad esse quod est esse per se: et (cum infinitas sit conditio requisita ad perfectissimū esse) ad tale esse de se: quod est esse per essentia: immediate sequit infinitas intensiua. Nam (quū infinitas nō repugnet enti: et nō possit aliquod esse ens sūme perfectum sine infinitate intensiua: ut declarat Scotus in pmo sententiā: di. ij. q. i. et in quolibet. q. vii.) sequit: q3 posita ista natura que habet esse per essentia: ad ipsam immediate sequitur infinitas intensiua. Ens autē infinitū in re: et in effectu (quum nō sit esse de se: sed sit ens per participationem) nō habebit oēm conditionē requisita ad esse: aut que possit competere enti: et ita nō habebit infinitatem ex quo sequitur: q3 de necessitate habebit finitatem et limitationem in suo esse. Ex quibus oibus concludit q3 ens infinitum in effectu et in re est natura talis ad quāz immedia te sequitur infinitas intensiua: hoc est habens omnē perfectionē entis: quantum possibile est talem perfectionē contineri in aliquo vno. Ens autem finitū est talis nature in se formaliter: ad quam immedia te sequitur finitas intensiua: que due nature in re seipsis essentialiter distinguunt: et nō precise per finitātē et infinitatē: a quibus quātūcūq3 diuersis potest intellectus abstrahere aliquā vnam rationē cōmunē entis: ut declaratū fuit in quēstione nra de vniū catione eng. ¶ Pro declaratione: quomodo existētia dicatur esse modus intrinsecus essentie diuine: vel de esse ipsius. Est aduertendū: q3 Doctor subtil. in. ij. di. i. q. de ppositiōe per se nota: que in principio distinctiōis pertractatur ab ipso: videtur dicere: q3 esse existēte sit de esse: et de ratione formali nature diuine. Unde habet q3 ista ppositio deus est: ut cognoscit a beatis in patria: ē prima et imediata: et est per se in primo modo. Cui sentētie adherent adeo nonnulli Scotiste: ut velint existētiā esse de quidditate nature diuine: cū quibus minime cōuenio: et aliquid declarari in quēstione nra de esse: et cēntia: q3 ad mentē Doctoris subtilis nō potest existētia esse de intrinseca ratiōe formali essentie diuine: et repeto breuiter vnam rationē positā ibi. Quēcūq3 duo in suis cōceptibus simplicissimis et abstractissimis nō se formaliter includūt sic: q3 vniū nō sit de cēntia alterius: in nullo vno sic vnūtur formaliter. Sed ita est: q3 ens et existētia in suis conceptibus nō

ptibus simplicissimis et abstractissimis non se inuicem formaliter includunt igitur. Ad aliorum est manifesta: quod si conceptus non includunt formaliter conceptus: ubique isti conceptus manent secundum proprias rationes unus non includit formaliter alium: quod manente propria ratione formali alicuius: manet eadem identitas vel diuersitas ad alium conceptum. minor autem probatur per Boetium super predicamenta: quod vult: quod in terminis differt essentia ab existentia: quod predicamenta sunt de esse essentie: et non de esse existentie. Alioquin in hyeme Rosa non esset per se in predicamento. Et confirmatur propositum principale: Certum est quod illa que sunt communia deo et creature sunt eiusdem rationis secundum Doctorem subtili in primo de iis. et viij. et alibi: sed ita est quod existentia est in creaturis: et in deo igitur. Et tunc ultra. Existencia in creaturis est modus intrinsecus ipsarum: et non de conceptu formali earum: ut patet in omnibus suis libris. Igitur et in deo existentia erit modus.

Nec obstat: quod dicit in primo sententiarum di. li. q. i. quam determinat ibi: quod esse existere immediatissime conueniat essentie diuine: et quod propositio in qua predicatur esse de deo: non est per se secundum modum: sed primi modum: et est immediatissima ad quam omnes alie propositiones resolvuntur: enunciantes aliquid de deo: qualitercumque conceptu. Nec Scotus ibi. Rnde tur: quod ista propositio deus est: ut cognoscit a beatis in patria: non est per se secundum modum: quod in tali propositione secundum modum: predicatum est extra rationem formalem sui subiecti: et habet distinctam formalitatem ab ipso subiecto. ita quod non terminum distinguat formaliter negatiue: verum etiam positue. de qua distinctione formalis habitus est superius. Sed hoc non potest dici de existentia respectu essentie diuine: quod talis existentia non habet distinctam formalitatem ab essentia: sed coincidit cum essentia in eodem conceptu formali sic: quod licet non sit de essentia nature diuine: et de intellectu eius: tamen (quia est modus intrinsecus eius) non habet aliquem conceptum formalem distinctum ab ipso: et propter hoc propositio in qua enunciat eum de deo: dicitur esse per se primi modum: sic quod non egreditur primum modum.

Et ad illud quod dicit: quod est immediatissima: verum est: quod ad omnes propositiones que enunciant proprietates et passionibus: vel quasi passionibus de deo: quod predicata istarum propositionum egrediuntur primum modum: et distinguunt formaliter a deo. Sed non est verum quod dicatur esse immediatissima propositio data respectu propositionum in quibus enunciantur predicata quidditatiue: sicut est: ens: substantia: spiritus. Ista sunt intimiora essentie quam existentia. Vel (tenedo: quod existentia precedat infinitatem): dicitur quod propositio data: non solum est immediatissima respectu propositionum dictarum: verum etiam respectu propositionum in quibus enunciantur modi intrinseci de essentia diuina: ita quod prius deus est existens: quam sit infinitus: necesse est: et sic de alijs modis intrinsecis: et ita ad ipsas: omnia predicata modalia resolvuntur. Atque autem existentia predat infinitatem in deo: vel non? De hoc alibi. Et Doctor subtili in viij. di. li. q. ij. videlicet. An deus sit in genere? Respondendo ad primum argumentum: dicere videtur quod infinitas precedat esse existere in deo. Ex quo potest haberi probabiliter: quod ipse voluerit existentiam esse modum intrinsecum: quod certum est secundum ipsum: quod infinitas est modus essentie: igitur secundum ipsum erit existentia modus eius: consequentia probatur. quia si illud quod est intimius existentia ipsi essentie est modus intrinsecus: et non de quidditate essentie: multo magis illud quod est remotius ab esse: et quoadmodum est existentia: ut ipse dicit. Pro declaratione: quod infinitas est de ratione formali essentie diuine secundum Andalphum: est aduertendum: quod ipse non sensit infinitatem esse de conceptu quidditatiue et formali essentie: imo videtur sensisse oppositum: quod probat in primo sententiarum in dialogo. q. i. quod sicut relationes fundate super essentiam et infinitatem distinguunt formaliter: et ex natura rei: ita infinitas et essentia in diuinis. Unde arguit ipse sic. Quicquid relationes adequant sua fundamenta: si una non includit alteram ex natura rei et formaliter: nec fundamentum formaliter includit fundamentum. Sed ita est: quod iste relationes in diuinis. videlicet identitas: et equalitas: adequant sua fundamenta: quod identitas adequate fundat in essentia di-

uina: equalitas adequate in infinitate: igitur. Sed certum est quod identitas non est formaliter equalitas: neque de intrinseca ratione eius. Igitur nec essentia erit de ratione infinitatis: nec e converso. Et confirmatur: quod si essentia et infinitas essent idem formaliter: sicut prederet quod per essentiam est idem filio: ita prederet: quod per infinitatem sic esset idem. Ad non conceditur ab aliquo Theologo. Dicamus igitur quod essentia quidditatiue non includit infinitatem et hoc potest esse una bona probabilitas: quod nullum prius includit tanquam aliquid de essentia sui: ipsum posterius: quod se per quod est de ratione alicuius est prius illi: ita est quod infinitas est posterior: essentia: quod infinitas est quantitas virtualis et perfectio naturalis essentie diuine: quantitas autem perfectio semper est posterior re cuius est perfectio: igitur. Est igitur essentia quedam realitas in re ad quam immediate nata est sequi infinitas intrinseca. Sic creatura est quedam res et essentia qua posita in esse: ad ipsam sequi finitas et perfectio finita. Et ad illud quod tu dicis: quod Scotus in quolibet dicit quod infinitas est de ratione formali nature diuine: hoc negat ipse dixisse. Et si dicat quod id sit essentia diuina: quod est infinita: ly. quod potest importare vel notam calitatis formalis alicuius pertinentis ad primum modum dicendi per se: vel alicuius quod concomitater seu reductiue pertinet ad primum modum. Et bene uiter hoc est verum: quod essentia id sit essentia loquendo de essentia diuina: quod est infinita: vel quidditatiue: vel concomitater. Proinde negat: secundum prederet: quod infinitas ut dicitur est: non habet distinctam formalitatem ab essentia: sed reductiue pertinet ad rationem formalem eius: quod coincidit in eodem conceptu formali cum essentia.

Pro declaratione: quod omnia importat realitates distinctas a genere: declaratum est superius: quod sit realitas. et quod formalitas. Realitas tamen per nunc accipitur a re: quod est abstractum ipsum. Res autem: quedam est res essentie et quidditatiue: quedam est res existentie: ut in primo articulo declarauimus in principiis. Sic duplex est realitas: quedam est realitas essentie. quedam existentie. Prima appellatur obiectiua: secunda appellatur subiectiua. Verum et omnia (quod abstracta ab esse existentie in recta linea per se metali) non importat aliquam realitatem existentie et subiectiua: sed tamen realitatem essentie: et obiectiua: et realitas generis se habet ut potentia respectu realitatis diuine: que se habet ut actus respectu generis: et appellantur ille realitates obiectiue. quod quilibet ipsarum potest esse obiectum proprium et formale intellectus sic: quod quilibet ipsarum potest per se: et seorsum ab alia terminare actum intelligendi. Ad autem realitas una istarum sit realitas potentialis: et alia actualis: una se habeat ut actus: altera ut potentia: declaratur per similitudinem ad compositum elementale: quod est per se unum. An sicut est in composito reali: ita est in composito rationali. Sed sic est quod in composito reali tale compositum non est per se unum: nisi realitates componentes sic se habeant quod una sit actus: et altera potentia: ut vult Aristoteles. viij. metaphysice text. comen. xv. ubi non assignat aliam rationem quare compositum sit per se unum: nisi quod hoc est ut actus: et hoc ut potentia: sic erit in composito rationali: quod conceptus per se unus apud intellectum est propterea: quod realitates componentes: una est actus: et altera ut potentia. Igitur (quod preceptum spiritus sit per se unum et constituat ex realitate generis: et ex realitate diuine) necessarium una erit actus: et altera ut potentia. Sed certum est quod realitas a qua accipitur omnia non potest habere rationem potentie respectu realitatis a qua accipitur genus: quod realitas diuine non est determinata: sed est actus determinans realitates generis. Et (quod determinare sit predictio et proprietates actus: quod actus determinat et distinguit: ex. vij. metaphysice text. comen. xlij. et determinari: actuari: et predicti sunt predicationes et proprietates materię seu potentie). sequitur quod realitas generis se habeat ut materia: et ut potentia. Realitas vero diuine se habeat ut actus. Ex his nos concludimus: quod (quod ens non possit habere rationem potentie respectu modorum intrinsecorum) quod strahunt ipsum ad inferiora non potest conceptus entis esse conceptus generis: et non importat aliquam realitatem potentiale et perfectibilem ab ipso modo strahente. quod illud quod est idifferens ad finitum et infinitum: sic quod est indeterminatum ad quolibet istorum non potest esse aliqd potentiale et perfectibile per aliud: quod statim quod de se includit aliquam potentialitatem respectu contrahentis: non posset stare cum infinitate intrinseca: quod quod est de se potentiale et perfectibile per aliud est de se finitum

et limitatū. Sz qd est tale nō pōt ēē īfinitū īntēsiue: qz tūc
starent duo opposita ī eodē: īgīt ens īdifferēs ad finitū et
īfinitū īntēsiue: nō pōt ēē potētiale et pfectibile p modū q
pōt īpō. Sz p arguit: qz pceptus q determinat et pōt
vī ēē potētialis ad pceptū determinatē et pōtē. Et pceptus
enī ē hōi: qz pōt p modos ītrīsecos: q cōceptus vt dicit
Seco. sūt qualitatiui: et pdicant ī quale: īgīt pceptus entis
erit ī potētia ad istos modos: vt ad actus pfectientes ipsū.

Et pfirmat: qz oē diuībile ē sic ī potētia ad diuīdētia
q actuat et pfect p ipsa: s ens sic diuīdīt p modos ītrīse-
cos: qz ē. pterea si diuīdīt et p diuīsiōē descēdit ī
deū et creaturā: aut totū ens ē ī deo: aut ps enī. Si pmo
mō (cū totū sit illd extra qd nīhil ē ex sūa Arīf. iij. pphī.
tractatu de īfinito qui ē tex. cōmē. lxij.) q nīhil erit ens ex
deū. Si hō dicas q ps enī erit ī deo: seqz q dō nō erit
ens simplr s fm qd. qz fm partē. Ad ista rīfū ē ī q
stīde nīa de vīuocatiōe enī: et p nīc tū pstringēdo q dī
cta sūt ībī. Rīfū qz vīdēt qz ē actio realitatē p pte p alia
realitatē dīfictā: ībī de necessitate ē potētia ī pōtēsiue respe-
ctu realitatē pōtēsiue: s vbi ē tāntū ptractio pceptus realis p
modos ītrīsecos: ībī nō opz ēē potētia respectu pōtēsiue.
p dīmū declaraf qz si realitas siue eēntie: siue eēntie pōtē-
tur p alia realitatē: nēcio vna realitas pfect p alia et actu-
atur: et sic vna ē potētia: altera ē actus: quē admodū ē ī
oibz vībuz pōtēsiue ī p dīcamētis: et ī r. generibz. Et
etiā ībī potētia ī talibz pōtēsiue: qz qdlibet tale ē finitū
et limitatū: quū ens finitū diuīdīt ī r. p dīcamēta: qdli-
bet aut qd est finitū caret aliquo gradu pfectiōis q natu-
rā ē cōpetere sibi sub rōne enī: cū enī nō repugnat īfinitas
quā excludēbat ens finitū: et ita dī ens finitū pūari īfinita-
te: eo mō. quo talpa pūat vīu: nō īnquātū talpa: s īquā-
tus aīal: vt hz. Arīf. v. metaphy. ca. de pūatione. Et quo
seqz q (quū ens finitū ī rōne enī caret īfinitate īfinita)
dīcīt esse pūatū et ī potētia ad actualitatē: et pfectiōē
quā īpōtat īfinitas. Itē ex alio. Qdlibet genus qd cō-
trahīt p dīam: ē ī potētia ad ipsaz dīam: et ad actuali-
tatē quā ipsa īpōtat: qz nō hz ex se īpōt genus vt īcludat
realitatē dīe pōtēsiue formalē et qd dīcatū: qz genū est
pmo diuīsiue a dīa: ex sūa Arīf. iij. metaphy. tex. cōmē.
et qz sicut māle ē extra formale oīno et nō īcludit īpōt: sīlī
genus ex se nō īcludit ipsaz dīam pōtēsiue etīaz īdēte
et realitē: sī genū et dīa sūt īdēz realitē: sicut ē aīal
et rōnale: sūt īdēz solū rōne tertij. s. hōis: ī quo pueniunt
ita qz rō īdēfīcatīōis realis vīnus ad alter: ē hō: ī quo
ambo vīnunt. Sedz (vz: qz ptractio pceptus realis p
modos ītrīsecos nō īcludat potētialitatē ī ipso pōtēsiue
bīlī) declaraf. Et cōtractio pceptus realis p modos ītrī-
secos ē ī oibz trāscēdētibus: quōd qdlibz est īdīfīcēs
ad finitū et īfinitū que ī dīa tollit oēz potētialitatē a cō-
trahībīlī. Mō. n. stat q alīqd de se sit ī potētia et pfectībī-
le p alīd: et de se possit ēē īfinitū. Qm statī sequeret ptra-
dictio: qz s. ēēt finitū et īfinitū. Hoc īdēz pbat: vz: qz
tale īdīfīcēs nō sit potētiale ad alīquā actualitatē ex pte
modoz pōtēsiue. Mā modi ītrīseci sūt īdēz realitē et
formalē ipsi pōtēsiue: vt alīqualī declarafū est supīus.
Ad dī. n. ītrīseci nō dīstīguunt formalē: sic qz habeāt
dīstīctā formalitatē: qz nō sūt de eēntia ipsius: vt dī-
ctū est. Ex quo sequīt: qz multo magis sūt īdēz realitē: et
pceptus qz pōtēsiue p tales modos hz ex se vī īcludat rea-
litē et formalē ipsos modos ītrīsecos: et nō hz rōnē tertij
ī quo pōtēsiue et pōtēsiue pueniunt: vt pōtēsiue ī
cludat realitē et formalē modos pōtēsiue qd nō repīt
ī hīs qz pōtēsiue p ea que hīt dīstīctas realitates et for-
malitates a pōtēsiue. Sz adhuc īstaf: qz certū est: qz
licet ens pōtēsiue p modos tū pceptus entis est pōt ex nā
rei: qz sit modus pōtēsiue: quī exēplī gīa sit. A. ī illo pōt
quo ens pcedīt īpōt a. et dīstīguīt ex nā rei: ens nō īclu-
dīt a. et pōt determinārī p. a. ē ēēt ī potētia ad a. Ad h
rīfū: qz est pōtēsiue ex nā rei entis ad a. et sīlī dīstīctio ex
natura rei. et qz ī illo pōtēsiue īpōt ens nō determinat p. a.
sed quū tu īstaf: ergo est ī potētia ad a. Respondē

negando consequentiā. p dīo quo est notandū vt dīstī-
mus īn quēstīōe pīallegata de ente: qz triplex est potētia:
vidēz: pōtēsiue: et realis: alia metaphy. ca: alia est logica.
que dīstīctio sumīt īn ordīe ad pōtēsiue que possunt
ēē vel pōtēsiue: vel metaphy. ca: vel logica. p dīma potē-
tia est qua. alīqd caret alio realitē: et ē capax ipsius: quē
admodū supīcies carens albedīne: est ī potētia ad albe-
dīnē: cuius est capax. Alia potētia. s. metaphy. ca: est fm
quā alīquid nō īcludīt alīud quīdītatē: et ī suo cōce-
ptu formalē: sic qz nō sit de eēntia ipsius. Tertia est: qua
alīqd ī cōceptu nō īcludīt repugnātiā et cōtradictiōē
ad alīqd de qua potētia logica: ac etiā pōtēsiue facit men-
tiōē Arīsto. iij. v. metaphy. ca. de potētia. De potē-
tia vero metaphy. ca: facit mentiōē Arīsto. ix. metaphy-
sice quādo cōparat potētia ad actum. Quibus pmissis:
respondet negādo: qz ī illo pōtēsiue īpōt ens sit ī potētia
pōtēsiue: respectu cōtrahībīs: et cōcedīt: qz est ī potētia
metaphy. ca: quod nīhil alīud ē dīcīt: nīlī qz ens nō ī-
cludīt tanqz alīquid de eēntia sui īpōt cōtrahēns. Et cō-
cedīt: sicut de potētia logica qz ens sic sumptū est ī
potētia ad cōtrahēns: qz ex cōtrahēte et cōtrahībīlī sit
vīu pōtēsiue logicū: quod ī suo cōceptu vel ī eēntī nō
īcludīt repugnātiā et cōtradictiōē. p dīma pōtēsiue re-
pugnat necessario ex se: et cūcūqz quod ē formalitē ī na-
tura necessaria: et sic etiā repugnat entī. Sed potētia me-
taphy. ca: et logica necessario ex se nō repugnat etiā cūcū-
qz quod est formalitē ī natura necessaria: vt p dīscur-
rendo p multa. Nam certū est: qz hoc est pōtēsiue logicū:
vidēz: deū esse: et tamē deū esse ē simpliciter necessariū:
et sic de multis alijs. Nature tamē necessario repugnat po-
tētia pōtēsiue que est receptiua alīcuius actus: ita qz (quū
natura necessaria sit actualissima) nō potest ēē ī potētia
receptiua respectu alīcuius actus. Sed cōtra īstaf: qz
certū est: qz cōceptus entis p dīcat ī quīd: et modi ītrī-
seci p dīcant ī quale: p dīcārī ī quīd est p dīcārī p mo-
dum potētēsiue: p dīcārī ī quale est p dīcārī per modū actus:
īgīt īn ente est alīqua potētia p dīcībīs per actū. Re-
spondet qz p dīcārī ī quīd qnīqz sumīt a potētia sic: qz il-
lud quod p dīcāt: p dīcāt p modū potētēsiue: quādoqz īste
modus p dīcandī sumīt ab eēntia sic: qz illud qd p dīcāt:
p dīcāt per modū eēntie: vel subsistētis: vel p se stātis.
Sic etiā p dīcārī ī quale est p dīcārī per modū actus: vel
per modum adīcētis et īnherētis: sicut apparet ī mul-
tis dīfīcētīs eēntialibus: vel etiā ī qualitatibus. Ex
hoc rīfū: qz ens nō p dīcāt per modū potētēsiue: sed per
modū eēntie: et p se stātis: qz p dīcārī qd est habitū īn re
est eēntia rei: Dīcēte auctōr de causis: p pōtēsiue. iij.
p dīma rerū creaturū est esse: et ita ens p dīcāt p modū
subsistētis aut p se stātis: et nō p modū potētēsiue: quā re-
pugnāt ei qd est ex se formalitē necessariū: vel pmissiue.
Sīlī modi ītrīseci si p dīcant ī quale: nō p dīcant p mo-
dū actus: s; p modū adīcētis et īnherētis: qz nullus īpōt
īcludīt quīdītatē īn ente: sic: qz sit de eēntia ipsius: vt
dīctū est. s. Ex hīs rīfū ad scdaz īstāntiā pīncipales
adductā supīus: que erat: qz oē qd diuīdīt ē ī potētia ad
diuīdētia: pcedēdo maiorē vbi fiat diuīsiō p alīqua diuī-
dētia: que sūt dīstīctas realitē vel formalē sic: qz habeāt
dīstīctas formalitates a diuīsiō: aliter negat maior. In p
pōtēsiue aut modi ītrīseci nō hīt dīstīctā formalitatē ab
ente: neqz dīcūt dīstīctā realitatē: quare rē. Ad tertiaz
dīfīcultatē rīfū: qz totū ens cōtrahīt ad deū: sic īntelli-
gēdo: qz ī deo nīhil dīfīcīt de nā entis. Et quū tu dīcas:
ergo extra deū nīhil erit entis. Negat p dīctā. Ad pbatīō-
nē rīfū: qz ista est dīfīnitio totius. Totū est illud extra
quod nīhil est. i. cū nīhil dīfīcīt requisītū ad īpōt totū. Et
sic cōcedo: qz ī deo nīhil dīfīcīt requisītū ad nām entis: s;
cū hoc stat: qz īpōt ens nō sit p dīcībīs ī deo rē. p dīo
Declaratīōe: qz dīcīt īpōt dīstīctā realitatē: Et
notandū: qz īpōt īn se sūt quēdā realitates obīectiue et for-
males. Tūz qz eis cōpetīt vīnitas ex nā rei extra īntellectū
oīno. Tūm quā sūt obīecta formalē: que pīt per se et
ex nā rei

et nā rei terminare actū intelligēdi: qd' realitatib' obiecti
uis sag' dictū ē sup' declarādo diffinitōez formalitaz. Ex
quo seq' q' (quū mōi it'it' nō p'it p se r' distincte ter-
minare actū intelligēdi: vt habitū est sup'a) sic nō ip'ortant
distinctas realitates obiectiuas. Et hoc appet' declara-
tio hui' q' rōnalitas v' irōnalitas nō ē mod' it'it' aia-
lis: q' intellecto aīali i'it' aīal ē in quocūq' gradu q' cō-
petit sibi sub rōne animalis aut sub rōne sensitui: nō p-
pter hoc intelligi' esse rōnale v' irōnale. Qd' si tu di-
cas: videt' q' rōnalitas sit quedā perfectio r' gradus aia-
lis: quū constituat aīal in gradu s'blimiori. R'ndet' q'
rōnalitas nō cōstituit aliqd in eē sensitui: s' in eē intel-
lectui: qd' esse est diuisum ab esse aīali r' sensitui: r' sic de
oib' aliis differentijs. Nā intelligēdo aīal in rōne pfectis-
sima sensitui: qd' ē cōpetit sibi in co q' aīal est: nūq' intel-
ligi' ē sub rōnalitate vel irōnalitate. qd' nō est verū de
re cōparata ad suos modos intrinsecos: q' intellecta al-
bedine sub perfecto gradu sibi possibili cōpetere: vt albe-
do est nō excedēdo cōsiderationem albedinis sub ratione
qua talis intelligitur necessario sub hoc gradu int'entionis
aut sub illo rē. **¶** 2o Declaratiōe qūo ens importat
vniū conceptū realē r' nō realitatē est notādū: q' nō om-
nis cōceptus realis est realitas p'prie sumpta. quā dīam
posuimus superius in primo articulo p'ncipali: declaran-
do que differentia eēt inter vniūocū r' vniūoce dictū.
¶ 2o nūc tñ dicēdū est: q' cōceptus entis est cōcept' rea-
lis obiectiuus. Tū q' abstrahit' immediate a re. Tū q' non
habet esse in intellectu obiectiue p' actū intelligēdi a quo
dependeat in eē r' in cōseruari. Neq' etiā d'pēdet ab actu
collatiuo intellectus: vt dictū est loco p'allegato. Non est
tñ cōceptus enī realis: realitate subiectiua p'pterea q' ta-
lis cōcept' enī abstrahit' ab oī tali realitate subiectiua r' eri-
t'it' r' ab oib' suis inferioribus in qbus h'z ē subiectiui.

Qūo aut' iste cōceptus possit abstrahi ab aliqua re ali-
quo mō v' cōcept' cōis r' v'is est notādū q' illa q' sunt
vniūta r' cōiuncta in re: r' inseparabilia s'z ē pōt intellectus
abstrahere r' diuidere vniū a reliquo. Vnaqueq' enī res
h'z gradū intrinsecū inseparabilē ab ipsa quā rem intelle-
ctus pōt abstrahere r' cōsiderare: nō p'siderādo illd a quo
abstrahit' r' ita quū in re in effectu sit aliqua eēntia infini-
ta habēs gradū infinitat' sibi inseparabiliter cōiunctū fm
eē pōt intellectus diuidere eēntiam abstrahēdo ab infini-
tate: r' tūc cōcipere eēntiam nō cōcepta infinitate: r' sic cō-
ripēdo eēntiam v' eēntia est: h'z intellectus cōceptū obie-
ctiuū nō tñ cōm eēntie infinite: verū etiam cui libet eēn-
tie. Cōsimiliter dicēdū est de quacūq' alia eēntia finita
que (quū habeat gradū intrinsecū inseparabilē ab ipsa
fm eē) erit tñ separabilis ab illo gradu fm cōceptum.

Aduertēdū q' si realitas obiectiua capiat' pro rōe for-
malis cōceptibili que h'z esse in intellectu obiectiue ante actū
intelligēdi p' intellectū abstrahentē r' nō tñ capiat' reali-
tas pro re extra intellectū: oīno concedimus cōceptū entis
esse quādā realitatē obiectiuā r' cōceptū cōmūne entis
sumi ab aliqua realitate: vt cōceptus adequatus illi. S'z
capēdo realitatē alio mō nō est verū q' talis cōceptus su-
matur ab aliqua realitate: vt cōceptus sibi adequatus: s'
p'prie vt cōceptus inadequatus: q' enti (vt dictū est) non
cōr'ndet vna natura: aut vna res extra intellectum omni-
no. Et fm hunc modū dicēdi locutus est Scotus in pri-
mo sentētiarū. di. viii. q. At' d' deus sit in genere. respōdē-
do ad primū argumētū p'ncipale. Aduertēdū qūo
cōcept' enī dicat' ē finit' r' vel infinit' negative q' finitū ne-
gatiue ē illd qd' excludit finitatem: r' nō pōt aliqd repugnāf
finitati. Infinitum vero contrarie r' positue est illud qd'
nō tñ excludit finitatem: verū etiā ponit aliqd repugnāf
finitati. **¶** 1o modo cōceptus entis est infinitus nega-
tiue: quia licet nō ponat finitatem: non ponit tñ seu in se
nō includit aliqd repugnans finitati: scdō modo deus ē
infinitus p'prie r' positue per exclusionē finitatis r' posi-
tionem contrarij: seu repugnantis ad finitatem. Qd' dicit'
de infinito dico etiā de finito: ponendo cōsimilez distin-

ctionem. **¶** 2o Declaratione quomodo realitas
r' modus intrinsecus eius non possit vt duo obiecta for-
malia terminare cognitionem intuitiuā intellectus. Vi-
dendum est quid sit cognitio intuitiua: r' quid sit cog-
nitio abstractiua. Cognitio intuitiua intellectus est rei exi-
stentis: vt existens est in propria natura r' existentia. Co-
gnitio abstractiua est rei nō existentis in se: sed in aliquo
representatiuo. **¶** 1o causa ab obiecto in propria exi-
stentia r' natura sicut v'isio immediate causatur ab obiecto
visibili extra in re: r' nō causat' s'z Doct. subtili. a specie vi-
sibili immediate. V'cet ipsa necessario p'p'igatur: ita q' oī-
do actus videndi ad speciem visibilem nō modo est ordo
effectus ad causam: sed tñ ordo duorum effectū ordine
quodam prouenientium ab eadem causa: que est obiectū
extra. Ita q' p'ius causatur species in sensu: q' actus vidē-
di: que species quasi disponit sensum r' excitat ad actum
sentienti. Cognitio autem abstractiua fit ab obiecto p'p-
sente in aliqua specie: quomodo actus imaginan-
di fit ab obiecto imaginari nō presente in se: sed p'p-
se in aliqua specie existente in v'irtute imaginatiua quā
actus sic causatur a specie q' non ab obiecto extra. immo
nullo modo existente in rerum natura: causatur a specie
actus imaginandi: sicut imaginor patrem meū: aut alij
qui nō est. Cognitio abstractiua est imperfectior r' obscu-
rior q' cognitio intuitiua: quia actus cognoscendi natus
est esse distinctior in potentia cognoscēte q' obiectū fue-
rit ei perfectius p'prens: sed obiectum perfectissimū est p-
prens potētie cognoscēti quādo ē p'prens in se q' sit p'prens
in aliqua specie representante. **¶** 2o actus cognoscendi
intuitiuus qui est ab obiecto p'prensente in se: est distinctior
q' actus cognoscendi abstractiuus. **¶** 3o duplex cognitio
scilz intuitiua r' abstractiua: non debet negari ab intelle-
ctu: quia perfectio que competit potētie inferiori nō de-
bet negari a potētia superiori naz que sparsa sunt in in-
ferioribus: collecta sunt in superioribus. Et Aristo. scdū
do de generatione r' cōment. lviij. Dicimus naturam
desiderare qd' melius est: vbi nō apparet impossibilitas.
Ex quo inferitur q' vtrāq' cognitio intuitiua r' abstracti-
ua potest reperiri in intellectu: vel saltē sibi nō repugnat.
Aristo. tñ nullā fecit mentionē de cognitōe intuitiua in
intellectu: s' tñ de abstractiua: ponēs intellectū agentē esse
necessario requisitū ad abstrahēdas species intelligibiles
a fantasmatibus ad hoc vt intellectus intelligat. Qd'
tamē cognitio intuitiua competat intellectui: probatur
ex hoc: q' p'p'riū actū intelligēdi r' p'p'riam operatio-
nē intellectus cognoscit intuitiue q' ab ipsa mouet vt p'p-
s est i. p'p'ia nā r' existētia. Applicādo ad p'p'ositu cog-
nitio intuitiua (quū sit distincta ex pte sui r' ex pte obiecti) nō
pōt ad aliqd terminari p se: nisi sit distinctū pceptibile: r'
h'eat distinctā pceptibilitatē. Et ita (quū res r' mod' in-
tr'isecus eius nō sint distincta pceptibilia: neq' distincta obie-
cta formalia) itūc ista duo (hoc est cognoscēs intuitiue) nō
intelligit vniū sine reliquo. Si tñ cognoscant ista cognitio
ne abstractiua q' ē cognitio ipsecta r' idistincta: r' que nō ē
ipsius rei: vt h'z ē i re: poterit terminari talis cognitio ad
rē ipaz: absq' hoc q' terminet ad modū eius intrinsecum.

¶ 2o Declaratiōe: qd' sit ratio qdditatiua tñ r' rō
qdditatiua r' formalis: ē notādū: qd' rō qdditatiua solū
est illa q' p'dicat' de aliquo i qd' seu in aliquo includit qd'
ditatiue. Dato q' nō includat aliqd vniū pceptū qualita-
tiuū: q' s' p'dicat' in quale. Et isto modo conceptus entis
rationis sic est cōceptus qdditatiu' qd' nullū cōceptū qli-
tatiuū in se includit. Sed ratio quidditatiua r' formalis
est ratio constituta ex conceptu qui predicatur in qd' r' cō-
ceptu q' predicat' in quale: vt ē rō constituta ex genere r' dis-
ferētia: que rō est tñ sp'ei siue specialissimē: siue subalter-
ne. Ex qua distinctione nōnulli Scotiste dicūt: q' mod'
intrinsecus variat rationem quidditatiuā tñ: r' nō rō-
nē quidditatiuā r' formalē: que v'z est constituta: vt dictū
est ex qd' r' quale. quam opinionē vt dictū est: ego nō te-
neo: q' dico modū nullā rōnem quidditatiuā variare.

Tractatus formalitatum

Et si dicat qd finitas et infinitas variat rationem entis: qd ens finitus et infinitum distinguuntur essentialiter et quidditative. Rñsum est superius: qd capiēdo ens finitum et infinitum subtractive et fūdamētaliter: illa duo distinguuntur essentialiter: et nō pōsse rōne finitatis et infinitatis: sed essentie ipse ad quāz vñum sequit̃ infinitas: et ad alteram finitas: in re extra intellectū se ipsis essentialiter distinguuntur: sicut essentie. x. p̃dicamētoz nō solū per modos distinguuntur extra intellectū: verū etiam se ipsis essentialiter distinguuntur. Si vero capiat̃ ens infinitum et finitum formaliter: et in intellectu obiective: sic illa duo dicunt̃ eē eiusdē rōis et in intellectu tñ distinguuntur modaliter. Neq; inconuenit res subtractas in se distinguuntur essentialiter: et tñ pceptus abstractus ab ipsis per intellectū sit vnus rōnis in ipsis: qui post modū determinatus p modos ab intellectu sit alius et alius solū modaliter. ¶ Pro declaratiōe distinctionis ex natura rei: et pro cōplemēto eorum que dicēda sūt ad distinctionē talē est notādū: qd talis distinctio ex natura rei solū et pōsse est ex hoc: qd aliqua pñt eē fundamēta contradictionis: ita qd quēcūq; sunt talia qd de ipsis possūt verificari duo p̃dictoria ex nā rei: circūscripto omni opere intellectus: illa distinguuntur ex nā rei. Nō dico tñ qd cōtradictoria possunt actualiter verificari de aliquibus duob; sine actu intellectus verificant̃ et enūciātis contradictionis: de illis qbus applicant̃: qd affirmatio et negatio sunt ex opere intellectus. Sed dico qd de aliquibus duobus cōtradictoria sūt verificabilia ex nā rei: sic qd ex natura eorum circūscripto omni opere intellectus: nata sūt eē fundamēta cōtradictionis: et quēcūq; sūt talia tali distinctione distinguuntur. Notādū tñ qd in eodē possunt plures species distinctionū cōcurrere: que ab eodē sub distinctionibus rōnibus sumuntur. Exēpli gratia. Si. A. et B. distinguuntur potest esse qd. A. et B. possint eē fundamēta cōtradictionis. ¶ Potest etiam esse qd. A. et B. sint plures quidditates seu formalitates. Sili potest esse qd. A. et B. sint distincte res existētie vel subsistentie: et qd habeant distinctas naturas et cēntias. Penes hoc: qd. A. et B. sunt fundamēta cōtradictionis: inter ista fundat̃ distinctio ex natura rei. Penes hoc: qd. A. et B. sunt due formalitates: fundatur distinctio formalis. Penes hoc: qd sunt res et res fundat̃ distinctio realis. Ad penes hoc: qd sunt plures nature et cēntie fundat̃ distinctio essentialis. Illud tñ quod est ratio et causa vñius distinctionis: non est ratio alterius. Notādū etiam qd distinctio ex natura rei pōt accipi vt quoddā genus ad oēs spēs distinctionū que sunt p̃ter opus intellectus: et sic accipiēdo: vnaqueq; distinctio siue sit formalis: siue realis: siue essentialis: est distinctio ex natura rei: qd genus cōuenit suis spēbus: et predicat̃ de illis. Alio mō capiat̃ distinctio ex nā rei: vt est spēs distinctiōis in cōmuni: que est p̃ter opus intellectus: et isto modo est species cōdistincta et disperata contra omnes alias species: sic qd distinctio formalis vt formalis est non est distinctio ex natura rei in q̃tuz talis: qd vt dictū est: ab alia ratione accipit̃ vna distinctio: et ab alia alia. Et ita distinctio que est penes hoc qd. A. et B. possint eē fundamēta contradictionis: non est distinctio accepta penes hoc: qd. A. et B. sunt plures quidditates et formalitates. qñ alia est ratio vñius: videlicet esse fūdamētum contradictionis: et alia est ratio: qd aliquid sit in se formale: seu formalitas in se. Et per hoc soluitur multe difficultates. Insurgunt enī tres parue difficultates. Prima est. Struz distinctio ex natura rei posita sit ab Aristo. Ad quā difficultatem breuiter. Rñdeo: qd sic: et hoc apparet ex sententia eius in tertio de anima: tex. cōment. ix. vbi habet: qd aliud est magnitudo et magnitudinis esse caro et carnis esse: et vult: qd magnitudinis esse: alia virtute apprehendatur et cognoscat̃: et alia virtute magnitudo. Est enī magnitudinis apprehenditur per intellectum: et magnitudo per sensum. Sed certum est: qd magnitudinis esse non distinguitur realiter neq; formaliter a magnitudine: qd quidditas et essentia: et illud cuius est quidditas sunt idem realiter et formaliter: vt patet de se: et est de mente ipsius: in vij. metaph. tex. cōment. ix. vbi habet qd singulum quod quid est: non est aliud a sui met substantia igit̃ nulla est distinctio realis et formalis inter magnitudinis esse: et magnitudinem. Et tñ concedit ipse: qd inter ipsa est aliqua alietas et distinctio et ista distinctio nō potest esse precise rōis. Tñ qd extrema. s. magnitudinis eē: et magnitudo: non sūt entia rationis: quod necessario requiritur ad distinctionē rōis. Tum etiā qd dicit: qd ista duo predicta per alias et aliam virtutem apprehenduntur. obiecta autē apprehensa ab vtraq; potētia. s. sensitiua et intellectiua: p̃cedūt actū sentiēdi et intelligēdi: sicut cā p̃cedit effectū: ergo nō sunt aliqua p̃stituta in esse per tales actus: et ita nō possūt esse entia rationis. Hoc idem habet Aristo. in. vij. metaph. tex. cōment. ix. vbi habet: qd in conceptis cū materia nō est idē qd qd est: cum eo cuius est. Non disputādo de qd mā intelligat Aristo. certū ē qd qd dicit for. nō ē idē for. oīno fm oēs. Sed ista nō idētitas seu distinctio non pōt eē nisi ex natura rei: qd nō realis neq; formalis. Nō etiā rōnis: qd pbat̃: qd posito for. et quidditate for. in eē necessario insurgit habitudo diuersitatis vñius ad alterē aī omne actum intelligēdi: que habitudo insurgit ex natura ipsorum extremorum nullo intellectu cōsiderāte: ergo ista habitudo diuersitatis erit relatio ex natura rei. Insurgit alia et scda difficultas. Struz Aristo. fecerit mentionē de modis intrinsecis quos tu ponis eē distinctos ex natura rei a quidditate. Ad qd rñdetur: qd Aristo. de istis predicatis modalibus nō fecit mentionem. p̃terea: qd ista predicata nō sunt necessaria ad demonstrātionem: tñ modo enī curauit de illis: que formaliter ingrediuntur demonstratiōem: sicut sūt p̃dicata primi et secūdi moī. quū igit̃ modi intrinseci nō p̃dicent̃ per se in p̃mo mō de quidditate: quū nō sint de eē ipsius: vt dictū est supra: neq; etiā in secūdo modo: quū nō habeant distinctā formalitatē ab ea: propterea istos modos Aristo. p̃termisit. Sed non posuit istos modos: ergo negauit ipsos. Negat̃ cōsequētia: qd locut̃ ab auctoritate negatiue nō tenet. De istis tamē fecit mentionē Boetius: in li. de trinitate cuius dixit aliqua predicationem rem monstrāt: aliqua nō sed extrinsecus aliquid apponūt. Insurgit alia difficultas: et vltima. Struz distinctio que ē inter quidditatem et modū qd dicitur eē ex natura rei: sit modalis vel quidditativa. Ad qd respōdet̃: qd distinctio que fundat̃ in quidditate: et terminat̃ ad modū: pōt dici quidditativa ex parte fūdamēti: et modalis: ex parte termini: et illa que fundat̃ in modo et terminat̃ ad quidditatem pōt dici cōuerso. Aduertēdū tñ qd videt̃ talis distinctio magis denomināda eē a termino: qd a fundamēto: quia respectus videt̃ magis eē talis per illud qd est de essentia sui: qd per illud qd est extrinsecū et accidētale: habitudo ad terminū est de cēntia respectus: quū diffiniat̃ per ipam: vt p̃z in p̃dicamēto de ad aliqd: et habitudo ad fūdamētū est ei extrinsecā et accītal: qd nō ē de cēntia ipsius quū sit ei passio. Igit̃ magis dnoiat̃ ab habitudine ad terminū: qd ab habitudine ad fūdamētū. Si tñ teneret̃ vīa aliquoz: qd respectus distinguūt penes fūdamēta: vt vī ponere Aristo. i. ca. d ad aliqd. v. meta. tunc dicat̃ p̃ter: qd distinctio qd fundat̃ i quidditate: ē quidditativa: si obstat̃ qd terminet̃ ad modū. Vel pōt dari tertia rñtio. qd denominatio respectus h̃z fieri ab ignobilior: ignobilior aut̃ est modus quidditate. Igitur quēcūq; distinctio qd est inter modū et quidditatem erit modalis.

Articuli scdi tertia pars.

Quantum ad tertium articulum in quo vidēdū est de idētitate et distinctiōe formalis. ¶ Pro intelligētia quō quidditas sit forma: Notādū ē qd qdqd rō agēdi vel actione reali i materia vel intentionali in sensum aut intellectum. de necessitate est actus et forma. Quod declaratur de actione reali per Aristo. tertio physicorum tex. cōment. xvij. Semper inquit ipse existimabit̃ aliqua species mouēs. De actiōe intentionali

tionali probatur illud. *ip. metaphys.* et est *ter. comment.* *ip.*
 Omne scitum et cognitum cognoscitur *fm* q' est in actu;
 et incipit hic *ter. inueniuntur diagramata actu et.* Quia
 igitur quidditas et natura sit ratio agendi et principium
 formale totale quo agens agit: sequitur q' ut sic habeat
 rationem forme. Quod autem sit principium formale agendi
 apparet. quia *fm* omnes illud est principium sic formale in
 quo agens assimilatur sibi passum: s' tale in quo assimilatur e
 ipa na q' ignis generatur assimilatur sibi ignis genitum in na
 tura qua agit: ita q' h' assimilatur in forma partiali tanq' in
 principio partiali quo assimilatur tñ i sua na tanq' i principio
 totali quo. et ita seq' q' recte appellabitur forma tale princi
 pium. *Ip. et idem potest pbari hoc ex parte termini ge*
nerationis: q' terminus formalis: quo est na totius com
positi: que na est rō terminandi ipam generationē. S3 q'
qd est terminus formalis generationis: h' rōne forme: igitur
et. Ad hoc facit qd *Aristo. vbiq' loquitur de for*
ma: appellat ipam qd quid erat esse: ut in. v. metaphys. ca
plo de cā: et in. vij. caplo de p'ib' diffinitōis. quare et.

Ip. 20 Declaratione eod' que predicatur p se p'itate
p'mi mōi: aut scōi mōi: et q'tum ad alios modos de q'
bus loquitur Arist. p'mo p'p'te. Notandū est q' o' predicatū
pro tātō p se cōpetit subiecto: pro quātō in ipō h' causam
seu rōne formale inherēte predicati ad ipm subiectum.

Ip. 20 quo est notandū: quod predicatum aut est intra
cōceptū formale subiecti: aut extra: si p'mo mō sic est predi
cātū p'tinēs ad p'mū modū dicēdi p se: q' in tali mō pre
dicatū est de intellectu subiecti. Si rō predicatū est extra
subiectū: aut h' causāz intrinsecā in subiecto: aut non. Si
p'mo mō: Aut illa cā enūciat exp're: et distincte: seu expli
cite: Aut nō. Si p'mo mō: sic habet quart' modus dicen
di p se: q' in isto exp'mis cā predicatū: ut dicēdo interēptus
interit p' interēptionē. Si vero cā nō enūciat exp're: sic
habet scōs modus: ut dicēdo. Ad est r'isibilis: vbi respe
ctu r'isibilitat' nō exp'mis cā: que est aīal rōale. Si rō p'
dicatū nō habet cām in subiecto intrinsecā: p'mū subiectū
illud qd fm sui nām natū est subiecti: et est vltimū subie
ctū: sic habet tertius modus: q' p'p'te pertinet ad substan
tiā p'mā et singularē: q'uis iste modus magis dicat' mod'
eēndi p se: q' modus dicēdi et predicādi. Alter pōt de
clarari differētia iter scōm modū dicēdi p se: et q'tū mo
duz. In scōo enī mō in subiecto nō tñ includit. p'ma rō
inherētie formalis predicati ad subiectū: verum etiam
illa rō inherētie est simpliciter necessaria respectu p'dica
ti. S3 in quarto mō licet includat in subiecto. p'ma ra
tio inherētie illa tamē nō est necessaria: s' p'ingēs: et isto
modo dicimus q' iste p'positiones. Et aliqū calefacit: vo
luntas vult: sūt p se in quarto mō: vbi predicatū nō neces
sario cōpetit subiecto: s' cōtingēt. Si licet calidū neces
sario caleat: qd calere est operatio eius immanēs et intrinse
ca: nō tamē calefacit necessario: q' calefactio est operatio
transiens in materiā exteriorem: que est ipm passum: qd
pōt nō calefieri ab ipso calido: vel ex immoderata distātia
vel ex in dispōne passi. Sed dato qd calidū. i. ignis nul
lum haberet passū sibi apporximatum: adhuc v'z est di
cere: q' ignis calet. Aduertendum vltimū: q' perfec
tas p'positionis est ex hoc: qd predicatū habet cām intrin
secā in subiecto: vel q'tū ad eē predicati vel q'tū ad inher
entia eius formale. Ipseitas p'mi modi ē ex hoc solū qd
subiectū est cā inherētie formalis predicati: q' si aīal cōpe
tit hōi: cōpetit ei p humanitatē: q' ista est na. Ad inq'
tum hō est aīal. Sed subiectū nō est cā predicati q'tuz ad
eē in tali p'pōne p se p'mi modi: s' magis econtra et h' est
*qd dicit *2° mē. ij. de ala. cōmē. l. vij.* S3 in scōo mō aut*
quarto subiectū nō tñ est cā inherētie formalis: verū ē
*cā predicati q'tum ad eē: ut h' etiam ibidem *2° mē. i.**

Alterius est notandū q' p'p'tas p'positionis est ex hoc:
 q' predicatū inest subiecto: non p aliud: ita qd q'to subie
 ctū est minus aliud a predicato: tātō p'p'tas est magis per
 se. Et fm hoc pōt dari latitudo et gradus in p'positioni
 bus per se p'mi modi. Nā p'p'tas in quapredicat pars dif

finitōis de diffinitio est minus p se: q' p'p'tas in qua predi
 cat' rōra diffinitio de diffinitio. Nā certum est: qd si dico.
 Ad est aīal: ly aīal est predicatū magis distinctū ab hō
 mine: q' hoc predicatū aīal rōnale: qm in p'ma p'posi
 tione si predicatur est idem formaliter subiecto: nō est idē
 idēitate adequata et mutua sicut est in ista: hō est aīal rō
 nale vbi est omnimoda idēitas formalis: licet nō sit idē
 titas ex nā rei: ut supra diximus. et vltimū p'positio i qua
 idē predicatur de seipso: ut dicēdo. Ad est homo (quum
 predicatū sit idem formaliter subiecto idēitate mutua et
 adequata: et vltimū sit idē idēitate ex natura rei: distin
 ctū tñ distinctione rōnis) talis p'positio maxime dicitur
 esse in p'mo mō. Notandū tñ q' si loquamur de p'posi
 tionibus realibus que habent cōplexionē realem: et ex na
 tura rei iter extrema. i. iter subiectū et predicatū: p'posi
 tio in qua idē predicat' de seipso nō est p'positio realis.
 q' nulla cōplexio seu compositio realis pōt esse inter ista
 extrema: que nullā distinctionē habet realem: et ex nā rei:
 sed si distinguūt: tñ distinguūt distinctione rationis.
 S3 extrema p'pōnis in qua idēz predicat' de seipso: sūt
 huiusmodi: ut p3 de se: q' idē nō distinguūt a seipso nī
 si distinctione rōnis que est per actū collatiū intellectus
 ergo et. Ex quo sequit' q' *Aristo. facies mētionē de p*
positionibus et cōplexionibus realibus que sūt p se: nō fa
cit mētionē de p'pōne p se: in q' idē predicat' de seipso. Al
dicēdū q' ordinat p'pōnes p se ad demonstratōnem: et de
istis facit mētionē que ad ipsaz necessario requit'. Ip. 20
positio autē predicta nō est necessaria ad demonstratōnes
igitur et. *Ip. 20 Declaratione q'uo in p'positionib'*
p se def status: declarat (p'p'te ea que pōt Scotus in ter
tia di. p'mi: que recitat iste auctor: formalitatū). Ip. 20
ponēdo q' sicut nō dat' circulus in de p'edētia essentiali
q'tū ad esse rei: ita nō dat' circulus in de p'edētia p'dicamē
tori ad subiecto q'tum ad inherētiā formale predicati ad
subiectū. Nā quā p'p'tas p'pōnis sit ex hoc q' subiectum
est cā predicati: vel includit cām ipius: vel q'tū ad eē: ut i
p'positionibus per se scōi modi: vel q'tū ad inherētiā for
malem: et nō q'tum ad esse: ut in p'positionibus per se
p'mi modi: sequit': q' (quuz in oībus istis in subiecto sit
rō formalis inherētie predicati ad ipm subiectū) nō po
terit ipsū subiectū dependere a predicato q'tum ad talem
inherētiā formale. Et si. A. est rō. p'p'te quā. B. sibi inest
formaliter et fm se: nō poterit. b. cōtra habere rōne in se
p'p'te quā. a. sibi inest. Alioqn daret' circulus i istis d'pē
dētis formalibus. seu q'tū ad inherētiā formale eorum
que predicant. Nec valet dicere: q' p'positio per se scōi
di modi cōuertit in p se p'mi modi: sicut ista. Homo est
r'isibilis: cōuertit in istā: r'isibile est homo: vbi cōuersa est
per se scōi modi: et cōuertēs est p'mi modi: q' subiectū acci
dētis p'p'ti v' cōis non cadit in diffinitione accidētis
*nisi ex additione: ut h' *Aristo. vij. metaphys. diffus.* Et*
go nō poterit subiectū qd est homo diffinire per se ipm
accēs quodcūq' sit: et per cōsequēs ista nullo modo erit
per se r'isibile est homo. Et cōfirmat: sicut datur status
in causis materialibus: et efficientibus realibus: ita datur
status in p'ncipiis formalibus: per que vnūz alteri forma
liter inest. Sed ita est q' subiectum qd est homo: est ratio
formalis: per quā r'isibilitas sibi inest: ergo poterit ipsa r'i
sibilitas esse rō formalis per quā homo sibi inest. Et per
*hoc vult habere *2° q' dat' status in p'ncipiis cōcurrē**
tibus ad ipam demonstratōnem. Ita q' in istis deuenien
dum est ad aliqd vnum p'mum imediatum: quo non est
alterum prius et immediatius: quum in istis sit ordo essen
tialis: qui de necessitate p'p'ponit aliquod vnum p'i
imum et. *Ip. 20 intelligentia: quomodo ratio in se*
falsa sit de omni falsa et de quocūq' falsa: est notandum:
q' ratio in se falsa est illa cuius partes ad se inuicem for
*maliter repugnant: ut vult *Aristote. in. v. metaphysice**
caplo de falso. Unde nihil aliud est talis ratio nisi conce
ptus habens in se formales repugnātiā partium in se.
Et hoc arguit' q' (quū illud qd est ex se: et intrinsecē forma

Tractatus formalitatum

liter repugnans: cuiusque alteri est repugnans: et in possibile
 quod est tale in se respectu cuiusque semper est tale: quod habi-
 tudo et comparatio rei ad aliquid extrinsecum non tollit illud
 quod competit rei ex se et intrinsece: quodque respectus siue rei:
 siue rationis adueniens alicui fundamento non tollit rationem et
 naturam fundamenti ergo ratio in se falsa (si habet in se formales
 repugnantias et impossibilitatem) respectu cuiusque sic
 erit incooperabilis. Et confirmatur: quod formaliter repugna-
 tia sunt illa que suis rationibus formalibus repugnant. ergo
 manentibus istis semper erit repugnancia formalis: non solum
 eorum in se: verum et in respectu ad quodcumque aliud. **¶** 20
 Declaratione. Quomodo valeat argumentum a parte in modo ad to-
 tum in modo constructiue. Est notandum quod totum in modo est ter-
 minus per se sumptus sine determinatione diminutive vel
 distrabente: et cum determinatione diminutiva: sicut dicimus
 quod si homo determinatur per ly mortuus determinatur per dictio-
 nem distrabentem. Et istud modo non valet a parte ad totum sed
 si determinatur ly homo per hoc quod est albus aut niger (quod tales
 determinantes sunt diminutivae: et non distrabunt de ratione ho-
 minis) valet a parte in modo ad ipsum totum. **¶** An pro tanto termi-
 nus sumptus absolute sine determinatione accipitur ut to-
 tum: quod accipitur ut vltimum commune ad omnia sua supposita: et propter
 hoc appellatur totum. Sed quando accipitur cum determina-
 tione: cum restringatur solummodo ad aliquid supposita: dicitur esse
 pars respectu sui ipsius sine determinatione: et a parte ad to-
 tum in modo valet argumentum affirmatiue. sed a toto ad partem:
 destructiue et negatiue. **¶** 20 Declaratione predica-
 tionis denominatiue est notandum quod predicatio denomi-
 nativa: extendendo nomen predicationis denominatiue est ou-
 plet. Queda est per se: quedam est per accens. **¶** Per se: quedam a
 priori: quedam a posteriori: predicatio per se a posteriori est per
 se in secundo modo: quoniam per passio predicatur de subiecto et ista appel-
 latur a posteriori: quod sumitur ab aliquo quod est posterior et ex-
 trinsecum a subiecto. **¶** Predicatio per se a priori: quedam est per
 se et directe in primo modo. et quedam indirecte. directe est quando
 predicatum est pars essentialis et intrinseca subiecti: vel diffini-
 tio ipsius: sic dicendo. **¶** Homo est animal: vel homo est animatus. **¶** An
 quodlibet predicatum istorum est correctum denominatiue deno-
 minans ipsum subiectum. vel si non vis accipere ista: homo est animal
 quod ipse sit denominatiua: saltem ista erit denominatiua: homo
 est rationalis. **¶** Propter per se denotatiua a priori indirecte et re-
 ductiue per se in primo modo: est quoniam forma in concreto predicatur
 de susceptiuo forme et non de composito ex susceptiuo et for-
 ma. ut est ista. **¶** Corpus est animatum: vel animal est rationale: que per
 pones reducuntur ad alias pones directe in primo modo.
¶ Propter denominatiua per accens est sicut ista. **¶** Homo est al-
 bus: cuius predicatum nullam habet reductionem neque ad subiectum:
 neque aliquid quod subiectum includat: cui quo possit facere vnum
 per se quodadmodum est in alijs predicis. **¶** Sed aliter de
 clari sufficiens predicationis denominatiue sic. Omnis
 predicatio denominatiua: aut est a priori: aut est a posteriori.
 Si a priori: sic est in primo modo directe vel indirecte. **¶** Directe:
 ut ista. **¶** Homo est rationalis. indirecte: ut ista: animal est rationale. Si
 vero sumatur predicatio denotatiua a posteriori: quedam est per
 se: quedam per accens. Si per se: aut subiectum denotatum inclu-
 dit ordinem formalem inheretie predicationi ad ipsum subiectum ne-
 cessaria: aut non. Si primo modo: sic est per se per se modo: in
 cuius subiecto non tamen includitur ratio inheretie predicationi ad
 subiectum vix est ratio simpliciter necessaria: quod subiectum est causa necessa-
 ria predicationi: et quantum ad esse: et quantum ad inheretiam formalem: quod si
 ratio talis inheretie non sit necessaria: sic habet quantum modus: ut
 dicendo. **¶** Solitas vult. **¶** Alidum calefacit: in quibus subiectum
 non includitur ratio necessaria talis inheretie. Si vero sumatur predi-
 catio denotatiua a posteriori: et per accens. ista est duplex. Que-
 dam est intrinseca quedam extrinseca. **¶** Intrinseca: quoniam predicatum est
 notatiuum vel illud quod ipse notat per ipsum: inheret subiecto: sic
 dicendo. **¶** Homo est albus. **¶** Extrinseca vero et denotatiua est: quoniam
 illud quod ipse notat per predicatum non inheret subiecto formaliter:
 sed alicui extra subiectum: ut dicendo. **¶** Apis est visus.

Et est notandum: quod hic extensue loquimur de predicatione de
 nominatiua: ut vix ipsa non distinguitur per predicationem denotatiua

Articuli secundi tertia pars.

tuam essentiali: quoniam finem habet. **¶** Secundo. in quolibet. quodlibet. vix illa est
 proprie denotatiua: quoniam predicatum non includitur in conceptu forma-
 li subiecti: ut exemplificat ipse dicendo. **¶** Corpus est animatum. **¶** Anima
 enim importata per predicatum non est de intellectu subiecti et ideo no-
 rat ipse aliquid quod ibi sunt videnda. **¶** 20 Declaratione
 predicationis idetice est aduertendum: quod predicatio idetice per se
 habet duas conditiones: quarum vna est quod eodem sit in abstracto: sic
 quod abstractum predicatur de abstracto: et hoc loquendo de predica-
 tione idetice: ut distinguatur per formalem predicationem: siue sit
 formalis quoddatiua: siue denotatiua: ut dictum est. **¶** Alia
 conditio idetice predicationis est: quod quodlibet extremum ipsius:
 vel alterum tamen est infinitum per se: vel actuali et positiue:
 et ita ista predicatio idetice non fit nisi in transcendentibus quibus
 potest perire infinitas intermedia. vel in diuinis ubi sunt predi-
 cata actuali infinita. **¶** Exemplum primum: ut dicendo. **¶** entitas est
 veritas: vel humanitas est entitas. **¶** In prima: vtrumque extre-
 mum est transcendens: et infinitum per se. **¶** In secunda alterum tamen
 et quilibet istorum verificatur in idetitate reali extremorum per se
 sic: quod predicatum est idem reali subiecto. **¶** Et (quod omnis per se affi-
 rmativa sit haec per idetitate predicationi ad subiectum) per tanto
 iste dicte pones erunt vere. **¶** Exemplum secundi de predicationibus di-
 uinis. **¶** Essentia diuina est bonitas: vel essentia diuina est per
 nitas. **¶** In prima: vtrumque extremum est infinitum actu. **¶** In secunda
 alterum tamen: quod nulla relatio in diuinis est formalis infinita
 sed solum idetice. id est per idetitate relationis reali ad essentiam diui-
 nam: tamquam ad fundamentum. **¶** An est aduertendum: quod in his quod
 sunt infinita sic fit predicatio idetice: quod ratio idetificationis realis
 est. **¶** Et tertium aliquid in quo illa quod sunt idem realiter pueniunt
 (quodadmodum animal et rationale dicuntur esse idem reali: quod conue-
 niunt in homine in quo ab eo sunt inseparabilia: quod si abstractum ab isto
 tertio: non remanet eadem: quod ab eis tollitur ratio idetificationis
 realis. id est ipsum tertium. **¶** Et per hoc negatur ista: animalitas est ratio-
 nalitas: quod ista duo in abstracto non amplius pueniunt aut co-
 notant ipsum tertium: in quo pueniunt si abstractum ab eo. **¶** Nota-
 tione ipsius: et per hoc remanet distincta: et per hoc constituta ex
 istis est falsa. **¶** Alia ratio idetificationis realis est infinitas vtri-
 usque extremi pponis vel alteri tamen: et hoc vel per infinitam vel
 actualis: quod infinitas intermedia ex se et ex natura sui habet quod idetifi-
 cet sibi vel extremo: cuius est infinitas: id est cui fit compossibile: vel
 potest sibi in esse formaliter. id est actualiter. **¶** Et ratio est quod si pfit esse duo
 infinita reali diuersa: ut declaratur a Doctor. subtili. primo finem
 di. ii. q. lii. **¶** Et in quolibet. q. v. **¶** An (quod infinitum dicatur esse
 ens simplicissimum) quod competit sibi transit in eis perfectam
 idetitate: que est realis idetitas. **¶** Ex quo sequitur quod quatuor
 duo extrema infinita: vel actu: vel per se: vel per se: vel per se: vel per se:
 tertio (dummodo abstractio fiat in intentionibus primis et non secundis) ipse
 extrema abstracta includunt seu concernunt ipsam infinitatem: et
 quod infinitate remanet ratio idetificationis realis alterius extre-
 mi ad ipsum. **¶** Et hoc declarat per hoc quod si ens et bonum sunt
 idem reali in homine: si tamen abstractum ab ipso per noiam primam ite-
 tionem quod sunt entitas et bonitas: et formae ista per se: entitas
 est bonitas: ista adhuc est haec per idetitate: quod adhuc extrema
 sunt infinita. **¶** Licet si abstractum ab ipso per noiam secundam ite-
 tionum (in quo abstractio significat rationem et quoddatum esse abstractum
 ab omnibus suis posterioribus: et ex parte a modis stricis quod sunt
 finitas et infinitas) in ista abstractio per se affirmatiua non est
 vera. **¶** Et dicendo ratio formalis ens est ratio bonitas. **¶** Nam ly ratio
 formalis est nomen secunde intentionis quodadmodum est diffinitio. **¶** Et
 per hoc ista est falsa: quod non remanet in extremis ratio idetificatio-
 nis vni ad alterum: sed pcedunt extrema ab ipsa. **¶** Et ista ab-
 stractio quod fit per noiam secundam intentionum est vltima quod fieri possit.

¶ Circa hoc quod dicitur: quod de subiecto vltimate ab-
 stracto non potest predicari aliquid predicatum nisi includatur per se per
 modo in subiecto. **¶** Est aduertendum: quod subiectum vltimate
 abstractum abstractum ab omnibus suis inferioribus: et ab eo habitu-
 dine ad ipsa inferiora. **¶** Ita quod sicut in secreto pernebat ipsa et
 connotabat: ita in abstracto abstractum ab omni tali pernebat
 et connotat: et ut sic non potest verificari per ipsam: neque sup-
 ponere: sed tamen pro his que includunt in ipso subiecto in primo
 modo dicendi per se: quod tamen est intelligendum de mente Doctor. subtili.
 quod subiectum respectu illius predicationi primi modi non se habet ut totum
 respectu

respectu ipsius: vel p additionē ad ipm pdicatum. pp p
mū negat ista a Doc. subtr. i. iij. meta. 7 in alijs locis q
pluribus: hūanitas est aīalitas: q: subiectū se hz vt totū:
7 pdicatu vt ps. Silr negat ista. humanitas est aīalitas
7 rōnālitās: q: subiectū se hz per additionem ad pdica
tum: q: vltra aīalitatem 7 rōnālitatem: humanitas ad
dit quoddā tertiū pstitutū ex vtroq: q: humanitas ē ter
tia entitas totius distincta a ptrib⁹ pstituentib⁹. Et pp h
q: pdicatum 7 subiectū in his abstracj nō sūt oīno idēz:
ideo remanet ppō falsa. Et ita seq: qd hūanitas vltia
te abstracta est tñ ipsa: 7 tñ verificat de se ipsa eo mo
do quo loquitur Auicena. v. metaphy. Equitas est tantuz
equitas. Qd si dicat Eōmē. vij. metap. pcedit istā (vt
alias dictū est) for. est aīalitas 7 rōnālitās. Rfusus est
superius in scdo arti. ptiali. s. pcedēti. tractando quō totū
ppositū distinguat a ptribus suis ex nā rei. ¶ 20 De
claratione. Quō adiectiuū 7 verbū pdicāt formaliter:
est aduertēdū: q pdicari formaliter ē predicari per modū
forme informantē 7 inherēntē in quadā adiacētia 7 inherē
tia formali: 7 p modū qualificantē vel quasi qualificantē: 7
ita (quū actus 7 qualitatē sint idē: vt est de mente Aristo.
v. metaphy. ca. de quali: vbi vult: q dīa in sba vno mō
est qualitas que est actus cēntialis pstituti: per ipaz.) Se
cūddū hoc pōt poni duplex pdicatio formalis. vna est for
malis denominatiua que ē respectu pdicati qd pdicāt p
modū act⁹ cēntialis seu accitāliter qualificantē. Alia est
formal quidditatiua: que est respectu ei⁹ qd pdicāt p mo
dū actus cēntialis essentialiter qualificantē. Exēplū pmi
vt hō est albus: vel hō ē risibilis: vel homo generat. Exē
plū scdi: hō est rōnā. Ex hoc cōcludē q qñ termin⁹
pdicati ex modo pdicātū nō pōt predicari nisi formal: si
pdicāt de subiecto vltimate abstracto (quū tale subiectuz
tñ accipiat in cē quidditatiua: 7 quo ad illa tñmō q in
tñmō includitur quidditatiua: q: in ista abstractiōe circū
scribit ab oibus posteriorib⁹ 7 ab oibus his q sibi insunt
per accis) ppō talis formalis nō erit vcr: nisi sit p se p
mi modū. Aduertēdū tñ q ista regla Doc. subtr. que
habet in pmo sniaz di. v. q. j. habet mltas istāias: quas
oēs excludit 7 soluit Fran. de ad ayronis in pmo sniaz
di. pdicā: 7 iō ibi videat. Aduertēdū q p syllogismū ex
positoriū videt posse pcludi oppositū hui⁹ regule de sub
iecto vltimate abstracto: sic arguēdo. Sic pī generat: hec
cēntia diuina est hic pī: ergo hec essentia generat. pclō vi
det seq ex pmissis. Ad hoc rīsum est: qd sicut ex duab⁹
pmissis: quaz vna ē de necessario: 7 altera de contingēti
nē seq nisi pclō d cōtīgēti: vel q hēat ex pōni. p tīgēti:
ita ex vna pmissa formali: 7 ex altera idētica: nō seq nisi
pclō idētica: vel q hēat ex pōni p idētica: ita hec pclō non
habeat cōcedi que iserē nisi fm hunc sensū: q hec essentia
est id qd generat: que ppō est tñ idētica. Vel dicēdus
est: qd syllogismus expositiuius hz reduci ad syllogismū
q regulat per dici d oī. Aut dici d nullo. Sic q pmissē i
syllogismo expositiui hnt reduci ad vlem affirmatiua
vel negatiua: 7 sic reducēdo: altera pmissarū erit falsa: sic
arguēdo. quicqd est hic pī generat. cēntia ē hic pī. igitur
cēntia generat. maior ē falsa: q: quīs cōcedat q essentia
sit hic pater idētica: nō tam cōceditur q essentia generat:
q: ista ē tñ formalis. Quid sit at syllogismū reglari p di
ci de oī: vel dici d nullo: vidēdū ē i pmo pōz. ¶ 20
Declaratiōe pdicatiōis cēntialis est aduertēdū: q pdica
tio essentialis est illa in qua denotat cōsubstantialitās 7
origo extremoz ipsius: que cōsubstantialitās nō ē nisi idē
titas numeralis nāe 7 cēntie: 7 cū i duob⁹ suppositis non
possit ēē aliqua vna suba numero siue cēntia nisi in diui
nis suppositis: quoz vnu originat ab alio: iō ista pdicatio
cēntialis respic tñmō in diuinis: 7 ita ista pdicatio ē cēn
tialis: dicēdo filius est de cēntia pīs. Lulus sensus est fi
lius originatur a patre: vt cōsubstantialis. Et quia
ly. de. nō tñ importat habitudinem principij originan
tis: verum etiam cōsubstantialitatem principij ad prin
cipiatum: aduertendū q ly. de. distinguitur ab ista pze

positione ex: fm Augu. in primo sententiarum di. xxiij.
Unde ly. ex importat tñ habitudinem cause efficientis:
7 non importat cōsubstantialitatem cause ad cātuz: seu
principij ad principiatū: ly. de: importat vtrūq: vt dictū
est. Et propterea cōceditur q creatura est ex deo: 7 nō cō
ceditur q sit de deo. fm eundem Augustinum ibidē. An
de fm ipiūz omne quod est de aliquo est ex illo: 7 nō cō
tra: 7 hoc capiēdo istas ppositiones: fm earū ppozā
significationem: sed capiēdo large 7 extensue istas: vna
quandoq: pro alia accipitur: que due ppositiones: extē
siue acceptē non tñ important habitudinem cause efficiē
tis: seu principij originantis: verum etiam habitudinem
cause mālīs: 7 quum in diuinis nō ponatur materia nec
quasi mā: tñmōdo ibi importabunt habitudinem prin
cipij originantis: sed vltra hoc ly. de: importat cōsubsta
tialitatem quā nō importat ly. ex. Aduertendū q cō
ceditur ista ppositio: filius est filius cēntie in cōstructio
ne intrāsiua: vt ly. filius cōstruit cum suo casuali intrā
siue sic q nō denotetur aliud per ly. filius: 7 suū casual
le cuz quo cōstruitur: 7 tunc est sensus: filius est fili⁹ cēn
tie: hoc est filius est filius q est essentia: 7 non cōceditur q
sit essentia filius: 7 tunc notaretur q essentia esset cōrela
tiū fili: qd est falsum: q: essentia fm Augustinum pmo
de trinitate: ad nihil referē: q: habet ipse q si essentia dice
ret relative ad aliud: iam non cēt essentia. ¶ 20 Probatur ē
rōne: q cēntia nō possit referri: q: oē qd refertur ad aliū
distinguitur realiter ab illo (quū ad relationē realē tria
requant: v3 extrema realia: realis distinctio extremoz:
7 q posito vno extremoz: ex natura ipsius insurgat habi
tudo ad reliquū necessario: vt hz Sco. in primo sentētia
rum di. xxi. q. j.) Sed cēntia nō distinguit realiter a filio
neq: ab aliqua diuinarum personarum: igitur nō pōt ēē
cōrelatiū fili. Alterius cū generare nō possit cōpe
tere essentie abstracte a suppositis: sequit q nō poterit ēē
cōrelatiū fili. ¶ 20 Declaratiōe vnitatis aduer
tendū q gradus vnitatis per aggregationē 7 totius cō
positi per accidens: differunt. qm vnu p aggregationem
nō pōt ordinē cēntialē iter ptes ipsi⁹. Mā ordo iter ptes
cumulū vel acruū est ordo situalis: aut fm sitū: q ordo ē
simpliciter accidētis: 7 nō est ordo insurgēs d necessitate
ex nā partium ordinataz: q: illa ps que est prior fm situz
potērit ēē posterior. Et vltērius quilibz p3 est simplr in
actu: 7 vna nō ē potētia respectu alteri⁹: aut ē act⁹. Anū
aut p accis iporat duo: v3 ordinē cēntialē inter ptes: q
ordo est ex nā ipaz ptiū: q: suba ex nā sit: 7 necessario est
pōr accitē: ex. vij. metaphy. ter. cōmē. iij. iporat ēt infor
mationē vnius pti ad aliā. sic q vna est actus iformas
aliā vt potētia s tñ (q: tal actus ē accidētis respectu il
lius qd ē potētia qd nō respicit talē actū p se) iō act⁹ 7 po
tētia in istis faciūt vnu p accis: 7 h ē qd iqt Aristo. vij.
metaphy. ter. cōmē. xli. Abi hz. q hō albus iō est vnu:
q: hōi inest albedo. Dīa etiā est inter vnu p accis: 7
vnu qd est ppositū p se 7 cēntiale. Mā tale vnu vltra or
dinē cēntialē ipaz ptiū: 7 vltra h q vnu ē act⁹: 7 reliquū
potētia: addit pteitātē act⁹: 7 pteitātē potētie: sic q potē
tia ipsi⁹ ppositū p se 7 cēntialr respicit suū actuz p se: q est
act⁹ subalis. Et vltra h tale vnu p se cōpositū addit ter
tiā entitatē realr distinctā a ptribus cōponētib⁹ simul sū
ptis vt ē d mēte Aristo. viij. metaphy. ter. cōmē. xv. Et
ē dīa iter vnu p se: 7 vnu vnitātē idētitatē seu simplicita
tis: qm tale vnu icludit fm pfectā idētitatē 7 realitatem:
qcqd sibi ppetit: 7 in tali vno nihil hz rōnē potētie respe
ctu alterius: s3 oīa trāseunt in pfectā idētitatē alterius. cū
q tñ vnitātē simplicitatē stat distinctio formalis: sic q lz il
la q sūt vnu vnitātē simplicitatē sint vnum realr: nō tñ
formalr. Et rō ē q idētitas realis i tali vno vnitātē sim
plicitatis non cōcludit repugnātiā ex terminis 7 contra
dictionem: quēadmodum idētitas formalis in tali vno:
qd declaratur. Nam relatio trāsit in pfectā idētitatē
fūdamēti. 7 idē pōt realr ēē ad se 7 ad alterū: 7 ita ad se:
7 non ad se. Ad alterū: 7 nō ad alterū. Neq: ista sūt for

maliter contradictoria: qđ nō sūt fm idē z fm eadē forma-
litate: sed qđ ad formalitatem fundamētī: cōpositum
ex relatione z fundamēto est ad se: fm formalitatem relatio-
nis est ad alterū: qđ cū ista idēitate reali saluaf rō forma-
lis vtriusq; z distinctio vnius ab altera: sic qđ rō relatio-
nis nō ē rō fundamētī. S3 qđ idē formaliter z qđ dicitur
sit ad se z nō ad se. Et fm hoc dicit. iiii. metaphy. ter. cō-
men. xvij. qđ illi qđ dicebāt oīa apparētia esse vā faciebāt
oīa ad alterum: nō soluz idēice z realiter seu denomina-
tiue: verū etiā formaliter: z s3 suā qđ dicitur: qđ vniū quodq;
ens fm suā quidditatem z naturam habuisset relationē ad
sensū z opintonem: qđ fuisset tale formaliter i se: quale ap-
parebat sensui z opinioni. Alterius est oīa iter vnita-
tem vnionis: z vnitatem idēitatis: qm vnitas vnionis
semper p̄supponit distinctionē actualē extremorū siue for-
malē siue realē. Mā quū vnio sit relatio actualis: p̄suppo-
nit extrema in actu: z quū sit relatio realis vel ex nā rei: p̄-
supponit extrema sic eē distincta: qm realitas z actualitas
relationis est ex actualitate z realitate extremorū. Ex quo
sequē qđ vbi est tñ vnitas vnionis concludens vnitatem
idēitatis: vnum extremorū nō est idē alteri: neq; realiter:
neq; formaliter: que vnitas vnionis est in vno per aggre-
gationē: z in vno composito per se: aut per accidens.

Ultima vnitas que videt esse maxia supra omnes vni-
tates predictas est vnitas seu idēitas formalis: que sic de-
scribit a Doctore subti. in pmo sūarū di. ij. circa finem.
Idēitas formalis est eorū: quorum vnum includit aliud
in sua rōne formalis: z in pmo modo dicendi per se: z isto
mō fm Doc. subti. inferius est idem formaliter suo supe-
riori: z nō ecōtra: S3 si bene notet dictū Docto. diffiniē-
tis idēitatem formalem: apparet hoc esse vix qđ dictum
est qđ dicit. voco aut idēitatem formalem: vbi illud qđ est
idē includit illud cui est idē in rōne sua formalis: z p se p̄-
mo mō: z ita (quū inferius includat suū superius: z non
ecōtra) sequit ppositum. Et in rei veritate male senserūt
sic oppinātes: z attribuētes hanc demētia Doc. subti.

Ad āt sit falsū qđ inferius sit idē superioris: declaratur:
qđ certum est qđ inferius accidit suo superiori s3 qđ cōmu-
niter dicit: s3 illud qđ accidit alicui extraneā a sua rōne
formali z est extra illam. Igit inferius nō est idē suo supe-
riori. Et cōfirmat hoc: qđ illud nō est idē sic forma-
liter alicui quod nō est de rōne illius: qđ fm Scotū i. iiii.
di. xij. q. i. z in. vij. metaphy. q. i. esse idē formaliter alicui
est eē de essentia eius. Inferius nō est de essentia superio-
ris: s3 ecōtra: igit rē. Ad si tu dicas qđ inferius ē de eēn-
tia superioris: qđ includit ipm superius. Ecōtra qđ certus
est qđ inferius addit aliqd ad superius qđ extraneā a rōne
formali ipsius. Igit inferius saltē qđ ad illud nō est de
ratione superioris. Et cōfirmat: qđ qñ aliqd est quod-
dam constitutum ex aliquibus quorū vnu est extra aliū
formaliter: illud totū nō est de eēntia alterius partis: infe-
rius est huiusmōdī respectu superioris: igit rē. Ipo-
pterea dicendū est: qđ idēitas formalis ē duplex: quedā
est mutua: quedā nō mutua. Ipo-imo mō est iter illa quo-
rum vnum idēficatur alteri formaliter: z ecōtra. Sic est
inter hominē z aīal rationale: quia sicut animal rationa-
le est idem formaliter homini: sicut ecōtra: z quodlibz isto-
rum idēficatur alteri per propriam idēitatem formalem
sibi formaliter inexistētem. Alio modo capitur idēitas
formalis nō mutua: z ē iter illa: quorū vnum est idem for-
maliter alteri: qđ alterum est idē sibi tali idēitate: eo mō
quo loquitur Aristo. v. metaphy. caplo. de ad aliqd: qđ
scibile refert ad sciētā: qđ sciētā refertur ad scibile. An ha-
bet Aristo. hec verba. Scōz numerū quidem igitur z po-
tentiam dictā de aliqd: oīa sunt ad aliqd: eo qđ ipsum qđ
est alterius: dicitur ipm qđm s3 nō eo qđ aliud ad id: mē-
surabile vero z scibile z intellectuale: eo qđ aliud ad ipsum
dicitur: ad aliqd dicitur. nam intellectuale aliqd signi-
ficat quod ipius intellectus est. In qua snia vult Aristo.
qđ quēcūq; referuntur fm numerum: idēst modo vnius
z multitudinis: z quēcūq; referuntur fm potentiam: hoc

est modo potentie actiue aut passiue: omnia sūt ad aliqd
eo qđ quodlibet tale inq̄tum tale est. alterius: s3 dicitur
ad alterum. Ita qđ per suam relationē sibi formaliter in-
existētem est alterius: hoc est: ad alterum dicitur: s3 nō ē
alterius: eo qđ aliud ad id: hoc est non dicitur ad alterum:
qđ aliud dicatur ad ipsum: s3 fm se est alterius: z ad alte-
rum. Oppositū autem est in mensurabili z scibili que s3
ipsum dicuntur ad aliud: qđ aliud ad quodlibet istorū di-
citur: z est tertius. xx. cōmē. v. metaphy. Ex quo possumus
elicere istam conclusionem: qđ eorum que referunt: qđas
referuntur formaliter: hoc est per relationem formalem si-
bi formaliter inexistētem: quedam referuntur tñ termi-
natiue: que. s. termināt relationem aut dependentiam in
alio. Quō dicit Aristo. qđ scibile refert ad sciētiam: qđ
terminat relationem z depēdētiā ipsius sciētie. Hoc
modo etiam dicit Scotus qđ deus refert ad creaturā tñ
terminatiue: qđ terminat dependentiam creature sine om-
ni respectu rei z rōnis in ipso: vt habet ipse in pmo sūa-
rum di. xij. q. i. Applicādo ad ppositum: aliquid est idē
formaliter alicui tātū terminatiue: z aliqd est idē forma-
liter alicui idēitate formali sibi formaliter inexistēte. Ipo-
mo modo inferius est idem formaliter superiori. scđo mo-
do superius est idē formaliter inferiori. Scotus aut qñ descri-
bit idēitatem formalem dicit: voco aut idēitatem forma-
lē rē. dicit qđ id est idem formaliter alicui. s. terminatiue
tñ: qñ includit illud cui est idē terminatiue in sua rōe for-
mali: z in pmo mō dicitur p se. Quā idēitate formali
nō mutua stat distinctio formalis ex pte illius qđ tñ di-
citur eē idem terminatiue: z nō ex parte illius qđ est idē
formaliter z actualiter ex se: z per relationē eius formalem.

Ex quo sequit qđ differentie eēntiales: z quēcūq; pre-
dicamēta qđ dicitur p̄prie dicunt eē idem formaliter ipsis
p̄stitū: z nō ecōtra. cui p̄positū dicit p̄positū: formaliter
tātū. Aduertēdū tñ qđ idēitas formalis capitur duo-
bus modis. Vno modo p̄prie alio mō ipsope. idēitas
formalis p̄prie sumpta est iter illa: quorū vnu est de con-
ceptu formali alterius: z in ipso includit p se in p̄mo mo-
do. Idēitas formalis large z ipsope sumpta ē iter illa
que cōueniūt in aliqua qđ dicitur z formalitate: que idēi-
tas potius dicitur in formalitate z quidditate: qđ dēno-
minat formalis aut qđ dicitur. Ipo-imo mō sumēdo idē-
itates for. z Ipo-ato nō sūt idē formaliter: qđ vniū nō est
deceptu formali alterius. scđo modo p̄st dicit eē idem
formaliter qđ sunt idem in formalitate z qđ dicitur speci-
fica. Alterius notandum est pro intellectu quomo-
do substantia nō includit quidditatem in accite: suba nō ē
idē formaliter accitū: qđ accitū diffinitur p subas ex addi-
tione: vt vult Aristo. vij. metaphy. ter. cōmē. xvi. z. xviii.
An p tāto aliqd dicitur additū alteri: p̄to qđ extranea
tur a rōe eius formalis: z ita quū suba sit extra rōez forma-
lez accitū: cadit in diffinitionē eius: vt additū: z ita du-
pliciter suba dicit additū accidētī. Quā qđ nō est de intel-
lectu eius. Quā qđ nō facit vnu p se cū illo: s3 vnum p ac-
cidēs: z s3 qđ substantia nō est p se potētia respectu accidē-
tis: nec accitū est per se actus respectu sube: sed solū actus
substantialis determinat ad subam: sicut ad per se potētia.

Ad si tu dicas qđ accitū nō sūt entia: nisi qđ entis: ex
vij. metaphy. ter. cōmen. ij. Ex quo inferatur qđ substan-
tia sit causa formalis quidditativa ipsius accidentis.

Respondet qđ ly quia est nō causalitatis efficientis z
nō alicuius esse formalis. Unde vniuersaliter quodlibet
causatum est illud quod est: qđ est a sua causa: nō tamen
sequitur qđ illa causa dicatur esse ratio formalis intrinse-
ca essendi ipsi causato: aut etiam ordo z habitudo: ad ta-
lem causā. Ipo- intelligētia quomodo intellectus
z voluntas non sunt attributa: est aduertendum qđ sicut
rationalitas z intellectualitas est de ratione quidditati-
ua hominis: vel saltem non est extra rationem formalem
eius quidditativam: sic intelligibilitas nō est extra ratio-
nem formalem essentie diuine: ita qđ si ipsa diffinitur in-
tellectus caderet in diffinitione ei: z s3 vult Doct. subti.
in quodlibet

qđne prima: et in pmo sñaz. di. xvi. Qđ dicitur est de intellectu seu de rōne intellectuali: dicendū est de rōne volitui que rōnes in se inuicē insequuntur: et ita intellectus et voluntas non dñr proprie attributa in diuinis: qđ nō sic distinguuntur formaliter ab essentia diuina: quemadmodum vnitas veritas: et bonitas: sapientia: et huiusmodi: que proprie videntur esse predicata qlitativa essentie diuine et in nobis ponuntur vt passiones. ¶ Pro declaratione quō formalitas dicat a forma: licet supius aliquantū dicitur sit est aduertendū qđ formalitas si dicitur a forma: nō dicitur a forma pñs: sed a forma totius: qua aliqd habet esse quidditativū: talis autē forma: quedam est ratio et pñcipium formale: quo aliquid est adequate: seu habet esse quidditativum totale: quedam vero est pñcipius formale partiale quo res habet esse quidditativum partialiter. Exemplum pñmi conceptus formalis diffinitionis: sicut gratia exempli: animal rationale respectu hominis est pñcipiū quo adequate homo est homo: pars tamen diffinitionis: sicut est aīal: aut rationale est illud quo partialiter homo est homo: seu habet esse quidditativum partiale: hoc declaratur ex sententia Aristo. vij. metaph. textu cōmēti. xxxij. Vbi vult qđ ratio: id est diffinitio habz partes: et sicut tota ratio se habet ad totam rem: sic partes rationis ad partes rei. Diffinitio autem est quidditas adequate diffinito: vel importat talem quidditatem adequate Formalitas igitur sumitur vel a forma declarante totaz quidditatē rei adequate: vel partialiter. ¶ Pro declaratione: quomō ista consequentia non valet. A. et B. sunt plura eēntialia: igitur. A. et B. sūt plures essentie: adducit Auctor formalitatz: qđ ad plurificationem consequentis in aliqua cōsequētia bona et formali non sequitur plurificatio antecedentis: et adducit exemplū. Videlicet ista consequentia est bona: for. est sciens ergo habet scientiam: non tamē sequitur for. habet plures scientias: ergo est plures scientes. A simili ista cōsequētia est bona: hoc habet essentiam: ergo est essentiale. Sed non valet a plurificatione consequentis ad plurificationem antecedētis. Videlicet. A. et B. sunt plura essentialia: igitur plures eēntie. Sed contra istam declarationem instatur: quoniā nō arguitur a simili in ista consequentia secūda. videlicet in ista: for. est sciens ergo habet scientiam: quia in ista arguitur a concreto ad abstractum: et ab effectu formali ad causam formalem. Et in prima: videlicet in ista. A. habet essentiam: ergo est essentiale: arguitur ab abstracto ad concretū: et a causa formali ad effectum formalem. Similiter in secūda. Arguitur a posteriori ad prius: et in prima cōuerso. Vñ in scda arguitur ab hoc cōcreto: quod est sciens ad ipam scientiam. Concretum autem significans formā se habet vt posterius respectu forme. In prima autem cōsequētia arguitur ab essentia ad essentiale: quod est posterius essentia. Ideo aliter dicendum est ad primam cōsequētia: qđ ipsa non tenet: videlicet a plurificatione consequentis ad plurificationem antecedente: per hoc medium: quia consequens est posterius antecedente: modo plurificato posteriori non plurificatur prius: seu non est necesse ipz plurificari: qđ stante vnitate in priori potest esse pluralitas in posteriori: sicut apparet in multis. s. in substantia in accidēte: in causa: et causato: in vniuersali et particulari: vbi stante vnitate cōmūnis et vniuersalis. plurificantur species et particularia. Quā igitur essentia sit prior eo qđ dicitur essentiale non solus in inferendo: verum etiam in eēndo (Intelligendo essentiale in diuinis esse illud quod imitatur essentiam diuinam in modo eēndi et predicandi: vt declarat Sco. in qlibet. q. i.) Sequitur qđ si plurificantur essentialia in diuinis: cum tali pluralitate stabit vnitas eēntie diuine. Et ita nō valet: plura essentialia: ergo plures essentie. ¶ Pro secūda consequentia: notandum est qđ concretū denominatiū significans formam accidentalem: significat ipsam formā cōnotādo suppositū qđ hz ipsaz formā: qđ suppositum est prius forma: et tale concretū denominatū: nunqđ dicitur plurificari

ad plurificationē forme accidentalis: nisi ratio suppositi plurificet. sicut in exēplo de hñte plures sciētiās: nō dicitur plures sciētes: lz habeat plures sciētiās: et hoc qđ cūz tali pluralitate formarū accidentalium stat vnitas suppositi habētis formas: et ita pñtia nō valet a plurificationē forme ad plurificationē cōcreti ipōrtātis formā: et cōnotātis suppositū. Unde arguēdo a cōcreto denotatiuo ad ipsaz formā denominantē: licet arguat a posteriori ad prius qđ tūz ad formale significatū cōcreti denotatiui: tñ qđ tūz ad pñotatū ipsius cōcreti: arguit a priori ad posterius: et ita ex duplici medio negat scda pñtia. Tñ ex ratioe dicta: qđ concretū importās formā: et suppositū nō plurificat ad plurificationē forme: nisi ratio suppositi plurificet. Tñ etiā qđ plurificato posteriori: nō est necesse ipm prius plurificari. ¶ Prima regula habet a doctore subtili in quolibz. q. xi. Scda regula habet in tertio sñaz. di. viij. q. vnica: et p parte. q. ij. zc. Aduertendū pro declaratione distinctionis inter essentia et relationes psonales: qđ quā oppositio pñadictoria sit prima et maxima oppositio: vt nūc suppono. Ex tali oppositioe habet potissime via ad pcludendā nō identitatē et distinctionē iter aliqua. Et ppter hoc docet Aristo. vij. Thopi. q. ppositio et pblema facilliter destruit per pñadictionē inuētam in ipso: sed difficulter cōstruit. Quā aut ita sit: qđ eēntie diuine et relatiōibus psonalibus cōpetant opposita priuatiue. s. esse cōicabile et incōicabile: et hoc nullo intellectu considerāte: et opposita priuatiue sunt cōtradictoria circa subiectū aptum natuz. Tum qđ sunt imediata circa tale subiectū. Tum etiā qđ alteri eoz dicit formaliter purā negationez. Igitur fundamēta qbus hec applicant: hñt aliquaz distinctionē inter se. Unde quēcūq; alie oppositiones distincte pñra oppositioe pñadictoria: addūt aliqd distrahēs et diminūēs de ratioe oppositōis et repugnātie. p. de priuatiōe et habitu que addūt positionē subiecti determinati: p. de cōtrariis et relatiuis que addunt positionē in vtroq; extremo: et sic distrahūt a vera repugnātia: et ita (quā ois oppositio includat oppositioe cōtradictoria: et pro tanto ois oppositio est oppositio et repugnātia in qđ tūz eā includit: et ex cōsequēti sit causa eēndi alijs: vt sint opposita). sequitur qđ (si cut alie oppositōes cōcludunt distinctionē iter extrema) multo magis oppositio pñadictoria: et ita (cū eēntie et relationi psonali cōpetat pñadictoria. s. esse cōicabile et incōicabile: ad se et nō ad se: et hoc ex natura rei. s. nullo intellectu considerante) sequitur qđ erit aliqua distinctio inter essentia et relatiōes: et hec est nō realis: neq; essentialis: igitur formalis et ex natura rei. Sz obicitur qđ oppositio cōtradictoria nō sit maxima oppositio: qđ inferius est pfectius superior: qđ addit ad ipm: sicut homo ad aīal: ergo si pñadictio est superior ad oēs alias oppositōes: qđ includitur in eis: ergo alie oppositōes erunt maiores. Rñdetur: aliquādo cōtingit qđ inferius vel includēs addet aliqd distrahēs a rōne superioris inclusi: sicut color includit lucē: et ois color est lux: et non est color ita pfecta lux: sicut lux i seipsa: ita in pposito: ois oppositio addit ad pñadictionē cōditionē distrahentē a maxima repugnātia: quē admodū exemplificatū est supius de puatione: pñarijs: et relatiuis. ¶ Pro intelligētia auctoritatis Augu. dicētis: qđ alio pater est: et alio pater est pater: Est aduertendū qđ essentia diuina est pñcipiū formale: quo vnūquodq; in diuinis habz esse simpliciter: quod nō tñ est verum de suppositis: verū etiam de oibus alijs. Sz paternitas aut relatio psonalis est pñcipiū formale quo suppositus est suppositū. Ex quo sequitur qđ si querat de pñcipio quo pater est: et hz esse quidditatiū. Rñdetur: qđ pater p eēntiaz hz esse quidditatiū: et essentiale. Sz si querat: quo pater ē pater: et hz ē suppositale. Rñdetur: qđ pñtate est pater. Ex quo inferē distinctio formalis iter ista. s. iter pñtate et essentia: qđ illud quod est pñcipiū quo formale in supposito respectu esse eēntialis: distinguat ab eo formaliter qđ nō est sic pñcipiū quo. Sz essentia et paternitas sunt huiusmodi: quia respectu alicuius esse essentia est quo: respe

Tractatus formalitatum

et cuius non est paternitas: et contra: ergo etc. **Alte** rius aduertendum: q. genus et dñia distinguuntur plusq. ge-
nere: q. genus et differētia in nullo genere cōueniūt: siue
sit dñia vltima: siue nō vltima: q. libet dñia ē pmo diuer-
sa a genere: vt est de mente Aristo. iij. metaphy. vt supra
allegatū est. et. vi. thopicoz ca. viij. **¶** Probatur etiaz rō-
ne: quia in diffinitione est nugatio: q. dñia semel dicere
rōne sui: et semel rōne generis in quo includeretur qddi-
tatiue. **¶** Igitur bis diceret dñia. Et vteriq. nō posset tolli ista
nugatio penes diuersum modum concipiendi: aut predicā-
di eo modo quo dicitur q. in ista. A. est color albus: cui-
tatur nugatio: quia albedo rōne coloris dicitur semel quid-
ditiue: et ratione sui denominatiue: et ita penes diuersū
modū dicendi et predicandi tollitur nugatio. In proposi-
to aut nō posset euitari huiusmodi nugatio qm idem di-
ceretur quidditatiue: quia si exēpli gratia rationale inclu-
dat quidditatiue in aiali: si dicat. hō est animal rationale:
le: rationale in animali dicitur quidditatiue de homine:
et in se iterum quidditatiue: igitur bis diceretur quiddita-
tiue. **¶** **20** intelligētia quomodo aliquid est necessa-
rium: quod tamē est per accidēs. Notandum est q. dicit
Cōmen. j. physicoz cōmen. lxxvi. vbi habet q. pñatio
per accēs concurrat ad esse compositi et tamen ipsa pñatio
est necessario requisita ad generationem eius: et ita est
pñcipium per accidēs compositi: licet necessario reqsi-
tum: sicut est in pñtione in re: q. ex aliquo per accidēs
necessario tamē reqsito: sit et generatur illud qd est per se:
ita in cōpōne intellectuali: et in complexis apud intelle-
ctū per oppositum ex his que sunt per se: pōt sequi illud
quod est per accidēs: Quia nō est maior ratio q. ex per ac-
cidēs sequatur per se (dñmodo per accēs sit necessarius)
q. qd ex per se sequatur per accidēs necessarium. **¶** **20**
quo est notandū q. perfectas pñtiones ē ex eo q. predi-
camētū hz cām intrinsecam in subiecto: quātū ad inherē-
tiā eius formale vt dictū est superius: modo vbi pñtione
cōuertat simpliciter per se nō conuertitur in per se: q.
daretur circulus q̄tum ad cālitatem et dependētiā istius
inherentie formalis: quia sicut subiectū est cā pñcati isto
mō: ita pñcati esset cā subiecti eodem mō: et ita circulus
in dependētiā cēntiali. **¶** **20** intelligētia. Quia ista
pñtione nulla cēntia diuina distinguit formaliter: ad
uertēdū: q. b. nulla sit distributio i termino: vltē terminū
dicendo: nulla cēntia diuina. pñtione: q. cēntia diuina ē ter-
min⁹ discretus et singularis et magis singularis: q. b. hō
vel sores: q. sores hz nām q. idiuidualis p aliquid sibi accēta-
le qd est pñtione idiuidualis sibi adueniēs: sic actus potē-
tie. Essentia aut diuina ē de se hec: et p nihil sibi adueniēs
singularis. Imo ē singularitas qdā que ē act⁹ purus et sim-
plicissimus includēs in se vltimā actualitatē. Ex quo se-
quitur q. nō potest idiuidualari p aliud: nō ergo distribuitur
talis termin⁹ p suo formali significato. Neq. p aliquo
cōnotato: q. termin⁹ talis nō ē capax distributiōis: quia
nihil distribuat nisi sit vltē: qd opponit sūme singulari:
sicut ē cēntia diuina: et ita nō sit distributio i termino in
se: neq. ē termin⁹: q. talis termin⁹. Scēntia diuina est
sūme singularis. Termin⁹ aut distribuit i se: qm diuidit et
numerat in plurib⁹ q̄tū ad suū significatū formale: q. di-
uisio et nūmeratio repugnat essentie diuine. Distributio ē
fit ē termin⁹: qm termin⁹ distribuit nō solū distribuitur
q̄tū ad significatū formale: vltē ē q̄tū ad supposita q. cō-
notat et pñtione: q. sūt extra significatū formale: et p pñtione
termin⁹ cōis distribuit. Ex qbus oib⁹ seq. q. syllogis-
mus in quo accipit illa pñtione. Nulla cēntia diuina distin-
guīt formaliter ab cēntia: nō regulatur p dici d nullo: et di-
ci de oī. S. vbi fieret syllogismus q. sic regularē quēad-
modū est iste. Nihil qd est cēntia diuina: distinguīt for-
maliter ab cēntia diuina. **¶** **20** ininitas est cēntia. igitur etc.
¶ **20** pñtione maior: assumpta est negāda. **¶** **20** intelligen-
tia: q. oīa absoluta cōia in diuinis hnt pñtione infinita:
tem: est aduertēdū: q. sicut cēntia diuina est radice et fūdamē-
tū oīz pñtione diuinariū: quā ab ipa emanant et pullu-

Secūdi articuli quarta pars

lent oēs pñtiones diuine vt hz. **¶** **20** in quolibz. q. v. cfr.
ca finē: ita infinitas que inseq. immediate cēntiam diuinā
est radice et fūdamētū oīs infinitatis: et ita infinitas funda-
mentalis et radicalis est tñ vna. infinitates aut formales
plurificānt ad plurificationē pñtione attributaliū: et si-
cut pñtiones attributales trāsūt in cēntiam idēticā et rea-
liter et manēt fm suas qdditates et formalitates: sic q. nō
trāsūt in ipaz fm idētitatē formale: ita oēs infinitates
attributoz trāsūt in pñtione idētitatē reale infinitas cēn-
tie et manēt distincte modaliter et ex nā rei. S. h. h. h. h.
git vna difficultas. Iste infinitates formales multiplicā-
te aut sūt eiusdē rōnis: aut alterius. nō eiusdē rōnis: q.
nihil vnius rōnis videt posse plurificari in diuinis: vt p.
discurredo per singula. Neq. dicēdū est q. sint alterius
rōnis: q. tales infinitates sunt pñtiones et gradus pñ-
tionales: q. insequūt diuersas qdditates: mō sicut plu-
res q̄tates molis et extensioe sunt eiusdē rōnis: ita plu-
res quātitates intēsiue vidēt esse eiusdē rōnis. Et cō-
firmat. q. itemio insequēs albedinez et intensio insequēs
nigredine nō vidēt esse alterius rōnis licet illa ad q. se-
quūt iste itēsiōes sint alterius rōnis. Ad hoc rōndē
fm aliquos: q. infinitates iste de qbus dictū est sunt eius-
dē rōnis: et quā dicit. Nihil vnius rōnis multiplicat in
diuinis. Rñdctur q. vltē est q. nullum tale multiplicat
realiter aut formaliter. tñ modaliter et ex nā rei nō incon-
uenit. Et dā exemplū. in diuinis sunt plures similitudi-
nes sicut plures equalitates que sūt eiusdē rōnis: nō ob-
stāt q. illa in quibus fūdant similitudines sint alterius
rationis: sicut plures albedines sunt eiusdē rationis. Da-
to q. hō et asinus sint eiusdē rōnis: similiter paternitas in
homine et in asino sunt eiusdē rōnis: nō obstante q. hō et
asinus sint alterius rōnis. Ex quo cōcludit: q. nihil vñū
et idēz vñū rōnis multiplicatur realiter in diuinis: cuz
hoc tñ stat: qd multiplicet ex nā rei: aut modaliter vt di-
ctū est. **¶** **20** etia dicit: q. tales infinitates sūt alterius
rōnis: quēadmodū et qdditates quas insequunt tales in-
finitates. Distinctio enim rōnis formalis non sumit ni-
si a diuersis formalitatibus et quidditatibus. Quā aut iste
infinitates nō sint quid nec formales nisi quidditate et for-
malitate eoz que insequūt: sequit q. talis distinctio erit
inter ipsas infinitates: qualis est inter suas formalitates
quas insequūt. Ex quo seq. q. quā attributa sint alte-
rius rōnis formalis: et infinitates formales ipoz erūt alte-
rius rōnis: que tñ infinitates formales sūt vna infinitas ra-
dicalis et fūdamētalis. Est et aliud dubiū: videt fm b.
q. vñū infinitū possit excedi ab alio. Quā certū ē q. cēntia
diuina q. est radicaliter infinita seorsū accepta sine pñtione
nib⁹ attributalibus nō est ita pñtione: sicut ē simul cū ipis.
Ex quo seq. q. infinito possit fieri additio. Ad qd rñ-
sum est alias: et dictum est q. cēntie diuine infinite nulla
fit additio itēsiue ex additioe pñtione attributaliū: q. in
pmo signo nature: quo cēntia est cēntia cōtinet oēs tales
pñtiones virtualiter et eminēter (quā iste pñtiones su-
ant ab cēntia tāq. radice et fūdamēto: et ab ipa recipiant
oēm suā pñtione: cuius sūt capaces) ppter qd cēntia di-
uina sine istis pñtione attributalibus ē qdlibet istoz
virtualiter et eminēter. **¶** **20** vñū dubiū est: q. videt q.
in diuinis possint esse infinite infinitates fm istā pñtione:
si q. libet pñtione attributalis est formaliter infinita. Ad
qd rñ. fm **20** in. iij. finaz di. rñ. q. j. Dicendo q. pñ-
tiones attributales sunt finite numero seu multitudine:
lz quelibet in se sit formaliter intēsiue infinita: et sic p. qd
dicendum sit ad hunc articulum.

¶ **20** quantum ad quartum articulum in quo
videndū est de idētitate et distinctione reali etc.
¶ **20** Declaratiōe quartū articuli: in quo de-
claratur: qd sit idētitas realis: ponitur multiplex priori-
tas: quarum vna est perfectionis. Alia nature: alia dura-
tionis. et alia originis. **¶** **20** prima prioritas declaran-
da: est prioritas perfectionis. De qua loquitur Aristo. in
i. metaphy. ter. cōment. vii. In vno quoq. genere est
vñū

num quod est metz. et mensura omnium aliorum: in illo genere et per recessum et accessum ad istud primum: omnia alia mensurantur. Aduertendum: quod primum penes quod alia mensurantur in perfectione. quoddam est in genere: quoddam est extra genus. Primum in genere est aliqd perfectissimum illius generis. Primum extra genus: est deus gloriosus: de quo habet et omne. comē. preallegato: quod est mensura generis: substantie: extrinseca tñ. Sz hic insurgit vna difficultas: quō deus possit sic esse mensura aliorum: quā oia equaliter dissent ab ipso: quod oia distant distantia infinita: et distantia talis nō pōt ēē maior alia distantia infinita: vt pmo celi comē. xxxv. et viij. physico. rñ. Ad hoc rñdetur: quod licet quelibet pfectio in deo sit formaliter infinita: aut saltē radicaliter: perfectio tamē diuina vt imitabilis a creatura nō est infinita: quod quilibet creatura imitat pfectionē dei fm gradū sibi cōpetentē. Et ex hoc seqt. quod quelibet creatura hz suam propriā ideā i mēte diuina: que est mēsurā rei ideabilis: et ei pportio nāta. Et ppter hoc dicit Aug. lxxvij. q. q. xlvi. Alia ratio cōditus est hō: et alia rōne cōditus est equus. qd est intelligētiū q fm aliam rōnē pfectiōis imitabilis in deo condit⁹ est hō: et fm aliā pfectionē et in alio gradu imitabili conditus est equus. Ex quo cōcludit⁹: quod illa creatura magis distat: quē i mīnori gradu imitat aliqū pfectionē in deo et illa magis appropinquat quē in maiori gradu pfectionē diuinā imitat: illa est tñ finitā: et sic distat a deo di. stātia finitā penes talē gradū quē imitat. Et qz alia creatura imitat in maiori gradu: minus distat distantia finitā accepta pportio nābiliter ad gradū quē imitat: et sic appet rñtio ad difficultatem. Pōt etiam aliter dici: quod pfectiones in deo cōfident pfectionibus specificis creaturaz: que licet in se sint infinita: tñ vna ex sua rōne forma lē etā circūscripta infinitate ē pfectior alia: sicut forte actua litas in deo ē pfectior simplicitate aut necessitate: et ratio volūtū vel voluntatis est perfectior: ex se rōne intellectu. Quo stāte potest dici: quod licet quelibet creatura distet in istū a deo: accipiendo pfectionē sibi cōfidentē formalit⁹ infinitaz: nō tñ distat in infinitū quelibet creatura: accipiendo pfectionē talē simplr circūscribēdo p intellectū ppriam infinitatē: et tūc illa creatura est pfectior: q imitat maiore pfectionē in deo q illa q imitat minore que licet vt infinitate sint equales: nō tñ accepte i suis rōnibus formalib⁹.

Alia est prioritas generatiōis de qua hz Aristo. l. metaphy. qz pōra gnatione sūt posteriora fm subam. et pfectionē: et dicit aliq. qz hoc est verū vbi pūs cōcurrit intrinsece ad eē posterioris: aliter nō est verū: quod posterior generatiō sit pfectius: qd exēplificat de cēntia diuina et attributis. s. sapientia: bonitate et. Certū est autē quod cēntia diuina est pma entitas in deo via originis: vt hz Scotus in quolibet. q. j. et tñ nō est posterior: suba et pfectione attributū: quā sit radix et fūdamētum oīs pfectiōis diuine. Dicēdū est aliter quod ppositio Aristo. hz intelligit in nā tñ limitata: et in eodē genere: rō primū est: quia nā limitata: ex sui impfectione semp pcedit de iperfecto: ad pfectū: et de potētia ad actū: igit quodcūqz ē inductus pūs ab agēte limitato: erit iperfectū respectu posterioris: s. vbi agēs sit pfectū: qd pmo intēdit: pmo pducit et generat: et ita (quā illud qd est pncipalius et pfectius: pmo intēdat) pmo inducit a tali agente. Et cōfirmat hoc qz agēs propter finem pmo intēdit finē: qz ea que sūt ad finem pmitate pncipalitaz et intentionis: finis autē est pfectio: his que sūt ad finē: igit si tale agēs sit perfectus: pmo attingeret finē pncipaliter intēdū. Rō secūda pro isto pmo mēbro pōt esse: talis. qd postērius aduenit priori in aliquo genere ab agēte limitato et iperfecto: nō aduenit pōri nisi vt pfectius cōstituat aliqd in illo ge-

nerē: igit forma posterior: adueniēs pōri per generationē: quā cōstituat in esse pfectiori habz perfectius esse qz prius.

Rō scđi mēbrū est: quod certū est quod ad formā substantia lē seqt aliqua qūlitas et aliqd accūs faciens ad forme substantialis cōseruationē: qd accūs postērius adueniēs est iperfectius forme substantialis: quā nō cōstituat aliqd in esse pfectiori. qz sit eē qd habet totū cōpositum a forma substanti.

Alia prioritas est prioritas nature de qua loquitur Aristo. v. metaphy. caplo de priori dicēs. Priora sūt natura sūt quēcūqz ptingunt eē sine alijs: et alia nō sine his. et est hec pōrtas inter illa: quoz vni nō repugnat eē aut cōcipi in eē qddatiuo siue reliquo: licet qñqz prius non possit esse sine alio propter idēitates posterioris ad ipūz: sicut subiectum nō pōt esse sine propria passione: que est sibi eadē realiter: et creatura sine depēdētia ad deū ppter eandē causam: tamē ex sua per se rōne quiddatiua nō repugnat priori esse sine posteriori: sicut nō includit repugnātiā in conceptu: quod possit perfecte intelligi: et picipi quiddatiue: sine posteriori. Aliqñ vero prius nō pōt eē sine posteriori: nō qd ex nā sui: aut ex cā intrinseca: sed solum ex cā extrinseca: sicut celum qd est prius nā motu: non potest eē sine motu: nō obstante quod ex nā intrinseca: sibi non repugnat. Sz hoc est ex intelligētia mouēte qz necessario determinat ad motū. qz vt dicit Aristo. xij. metaphy. ter. comē. xlvij. Substātia ipassibilē optimū finē sortita est: oīz extimare. igit intelligētia sortita est oīz illū finē qz cōpetere sube pfecte in eo quod pfecta est. de rōne autē substantie perfecte est: vt nō solū pficiat in se: verū etā pficiatur in cōmunicādo: suā pfectionē alijs pducēdo: igit istud maxime cōpetit substantijs ipassibilibus: s. ista suba nō pōt pducere aliqd in istis inferioribus nisi mouēdo: s. ista suba ex eo quod pfecta est: determinatur ad motū. Ad obile ergo nō sepatur a motu ppter cāz extrinsecā. nō qz sibi ab intrinseco sic separi repugnet. Aduertēdū tñ. quod (fm aliquos) prioritas nāc nō est inter extrema: quoz vniū sit in aliquo signo nāc in quo non sit aliud: s. tñ est pūp positio huius ab hoc ita: quod ordo nāc est inter illa quoz vniū presupponit aliud. Cōtra quā opinionē videt eē Aristo. loco preallegato supius in. v. metaphy. caplo de priori: vbi vult: quod prius ē sepabile a posteriori: ergo priori (qd vocat ipē fm subam et naturā) nō repugnabit eē in aliquo signo in quo nō est posterior. Habet eādē sententiā ipē in. vij. metaphy. in pncipio ter. comē. iij. et. iij. vbi pbat pmitatem tēporis: hoc est nāc de ipsa suba: per hoc quod cōtingit ipsam separi ab alijs: et alia nō ab ipsa: s. hic nō tñ est presuppositio: verū etiam in aliquo signo potest eē pūs: in quo nō erit posterior. Et cōfirmatur: quod aīal et rōnale habet ordinē nāc: inter que nō tñ est pūp positio: s. ordo nature positius. Hoc etā arguit rōne: quod mutatio istātanea nō est sine suis terminis: quoz sit habitudo inter terminū a quo et terminū ad quē et habitudo seu relatio nō est sine extremis: ergo in eodē instāti tēporis erit terminus a quo ipius mutationis: et terminus ad quē eiusdem: s. ista nō possūt eē in eodē signo nature: quod tūc esset cōtradictio fm idē indiuisibile tēporis et nāc: s. p diuersis signis nāc erit termin⁹ a quo et termin⁹ ad quē. Ad si tu dicas: terminus a quo est in toto tēpore pcedēte mutationē istātaneā seu generationē et terminus ad quē in instāti vltimo totius tēpis mensurātis alternationē pcedētē. Cōtra certū ē: quod alteratio qz est mutatio successiua et i tpe se hz p accūs ad mutationē instātancā: ergo remoto eo qd ē p accūs: remanēt eo qd est p se: nō repugnabit mutatiōi instātancē eē sine mutatione successiua: qz est in tpe. Et cōfirmat hoc: quod si deus causaret vniū subiectū vltimate dispositū: qd imēdiate applī caret igni: certū est quod ignis in instāti pduceret formā substantia lē i tali subiecto vltimate disposito: et ista generatio esset istātanea: sine quacūqz mutatione successiua cōcomitāte. Hoc videt posse cōfirmari p illud comē. in. iij. physico: in comē. et. viij. vbi hz: quod sūt alique mutatiōes que fiunt in instāti vt illuminatio totius orizontis a sole.

Tractatus formalitatum

et totius domus a cādela: et vniuersaliter quicūq; factio rei generate. Et postmodū qrit: quomō se habeant mutationes in tpe ad istas mutationes. Et dicit q; transmutatio dicitur equoce de transmutatione p se sicut est alteratio. et de generatione q; est finis transmutationis. Et quo vult cōcludere q; gnatio: h; sit finis transmutationis successiue et in tēpore: nō tñ est p se talis transmutatio: et ei quasi accēta liter cōiungit. De hac mutatiōe in nō tpe et loquitur Lō mēta. in pmo celi cōmē. cxi. vbi h; q; est aliqua talis mutatio in nō tpe sine alteratiōe. Et qbus concludimus: q; cū generatio nō possit ēē sine terminis per rōnē aūdictaz; sequitur ppositum: q; terminus a quo: et terminus ad quē erūt in diuersis signis nāe. Teneo igit istā pclusionē quā inducūt rōnes adducte. Pmo cuius intelligētia notandū est pmo illō qd positū est sup; in diuisionibus entis: v; q; ordo nāe quidā ē ordo positius iter extema. quidam est ordo pnatius. Notandū est scdo q; ordo nāe qdam est ordo cēntialis: et iste semp ē iter distinctas cēntias: et naturas: q; ordo vt dicit Scotus in quolibet. q. iij. semper ponit iperfectionē ex parte vnius extremi. v; posterioris: q; semp tale posterius dependet cēntialiter a priori. Depēdētia autē est pērigētia huius ab hoc in alteritate nāe: que depēdētia ex parte dependentis arguit iperfectionē. Et hoc est quod dicit nōnulli Scotiste q; ordo nāe dicit duo quorum vnū est processus posterioris a priori: aliud est pēsuppositio huius ab hoc: et quātū ad pūmū ordo nāe iporat iperfectionem in altero extremo. s. in posteriore. Dicēdum tamē q; ordo nature nō semp ē ordo cēntialis dependentie sic: q; posterius cēntialiter depēdeat a priori: q; ordo cēntialis nature est iter species positas sub eodē genere: tamē vna spēs nō dependet ab alia cēntialiter: q; qd depēdet ab alio in eē: in aliquo genere cāe depēdet. Et quo sequitur q; vna species cēt cā alterius speciei sub eodē genere. Neq; pōt dicit: q; spēs pfectior dicat ēē cā finalis respectu alterius: q; cā finalis est illud gratia cuius agēs agit: s. agēs pducens aīnū. non pducit ppter equū: aut ppter hominē: igit rē. Sz contra hoc arguit: q; Aristo. scdo physico. dicit q; nos sum; quodā mō finis oīus. ergo hō est finis aīni: et p cōsequens vna spēs pfectior est finis alterius: cuius oppositum tu dicis. Pōt pbatiliter dici q; duplex est finis: vn; est qui est cā finalis: Alius est finis attingētic per operationē. Aristo. loquitur: q; sumus finis attingētic: nō aut finis: q; est cā finalis. Ar. vt dictū est: aīnus nō est pduc; ab agēte ppter hōiem: licet operatio eius sit ppter hōies: et hoc nō est ptra determinata. Alius est ordo nāe cēntialis dependentie: et de isto est verū q; posterius depēdet in eē a priori: et pgređit a priori vt a cā. q; non est imaginabile q; posterius in eē: depēdeat a priori: et i nullo genere cāe sic depēdeat. Distinguit tñ Franciscus q; est ordo nature: q; est iter nām et nām: vt dictum est prius: et iste pōt esse vel essentialis depēdētie: vt dictū est. vel cēntialis emīnētie et pfectionis: sic q; pūs excedit in aliqua pfectiōe ipm posterius. Alius est ordo fm ipm: q; ē iter nāles pfectiōes: sicut est inter sensum et intellectū: et iter intellectū et voluntatē. Qui ordo est: q; posterius pūppōnit pūs i essēdo vel in opando. Pūmū ordo q; est iter nām et naturā: semper est cū iperfectione alterius extremi: quia si sit ordo cēntialis emīnētie: vnum est eminentius reliquo. Si sit cēntialis dependentie: patet idem quod pūs. Et quo sequitur: q; non est ordo nature in diuinis: qui est iter naturā et naturam. Sed bene ordo scdo modo acceptus: qui est inter pfectiones naturales. Alia prioritas est prioritas durationis. Triplex autē est duratio: vna est respectu dei: altera respectu entium permanentium: et tertia est entium successiuorum. Pūma duratio est eternitas: que est cōditio seu modus intrinsecus essētie diuine vt habz Scotus in quolibet. q. vi. que eternitas describitur sic a Boetio. v. de consolatione: prosa secunda. Eternitas est interminabilis vite tota simul et perfecta possessio. Unde sicut infinitas est modus intrinsecus essētie diuine

Secūdi articuli quarta pars

ne in quantum cēntiam est: ita eternitas est in odus intrinsecus existētie vt existētia est. Et est qdaz quātitas virtualis quasi cēntina per quam deus potest coexistere cuiusq; tempore: et cuilibet parti eius: etiā simul: si partes temporis possent ēē simul: vel saltem per intellectum vbi intellectus cōcipet illas partes simul. Alia duratio que est entium permanentium: appellatur eum. Eum enim est mensura intrinseca entium permanentium: siue sit accidens siue substantia: vt pēscindunt a motu: et mobilitate ac etiam quiete: et eum ponitur mensura sic entū permanentium: q; mēsurā et mēsuratum debent ēē vniūgenae: testatē Lōmē. in. iij. physicoz cōmē. cxiij. vbi habz q; mēsuratum semp mēsurat per aliqd eiusdē generis aut rōnis cū ipso. sicut linea mēsurat p lineā: supficies p supficiē: et corpus p corpus. Ad autem omnū entū pmanētū sit ponēda talis mēsurā que est eūz declaraf. Ar. q; cūq; sunt eiusdē rōnis: vt sic habet mēsurā eiusdē rōnis: ista p; per Lōmē. sed ita ē: q; omnia entia pmanētia: vt pmanētia sunt: habent totum suū ēē simul et non p partē post partē: ergo eis corrēdet vna mēsurā eiusdē rōnis que sit eoz simultaneē permanentie: talis aut mēsurā non pōt esse tēpus: q; mēsurat ea que sunt in fluxu: et in motu: igit rē. Alia est entū successiuoz: et ista est tempus: de quo loquitur Aristo. in. iij. physicoz. Scdz igit hāc tripli cē durationez possumus imaginari triplicē ponitā: quarum pūma nō est dabilis: q; v; aliquid sit pūs eternitate q; sic nihil est pūs deo et cēntia diuina: ita nihil est pūs eternitate: q; est mod; cēntie diuine. Scda pōitas que est ent: seu cūternitaz; ista est inter entia pmanētia: q; sicut vnū ens pmanens in eē pcedit aliud: ita p; suū cū quod mēsurat suā pūmā pmanētiā: pcedit eū alterius. De prioritate temporis nō oportet imozari: q; illa est de se enidēs. Alia pōitas pūcipalis et quarta: est pōitas originis: que pōitas ē originātis ad originatū: q; ordo originis semper est inter distincta realiter: q; nulla res est que seipsaz; gignat: vt sit. et pmo de trinitate caplo pmo. et scdo de aīa. textu cōmē. l. vii. rō huius est fm Augustinū: q; idē pchēret nām et non pchēret. Aduertēdū tñ q; pūmū signum originis: fm aliquos Scotistas: est eē a se. Secūddū ē eē ab alio: et q; pater ē a se in diuinis filius ab alio: ideo pater ē in pūmo signo originis: et filius in scdo. Sz ista declaratio deficit in aliquo q; licz pūmū signū originis sit eē a se hoc tñ nō constituit adequatē pūmū signum originis: q; si per imaginationem ēē tñ vna psona in diuinis vt posuerunt pbi: que nihil pducere neq; ad itra: neq; ad extra: ista non ēē in aliquo pōri originis: et tñ cēt a se. Dicēdum est ergo: q; ista duo cōstituit pūmū signum originis adequate: v; eē a se et a quo alius: vel aliud habet esse. Et ita (quū pater diuinus sit a se: et ab ipso sit filius) pater dicitur eē i pūmo signo originis. Aduertēdū tñ q; pūs a posterius origine a Doce. subit. in pmo sniaz frequēter accipitur pro pōri et posteriori natura. vt ibi. in pma di. q. ij. Strum vltimus finis habeat plures rōnes fruibilitatē. habet hec verba. P; pūs origine q; generet filius: est pfecte beatus: qd nō est intelligēdū: q; pūs origine sit beatus: et posterius origine generet: q; tunc esset sensus: q; esset beatus a se: et generaret ab alio: qd est falsum. Sed habet intelligi: q; pūs nā intelligit itellectiōe beatifica cēntiā diuinā: que est obiectū pfecte beatificas: q; generet filius: q; cēntialia i diuinis ordine nāe pcedūt notionalia: vt ostēdit Sco. in quolibz. q. j. Scdo notandū pūcipaliter q; realitas dicit a reali et reale diuaf a re. Res aut accipit dupl. vno mō p re opinabili: et ista diuaf a reo: reo. Alio mō capif res p ut dicit a ratus rata rati: et ista res est cēntie vel existētie: aut subsistentie. Et delaratur ē superius in principio. A re existētie vl subsistentie diuatur distinctio realis: put est species distincta contra alias spēs distinctionum et nō a re opinabili: vl a re cēntie. Tercio notandū ē: q; res in diuinis sumitur vno modo cēntialiter: alio modo sumitur psonaliter. Si sumatur cēntialiter: est tñ vna res in diuinis

in diuinis singularis et existens. Si autē sumatur notio
naliter et psonaliter: sic sunt ibi tres res suppositales et p
sonales: ita quod licet sit ibi vna res existēs vnica existentia
absoluta: tamē cum tali existētia absoluta multiplicatur
tres substantie relatiue: que sūt tres rōnes suppositales: in
quibus eēntia diuina subsistit: licet a se existat: et d ista du
plicit acceptione rei fecit mētionē Augu. in primo de do
ctrina xpiana. Pater et filius et spūs sanctus sunt res qb
fructum ē: hoc ē res q sunt diligēde ppter se et irreferibi
liter: sūt pater et filius et spūs sanctus. et he tres res sūt vna
sūma res: p ly. tres res: denotat tres res suppositales: p b
q dicit. Vna sūma res: denotat rez eēntialiter acceptas

His presuppositis ponitur p̄ia conclusio. Illa
sunt idē realiter que sic se habent: q vnum non potest ēē
sine alio absq contradictione: que conclusio sic habet in
telligi: q quotienscūq ē aliqd vnum qd ex nā intrinseca
non potest separari ab alio: et in nullo dpedet ab ipso: il
la sunt idē realiter. P̄ hoc quod dicit ex natura itri
seca inseparabile excludit instātia que sit de essentia diuina
et de respectu eēntie diuine: qui causatur i ipsa p actū col
latiū intellectus diuini in cōparatione ad ea q sunt ad
extra: eēntia diuina non potest ēē sine isto respectu: quia
intellectus diuinus non pōt nō intelligere eēntiam diui
nam vt imitabilez: a leone: a capra: et ab alijs: non tamē
sequitur q iste respectus qui competit eēntie sic intellectu
idēificet: realiter eēntie: q respectus rationis nō pōt idē
tificari eēnti reali. S3 ista impossibilitas separationis ē ex
intellectu necessario intelligēte eēntiam p cōparationē
ad extra. Et etiam excluditur instātia que sit d celo et mo
tu sibi cōrēdēte: sūm viam pbi: quia celi si ē inseparabi
le a motu: hoc ideo ē: q intelligētia mouēs necessario cō
motum in tali mobili: et non ē ex natura mobilis. P̄ hoc
hoc quod dicit: in nullo dpedet ab alio: excludit instā
tia de accēte et substantia: sūm viam pbi: qui vult passio
nes esse inseparabiles a subiecto: loquēdo de passionibus
que ēt sunt qualitates et accidētia: vt in primo p̄bicomum
ter. cōmē. xxxviii. inquit intellectus querens separationē
passionū a subiecto: querit impossibilitā: Et andē sniaz ha
bet i eodē p̄mo ter. cōmē. xlii. et in p̄mo p̄genseos. ter.
cōmē. xl. et in vii. metaphy. ter. cōmē. lii. Excludit etiam
instātia de toto et p̄tibus: quia totum distinguit realiter
a p̄tibus: non obstante q non possit ēē sine p̄tibus:
et hoc ppter dpedētia totius ad partes. Excluditur et
instātia de relatiuis: que realiter differunt: quia a se in
uicem mutuo dpedēt. Ista conclusio p̄batur: q si
cūt contradictio dicta de aliquibus concludit diffictionē
inter illa (sicut si. A. ē album. B. ē non album: necessario.
A. et B. distinguitur in eē albo) ita impossibilitas reci
piendi p̄dicationē contradictoriorum p̄nētium ad eē: cō
cludit idētitatem extremorū inesse. hanc rationē videas
in Docto. subit. in scda sniaz di. j. q. v. Ex hac cōclu
sione sequitur multa correlaria. Quorū p̄mū est q oia
eēntialia et notionalia eēntie diuine vnica realitate rean
tur: hoc ē vnica existētia absoluta existunt: et ex p̄nti om
nia que sūt in diuinis. quā habeāt vnica existētia: sūt vni
ca res singularis existēs. Secūdu correlariū. Dēs dif
ferētie eēntiales: et modi it̄seci in eodē supposito: vnica
realitate reantur: et sunt vnica res ab vnica existentia.

Aduertendū tñ: q quēcūq sunt in eodē supposito sic
q possint p se separari ab illo supposito: et existere p̄p̄ia
existentia: aut suppositum existere sine illis: illa distingui
tur realiter. Dīc eēntiales et modi intrinseci non hēnt
talē existētia sūm quam possint p se existere a supposito:
aut suppositus sine ip̄is: igitur oia dicūtur esse vnica res.

Tertiū correlariū. Dē sup̄ius est idē realiter cū suo in
feriori. Qd si arguat cōtra hoc: q sup̄ius sepaē ab in
feriori: ergo distinguit realiter. R̄ndet q si sepaē sūm
prop̄iam existētia ab inferiori: distinguitur ab ipso: sed
q: superius nō existit nisi in inferiori: et nullā habet existen
tia de se: nō distinguitur ab inferiori realiter. Andē p̄posi
tio ista. Quēcūq sūt separabilia a se inuicē: distinguitur

realiter: habet intelligi de separabilitate illoz quoz quodli
bet aut saltē alter pōt p se existere existētia p̄p̄ia: qre et.

Sed arguit: Q: hō existit in p̄latone forte corrupto
ergo homo realiter distinguit a forte. Dīcēdū ē q iste
duo p̄positiones indefinite et subcōtrarie sunt vere. P̄
mo distinguit realiter a p̄latone: et homo nō distinguit
realiter a p̄latone. P̄dima p̄positio ē vera: prout hō
mo existit in forte: et scda prout existit in p̄latone: Et simi
liter si arguatur syllogistice. fortes distinguitur realiter a
p̄latone: fortes realiter est homo: ergo homo realiter di
stinguitur a p̄latone. Conclusio potest concedi: vt ly.
homo in conclusione supponit particulariter et indiffi
nite. Tamē possz dici q modus arguēdi cōmittit fallā
ciam accidētis: sicut in ista: fortes p se sanatur: fortes p se
est homo: ergo homo p se sanatur: quia sicut accidit forti
q sit homo: in q tū sanatur: vt habetur in p̄mo metaphy
sic: ita accidit forti in q tū distinguitur a p̄latone q
sit homo: quia distinguitur a p̄latone realiter: per for
mam et p̄p̄ietatē indiuidualē: et non p naturā et p for
mā specificā. Aduertendum q illa que sunt in potē
tia obiectiua non distinguit realiter: p̄pterea: quia nul
lam realitatē existētie aut subsistētie habet. Nam (quum
distinctio realis fundetur sup talem realitatē existētie:
que non habet istam realitatē) non sic distinguuntur.
Et vltius cōceditur q ista in potētia obiectiua nō sūt
idē realiter propter carentiam talis realitatis. Similiter
quidditates non distinguitur realiter: neq sunt idē rea
liter de se. quum non habeant de se vllam realitatē exi
stētie aut subsistētie P̄do maiori cūdentia istius ar
ticuli quātū ad idētitatem realem notandum: q diffini
tio data de ista idētitate fundatur super dicto Aristo. in
lii. metaphy. ter. cōmē. ter. vbi vult q ideo ens homo:
et vnus homo sunt idē realiter quia non separantur in
generatione et corruptione. Andē ista consequētia valet
apud ip̄s. Ens homo: et vnus homo non sepaentur in ge
neratione et corruptione: s sunt idē. Ex quo loco accipit
q illud quod gnatur alio genito: et corrumpitur alio cor
rupto: non distinguitur ab eo sine quo nō pōt gnari et cor
rumpi: et hoc qñ ista inseparabilitas ē ex natura it̄seca in
separabilis: sine omni dpedētia eēntiali ad aliud. Sed
ad hoc fundamētū r̄ndet Thomistē: q quēcūq nō sepa
tur vel sunt inseparabilia sūm eē: aut sūm generationē et corru
ptionē sūt eadē: sed tñ nō sequitur: q illa que sunt eadē
et nō distincta: sint inseparabilia. Vñ bñ valet ista cōsequē
tia. A. et B. sunt inseparabilia vt dictū est ergo. A. et B.
sunt eadē. S3 nō valet: sunt eadē. A. et B. ergo sunt in
separabilia: q ē idē videt ēē cōius et sup̄ ad inseparabile.
Adodo nō valet a positioe sup̄ioris vt cōis ad positioē
inferioris vel minus cōis s cōmittit fallacia consequētis.
Exēplū dat de relatione et suo fundamēto: que licet sint
idē reali: tñ sepaent ab inuicē: q fundamētū pōt ēē sine re
latioē. Vt nō cōtra. quare et. S3 cōtra istā r̄sio
nē instat: q si aliqua sūt eadē et sint separabilia sūm eē: seq
q in aliquo instanti ēē inest vni: pro quo instanti nō inest
ip̄s ēē alteri: s pro quocūq instanti duo cōtradictoria in
sunt aliquibus: illa necessario distinguitur q tū ad esse
illorum cōtradictoriorū (sicut si albi ip̄est. A. et nō inest
B. A. et B. distinguit i esse albo) sic si ēē simpliciter in
est vni: et nō inest alteri: illa necessario distinguitur abso
lute et simpli. Vñ negata ista p̄p̄one: q v3 cōtradictoria
p̄nētia adesse nō pcludat diffictionē eēntiā in eē: tollitur
ois via ad p̄bādā diffictionē in eēntibus. qua via vltur
Aristo. ad p̄bādā mām ēē distinctam a forma in p̄mo
physicorum: p hoc q materia manet in aliquo instanti in
quo non manet forma. P̄ac via etiam vltur Augu. vii
de trinitate: vbi Augu. ex intētionē vult probare creatu
ram nō ēē omnino simplicē: et hoc quia manēs eadē pōt
in se suscipe diuersa ēē realia. Andē dicit eadē indistincta
magnitudo manēs pōt hēre hunc colōrē et alium colōrē:
et p hoc aliud ē colōr: et aliud ē magnitudo: inq ip̄e. Ista
cōsequētia sūm ip̄m bona ē magnitudo manet: colōr: non

ergo magnitudo et color non sunt idē realiter. Et ita non haberet argumētum ad probādū hominē non ē asinus; nisi p hoc: qd ē pōt inesse homini: et nō inesse asino. ideo nō sunt vnus inesse. Ad hoc respondet: qd quādo sunt aliqua idē realiter: manēte vno manet realitas alterius et eadē res que ē alterum: tamē nō manet sub eadē rōne.

Cōtra. Quero de illa ratione sub qua nō manet res: aut fuit aliquid prius: aut nihil: si nihil: g res ista proprie nihil est: qd illa ratio p te in re ē cōpleta ratio istius rei q nihil ē: et nihil fuit. si illa ratio sit aliquid: quero vtrū sit idē aliquid quod illa res que manet cum qua p te est eadē: aut non ē idē aliquid cum ipsa. si sit idē aliquid qd ipsa res: et ista ratio nunc non est: ergo idē aliquid quod est ipsa res nō est: et p cōsequēs res ipsa simul ē: et non ē. si ista ratio sit aliud aliquid a re ipsa: habet propositū: qd ista res q non manet: ē aliqd aliud a re manēte. Dāt aliā rñionē: cōcedēdo: qd quēcūq; vna gnātione generatur: et vna corruptione corrūpū: sunt eadem realiter. tñ negatur hoc: qd quēcūq; sic se hñt: qd vñ nō pōt manere sine alio: qd illa sint eadē realiter: qd istātia ē d subiecto et propria passione: que distinguūt realiter: et tamē subiectum nō potest ēē sine propria passiōe: dicētes: qd alia mutatiōe et generatiōe gnatur homo et risibile: seu risibilitas: qd vna gnatio terminatur ad hominē: que est gnatio simpliciter: alia terminatur ad risibilitatē: que est gnatio f3z quid.

Cōtra quā positionem arguē. Aut enim subiectum et propria passio sūt ab eodē gnante et producēte: sic qd producēs subiectum producat propriam passiōē: aut subiectum est a generante: et passio a subiecto effectiue et p ductiue. si primo modo: ergo subiectum se habet tñ i potētia passiuā et materiali respectu passiōis. Sed omnis potētia talis est contradictiōis: ex. fr. metaphy. tcr. cōmē. xvij. ergo subiectum poterit ēē sine propria passiōe. Si dētur secūdū mēbrum. igitur subiectum erit prius ordine generatiōis et nature: qd ppria passio: et ita i aliquo pōri pprehabet totū suū ēē: in quo non intelligitur esse posterius: sed quēcūq; sunt sic priora non repugnat eis ēē sine posteriori vt allegatum est superius: ergo nō repugnabit subiecto esse sine ppria passiōe.

Secūda conclusio huius articuli est ista: qd illa distinguuntur realiter: qd sic se habēt: qd vñ potest ēē sine alio. Ista conclusio patet ex dictis: et fundat in pmo pncipio: qm dato opposito istius: sequeretur: qd idē simul esset: et non ēē: vt deductum est superius. Et hac conclusione sequuntur duo correlaria: quorum pīmū est: qd totum distinguuntur realiter a suis partibus: loquēdo de toto essentiali: et non integrali seu quantitatiuo: hoc correlarium habet intelligi: qd totum cēntiale distinguuntur a suis partibus realiter distinctione nō mutua: qd l3 partes distinguūt cēntialiter a toto: quū possint per se et simul existere sine entitate totius: nō tamē totū distinguūt a partibus nisi terminatiue: hoc ē pro qto terminat totā distinctionē reālē in partibus. qd quomodo habeat intelligi dictū ē in articulo de idēitate et distinctione formali. Ad autē hoc dubitationē magnam: quoniam sic dicere: videlicet qd partes distinguūt et sint aliud a toto: est dimittere cōmē. Aueroy in multis locis: et primo in primo physico cōmē. xvij. circa finē cōmē. vbi habet: qd totum nihil aliud est qd congregatio partū et paucis interpositis subdit: quoniam vnaqueq; partū dicitur ēē aliud a toto: sed omnes insimul nō possunt dici esse aliud a toto. Hec cōmē. si ergo partes simul sumpte non sunt aliud a toto: ergo partes non distinguūtur realiter a toto: cuius oppositū tu dicis in primo tuo correlario. Item sic dicere sicut tu dicis: est contradicē eīdem cōmē. in. vij. metaphysice cōmē. xx. Vbi loquitur specialiter de toto essentiali et de partibus: quia in primo physico cōmē. iam dicto loquitur in vniuersali de toto et partibus: sicut ars et liber ille requirit: ibi enim de omni toto ē speculatio. In. vij. vero metaphy. cōmē. xx. loquitur de toto essentiali: et de partibus cēntialibus: vbi dicit hec verba. Verbi gratia. Sor. est animal rationale:

for. enī nihil aliud est qd animalitas et rationalitas: hec ipse. Tunc sic: sor. est quoddam totum essentiali: animalitas et rationalitas sunt eius partes essentielles: et sor. non est aliud ab istis partibus: ergo totum nō est aliud a partibus: et per consequens partes non distinguuntur realiter a toto: sicut tu dicis. Dissolutio autem huius difficultatis et si difficilis est non tamē impossibilis. Ferē nāq; ab aliquibus: qd cōmētator vbi ponit idēitates inter totum et partes: non loquitur de toto cēntiali et de partibus cēntialibus: sed solum comparat totum integrale ad partes integrantes ipsum totum: et de istis partibus est verum: qd non distinguuntur realiter a toto. Sed hec responsio nulla est: quia quid diceremus ad secūdas auctoritatem vbi loquitur de toto essentiali: et de partibus cēntialibus: manifestū est autem: qd sor. est quoddam totum essentiali: et animalitas: et rationalitas sunt partes essentielles: sed iste nō distinguūt a toto puta a sor. ergo et.

Nisi forte diceretur qd in prefato cōmēto loquitur de toto dissimibili quod est totum metaphysicum: sed nō de toto physico et essentiali: quia tale bene concedit distinguuntur realiter a suis partibus de qua distinctione loquitur in. vij. metaphy. cōmē. vltimo. Sed quicquid sit: Aliter fertur ab alijs dicēdo: qd totum pōt considerari dupliciter. Vno modo naturaliter et physice: alio modo metaphysice loquendo: ergo physice de toto et partibus dicunt totum nō esse aliud a partibus: et sic loquitur cōmē. primo physico. Voco itaq; dicto. Loquēdo autem metaphysice dicunt qd partes realiter distinguūt a toto: et sic predicta determinatio et predictū correlarium nō dimittit cōmē. partes autem tales sunt materia et forma: et (quū ipsum totum nō includat materiam quidditatiue: et tanq; partem sue quidditatis: quū ipsa nō sit quidditas: neq; pars quidditatis fin cōmē. vij. metaphy. p mē. xxxij.) Partes ergo simul sumpte distinguūt a toto fin ēē quidditatum per ipsam materiam: qd totum in tali cōmē. tñ im portat formam que est tota quidditas rei. Hec responsio sicut precedens potest molestari: deficit namq; sicut pīma: qd nō respondet ad scdm vbi metaphy. loquitur: nō autem physice. Absurdū enī est dicere qd cōmē. in. vij. metaphysice loquatur physice de toto et partibus. Aliter ergo dissoluo difficultatem vnicō medio. Ad pīmū et scdm qd cōmē. loquitur constitutiue: et integratiue: vt sit sensus: qd ptes simul sumpte nō sunt aliud a toto: id est qd ptes simul sūpre integrāt et pstituit totū: et nihil aliud pstituit totū qd ipse ptes. De pmo. n. palā ē qd ptes pīmus solū pstituit et integrāt ipz: vt duo pedalia pstituit et integrāt bipedale: et sic d alijs: vt p3 pīo phy. De secūdo ē p3 Alā aīalitas et rōnāalitas solū cōstituit sor. et nō aliud. f. qd ditiatiue: et h appet i cōmē. l. fr. vij. meta. vbi dicit p m. qd sor. nihil aliud ē qd aīalitas et rōnāalitas: qd sunt qd ditiates eius. Et eodē mō dicat ad oēs auctoritates: qd iueniūt ita dicētes. Ad autē totū sit qd ditiates addita pibz et distincta ab illis realiter: appet p cōmē. vij. metaphysice. cōmē. vltimo: et ē cōmē. l. fr. vt supius allegatū ē. vbi h3: qd cōpositū est aliqd additum aliud a cōponētibus: et nō tñ resultās. Et exēplificat de syllaba que fit ex litteris. Dicit enī sic. syllaba enī nō est l3a ex quibus fit: s3 est aliqd additū litteris. Et sic p3 quomodo totum nō est idē quod partes: s3 partes realiter distinguūt a toto. Quorū enī de toto cēntiali. Et sic p3 qd ista dīerminatio supradcā nō ē ē cōmē. imo ē d itētiōe ei3. licz Sco. i. iij. sūiaz di. ij. q. ij. dicat: qd cōmē. errauit i ista mā: sicut et in alijs et.

Scdm correlariū ē. p persone diuine distinguūt realiter i vñis: qd l3 hēant eadē existētiā absolutā: qd tñ hēant aliā et aliā existētiā relatiuā. ppter hoc distinguūtur realiter. Nec obstat: qd vna non possit ēē sine reliqua: qd hoc est ppter vnitatē cēntie singularis que includit in ipis: et ē p mutuatū coeigētiā in relatiōibus suppositiualibus: quibus pstituit in cō psonali. Vñ dictū est: qd illa distinguūt realiter quorū vnum ex nā sua intrinseca potest ēē sine alio: et in nullo dependet a posteriori: seu coe: igit ipz: mō pater in diuinis

in diuina coeſſigit filium coeſſigētia que requiritur ad natura correlatiuoz. Et quod dixi de patre respectu filij: idē dicendū est de patre et filio: respectu spūs sancti. Qd si arguat. Quēcūq; vni et eidē sunt eadē: inter se sūt eadē: si pſone diue sunt eadē eēntie: igit iter se sunt eadē realiter.

Rēdetur q quēcūq; sunt eadē aliqua idēntitate et vnitāte alicuius tertio hnti consimilē vnitātē et idēntitatē: tali vnitāte sūm quā sunt vni in tertio: sunt vni et idē iter se. Ita q duo requirunt ad hoc q possit inferri aliqua esse vnum et idē iter se. Prīmū est: q illa que sunt eadē habeant talem vnitatem sūm quā sunt vnum et idē in tertio.

Secūndum quod requiritur est: q illud tertiu habeat cōsimilē vnitātē sibi competentē: sūm quā extrema sibi idēntificānt. Adodo pſone diuine hnt in se vnitātē personālē et suppositālē: que vnitās suppositālīs non cōpetit tertio: hoc est eēntie diuine: ergo nō possunt dici eē vni inter se tali vnitāte reali et suppositālī: ex vnitāte eorū in eēntia.

Vel pōt dici breuiter: q eo modo duo aliqua sunt idē tertio: sunt idē iter se: tūc dicī: q pſone diue sunt eadē realiter in eēntia realitate eēntiali: et nō subsistētie aut psonali: et ita sunt eadē iter se vnitāte et idēntitate eēntiali: et tunc pſis nō plus importat nisi q persone diuine sunt eadē eēntialiter: quod cōcedit. et sic ē finis quartī articuli.

Antū ad quintū articulum qui est de idēntitate et distinctiōe eēntiali. Pro declaratiōe quintī articuli videndū est de idēntitate et distinctiōe eēntiali. pro cuius intelligētia notandū est: q ordo eēntialis depēdentie, quidā est ordo eēntialis simplr: et est inter illa quoz vniū sic depēdet ab alio: q oppositū ipsius fieri implicat cōtradictionē per quātūcūq; potentiam ordo vero eēntialis sūm quid est ille cuius oppositū pōt fieri per aliquā potentiā naturālē aut supnaturalē. Prīmō modo depēdet creatura eēntialiter a deo: et totū essentialiter a suis partibus: q per nullāz potētiā pōt esse q creatura nō depēdeat ab eo: et nō habeat in se respectū depēdentie ad ipsum: et sūm totū a suis partibus. In secūdo ordine est ordo eēntialis accētis ad subiectū. Secūdo notandū q idēntitas eēntialis est eoz que idēntificantur vni nature singulari et eēnti: ita q nō tñ habent eandem eēntiam et subsistētiā: verū etiam eandē naturā et essentialē singularē ad quam immediatē sequitur eēntiā. Unde distinctiō vel idēntitas eēntialis distinguit ab idēntitate et distinctiōe reali: q illa que est realis fundat sup eēntiam rei: hec vero eēntialis fundatur super naturā eēntientem.

Tertio notandū: q esse idē eēntialiter alicui: nō infert illud esse de eēntia eiusdē. Sed bene eēuēso: Nam subiectum et pppia passio (sūm Scotistas) sunt idēz eēntialiter q habēt eandē naturā singularē eēntem: sūm quā sunt inseparabilia: et tñ neutru est de esse alterius: vt de se patet: q neutru predicat per se in pmo modo de alio. Non enī passio predicat per se pmo modo de subiecto: neq; econtra: quū subiectū cadat in diffinitionē passiōis: vt additū ē ex vii. metaphysice. Mōnulli tñ Scotiste distinguūt de distinctiōe eēntiali et idēntitate: volentes: q vno modo aliqua sunt eadē eēntialiter que habēt eandē naturāz singularē: vt dictū est. Alio modo: quādo vniū est de esse alterius. Et per oppositū dicēdū est de distinctiōe. Sz qñ distinctiō eēntialis est quedā spēs distincta contra distinctiōem formālē: et esse de eēntia alicuius est esse idēz formaliter sibi: ideo distinctiō et idēntitas secūdo modo dicta. nō est in isto articulo ponēda. Ultimo notandū est q distinctiō essentialis est semper in extrema positiua realia et actualiter eēntia. Ex quo sequit: q inter negationes et priuationes: seu inter entia positiua et priatiua nō potest fundari distinctiō eēntialis. Unde quod dictū est de idēntitate et distinctiōe ex natura rei superius: dicatur hīc de idēntitate et distinctiōe essentiali.

Antū ad sextum articulū qui est de idēntitate et distinctiōe subiectiua. Notandū ē: q duplex et realitas: vna ē realitas obiectiua: et alia subiectiua. Realitas obiectiua q̄tum spectat ad ppositū

est quicqd ex nā rei pōt esse obiectū intellectus: et ex nā sūm terminare actū intelligēdi: de qua realitate satis dictū fuit supius. Realitas autē subiectiua ē quicqd est ex nā rei in supposito vel idēntiuo eēntie. Prīmō quo notādū: q cui libet pceptū cōi reali cōrīdet duplex realitas. vna in se. alia in suis singularibz. Prīmā abstrahit ab oī eēntiā: et ab his q cōcernūt eēntiā. Scda cōcernit eēntiā actualē: et ea q psequunt ipsaz: quēadmodū supposita seu idēntiua.

Secūdo notādū ē: q realitas obiectiua qdaz est phibilis p aliam realitatē et potēntialis ad eā: et isto mō oīa gnā hnt tales realitates potēntiales et phibiles: siue sint generalissima: siue sint gnā subalterna: imo etiā spēs spālissimē hnt realitates phibiles p realitates idēntiuales: vt est de mēte Doc. subti. in. ij. in. q. vi. et alibi frequēter. Alia ē realitas: eēntēdo nomē realitatis ad pceptū realē que nō est ptabibilis p realitatē: sed pēsse p modos intrinsecos qui nō ipōnāt distinctā realitatē a re cuius sunt modi: et isto mō oīa trāscēdētia cōia deo et creature sic cōtrahunt p modos intrinsecos. Quibus premis: ponunt duo modi idēntitaz et distinctiōis subiectiue. Prīmū ē q illa sūt eadē subiectiue: que qdditatie pueniūt in aliqua realitate potēntiali et ptabibili p realitatē diue: et p oppositū illa distinguunt se totis subiectiue q in nulla tali realitate qdditatie pueniunt. Et ex isto mō dicēdi eliciunt tria correlaria. Quoz primū ē: q quēcūq; includūt idē genus qdditatie: sunt idē se totis subiectiue.

Secūdu correlariū: q oīa pdicamēta sūm deus et creatura se totis subiectiue distinguunt. Et tertiu correlariū: pſone diue se totis subiectiue distinguunt. Tū q nō sunt i genere. Et qz realitas potēntialis oīo eis repugnat: quātales pſone sunt saltē idēntice infinite: et rōne eēntie quā includūt. Ex quo sequit q idēntitas subiectiua ē inferior ad idēntitatē obiectiua: q quēcūq; pueniūt qdditatie i aliqua realitate potēntiali et ptabibili: in aliquo cōi qdditatie pueniūt penes qd dñr esse idē obiectiue: sz nō eēntia: q aliqua pueniūt in aliquo vno cōi qdditatie: in quo nulla ē realitas cōis potēntialis: et ptabibilis p realitates: sicuti est ens: et oīa trāscēdētia cōia: vt dictū est. Per idē sequit: q distinctiō se totis obiectiue: que ē eoz que in nullo cōi reali qdditatie pueniūt: ē supior ad distinctiōem subiectiua. An illa que in nullo cōi pceptu reali qdditatie pueniūt etiā in realitate cōi potēntiali ptabibili nequaquā puenire pnt. Alius modus dicēdi est: q illa dñr idē subiectiue: quoz realitates pnt eē in eadē re vel p idēntitatē sic q eidē rei idēntificēt realiter vel p modū in formātis: vel i formabilis. Et p oppositū: illa distinguūt se totis subiectiue: quoz realitates nō pnt sū eē in eodem numero aliquo pdictoz modoz. Et hoc secūdo mō dicēdi seqt primū correlariū: qd est. Oīa q sunt in diuinis sunt idē subiectiue. Aduertēdū tñ q aliqua puenire in aliquo vno nūcro pōt eē duobus modis: vno mō idēntiua. Alio mō suppositali. Indiuiduali sunt i vno numero quēcūq; pueniūt in vno idēntiuo et singulari: aliq illor modoz pmissor. Secūdo mō quēcūq; cōueniūt in aliquo vno supposito: dñr esse idē subiectiue suppositali: et sic secūdu infert primū: q sicut oē suppositū ē idēntiua: et nō eēntia: ita quicqd est idē subiectiue suppositali: est idē idēntiua: et non eēntia. Ex quo sequit: q (quoz oīa in diuinis cōueniant in vno idēntiuo singulari: qd est hic deus: et ei idēntificēt reali oīa sunt eadē sibi subiectiue et idēntiua. Sz loquēdo de idēntitate subiectiua suppositali: nō ē vez: q oīa in diuinis sunt idē subiectiue: q aliqd est in vno supposito: quod nō est in alio. Sicut pateritas est in patre: et nō in filio. Secūdu correlariū: oīa in vno idēntiuo siue sint supiora: siue accēntia absoluta: sunt idēz subiectiue. Tertiu correlariū: duo idēntiua eiusdem speciei maxime de predicamēto subsistētie: et alterius speciei cōplete eiusdem predicamēti distinguunt se totis subiectiue. Quartū correlariū. Duo cōtraria pferim inesse intenso. duo relatiue opposita pferim de secūdo modo relatiuorum: similiter differētie esse

Articuli secūdi septima pars

sententialiter diuidentes ipsum genus: distinguuntur se totis subiectiue: fm istum modum dicendi.

Quantū ad septimū articulū .f. de idēitate
q dū dīstīncōe obiectiua ēē. **¶** Pro quorū intelle-
 ctu aduertendū q illa sunt idē obiectiue de quib-
 us pōt predicari aliquod predicatū quidditatiue: siue sit
 predicamētale: siue transcendens: siue dicat realitatem po-
 tentialem siue tñ conceptum realem: et nō realitatem nisi
 extēsiue capiēdo realitatem. Et per oppositū. illa dīstīn-
 guunt se totis obiectiue: de quibus nō pōt tale predicatum
 predicari quidditatiue. Et hoc inferunt aliqua corre-
 laria. **¶** Primū: Deus et creatura: sicut .x. p̄dicata sūt idēz se
 totis obiectiue. Istud correlariū patet: qz oībus istis cor-
 rīdet cōceptus cōmunis realis entis: qui p̄dicatur quid-
 ditatiue de oīb⁹ istis. Scdm correlariū. **¶** Passiōes en-
 tis a se inuicēz et ab ente distinguuntur se totis obiectiue.
 Illud correlariū patet: qz rcpugnat passiōibus entis ali-
 quid p̄dicari quidditatiue de ipsis: qz si ens nō p̄dicat⁹:
 neqz aliquid aliud poterit p̄dicari de eis quidditatiue. Et
 forte etiā passiōes specificē sunt tales: qz de ipsis nihil p̄-
 dicat⁹ quidditatiue: et eque bene p̄ceptus earū sunt simpli-
 citer simplices: sicut cōceptus passiōnū transcendētiūz: et
 ita se totis distinguunt obiectiue. Tertiū correlarium
 ē: qz **¶** Sic vltimē: et breuiter oīa illa que sunt p̄mo diuer-
 sa: distinguunt se totis obiectiue. Unde differētie vltimē:
 quedā sunt vltimē vltimitate specificatiōis: quedā sunt
 vltimē vltimitate determinatiōis: **¶** Prime differētie sunt
 vltimē differētie specierū specialissimarū: vel sp̄z subal-
 ternarum que vltimate specificāt et determinant naturas
 generis. Quedā sunt vltimē vltimitate determinatiōis:
 et iste sunt differētie indiuiduales que vltimo determināt
 naturā speciei specialissime. De omnibus istis est verū q
 nihil p̄dicat⁹ de eis quidditatiue et q se totis obiectiue di-
 stinguuntur: et vltimē q sunt p̄mo diuerse. Unde aliud
 est dicere: Aliquid differēs ab aliquo: aliud qd sit diuer-
 sum ab illo: vt patet per Aristo. in .v. metaphysice ca. de
 eodem: et diuerso. Et .x. metaphysice tex. Lomen. xij. p̄mo
 diuerse sunt illa que nō sunt aliquid idē ens: hoc est in
 nullo conueniūt qd dītatīue. Licet in aliquo cōmuni pos-
 sint cōuenire identice et denominatiue: sic q illud cōmu-
 ne potest predicari de eis per identitatem seu identice. Si-
 militer etiā denominatiue eo modo quo genus predica-
 tur de differētia quod genus est extra conceptū formalez
 differētie. Illa autem apud Aristo. appellantur differen-
 tia que sunt aliquod idē ens: et in aliquo cōmuni quid-
 ditatiue cōueniunt non tantū identice et denominatiue:
 quemadmodū sunt deus et creatura: et .x. predicamēta: vt
 dictū est: que conueniūt in ente quidditatiue. Et quo
 sequitur vnū correlariū: qz omnis differētia differentiū
 reducit⁹ ad aliqua p̄mo diuerse: qz si Sortes et **¶** Plato
 differunt: igitur aliquibus differūt que sunt principia dif-
 ferendi: illa vero per que differunt sint. A. et B. aut a. et
 b. sunt p̄mo diuerse: aut differentia. Si primū: habetur
 propositum: si secūdum: proceditur in infinitū.

Quantū ad vltimū articulū: p̄

q complemento quēstīōis
 qui appellatur illatiuus et inuestigatiuus idē-
 titatum et distinctionum etc. **¶** Pro quo no-
 tandum est qz sicut efficiens extra intellectum
 p̄ducit aliquid in eē realē: ita intellectus et q̄cūqz potētia
 cognoscitiua p̄ducit rem quā cognoscit in eē cognito:
 quod esse cognitū nihil aliud est q̄ respectus rōnis de reli-
 ctus in obiecto a potētia cognoscēte. Et similiter volun-
 tas p̄ducit rem quā amat et diligit: in eē volito: quod
 esse est etiā respectus ratiōis penes quod esse ratiōis acci-
 pitur distinctio ratiōis. Alterius notādus est: qz actus
 collatiuus intellectus p̄supponit actū rectū quo intelle-
 ctus cognoscit rem quā comparat seu cōfert ad aliā rem:
 et nihil cōfert ignorās. aut nō cognoscēdo. Et quo sequit⁹
 qz quilibet res cōparata ad aliā rem: fundat respectūz ra-
 tiōis: qui est eē cognitū et intellectū. Et si cōparat vnā

Ultimi articuli prima particula.

rem ad aliā rem vt eandē sibi aut diuersaz: intellectus sic
 conferēdo causat identitatē aut distinctionē rationis. Et
 quo sequit⁹ qz intellectus cōsideret aliquā rem vt est in-
 tellecta: et etiā cōsideret vt non est intellecta: semp tñ ipsa
 res est intellecta: et habet esse cognitū. Unde nō valet ista
 p̄sequētia. Intellectus p̄siderat lapidē nō sub ea rōne sub
 qua est intellectus: ergo lapis non est intellectus. Unde
 cōmutat hīc modus in rem: et est fallacia accit⁹: qz licet
 res cōsiderata ab intellectu sit intellecta et cognita: tñ nō
 cōsideratur sub isto modo: et sub isto respectu cognitionis
 passiue. Et per hoc pōt saluari illud quod dicit⁹ Scotus
 qz res intellecta pōt cōparari ad rem nō intellectā. Al-
 tertius notādum est qz modi concipiēdi: siue grāmaticales
 siue logicales. (grāmaticales vt in recto: vel obliquo: lo-
 gicales: vt in cōcreto: vel in abstracto: cū sint entia ratio-
 nis: et respectus ratiōis causati per actū intelligēti rectuz
 et collatiui) sunt fundamēta idētitatis et distinctiōis ra-
 tiōis: quia nō potest eē maioris entitatis fundatū q̄ fun-
 damētum: ergo in quibuscūqz respectibus ratiōis nō po-
 test fundari respectus realis: aut ex natura rei: et ita neqz
 idētitas: neqz distinctio ex natura rei. Et qbus sequit⁹
 tur aliqua correlaria. **¶** Pro quorūscūqz res rea-
 lis cōparatur ad rem realē vel realitas ad realitatem (et
 hoc vel ad seipsam: vel ad aliā in vno et eodē obiecto for-
 mali: vt qñ intellectus cōparat colorē et disgregatiuitates
 in albedine) quā omnia ista p̄supponant habere esse co-
 gnitum et intellectū sunt fundata distinctiōis vel idē-
 titatis ratiōis. Similiter quādo res rationis cōpar-
 rat⁹ ad rem realē. s. quādo intellectus cōparat genus: hoc
 est istam intētionem secūdam: que est genus ad intētionē
 primā que est animal: et cōuerso. Et rem rationis cōpa-
 rat ad rem ratiōis: semp inter ista fundat distinctio ratio-
 nis. Similiter quādo ista cōparantur sub diuersis
 modis concipiēdi: distinguunt distinctiōe ratiōis. qd nō
 tñ est de diuersis rebus ratiōis verū etiam de eadem re
 siue reali: siue ratiōis cōcepta sub diuersis modis conci-
 piēdi. **¶** Distinctio ex natura rei inuestigat⁹ p̄ quatuor
 gnā oppositiōis: **¶** Primo p̄ oppositiōes relatiuā. Secūdo
 per oppositiōē cōtrariā. Tertiū per p̄uatiuā. Quarto p̄
 cōtradictoriāz. Exemplū primū. Impossibile est eīdē om-
 nino: et ex natura rei: et respectu eīdē: fm idēz in eē op-
 posita relatiue. Ex quo infer⁹: qz (quūz mouēs et motum
 sint sic opposita: et ista cōpetant intellectui agēti: aut pos-
 sibili) intellectus agēs aut possibilis nō sunt oīno idēz ex
 natura rei. **¶** Ad si cōtēdatur: qz intellectus possibilis
 est actiuius intellectiōis et finis Docto. subti. in quolibet
 .q. xv. Et eadē potētia intellectus possibilis fundamēta-
 lis est passiua respectu intellectiōis. igitur idēz omnino
 respectu eīdēz est mouēs et motū. Respondet qz eadē
 potētia fundamētalī est mouēs et mota: sed nō fm idēz:
 Nam pro quāto est quedā virtus illimitata habens p̄-
 fectiōē causatiuā est mouēs: et in actu: pro quāto autē est p̄-
 fectibilis per actū quem p̄ducit: et est capax istius: ē mota
 et in potētia. Iste sunt distincte p̄fectiōes in intellectu: quia
 sunt distincte aptitudines nāles: et distincti respectus fun-
 damētales aut aptitudinales: et ita nō fm idē absolutum
 quod est intellectus possibilis est mouēs et motū in actu et
 in potētia. Est etiā in actu mouēs et agēs: respectu mo-
 tus et actiōis quā elicit: et ē motū et in potētia respectu ter-
 mini actiōis et motus. **¶** Ad si tu diceres: agēs recipit ac-
 tiōē: igit⁹ patit⁹ fm actiōē. Rndet⁹: aliud est formā in
 esse alicui mediāte simplici inherētia: aliud est formā in eē
 mediāte receptiōe et passiōe. Actio nō pōt in eē agēti per
 receptiōē passiōis seu que sit passio: qz sicut ad motum
 non est motus: ita ad actionem nō est actio: neqz passio.
 Et .v. physicozū quod etiam p̄batur: quia quūm actio sit
 causa passiōis: et passio effectus eius: nō potest passio
 esse principium et causa actionis. ergo in eodem instanti
 in quo actio inest agēti: nulla passio p̄cedit: seu ponit⁹
 tur p̄ncipiū eius. Et ita si actio inest agēti: nō recipit in
 agēte receptiōē passiōis: lz inheret agēti. Et p̄ huiusmodi
 difficultas

difficultas: que solet fieri contra Scotistas: qd si actio esset in agente omne agens moueretur. **P**otest et aliter dici qd quia actio sit causa motus: et motus sit terminus eius causatus per ipas: vt distinguitur a motu: sequitur qd agens recipiendo actionem: non mouetur: quia illud tñ mouetur in quo est motus: sed motus recipitur in passio: prout motus accipitur pro forma fluente: et etiam pro fluxu forme: ergo agens actionem recipiens non mouetur: sed tñ est illud per quod aliud mouetur: et ita est motuum vel mouens. Sed contra: quia salte agens recipiens actionem mutabitur: quia transit de priuatione ad formam.

Ad hoc potest dici: qd sicut respectus non est forma ad se: sed ad alteru: ita quicquid recipit respectu realem: mutat nō ad se: sed ad alteru: et hoc cōcedit. Simpliciter super predicamēta. Negauit autem Aristot. ad relationem esse motu aut mutationem: prout motus et mutatio est ad se. Sed loquendo de mutatione ad alteru: nō est inconueniens: qd subiectum recipiens formā respectuam realem mutetur ad alteru. hoc est: quia alteru mutatur ad se: unde nunq respectus alicui acquirit: nisi quia aliquid absolutum acquiritur alicui alteri. et ita recipiens respectum mutatur ad alteru: quia illud alteru ad se mutatur. **I**ta responsio est Docto. subtilis. in. ij. sententiaru. di. ij. q. v.

Et aliter potest dici sū Franciscu in primo sentent. di. xij. q. ij. mutatio est duplex. Queda est physica: que dicitur metaphysica. **P**rima mutatio cōcernit situm: locu: et alia accidentia sensibilia: que insequuntur agens et patiens: et formam inductam ab agente in passio. Actio metaphysica abstrahit ab omni situ: loco: distantia: et ab omnibus accidentibus sensibilibus. Et isto modo nos dicimus: qd si deus crearet vnum angelum qui postmodum seipsum intelligeret: mutaretur de priuatione intellectus: ad talem intellectus mutatione metaphysica: quia hic nulla materia: nulla qualitas: aut accidens sensibile pcurreret: loquendo de ista mutatione metaphysica. **N**ec recipiens formam realem absolutam siue respectuam: mutatur sū talem formam mutatione metaphysica: vel physica: sed si mutetur solum ad formam respectuam: mutatur mutatione metaphysica: Quum igitur actio sit respectus de predicamēto actionis / agens recipiens actionem mutat mutatione metaphysica: et hoc non est inconueniens: immo necessarius qd omne agens circa primū quod non recipit aliquam formam realem in se: de nouo mutetur tali mutatione. **E**xemplum de oppositione contradictoria. et vt in ter. **D**istinctio formalis quadruplici via inuestigatur. **P**rimo per viā exclusiōis. et.

Et circa quod sciendū qd hec prima via intelligenda est capiēdo distinctionem formalem proprie: de quo sufficēter habitum est supius: quia si caperetur distinctio formalis improprie: tunc ista cōsequētia non eē bona. A. non est de conceptu formali. B. ergo. a. et b. distinguuntur in formalitate et quidditate sicut apparet de duobus indiuisiuis eiusdem speciei specialissime. **S**ecundo per viā diffinitōis. Quēq; enim habent distinctas diffinitōnes quarū vna non includitur in alia: illa formaliter distinguuntur. **N**otanter dicitur: quarū vna nō includitur in alia: quia certum est: qd homo et animal sunt idem formaliter: licet non mutuo et adequate: et tamen habent distinctas diffinitōnes: quia ista diffinitio: substantia animata sensitiua nō est ista diffinitio: substantia animata rationalis. **E**t quo sequitur: qd illa que habet sic distinctas diffinitōnes: quarū vna non competit alteri: neq; partialiter: neq; adequate: illa distinguuntur formaliter.

Tertio per viā descriptionis sic: quorum descriptiones sunt diuerse: illa formaliter distinguuntur intelligendo per descriptionem manifestationem constitutaz ex genere: et propria passione: quia quorū passionēs sunt diuerse et oppositae: rationes formales etiam sunt diuerse: quum passio fluat a ratione formale subiecti. **Q**uarto per viā demonstrationis sic: quādoq; aliqd est demonstrabile de aliquo: et de alio nō: illa distinguuntur

formaliter. **N**am quum passio sit effectus subiecti et habeat causam intrinsecā in subiecto: que est propria ratio formalis subiecti: si effectus sunt oppositi et impossibiles: rationes formales subiectorum erunt oppositae: et impossibiles: nō simpliciter: quin tales passionēs consequētes propria subiecta possint esse in vno et eodem supposito: sed intelligo ipsas esse oppositas sū se: et quo ad rationes formales subiectorum: qd illud quod est per se causa et propter quid vnius passionis: nō poterit assignari ppter se causa respectu alterius: et isto modo habebunt oppositionē. **P**otest etiam addi quinta via reduplicationis sū Franciscum sic: quādo aliqd cōpetit alicui inq̄tum tale: et nō alij: sicut viuere. et. vt in ter. **D**istinctio vero realis poterit inuestigari quadrupliciter. **P**rimo per viā generationis sic: quorū vnu generatur reliquo nō genito: illa distinguuntur realiter. **S**ecundo per viā corruptionis. et. **T**ertio per viā originis. Quia inter originans et originatum semper est distinctio realis: quia originans prehabet naturam quam communicat originato: qua via vti Augustinus: primo de Trinitate capitulo pmo: assignās rationem quare nulla res est que seipsam signat: vt sit: qd vt inquit ipse idē esset prius et posterius seipso: et prehaberet naturam anteq̄ esset.

Quarto inuestigatur per viā separate existētie: vel subsistētie. **D**istinctio etiam essentialis quadruplici via inuestigatur. **P**rimo per viā generationis in istis inferioribus. **S**ecundo per viā corruptionis. **T**ertio per viā separationis. **Q**uarto per viā dependentie: et etiam per viā generis et specierum: sic: que sunt in distinctis generibus et speciebus: illa distinguuntur essentialiter. **D**istinctio tñ se totis subiectiue: per viā actualis separatōis poterit inuestigari isto modo: quādo aliqua actualiter sū esse existētie: vel subsistētie. et. vt in ter. **S**ed distinctio se totis obiectiue sic inuestigat. que in nullo quidditatiue pueniunt: illa sunt se totis. et. **E**x quibus sequitur qd identitas istorū per oppositū eorū que dicta sunt. et. vt in ter.

Qantum ad secundā partem huius articuli. **I**tem. **P**rimo inuestigemus modū inferēdi vnam identitatem ex alia. **A**duertendū est de idētitate formali: de qua iste **L**ōpositio: dicit qd ipsa infert idētitatē realem in his que non sunt composita ex re et re: sed non in compositis ex re et re. Quia certum est qd materia et forma sunt de esse compositi naturalis: cum sint partes diffinientes ipsum sū philosophū. vij. metaphysice text. cōmen. xxxv. et tamen materia et forma nō sunt idēz realiter composito. **C**ōtra que arguitur. Quia aut est ordo essentialis et per se istarū identitatum: aut accidentalis. Si primo modo: iste ordo est simpliciter necessarius: et necessario pns extrema sū rationes formales istorū extre morū: et ita positis rationibus formalibus istarū identitatu de necessitate vna erit prior: et alia posterior. et ita identitas formalis inferet identitatem realem sicut inferius: et minus cōmune infert supius: et magis cōmune: vel saltē sicut posterius infert prius prioritāte cōitatis: et non e contra. Si vero est ordo accidentalis: ergo identitas que ponitur prior: indifferenter poterit esse posterior: et e contra.

Dicendum est igitur: saluo semper meliori iudicio: qd identitas formalis est maior et prior in essendo: licet nō in cōsequendo identitate reali. loquendo de idētitate formalis proprie. **N**ec est verū qd semper prius in essendo: sit prius in cōsequendo: sicut nō sequitur. a. est calidus. ergo ignis sed bene eōtrario: et tamen ignis est prior in essendo: qd calidum. **I**dentitas autem formalis proprie est eorum quē non sunt separabilia sū conceptum distinctum. **A**dodo que sunt sic inseparabilia: sunt inseparabilia sū rem. maior enim inseparabilitas est sū intellectum: qd sū rem: quia que nō sunt sepata sū rem: pōt intellectus separare et diuidere. qd que intellectus nō pōt separare et diuidere: non possunt separari sū rez. **I**gitur que sunt eadē formaliter isto modo: sunt eadem realiter. **E**t quo rñdetur ad instans

Etiam de materia et forma: quod licet materia et forma in abstracto et sumpte per modum partis: distinguantur realiter a toto composito per se: et naturaliter: non tamen in concreto: et ut sumuntur per modum totius. Unde ista est falsa: homo est anima: in predicatione formali: et per identitatem. Ista tamen est vera in predicatione formali per identitatem realem: predicati ad subiectum: homo est animatus. Quod licet animatum significet partem: non tamen significat ipsam per modum partis: sed connotando totum cuius est pars: penes quos connotationem predicatum identificatur toti: quod idem est animatum quod predicatur de homine: et ipse homo.

Identitas etiam realis infert identitatem essentialem. Moranda est huius ratio que est ista: quod identitas realis attenditur penes unitatem existentie vel subsistentie. Identitas essentialis attenditur penes unitatem nature et essentie: cuius existentia vel subsistentia est modus intrinsecus. Sed stare unitate in posteriori non potest esse pluralitas in priori: sed bene e contra. Igitur si est unitas in existentia et subsistentia: sic quod sunt tales existentia: talia non possunt separari aut actualiter non sunt separata: sequitur: quod erit etiam unitas in natura ad quam consequitur existentia respectu cuius est ista inseparabilitas: et ita quocumque sunt idem realiter penes existentiam et subsistentiam: sunt etiam idem essentialiter penes naturam et unitatem eius. Identitas etiam essentialis infert identitatem subiectivam secundum modum: propterea: quod illa sunt eadem essentialiter: que conveniunt in aliqua una natura singulari: aut identice (sic: quod identificent tali nature) aut per modum informatis et informabilis. Sed illa que conveniunt identice in aliqua natura singulari sunt idem se totis subiective. Igitur etiam. Identitas tamen essentialis non infert identitatem subiectivam secundum primum modum: ut patet intuitu.

Identitas subiectiva non infert identitatem obiectivam: nec secundum primum modum. scilicet quando conveniunt quidditative in aliquo limitato. Neque etiam penes secundum modum quando videlicet aliqua plura conveniunt in aliquo uno transcendenti ut patet de potentis anime: ac etiam passionibus entis: que sunt eadem realiter inter se essentialiter ac etiam subiective: et tamen distinguuntur se totis obiective: quoniam in nullo quidditative conveniunt. Ad si diceretur quod conveniunt in aliquo quidditative: saltem deveniendum est ad aliquam in ipsis inclusa: primo diversa: que in nullo quidditative conveniunt. Et quo sequitur: quod si est ordo essentialis inter istas identitates: est tantum ordo essentialis quantum ad identitatem rationis ex natura rei: formalis: realis: essentialis: et subiectiva: quantum ad secundum modum positum superius. Sed non erit ordo essentialis inter identitatem subiectivam et obiectivam. Propter etiam probaliter dicitur: quod identitas subiectiva infert identitates obiectivam. Pro quo est notandum: quod identitas obiectiva potest esse duobus modis: uno modo: quando unum extremum istius identitatis continet alterum quidditative: vel aliquid alterius. Alio modo: quando unum continet aliud in existendo: et per identitatem: eo modo quo loquitur Scotus de primo diversis. in secundo sententia. di. ii. q. v. Respondendo ad. ii. argumentum. Si capiatur identitas obiectiva secundo modo: et non primo modo: illa que sunt idem identitate subiectiva: sunt idem etiam obiective realiter et identice: sed non primo modo: Et ita apparet responsio ad instantiam de passionibus entis: et potentis anime.

Quantum ad secundum de modo inferendi unam distinctionem ex alia: ponitur ista conclusio. Ad aliorum distinctio infert minorem etiam. Pro quorum notitia est sciendum quod minima distinctio est distinctio rationis: quod ab omnibus infertur: et non e contra. Maxima autem distinctio videtur distinctio se totis obiective: quia ista omnes alias infert: et ipsa a nulla alia infertur. Licet aliqui dicant: quod distinctio ista non infert alias: ut patet per exemplum adductum de potentis anime: et passionibus entis que distinguuntur se totis obiective: et non subiective: neque essentialiter. Sed si quis bene consideraverit quod sunt dicta superius paulo ante: facile solvet instantiam: negando quod tales passionibus entis: et potentis anime distinguuntur se totis ob-

iective omnino. scilicet quantum ad rationes formales: et quantum ad unitatem identice. Unde licet sint primo diverse quidditative: non tamen identice: et ut sic non distinguunt se totis obiective. Unde quocumque distinguuntur obiective: utroque modo. scilicet quidditative: et identice (sic: quod in existendo unum non continet alterum per identitatem) illa distinguuntur se totis subiective. Nam sicut primo diversa secundum Doctorem subtilis sunt duobus modis. Uno modo: quando unum non continet alterum quidditative: neque aliquid alterius. Alio modo: quando unum non continet alterum in existendo: et per identitatem: ita distinctio obiectiva potest intelligi penes primo diversa: vel altero istorum modorum duorum terminum: vel utroque modo. Si secundo modo: patet quod quilibet talia primo diversa distinguuntur se totis subiective: sicut sunt due differentie individuales individuorum de predicamento substantie: que admodum est scotitas et platonitas. Ad si dicatur: accipio duas differentias individuales: duorum accidentium in aliquo supposito de predicamento substantie. scilicet hecchitatez albedinis in lacte: et hecchitatem dulcedinis: Nam certum est quod una hecchitas non continet alteram quidditative: neque aliquid alterius: neque una continet alteram in existendo: et tamen ista duo non distinguuntur se totis subiective. Ad hoc potest dici: quod licet una istarum non continet alteram identice ratione sui: tamen ratione entis quod identice includit: una continet alteram per identitatem: et ita sunt idem realiter ens: quare etiam. Vel dicendum quod non est ordo essentialis inter distinctionem obiectivam et subiectivam: sed bene quantum ad alias. Et quod aliqui arguant de materia et forma: quod videlicet ista distinguuntur essentialiter: et realiter a composito essentialiter: respondendum est superius. Vel dicendum est secundum aliquos formalitates: et secundum Burletum: quod non est ordo essentialis inter distinctionem: realem: essentialis: et formalem: propterea quod secundum ipsum Burletum homo predicatur per se: et in primo modo de Sor. et est de conceptu formali ipsius: et tamen non est de essentia eius: secundum ipsum. (hoc est idem sibi essentialiter et realiter): quod effectus particularis principia constitutiva debet esse particularia: ergo illa que distinguuntur essentialiter et realiter: possunt esse idem formaliter. Sed negandum est: quod homo distinguatur realiter et essentialiter a Sor. qui est idem formaliter sibi: et in primo modo: et de materia et forma satis dictum est superius.

Argumenta principalia. Ad primum: quod dicitur. Ille formalitates vel sunt aliquae res: etiam.

Respondetur quod sunt res entis: sed non entis vel subsistentie: sed penes rem entis non attenditur distinctio realis: sed solummodo penes rem entis: vel subsistentie: ut dictum est: et ita non sequitur quod distinguatur realiter: prout distinctio realis est quedam species codistincta contra distinctionem ex natura rei: seu formalem: et ita capiendum rem proprie et stricte: iste due formalitates non sunt proprie res: sed magis aliquid rei. Et si arguas distinctio que per istas formalitates est distinctio secluso omni opere intellectus: ergo est realis. Respondetur quod distinctio realis: et similiter distinctio ex natura rei. Uno modo potest capi prout est quoddam genus ad omnes species distinctionum que non dependent ab actu collativo intellectus. Alio modo potest capi utraque distinctio predicta ut est species quedam dispersa et codistincta contra alias species distinctionum. Si primo modo capiatur distinctio realis et ex natura rei: sic distinctio per formalitates et quolibet alia que habet esse secluso opere intellectus: est realis: et ex natura rei. Si secundo modo: sic distinctio per formalitates non est realis: sed solum formalis: aut ex natura rei. Unde ut dictum est in corpore questionis: ab alio accipitur distinctio realis: ab alio formalis: et ab alio ex natura rei. Et per hoc apparet responsio ad secundum: quod dicitur: que distinguuntur ex natura rei distinguuntur realiter etiam. Ad tertium: quod dicitur: sicut se habet res subiecti etiam. conceditur similitudo quantum ad hoc quod sicut res subiecti est eadem cum re proprie passionis: ita consimili identitate formalitas subiecti est eadem formalitati passionis: ita quod conceditur ista. Sicut homo est identice et realiter idem risibilitati: ita formalis hominis

nis est identice et realiter formalitas risibilitatis. Non tamen propter hoc conceditur: quod sicut homo est risibilis: sic formalitas hominis sit formalitas risibilitatis: quia in ista secunda propositione que est in abstracto (que abstractio est per notionem secundariam intentionum) denotatur: quod unum est idem formaliter alteri: quod non fit in alia propositione. Unde est regula: quod quotienscumque abstractum predicatur de abstracto abstractione ultimata: et per notionem secundariam intentionum affirmatur: (quodadmodum formalitas: ratio formalis: quidditas): semper denotatur formalis identitas eorum que sic predicantur. Sed in concretis aut in abstractis per nomina primarum intentionum denotatur identitas realis: quando unum affirmatur de reliquo: et ita conceditur ista. humanitas est entitas per identitatem: et negatur ista ratio formalis humanitatis est ratio formalis entitatis. Aduertendum tamen: quod non semper per abstractum predicatur de abstracto abstractione per notionem primariam intentionum: licet concretum predicetur de concreto: quod hoc tamen verum est in transcendentibus: ut dictum est aliquando superius. In alijs autem non est verum: quia talia abstracta abstracta hunc a tertio quod est causa identificationis extremorum. Sicut ista est falsa: rationalitas est aialitas: et tamen conceditur. Rationalitas est aial: quod quolibet istorum concernit tertium in quo identificantur. Sicut conceditur ista. Homo est risibilis: et negatur ista humanitas est risibilis: quia abstracta abstrahunt a tertio ratione cuius inter se identificantur. Si tamen diceretur humanitas est id quod risibilis: vel humanitas est eadem identice risibilitati: ista esset concedenda cum ista dictione predicta. quia hic specificatur identitas realis extremorum: que est ratio tertium in quo conveniunt. Sed ubi diceretur. humanitas est risibilis: denotaretur: quod humanitas est formaliter risibilis: et unum includeret alterum formaliter. quod est falsum: quia abstracta hunc a tertio quod est causa identificationis ipsorum. Applicando ad propositum: concedo quod formalitas subiecti est illud quod formalitas passionis: et nego quod formalitas subiecti sit formalitas passionis. Concedo ergo argumentum: a commutata propositione: capiendo uniformiter identitatem utrobique. Ad quartum: quod dicitur formalitas substantie est vera res: et. Dico quod omnis talis est vera res si sit substantia in recto: Unde eo modo quo talis formalitas est substantia: est res: sed non omnis formalitas substantie est substantia: et ita non est vera res in recto: sed aliqua in recto: et aliqua in obliquo. Aduertendum tamen quod formalitas: quedam est totalis et adaequata: qua aliquid habet totaliter et adequate suum esse formale: eo modo quo humanitas est illud quo homo habet adequate esse quidditativum formale hominis: et est ei ratio essendi in tali esse adequate. et complete. Alia est formalitas partialis que est principium et ratio formalis qua aliquid habet esse quidditativum partialiter. Formalitas primo modo dicta: que est principium essendi alicui adequate in suo esse quidditativo: est vera substantia et res. Sed formalitas partialis non dicitur proprie substantia: sed substantie: et ita non dicitur res proprie sed aliquid rei. Extendendo tamen predicationem substantie (ad quodlibet quod est aliquid positivum extra nihil de predicamento substantie vel etiam extra tale predicamentum substantie cui possit competere ratio substantie: aliquo modo) conceditur quod quolibet formalitas substantialis est substantia. Et ita conceditur quod est res. extendendo nomen rei. Sed penes tale substantiam aut rem extrinsece acceptam non attenditur distinctio realis: sed solum formalis: aut ex natura rei: et ita non sequitur contra intentionem. Potest etiam dici: quod sicut res que est fundamentum distinctionis realis: est res essentie vel subsistentie: ita substantia que est fundamentum distinctionis realis: est essentia vel subsistens. Et ita formalitas abstrahens ab existentia vel subsistentia: siue sit partialis: siue sit totalis: non est substantia aut res: penes quam attenditur distinctio realis. Sed bene est aliquid substantie aut rei. Ad quintum conceditur: quod quicquid habent diversas diffinitiones. Si habent diversas diffinitiones quidditativas constitutas ex genere et differentia. Non autem si habeant solum diversas rationes formales ab intellectu ex natura rei formaliter conceptibiles. sic intelligendo quod una diffinitio non includat reliquam: nec

fit pars alterius. Sed ubi solum habet diversas rationes formales ab intellectu ex natura rei conceptibiles: non est verum quod distinguatur realiter. Ratio enim formalis in plus se habet quam diffinitio: quia quicquid est per se conceptibile ab intellectu ex natura rei: est ratio formalis: siue sit simplex siue compositum: et ad tales rationes formales simplices deveniendum est in diffinitionibus. Alioquin daretur processus in infinitum in diffinitionibus et diffinitionibus. Ad sextum quod dicitur: quod tunc ab uno et eodem re. ut in text. Ad septimum quod dicitur. Accipio formam re. ut in text. Ad octavum quod dicitur. Decemque distinguunt quidditative: re. ut in text. Potest etiam dici quod quidditas et res essentie sunt idem: sed non quidditas et essentie et subsistentie: quia inter quidditatem et talem rem est distinctio ex natura rei. Ad nonum quod dicitur nulla passio: re. Conceditur maior: et ad minorem dicitur: quod distinctio non est passio unica et simplex entis: quia ens ad quodlibet ens comparatum non est semper distinctum sed est idem aut distinctum. Et hoc est quod vult Aristoteles. xij. metaphysice. text. Et tamen. xij. Et si dato quod distinctio esset passio convertibilis cum ente: conceditur totus processus usque ad minorem propositionem in qua dicitur: omne ens est reale vel rationis. Dico quod omne ens est reale. i. secluso opere intellectus vel rationis. id est dependens ab opere intellectus: postea: quod inferitur: ergo omnis distinctio est realis vel rationis. Dico: quod omnis distinctio est realis. i. non dependens ab opere intellectus. Et rationis: hoc est dependens ab opere intellectus: et sic concedo distinctionem non dependentem ab opere intellectus esse realem: et ex natura rei ut distinctio talis est quoddam genus ad omnes species distinctionum non dependentium ab intellectu causante ipsas. Sed si distinctio realis: aut ex natura rei sumitur ut species disperata et condistincta contra alias species distinctionum: negatur quod omnis distinctio non dependens ab opere intellectus sit distinctio realis: aut ex natura rei ut dictum est superius. Ad decimum respondetur ad maiores negando ipsam: ponendo: quod unicuique universali correspondeat suum proprium individuum: quo posito. Sicut universale identificatur inferiori: et minus vli: (quodadmodum animal homini): ita individuum animalis identificatur individuo hominis: et ita hic homo: et hoc animal: licet sint distincta numero: et individualiter: non tamen sunt distincta realiter. Et ad minorem possit concedi quod quicquid distinguunt formaliter distinguunt numeraliter. et quod quicquid distinguunt formaliter distinguunt quidditative. ista possit admitti: habere instantia de proprietate individuali et nam quam trahit. tenendo quod hec hecitas habeat propriam formalitatem quodadmodum tenet Antiochus. An. in. iij. metaphysice. Et quod tu dicis: quicquid distinguuntur formaliter et quidditative: distinguuntur specificiter. Verum est: si quidditas que est ratio distinguendi est in genere: sed ubi esset extra genus: non sequeretur. Et quod inferitur: distinguuntur specie: ergo distinguuntur numero. Ista posset negari secundum adversarios: quia actio et passio distinguuntur specie: et tamen sunt unus motus numero: ut ipsi dicunt. ipsa tamen admittitur: non sequitur: distinguuntur numero: ergo realiter: ut dictum est. Ad undecimum quod arguebat Franciscus de marchia. Illa que habent realiter et essentialiter diversas formas: re. ut in text. Et hec dicta sufficiant per declarationem formalitatum.

Aus Omnipotentissimo Enti et quicquid est omni laude dignius.

Eximij Doc. ad. Antonij Trombete Data. ordi. Anno. ad instri. Pro. San. Anto. sententia in recitio res Scoticas formalitates finit. Et eiusdem Questio de futuro. Ettingentibus. ac Questiones metaphysicales ab eodem disputate. Impresse Venetijs arte et impensa Hieronymi de Maganinis Brixientis. Lensez semper astante Rn. Artia et Theologie Docto. Magistro Jo. Anto. Datauino ordinis Anno. Anno dñi. ad. cccc. lxxij. Die octavo Nouembriis. Finis.

**Debd omades formalitatus recentiores
scdm Doctorem subtilem ad vsum Pari
sensem feliciter inchoant.**

Irea formalitatem

Docto. subtilis Scoti. Querit: utz
illa que distinguunt formaliter: distin
guant realiter. Et arguit q sic duodeci
roibz. p^o sic. Et accipio duas forma
litatez: z sint .a. z .b. vel igit .a. z .b.
si aliq res vel nulle res. Si sint aliq
res. igit que formaliter distinguunt: realiter distinguuntur.
Si sint nulle res. igit erit nihil. qz quod oino nulla res
est: nihil est. p beatu Augu. de doctrina xpiana. Et etia
pbat rone: qz res z ens puerit. vt p3. iij. metaphy. igit
quare qd nulla res e: nullu ens e. z sic erit nihil. igit zc.
Preterea 2° illa q distinguuntur ex na rei: sut distincta
realiter. p3 de virtute vocabuli. Nihil. n. aliud vt ee distin
ctio ex na rei: q distinctio realis. z ecotra. s illa q distin
guunt formaliter: distinguunt ex na rei. igit zc. pbatio mi
noris: qz distinctio p formalitates vel e extra actu intel
ctus. vel no s ex copatide intellectus. p3 p oes qui ponut
istas formalitates. Si scdm v3 q distinctio p formalitates
sit p opatione intellectus: tuc erit distinctio ronis qd est
formalizates. Si e extra actu intellectus. igit erit ex na rei:
z p pns realis. qd est ppositu. Preterea 3° sicut se h3
res subiecti ad formalitate subiecti: ita se h3 res ppe pas
siois ad formalitate ppe passiois. s p locu. a. comutata
ppositio. Sicut se h3 res subiecti ad re. ppe passiois: ita
formalitas subiecti ad formalitate ppe passiois: s res
subiecti est eade cu re. ppe passiois: vt p3 p te: q dicit q
sunt ide eentiali z reali. s formalitas subiecti est eade cu
formalitate ppe passiois. z sic no distinguuntur. z p pns
no distinguuntur formaliter quare zc. Preterea 4° qd e
substantia e vera res. s formalitas substantie e substantia. igit
formalitas substantie e vera res. Ad alior p3 de se. qz est pdi
catio supioris de inferiori. Ad inor p3. qz formalitas sub
stantie est substantie: vt p3 p istos. s qd qdest: e ide cu re cui
e. p3. vij. metaphy. igit qd qdest sube: e sba. Et vltra que
cuqz p vera rez distinguunt: realiter distinguunt. s q forma
liter distinguuntur: p vera rez distinguuntur. s quecuqz for
maliter distinguuntur: realiter distinguuntur. Preterea. v^o.
quecuqz hnt diuersas diffinitioes: distinguuntur realiter.
p3 qz distinctio rone dicit in ea incluse vt sufficere ad di
stinctione reale. s illa que distinguunt p formalitates: hnt
diuersas diffinitioes. vt p3 p istos. igit zc. Preterea
scito si illa que distinguunt formaliter: eent ide realiter: tuc
ab vno z code sumenent vnitas z plitas. qd videt ipossi
bile. Assumptu tñ. pbat qz p te ab vno z code in quo est
vnitas rei z esse: sumit plitas formalitatu: z sic ab vno z
code sumenent vnitas z plitas. s s e falsuz (vt dicitu e)
vt p3. ij. de gnatioe ide in qtu ide: no est natu facere nisi
ide. Preterea. vij^o. accipio formalitatez subiecti q sit
a. z accipio formalitate passiois q sit. b. tuc quero vel. a. z
b. hnt aliqd coe vel nihil coe. Si nihil coe. s. a. z .b. se to
tis distinguuntur. s que se totis distinguunt: realiter distinguuntur.
s. a. z .b. realiter distinguuntur. s (p istos) illa sunt eadez
realiter. s illa que i nullo reali pueniut vel q no sunt ea
dez reali: erut eade reali qd manifestissima icludit ptradi
ctione. Si det q. a. z .b. hnt aliqd coe vel illud e reale. vt
ronis si sit reale. s illa sut entia realia. z sic faciet distigui
reali illa quoz sut formalitates. s subiectu z p3 passio
ne. Si at sit ens ronis. igit ille formalitates erut entia ro
nis z sic faciet illa distigui (quoz sut formalitates) tatu
fm rone. qd est ptra eos: qz dicit q distinctio p formalita
tes e maior q distinctio ronis. Preterea. vij^o. qcuqz
distinguuntur qdditatu: distinguuntur reali z eentiali p3:
qz qdditas res z eentia ide sut. s q distinguuntur forma:

distinguuntur qdditatu. p3 qz (p istos) formalitas nihil
aliud e q rei qdditas. s q distinguunt formaliter: distinguuntur
reali z eentiali qd e ppositu. Preterea. ix^o. arguit
vno Bito ordis pdicator. z dicit has rones demostre
re. Nulla ppa passio pndit vltra suu ppositu z adequa
tu subiectu. s distinctio e passio entis. s no pndit vltra
ens: s ens aliud reale. aliud ronis. vt p3. v. metaphy. igit
ois distinctio vel e realis vel ronis. z sic nulla erit distin
ctio media iter distinctione reale z ronis. z ita no erit da
re distinctione formalitatu vel p formalitates. nec distin
ctioez ex na rei: nisi pnteat sub aliquo istoz modoz. z sic
h3 ppositu. q distinctio formalis ifert distinctione realez.
Preterea. x^o. qcuqz distinguuntur numero: distinguuntur
reali. p3. qz q sut nncrali distincta: no icludit distinctio
ne vnu ee sine reliq. z p pns reali distinguuntur. s q disti
guuntur formaliter: distinguunt numeraliter. pbatio: qz q
distinguuntur formaliter: distinguuntur qdditatu. vt p3 p
istos. z q distinguuntur qdditatu: distinguunt specificce. p3
qz qdditas pnt re ee specificco. Que at spe distinguunt: nne
ro distinguunt: vt p3 p thopicoz. z. v. me^o. Et et qz distin
ctio specificca e maior distinctione nncrali. z maior distinctio
arguit minore s oes. s qcuqz numero distinguunt: realiter di
stinguuntur. igit de pmo ad vltimu. q formaliter distinguuntur:
reali distinguuntur. qd est ppositu. Preterea vnde
cimo arguit Fracis. de marchia. Illa q hnt realiter z een
tialiter diuersas formas: realiter z eentialiter distinguunt.
p3 clare ex intentione phi. vij. metaphy. Forma distiguit
z sepat. s q distinguunt formaliter: distinguunt p forma: vt p3
de virtute vocabuli s q distinguuntur formaliter: distinguunt
reali z eentiali. Preterea. xij. z vltio arguit sic: Nisi
illa q formaliter distinguuntur: distigueret reali tuc forma
litas no eet pncipiū sufficiens distigendi aliqua realiter. s
hoc est falsu. p3 qz p pinitate in diuinis (q est qda forma
litas) p distiguit ab eentia filij formaliter. s realiter z een
tialiter. Et confirmatur oes iste rones sic. Dis oia ro
nis facit copositione ronis. s ois oia ex na rei facit com
positione ex na rei: s in diuinis vel i simplicis simplici nul
la est copositio. s ibi nulla est distinctio ex na rei. nec per
pns formalis. Alie multe rones formatur ab istis de
qbus p nne supsedco: qz istis intellect. z soluz alie facili
ter intelligit z soluetur. In oppositu arguit ex qnec
plici auctoritate: z pmo ex auctoritate logycali sic: qz dicit
Aristo. in pdicamentis q ide calor nncro q e de pma spe
qlitaz vt est dispo: est de tertia vt e passio. s certum est q
ide calor vnus nncro est realiter z eentialiter ide. z tñ fa
cit diuersas spes vt pnt sub diuersis spibz: s oz pone di
uersas formalitates p qs repdat sub diuersis spibz. Et sic
cu idepitate rei reali stabit disto formalis: imo ncarto
oportebit ptere diuersas formalitates. Secundo pbat
idem auctoritate nali. Dicit eni phylosophus. iij. phys
icoru q actio z passio: quis sint realiter idez numero: ha
bet tñ qd qderatec alteruz ab altero distinctu: s distinctio
p qd qderatec arguit distinctione formalitatu: s in ca
de re eentiali stabit distinctio formalitatu. Tercio ar
guit auctoritate morali. Dicit eni pbs in ethicis q vir
tus z iusticia sut eade res. s tñ sut distincta s3 rone qddi
tatu. sed distigui p rone qdditatu e distigui formaliter.
ergo cu idepitate reali stat pluralitas formalitatu. Iste
tres auctoritates cōcludūt s hoem aduersariū. s3 no cō
cludāt s Scotistā vel Adarronistā. Quarto arguitur
auctoritate metaphysicali. Dicit eni pbs. iij. metaphy
sice q ens z vnu sut vna nā. (Et hoc ide dicit iij. thopico
ru.) distincta no rone quidditatu. z p pns sut eade reali
z distincta formaliter. ergo cuz idepitate eentie z eentie.
rei z rei. nāe z nāe: stabit distinctio qdditatu z formalis.
Et si dicat (no soluēdo s cuadendo sicut pueniut) q
pbs capit ibi ens z vnu vt distincta s3 rone. i. p intellectū.
Ecotra. Ad agis distiguit ens ab vno q ens ab eni
te p intellectū. s3 oz q sumat maior distinctio ibi q distiguit

Questionis formalitatum

etio fm intellectū. et p pns sumet ibi rō p rōne qddatatiua et nō p rōne itellectus. q rō vel distinctio qddatatiua ē ma-
lo: q rō vel distinctio intellectus. Quinto pbat idem auctoritate theologica. q: certū est q eētia diuina a sup-
posito diuino (puta a patre et filio) nō est alia eētia: et
realit: q: si h: iā cēt quaternitas in diuinis qd est hereticū
et tñ cōcedit q ibi est diuersitas formalis. p q: pater di-
cit ad alterū. s. ad filiū. et filius ad patrē. et tñ eētia non
dī ad aliud. q: qd ad aliud dicit (fm beatū Aug.) nō est
eētia. qd debet intelligi formalit: ergo cū idēptitate rei:
habib distinctio formalis. qd est propositum.

Respondēdo i ista qōne sic pcedā. Primo
aliquas diuisiones preponā. Secundo nu-
merū cuiuslibz distinctionis et idētitat apertaz.

Tertio dabo modū inuestigādī et inferēdi vñā disti-
ctionē et idēptitatē ex alia. Quātū ad pñm dico q
ens diuidit in ens reale et ens rōnis. et ista ē diuisio eq-
uoci analogi i sua analogata. Ens reale ē qd hz cē seclu-
so qdūqz actu cuiuscūqz pō collatiue siue itellectus siue
volūtat siue cuiuscūqz alterius potētie. et sic ens reale pre-
dicat vniuoce de deo: et de x. p dīcamentis. Ens vero rō-
nis capī tribz modis hz Sco. i. di. iij. s. iij. q. ij. pñm
mo p illo qd hz esse in aīa subiectiue vt spēs. actus. et ha-
bitus. Secūdo mō obiectiue sicut vīa sunt i aīa p spēs a
rebz causatas. vel a deo ipressas. Tertio p cōparatōe pas-
sua qua p intellectū vñā obiectū cognitū ad aliud obie-
ctū cognitū cōparat. Ens rōnis duobz pñis modis nō
distinguit: s. ens reale accipiēdo ens reale sic capiebat in
pcedenti diuisione. s. ens rōnis tertio mō captū nullo cō-
tinet nec pñet sub se ens reale. tanqz supius sū iherius.

Ultra dico q ens reale p sui diuisione diuidit i ens q-
tū et nō q-ruz fm Sco. iij. q. quolibz. pñter pñitū et in-
finitū. p absolutū et respectiū. Q ē. n. ens dī formalit: ab-
solutū qd nō est formalit: ad aliud. sicut ē ds et oīa attribu-
ta dīna et tria gnā generalissima tñ. s. substantia. quātitas.
qualitas. Ens vero respectiū dī illud qd formalit: est ad
aliud. sicut sunt in dīnis notōiales relatiōes et cōes. et re-
liqua septē p dīcamēta. Et istaz relatiōnū quedā dñr in-
trīsecus adueniētes sicut sunt oēs relatiōes de p dīcamē-
to ad aliqd. alie nō sunt extrīsecus adueniētes. vt sūt rela-
tiōes fer p dīcamētoz sequētū. Dī aut relatiō intrīsecus
adueniētes q necēario possit positū fundamēto et terminū
sicut ē pñitas. filiatio. silitudo. iplicat. n. p dīcatōne po-
nere duo alba: qñ sit silitudo. et iaz p diuinā potētā fm
Sco. 7. et 3. s. iij. et in multis alijs locis. Relatiō extrī-
secus adueniētes ē que nō necēio seqē extrema posita i actu.
ita q p aliquā potētā fundamētū et terminū pñt ponit:
et tñ nō erit relatiō. vt p de relatiōe agētis ad passū. pos-
sibile est. n. ponere ignē et stuppā: et tñ nō erit cōbustio. Et
si dicat q ignis nō est primū fundamētū cōbustiois: sed
apporimatio agēi ad passū. (A icet h sit falsū: q: illa ap-
porimatio nō denoiat agēs vel paties) tñ adhuc pñt cē
cōbustiuū et cōbustibile apporimata: et nō erit actio. vt pa-
tuit de tribz pueris i camio ignis ardētis. et sic p q tales
relatiōes sunt extrīsecus adueniētes. Dico vltia q ens
diuidit i subam et accēs et loquor de ente finito et creato.
Iurta qd nota pmo q suba capī tribz modis. vno mō
q est a se et p se vt est deus. et sic nō capī hīc substantia: q:
clarū ē q deus nō ē ens creatū nec finitū. Alio dī suba
q est p se s. non a se: vt est substantia pfecta p dīcamēti sube
incipiēdo a genere gnālissimo vsqz ad indiuidua inclusue.
fm Sco. in. ij. Tertio dī substantia q nec est p se nec a se:
s. in alio. q: ē pars substantie pfecte et cōplete sicut sunt for-
substantiales. Et itelligo q sit in alio. sicut pars essentialis
vel integralis substantie ē in substantia. Secūdo nota ius-
vltimā diuisionē nup dictā q accēs pōt capī duplr: fm
Sco. in. j. di. ij. q. j. et di. xviij. q. vlti. vno p oī illo qd cō-
uenit alicui: et nō est de diffinitioe qddatatiua eius: et sic
pñs pñia passio est accēs suo subiecto: et oē accēs cōe suo

Articulus primus

subiecto: et oē inferius suo supiori. Et ita forte posset tēce-
di q pñe passioes entis accidūt enti et cuilibet inferiori ca-
piēdo isto accēs. Secūdo accipit accēs p illo qd acci-
dentalit: pñit illud qd existit in se pfectum eētia: nec
necēario psequit ipm: s. inest ei pñgēter: et sic sumit qñ
dī q accēs est qd adest et abest. Et cōsequēter dico q
res aliqui venit de ratu ta. tū. qd est firmus. a. um. et ista
ē semp cū existit actuali. Alio dicit res a reor: rīs et. qd
est opinor: rīs. Et sic oē qd est tā in esse obiectiue sicut oēs
res mūdī ab eterno fuerūt q in esse imaginabili: pōt dici
res. isto 7. accipiēdo rez. Et isto mō pōt dici q oīa crea-
ta et creabilia ante mūdī pñtutionē erant res: et q for. et
pō distigebant realit: et sic de alijs. pñdicitā diuisionē
ponit Sco. xxy. di. j. s. iij. Consequēter dico q ens
diuidit in ens simplr et in ens fm qd siue in ens in potē-
tia subiectiua: et in ens in po obiectiua: et ista diuisio est
quasi eadē cū pcedēte: dēpto q addebat in scōo mēbro in
esse imaginabili. et nō capio h ens fm qd vt sub se pñt
entia possibilia et entia rōnis siue relōnis rōnes et ficticia:
s. vt pñet sub se pñe illd cui nō repugnat vtz cē existit.
Et sic dico q ens vt ē subiectū metaphysice et adequatuz
obiectū intellectus nñt dicit vniuoce de ente simplr et de
ente fm qd. saltē ad illa ē vniuoce p dīcatū. pñdo quo
notādū q fm Sco. di. viij. j. s. iij. et di. iij. et di. x. dīa
est inter cē vniuoce p dīcatū et vniuoce p dīcatū. Vniuoce
enī predicatuz dicit vlt qñ cōceptus illius qd p dīcat ē in
se vnus ex nā rei: si sit terminū pñe intētiōis. Et hoc mō
alib dicit de ligno et lapide est predicatū vniuoce. et vlt
oīs p dīcatō accēs de subiecto pōt dici vniuoce. Et per
oppositū illud dicit equiuocū quod p dīcat nō fm vnita-
tem cōceptus. Et sic iter vniuoce et equiuocū nō est me-
dī. patet clare ex rōnibus ipsoz. Vniuoce enī dñr quo-
rū nomē est cōe et ratio substantie est eadē. Equiuoca vero
quoz nomē est cōe et ratio substantie nō est eadē. mō habe-
re eandē rōnē: et nō hē eadēz rōnē (cū sint p dīcatōria):
nullo mō pñt cōpari medī. Ex quo ihero q oē analogū
vel ē equiuocū vel vniuoce. Vniuoce vero p dīcatū ē qñ
ratio seu diffinitio p dīcatū includit in rōne seu diffinitio-
ne subiecti: et hoc qddatatiue sic q nō p dīcat vt albus de
lapide nec vlt quodcūqz accēs de subiecto siue pñitū:
ue cōe: nec vt iherius de supiori: nec gen? de dīa: nec dīa
de genere: nec modus intrīsecus de eo cui? est modus in-
trīsecus. sed solus pceptus qddatatiuus et qualitatiuus
pñtētes ad primū modū dicēdi p se vniuoce p dīcantur.

Alterius aduertēdū q duplex ē vniuoctio vt ad pre-
sens spectat. s. vniuoctio trāscendēs et vniuoctio limita-
ta. Vniuoctio limitata ē respectu alicuius p dīcatū potē-
tis p dīcatū de multis fm habituē alicuius vltū a pñor
phyrio assignatoz: et isto mō ens nō predicat vniuoce de
entibus sicut dicit p dīcatū. Si quis. n. oīa entia vocet:
equiuoce inqt nūcupabit et nō vniuoce. vniuoctio tran-
scēdens est vnitas alicuius cōceptus ex nā rei potētis de
multis generibz gnālissimis p dīcatū. Vel de vno gnālissi-
mo: et de aliquo qd nō est in p dīcamēto. Exemplū pñi
vt ens: bonū: vñū: relatiō: absolutū. dñr vniuoce vniuo-
ctiōe trāscēdēti. Exemplū secūdi vt iusticia: sapiētia: dī
cunt vniuoce vniuoctiōe trāscēdēti. nec requit ad hoc
q aliqd predicatū sit trāscēdēs q p dīcat de oibus p dī-
camētis. sed sufficit q dicat de aliquo p dīcamēto vel de
aliquo repo nibili in p dīcamēto: et q nō sit p se in genere
sicut est sapia: iusticia: et sic de alijs. Nec Sco. viij. di. j.
s. iij. q. iij. Aduertendū vltius q ens capī duplr
vno trāscēdēter: alio mō trāscēdētissime. Ens trāscē-
dētissime captū ē equocū quacūqz equocatiōe: q: vt sic ca-
piē ens: ē cōe ad ens reale: et ens rōnis. et claz est q: vt sic
nō dicit aliqd pceptū vñū: q: vel ille pceptus cēt secluso
ope intellectus: vel nō. si sic. s. aliqd qd cēt pter opus intel-
lectus includere qddatatiue i illo qd nō cēt pter opus intel-
lectus cuiusmōi ē ens rōnis. Si nō cēt pter op? intellect?
sed p

¶ p opus intellectus. q aliquid quod est p opus intellectus scilicet
dicitur in illo quod est pter op^o intellectus quorum utrumque est fal-
sus. ¶ Predicta ratio facit mihi fidei et credo illa esse insolubile.
licet. ¶ Tractatus de mayronis nitat^{is} casu solvere si iudicio meo
non soluit. Ens vero transcendenter captum est ens cōe ad deū et
creaturā quod assignat pmi obm nri intellectus ex nā po^o. et
pmi obm volūtati et p^o subm metaph. et ut sic ē vniuocū
ad oē illud quod ē secluso ope intellect^{is} collatiuo. ut sic ē vniu-
uocū ad dīas vltias: et ad pphas passiōes: et breuit ad oīa
positiua ut dictū est. ¶ Sed est tñ q nō pōtēat vniuocē de
vltimis dīis et pphas passiōib^{us} suis: s^{ed} tñ de deo et r. p^o di-
camētis. Et de mā et for^o fm Sco. in. liij. di. p. snarū. Et
posset addi et q pōtēat vniuocē de illis q directe mediāt
iter ipz et r. pōtēat. cuiusmodi sūt absolutū et respectiū
Et fm has diuīsiōes tu potes saluare oēs anētes militā-
tes p vniuocationē enī. Notādū vltērī q ens diuīdi-
tur i ens simplex et cōpositū. Simplex at oī mult^{is} modis.
p^o dī simplex qd nō est cōpositū nec cōponibile. et isto^o
solus dī simplex: q ē sūme simplex. Sūme. n. simplex
dī qd nō ē cōpositū: nec cōponibile. Et isto^o oē aliū a dō
dicere cōpositū ut cōpositio opposit^{is} simplicitati isto^o sū-
pte. Secūdo dī simplex qd nō hz pceptū qd dīatiū et qī-
tatiū: et isto^o dī simplex qd hz pceptū simp^{le} simplices qī-
sūt ens et passiōes enī. modi intrinseci et oēs dīe vltimē: q
hūt pceptū simp^{le} simplice. Conceptus aut simp^{le} simplex ē
ille q nō ē resolubilis i alios pceptus simp^{le} quoz qlibet
posset actu simplici distincte cogsci. q fm Sco. vel totali
scilicet vel totali ignorat. q nō hz aliqd fm qd posset pcepti
et aliqd hz qd posset ignorari. Et isti simplicitati opponit^{ur}
p^o rei ex pceptu determinabili et determinatiuo. et loquor
ipz de pceptu obiectiui et nō qītatiui qz dīa alias pate-
bit. Tercio aliqd dī simplex: q nō ē cōpositus ex re et re.
cuiusmodi sūt oīa accētia. mā pma. for^o subalis. angelus
et aīa. licet tñ atqz dicat angelū et aīam hīe mā et formā
qd nō credo vix loquēdo de mā et for^o physicali. s^{ed} bñ cō-
ponunt ex gñe et dīa siue ex realitate potētiā: et realita-
te actuali. q cōpositio nō dī dīcī. ppe cōpositio rei et rei: s^{ed}
magis realitat^{is} et realitat^{is} fm Sco. i. liij. di. p. snarū.
Et isti simplicitati opponit^{ur} cōpō māe cū for^o. Quar-
to aliqd dī simplex: q nō ē mixtū. et sic celi fm pītatē et
qītuor: elemēta hz sūt cōposita ex mā et for^o: sūt tñ simpli-
cia. i. nō mixta: et isti simplicitati opponit^{ur} mixtio: Et pōtē-
tis p3 q ē qītuor: modis sū dīcī pōt aliqd dīcī cōpositū
vel pstitutiū: ut p3 pīderāt. Aduerte tñ q duplex ē cō-
positio. i. cū his et ex his. vñ sola pstituta dīr cōposita cō-
positiōe ex his. hz pstitutiū possint dīcī cōposita cōpōne
cū his. sicut mā et for^o: subm et accētia. et accipio cōpōne lī
mitatā: et sic dico q oē ens mūdī creatū ē cōpositū ex re et
re vel cōpōne ex his vel cōpōne cū his. extēdēdo ē cōposi-
tione ad cōpōne cēntiāle q ē māe cū for^o: et ad cōpositiōes
accētiāle q ē accētiā cū subo. Vñ hz angelus et aīa: mā p-
ma et for^o subalis nō sūt cōposita cōpōne ex his: pīst tñ
dīcī cōposita cōpōne cū his. Remanet q solus dī nō cō-
positus nec cōponibilis. ¶ Rursus ens diuīdit^{ur} i ens ne-
cessariū et ens ptingēs. Vñ illud dī nēciū qd nō pōt nō
ē. Et ptingēs vero qd pōt ē et nō ē. Inuenio tñ duplex
nēciū et duplex ptingēs. i. cōplexū et incōplexū. Nēciū
cōplexū ē qd nō pōt nō ē vix. sic sūt pphōes pmi modi
et secūdi: et sic de alijs. Et ptingēs nō cōplexū ē qd pōt esse
qīqz vix et qīqz falsū: sic sūt pphōes de mā ptingētī.
Nēciū aut incōplexū ē qd nō pōt nō ē. et hoc dupl^{ix}. vñ
qīqz ad ēē simp^{le}: et sic solus dī nēciū: q ē a se et p op-
positū illud dīcī ptingēs qd ē ab alio: et pōt ē et nō ē.
vñ qīqz ad ēē fm qd et illud qd nō pōt nō ē qīqz ad ēē
fm qd. sic sūt oēs res mūdī q sūt possibiles. habuerūt
enī ab eterno esse cognitū: et in aliquo pōri nāe an deter-
minationē dīne volūtatis: et p pīs nēciū sūt in tali esse
qz qd pcedit determinationē dīne volūtatis ē nēciū. nec
aliqd dī ptingēs ut opponit^{ur} isti necessitati. Ens vltē-
rius diuīdit^{ur} in ens idēpēdēs: et i ens depēdēs. Ens inde-

pendēs ē dī: qz a nullo ē nec i gñe causē efficiētis: nec mā-
lis: nec formalis: nec finalis ut īgentiosissime dēducit Sco.
iij. di. j. snarū et vñ. ciūdē. Ens vero depēdēs ē qd ab
alio ē in aliquo genere causē. Et igit^{ur} oīa alia a deo sūt
in genere causē efficiētis: seq^{utur} q depēdēt. Et si dīces si
oīa depēderent ut tu dīcis (cū dependentia sit relatio) se-
quere^{tur} q saltē oīa alia a deo ēent ad aliqd qd videt^{ur} incō-
ueniēs: et ptra pbm. liij. metaph. ¶ Rūdet q arg^{um} cō-
cludit q oīa alia a deo sūt ad aliqd dēnotatiue: qz i ol-
ente fundat^{ur} respectus effectiuitat^{is} seu depēdētē illud cō-
cedo. Nec h^{ec} negaret pbs: sed nō pbat q oīa ēent ad ali-
qd formāl^{iter} et qd dīatiue: sic voluit negare pbs oīa ēē ad
aliqd. Sz tu dīces: iste respectus sūdat^{ur} i creatura ad
deū terminatus vel ē res distincta a creatura vel nō. si nō
q oīa sūt ad aliqd cēntiāl^{iter} et qd dīatiue ut videt^{ur}. si sic.
q creatura: puta hō vel angelus poterit ēē sine tali respe-
ctu. et sic nō depēdebit ad deū. pbat^{ur} q pītia. qz hz pōtē-
us distinctū real^{iter} aliqñ nō possit esse sine suo pōri: tñ vñ
oē pus sic distinctū pōt ēē sine suo pōtēri. pma pītia
pbat^{ur}. qz effectus formalis nō pōt esse sine sua cā formāl^{iter}
etiā p diuīnā pō^o: qz causalitates causē mālis et formāl^{iter}
dicūt īperfectiōes. et sic sepata tali depēdētia: creatura nō
ēē depēdēs. Dico breuiter et cōformiter ad Sco. j. di.
iij. snarū q talis dependentia est eadē real^{iter} cū creatura et
vñ oīs relatio sine qua vel sine cui^{us} terminō fundamētus
nō pōt ēē: talis relatio idēpīficat^{ur} realiter cū fundamētō.
Ad d. Elax est q creatura nō pōt ēē nisi depēdeat. et nisi
de^{us} sit. q creatura ē rea^{lis} sua depēdētia. Et sili^{ter} dico de de-
pēdētia toti^{us} cōpositi cēntiālis ad suas ptes: et de depēdē-
tia q relō depēdet a sūdat^{ur}. Et hoc īfero q (capīdo h^{ec}
mō dependentiā) nulla creatura absoluta depēdet ab alia
cēntiāl^{iter} i gñe cāe extrīnsecē cū oēs creaturā absolutā possit
de^{us} seipō i genere cāe efficiētē creare. Deīde notādū fm
Bonctū i pīcamētē q ens diuīdit^{ur} in vñ et mīta et ē hz
pbm. vñ fm pīcī Docto. pīcto loco dī. v. modis. p^o
mō dī vñ vñitate transcendēte. et sic vñ sī ista vñitate oīa
de qbus ens transcendēter captū dīcī vñiuocē. scdo mō
dī vñ vñitate genericā gñālissimā. et sic oīa vñ pīca-
mētī sūt vñ. 3° dī vñ vñitate spī subalterne. et sic oīa
dīr vñ ista vñitate q sub eadē spīcī subalterna pīnēē.
quarto dī vñ vñitate spī spālissimē. et sic oīa īdiuīdua
cū sūt spī spālissimē sūt vñ ista vñitate. quinto dī vñ vñ-
vñitate nūcālī. vñ quāto vñitas est supior: tāto ē mīnor
fm doctrinā Sco. iij. di. p. et in mult^{is} loc^{is}. vñ maior vñi-
tas p bonā pītiāz īferit mīnorē: s^{ed} nō mīnor maiorē hz sūt
cū ea. multa vero capī^{untur} tot modis quot vñ. ut clare p3
pīcīat^{ur}. quia tot modis dīcī vñ oppositor^{um}: quot mō-
dis dīcītur et reliquū: et hec de primo articulo.

¶ Attū ad 2um art^{iculu} sūt septē pīles artīclī decla-
rādī. i. p^o videbit^{ur} qd ē idēpītas rōnis et ei^{us} dīstin-
ctio. In 2° qd ē idēpītas ex nā rei: et ei^{us} dīstī-
ctio. In 3° qd ē idēpītas formal^{iter} et ei^{us} dīstī-
ctio. In 4° qd ē idēpītas realis et ei^{us} dīstīctio. In 5° qd ē idēpītas
cēntiālis et ei^{us} dīstī-
ctio. In 6° qd ē idēpītas subīua et
ei^{us} dīstī-
ctio. In 7° qd ē idēpītas obīua et ei^{us} dīstīctio.

¶ Ita p^o art^{iculu} sūt aliq^{ue} p ordinē nōnda. p^o notā-
dū ē q intellect^{us} ē duplex. i. agens cui^{us} est oīa face-
re. et intellect^{us} possibīl^{iter} cui^{us} ē oīa fieri. ut ait Arist.
iij. de aīa. et dico q isti duo intellectus dīr due formalita-
tes i aīa q ex nā rei dīstīguunt^{ur}: hz cū aīa sūt idē realiter.
Notā^{ur} 2° q duplex ē act^{us} intellect^{us}. i. rect^{us} et collatiu^{us}.
act^{us} rect^{us} appell^{atur} q intellect^{us} fēf sup aliqūā rē absolute. ut
qī intellect^{us} itellīr rosā vel aliū. Act^{us} nō collatiu^{us} appell^{atur}
q intellect^{us} rē itellīctā cōpat ad seipāz vel ad aliā. Mo-
tā^{ur} 3° q rō capī^{untur} mult^{is} modis. p^o p dīstī-^{ctio} sic i dīstī-^{ctio}
vñiuocor^{um} et equocor^{um} capī^{untur}. Et dī dīstī-^{ctio} rō. qz ē idīcatīua
obi intellect^{us} vel rōis. Secūdo p īpā vñ vel pō^o rōīnatīua
siue sit intellect^{us} siue volūtās q amat creaturā pp deū. siue
sit dī^{ctio} īmagīatīua q dīscūrrit circa pīcularia. Tercio ca-
pī^{untur} p dīscūrsū a pīssīs ad pīlōnē. Quarto for^o dī rō:
D ij

q: ē rō cogitēdi cōpositū z mām. cogitēf nāq: mā p ana
logiā ad formā p^o p^o h^o y^o cor. De multiplici acceptōe hui⁹
nois for⁹ videbit in sequētib⁹. Istis p^osuppositis pono
duas p^oclones. p^oia ē q illa sē idē z eadē rōne q hnt cō
ceptū oīno idistictū a pte rei. z ē idistictū ex pte intellect⁹.
vt hō ē idē sibiip^o. z oia tertiū modi p^oeyta⁹: z sic de alijs.
Scda p^oclō. illa distiguēf rōne q distiguunt p actū colla
tiū intellect⁹ p^ocise. vt i oī p^opōne mūdi i q p^odicat idē de
scipō: subiectū z p^odicatū distiguunt rōne. D^o sic p^odictio
fundata i entib⁹ ex nā rei p^ocludit distictionē ex nā rei: ita
p^odictio fūdata i entib⁹ rōis p^ocludit distictionē rōis. Ex
q seq⁹ q iter entia realia: z rōis: vt iter aīal z gen⁹. sūt
iter entia rōis iter se: vt iter gen⁹ z spēs: ē distictio rōis
q: nō sit nisi ex sola collatōe intellect⁹: z accipio distictio
nē rōis q ē a p^o rōcināte: z nō p^o dist^o rōis q est a nā
rōcinabili. Ex q p^o q dist^o rōis ē respect⁹ rōis p actū col
latiū a p^o rōcināte cātus. Sūt p^o q illi q rūdēt ad istū
arg⁹ (cēntia dīna ē cōicabilis. p^onitās ē cōicabil. g^o cēn
tia dīna z p^onitās distiguunt alit⁹ q rōne) q arg⁹ p^oclu
dit: q: distiguunt p^olūq⁹ rōne rōcināte. s^o nō p^olūq⁹ rōe rō
cinabili. p^oz in q q nō ē disputatio nisi ad vocē: q: nō in
telligūt vi vocabū distictōis ex nā rei: q: qd illi vocant
distictionē rōis rei rōcinabilis: formalizātes vocāt dī
stictionē ex nā rei. z sic capio i p^oclōe mea distictionē rō
is q ē p^ocise a p^o rōcināte. S^o q ista dist^o rōis sit fī
cticia p^obat ab aduersarijs n^ois dup⁹. p^o sic. Dis distictio
nō vana sortit⁹ robur: z eē ex aliq⁹ re. g^o ista distictio rōis
vel sortit⁹ robur a re: z sic ē real: z nō rōis tū: vt vltus es
isto vocablo rōis: si nō sortit⁹ robur a re. g^o est ficticia. p^o
arg⁹ ad idē sic: z ē q^o p^ofirmatio argumētū: q: intellect⁹ itel
ligēs rē aliter q sit ē falsus. g^o si intelligat rē distictā vel rē
qē distictā: z si sit distictio: a pte intellect⁹ falsē intelligit: igr
zē. Rūdo ad p^omū q distictio rōis sortit⁹ robur a re. i. a
nō repugnātia rei ad sic vel sic p^oci. Ex h^o se q talis dī
stictio nō est pura fictio. Ad⁹ qd ē p^ofirmatio dico q
intelligere rē aliter q sit cap⁹ dup⁹. vno⁹ itelligēdo ipsā nō
eo mō q ē tū nō q itelligat sub mō sibi repugnātū. vt itel
ligēdo lineā q vnt⁹ mae sēsbili: nō itelligēdo h^omōi māz
nō repugnat rōni lineē. alio⁹ itelligēdo rē mō repugnātū
sue nāe vt itelligēdo dēū eē corporeū aut itelligēdo lineā
eē sine mā sēsbili vel absq⁹ subo. Dico g^o q ille q itellē
git rē aliter q ē⁹ fallit: nō at p^omō mō. sic i p^oposito q^o
itelligunt disticta s^o rōne absq⁹ hitudie ad aliq⁹ s^o rē dī
stincta: nō erit talis alietas. ista distictionē pōit Sco i. ij.
d^o p. q. vi. Forte dicet aliq⁹ negādo istā distictionē eē
aliā a dist^o ex nā rei: q: illa q distiguunt rōne distiguunt
ex nā rei. Cōtra h^o arg⁹ sic. si h^o eēt vey: tūc illa q essent
eadē ex nā rei eēt disticta ex nā rei. p^oz q: formo istā p^opō
nē. eadē ex nā rei: sūt eadē ex nā rei. ibi ē distictio rōis vt
p^ous dictū ē. q: idē positū i subo distiguūt a scipō positū i
p^odicato rōe. S^o se⁹ p te q ista distiguunt ex nā rei. g^o illa q
sunt eadē ex nā rei: sūt disticta ex nā rei. qd claudit p^odictō
nē. z h^o de p^omō p^oiali articulo hui⁹ scōi articuli p^oncipalis.
Quātū ad⁹ i^o art⁹ q ē de idēptitate ex nā rei z ei⁹
distictioe sūt aliq⁹ notāda. p^oio ē notādū q res
z ens q^otū ad p^ons spectat p^onderat⁹ dup⁹. p^oio
mō mō p oī positio qd ē eē n^ois. z isto⁹ mōi it^oinseci z
dīe vltie dīr es z res. Alio⁹ mag⁹ stricte p illo qd ē p^ocī
se ens vel res qdditatie. z sic ens vel res dī p^ocise de deo
z creatura. de absoluto z respectiū: z de illis q sūt i recta
linea p^odicamētali. z de mā z for⁹ vt dictū ē sup⁹ ex intē
tione sco. z isto⁹ nec p^ossidēs enī nec mōi it^oinseci nec dīe
vltie dīr res vlt⁹ ens. s^o dīr aliq⁹ rei. hō nō. at z sic dī ali
is dīr res. i^o cap⁹ēdo rē. p^oio istis assignat⁹ regula g^oā
lis. i. q^oicūq⁹ aliq⁹ ita se hnt q vnt⁹ ē res p^opē accip⁹ēdo rē
z aliud ē aliq⁹ rei ei⁹ p^ocise: illa nō sūt oib⁹ mōis idē. ista
regula p^oz p illud p^om⁹ cōc q^oicūq⁹ aliqua sic se hnt q ali
qd cōpctit vnt⁹ ex nā rei qd nō cōpctit alit⁹: talia distiguūt
z si nō realit⁹ salte⁹ aliqua alia distictioe. z sic nō sūt oib⁹
modis idē. Scdo notādū q i dīnis quadrupla ē dīa

nō idēptitat⁹. p^o ē iter qdditatē seu cēntiā z modū it^oinseci
cū: z ē iter ipos modos it^oinsecos. i^o ē iter attributa. i. iter
scīaz z sapiāz. sūm⁹ iter intellectū z volūtātē. si fas ē attri
buta notari. q: p^oxy. dī. j. sent. dicit doctor q intellectus z
volūtās nō sūt p^opē attributa sic bonitas z iusticia. Sūt
iter volitionē z itellectionē. z ē iter notidēs. i. iter spirare
z dicere: q: dicere ē respect⁹ p^ois ad filiū: z spirare p^ois z
filiū ad spm scī. 4° ē iter cēntiā z relatiōes: z ē iter cēn
tiā z attributa. Et posset addi qnta q ē iter p^ostitutia z
p^ostituta. Terto notādū ē q accip⁹ēdo ista p^opē. i. sub
stantiā nāz cēntiā qdditatē seu formalitatē hnt ordinē iter
se. nā oīs cēn⁹ ē qdditas seu formalitas. s^o nō cōtra vt p^oz
i dīnis. z oīs nā ē cēn⁹ z nō cōduerfo: q: multe sunt spēs
q sūt cēn⁹ cū diffiniāt⁹: z tū nō sūt nā cū nō sint p^om⁹ p^o
ductiū alit⁹ for⁹ absolute: vt sic respect⁹. z oīs suba ē nā
s^o nō cōduerfo: q: qualitas ē nā: z tū nō ē suba p^opē acci
piēdo substantiā. Circa qd est notādū q qdditas sup⁹ra cū
mō dī p^opē cēn⁹: denudata a mō dī qdditas. Quarto
ē notādū q formalitas cap⁹ trib⁹ modis. p^omō large: z
tūc sic diffiniūt. Formalitas ē aliq⁹ reptū in re ex nā rei
qd nō oī sp itellectū mouere dūmō possit terminare. dī re
p^oti in re p^o figmēta. dī ex nā rei p^o relatiōes rōis. dī q
nō sp oī mouere itellectū dūmō possit terminare p^o relati
ōes reales q dīr formalitates: tū itellectū mouet nō p^ont.
cū idē sit mouere itellectū z cāre p^otiā itellectionē p spēs
sūt. mō dictū ē nūc q relatiōes nō sūt p^oductiue alit⁹ for⁹
absolute: q^o zē. Et isto⁹ cap⁹ēdo formalitatē oē illd qd ē
eē n^ois: dī formalitas: cuiusmōi si mōi it^oinseci dīe vltie.
z sic de alijs: z sic formalitas ē cōis ad realitatē z qddita
tē. Scdo mō cap⁹ formalitas p^opē: z sic formalitas dī d
oī eo qd ē ens qdditatie. z dī eo qd ē aliq⁹ enī p^oter q^o
de mōis it^oinsecis. z isto⁹ formalitas p^ouertit⁹ cū realitate
obiua: nec cōio: ē ea: s^o realitas z formalitas isto mō sūt
cōiores qdditate. z sic accipim⁹ formalitatē cū loq⁹mur d
distictione formali. Terto cap⁹ formalitas stricte sūme
p illo qd p^odicat qdditatie de aliq⁹ vel de quo aliq⁹ qd
ditatie p^odicat: z isto⁹ formalitas ē min⁹ cōis q^o realitas
s^o p^ouertit⁹ cū qdditate. Et i^o dīe idiuidualēs dicant⁹ for⁹
litas cap⁹ēdo duob⁹ p^omōis mōis. si tū sūt formalitates
cap⁹ēdo tertio mō. z ista diuisio ē necia cuiuslibz formalizā
ti. Et q: ibi tactū ē de qdditate. it^ocirco notādū q qd
ditatiū dī sex modis. p^omō cēntiatiue. et sic illud dī qd
ditatiū qd dicit totā cēntiā alit⁹. et sic spēs spālissima
dī eē qdditatiū. cū s^o p^oorphy. dīcat totā cēntiā indiu
duoz. Molo tū dicere qn idiuidualē icludat it^oinsecē dīaz
idiuidualē vlt⁹ nāz specificā. s^o volo sic itelligere q spēs
dīcat totā cēntiā idiuiduoz: ita q idiuiduala nullū p^odicatū
qdditatiū addūt vlt⁹ p^odicata cōia nāe specificē qddita
tiue: z cēntiā i ea iclusa. i^o aliq⁹ dī qdditatiū p^ostitu
tiue. z sic illud dī qdditatiū qd it^oinsecē p^ostituit aliquaz
rē: vt mā z for⁹ p^oysicali: gen⁹ z dīa metaphysicā lo
quēdo. 3° dī aliq⁹ qdditatiū specificatiue: z sic illd dī
qdditatiū qd vlt⁹ ponit rē i eē specificō. sic ē dīa speci
fica. quarto⁹ dī qdditatiū rep^ostitutiue. z sic illud qd ē re
p^ostitutiū alit⁹ cēntie: siue sit act⁹ itelligēdi siue spēs in
telligibil⁹ dī qdditatiū isto⁹. qnto dī qdditatiū idicati
ue. z sic illud dī qdditatiū qd cēntiā idicat: vt diffinitio.
scito⁹ dī qdditatiū p^odicatiue. z appropare: z sic illd p^ocī
se q p^odicat i qd dī qdditatiū. Et posset addi septimus
modus i^o ip^oz q aliq⁹ dī qdditatiū p^osecutiue. z isto
mō p^opē p^ossidēs p^ontes cēntiā possent dīci qdditatie.
Istis notatis pono duas p^oclones: p^o ē ista. illa sē idē
ex nā rei: de q^o duo p^odicata opposita sceluso ope itelle
ctus collatiuo verificari nō p^ont: vt hō ē hō. for⁹ ē for. scetū
da p^oclusio illa distiguunt ex nā rei: siue modalit⁹ de qbus
duo p^oradictoria sceluso ope itellectus verificari p^ont. sic se
habent diffinitio z diffinitio: q: sceluso ope itellectus dīf
finitio est saltē p^ostitutia. diffinitio nō nō. totū ē z p^otes
loquēdo de toto metaphysico: z nō de physico. q: certū ē
q s^oz vlt⁹ Doc. in. ij. dī. ij. q. ij. q totū physici: z siue p^otes

distiguunt reat: et plusq̃ ex nā rei. Totū aut metaphysi-
cū qđ nō cōponit ex re et re. s̃ ex realitate et realitate disti-
guūt ex nā rei p̃cise a suis p̃tib⁹ sic qđ nō reali. Totū. n. se-
cluso ope intellect⁹ dī p̃stitutū. p̃tes nō. Et dīstutū āt et nō
p̃stitutū p̃tradictū. Sili supi⁹ p̃ter op⁹ intellect⁹ ē multipli-
cabile i plura. s̃feri⁹ nō nō. multiplicabile et nō multipli-
cabile p̃tradictū. Sic ēt in dīnis distiguunt eētia dīst-
na et relatio. puta p̃nitās. qđ pbat Sco. ij. di. p. s̃niay. qđ
eētia dīna ē cōcābil trib⁹ p̃lonis. p̃nitās nō. p̃f cōicat
eētia filio p̃ gnationē. et tñ nō cōicat sibi p̃nitates. q̃ oz
qđ sit aliqua distictio aī oīm actū intellect⁹ collatiū s̃er
eētia dīuina et p̃nitatē. Sili argueret. qđ p̃f et fili⁹ cōi-
cāt eētia spūi scō: et tñ nō cōicat sibi suas notīdes. s̃. p̃nit-
tatē et filiationē. Molo tñ dicere qđ eētia dīna nō disti-
guūt plusq̃ ex nā rei a relatiōib⁹ dīuinis: qđ ēt distiguūt
formali vt dicef postea. Itac ēt distictiōe distiguūt mo-
dus intrinsec⁹ ab eo cui⁹ ē modus sic finitas ab hūanitate
īnitās a dīnitatē. Et aut modus intrinsec⁹ s̃m Sco.
viij. di. p. s̃niay qđ additus alteri nō variat rōnē formale
p̃stitutū p̃ ipm nec remot⁹ ab illo. i. qđ de se nullā rōnē dīc.
Adodus. n. intrinsec⁹ ē inceptibil⁹ p̃ se: qđ nō p̃cipit nisi
cū illo cui⁹ ē modus. Et dīcūt aliq̃ qđ modus intrinse-
cus ex eo: qđ nō itrat rationē formale illi⁹ cui⁹ ē modus.
nec dī p̃prie p̃cedi qđ distiguūt a tali re formali. Adodi
intrinseci s̃z aliquos sūt īnitās: necessitas: eēnitās et exī⁹.
Iz ēē exītere videat ēē de p̃ceptu formali. et qđ dītatue in
p̃mo mō dīcedi p̃ se de deo p̃dicet s̃m Doc. i. ij. di. p. In
creaturis sūt mō intrinseci finitas: actus: et potētia: p̃m-
gētia: itētio: et remissio: exītia: et sic de alijs. Iti modū op
ponūt iter se: qđ vnus alteri sicut īnitū finito. p̃tingēs
nēcio. et sic de alijs. oēs isti modū intrinseci nec itrat qđ dīta-
tē nec differūt ab ea formali positue: s̃ bñ negatiue s̃ est
qđ nō sūt de rōne formali ip̃i⁹ qđ dītatīs cui⁹ sūt modū i-
trinseci. et tales modū reducunt ad illd genus i creaturis
cui⁹ ē sua qđ dītas. Adulphus tñ i suo p̃mo in p̃logo t̃z
oppositū cū quo multi tenēt qđ modus intrinsecus ē idē for-
mali cū i. lo cui⁹ ē modus intrinsecus. ṽz p̃stitutū p̃ ipm: et
exēplificat de īnitatē qđ ē modus intrinsec⁹ dei et de qđ dī-
tate seu de rōe qđ dītatīua ip̃i⁹ dei. s̃ ēt ṽf tenere doctor
i quoli. qđ ex eo qđ nā dīna ē īfinita: ē nā dīna. cū nā dīuī
datur: qđ alia ē finita. et ista ē creata. alia aut īfinita et ista
ē nā dīna. S̃z q̃rīf qđ ē dīa iter modū intrinsecū et dīf-
ferētia. cū ṽtrīq̃ sit de rōe qđ dītatīua sui p̃stitutū. Dī
co qđ maria ē dīa. p̃mo qm dīa dīcūt realitatē actualē
qualitatīua qđ p̃suppōit realitatē potētiālē quā p̃trahat.
et sic ṽbicūq̃ ē dīa (p̃p̃e accipiedo dīaz) ibi ē cōpositio
realitatē potētiālis et realitatē actualis qđ cōpositio sufficit
ad h̃ qđ aliqd sit p̃ se reponibile in p̃dicamēto: nō sic ē au-
tē de mō intrinsecō s̃z Sco. vi. di. viij. p. Imaginat. n. Sco.
et subtili qđ ens dīcūt ṽnū p̃ceptū qđ dītatīuū dēi de deo
et creatura i qđ qđ p̃trahit p̃ aliquos p̃ceptus dīcētes qua-
lē: s̃ nec iste p̃ceptus dī p̃ceptus gñis: nec illi p̃ceptus dī-
cētes quale sūt p̃ceptus dīaz: qđ iste p̃ceptus qđ dītatīuū
ē cōis finito et īfinito qđ cōitas nō pōt ēē in p̃ceptu generi
cū talis p̃ceptus sit nēcio limitatus. Iti autē p̃ceptus p̃-
hētes dīcūt modū intrinsecū ip̃i⁹ p̃tracti. et nō aliquā reali-
tatē p̃ficiētē illā. dīcūt āt nō dīcūt modū intrinsecū realitatē
alicui⁹ gñis: qđ i qđcūq̃ gradu itelligat aīalitas nō p̃p h̃
īuenit rōnalitās vel īrrōnalitās ēē modus intrinsecus aīa
litatē. s̃ adhuc itelligit aīalitas i tali gradu vt p̃fectibilis
a rōnalitate et īrrōnalitate. S̃z q̃res q̃mō pōt p̃ceptus
cōis deo et creatura real⁹ accipi nisi ab aliq̃ realitate eius-
dē gñis. et tūc ṽf qđ sit potētiālis ad istā realitatē a qđ ac-
cipit p̃ceptus distiguēs: et tūc ṽf ēē idē iudiciū d̃ ente et d̃
modis intrinseci ip̃z p̃trahētib⁹. sic de p̃ceptu gñis et dīarū
gñi p̃ceptus gñis et dīcē nēcio faciāt cōpōnē aliquā i isto
in qđ sūt: s̃li videbūt dīcedū de ente et de suis modis intrin-
secis ip̃z p̃trahētib⁹. Et dīrmat qđ sic due spēs pueniūt
i realitate gñis et dīnt p̃ dīas: ita ēt de⁹ et creatura cōue-
niūt qđ dītatīue i ente: et dīnt p̃ mōs intrinsecos. R̃ndeo

breviter s̃m Doc. p̃dēm qm itelligit aliq̃ realitas cū suo
mō intrinsecō ille p̃ceptus nō ē ita simplr simplex qm possit
p̃cipi illa realitas absq̃ mō illo. s̃ tūc ē p̃ceptus ip̃fectus
ill⁹ rei. pōt ēt p̃cipi cū illo vel sub illo mō: et tūc ē p̃fect⁹
p̃ceptus ill⁹ rei. Exēplū si ēēt albedo i. iij. gradu itētiōis
q̃tūcūq̃ ēēt simplex oīo in re: possz tñ p̃cipi sub rōe albe-
dis tante. et tūc p̃fecte p̃cipet p̃ceptu adequato ip̃i rei: vel
posset p̃cipi p̃cise sub rōne albedis. et tūc p̃cipet p̃ceptu ip̃-
fecto et deficiēte a p̃fectiōe rei. p̃cept⁹ aut ip̃fect⁹ posset ēē
cōis albedini illi et alij. et p̃cept⁹ p̃fect⁹ p̃p̃us ēēt. R̃egrit
ergo distictio iter illd a quo accipit cōceptus cōis. et illd
a quo p̃cipit p̃ceptus p̃p̃ius in deo et creatura nō qđem
distictio realitatē et realitatē s̃ distictio realitatē et modū
p̃p̃i it̃r̃secti eiusdē. qđ distictio sufficit ad h̃ndū p̃ceptū ip̃-
fectū et p̃fectū de eodē. qđ ip̃fect⁹ sit cōis: et p̃fect⁹ sit p̃p̃us
s̃ p̃cept⁹ gñis et dīcē requit nēcio distictiōne realitatē:
et nō tñ eiusdē realitatē p̃fecte et ip̃fecte. Iti pōt declara-
ri sic si ponam⁹ aliquē it̃r̃sectū p̃fecte moueri a colore ad
it̃r̃ligēdū realitatē coloris et realitatē dīcē: q̃tūcūq̃ ha-
beat p̃fectū cōceptū adequatū p̃me realitatē a qua accipit
p̃cept⁹ gñis. nō tñ h̃z in h̃ cōceptū realitatē a qua accipit
dīa. nec ecōuerso. s̃ h̃z ibi duo oba formalia qđ nata sūt
terminare distictos p̃cept⁹ p̃pos. Si āt ēēt tñ distictio i
re sic realitatē et sui modū: nō posset it̃r̃sect⁹ p̃ceptū p̃p̃iū
h̃re illi⁹ mōi it̃r̃secti et nō rei. s̃ i illo cōceptu p̃fecto h̃ret
ṽnū obm adequatū illi. s̃. rē sub mō. Et si dicas salte⁹
p̃cept⁹ cōis ē ideterminatus et potētiālis ad spālē p̃ceptū.
vt realitas ad realitatē: vel salte⁹ p̃cept⁹ enī cōis nō crit īf-
nit⁹. qđ nullū īfinitū ē potētiāle ad aliqd. Eōcedo qđ cō-
cept⁹ ille cōis deo et creature. nec de se ē finit⁹ nec īfinit⁹:
qđ si ēēt īfinit⁹ de se: nō ēēt cōis deo et creature: finito et
īfinito. Si ēēt de se finit⁹ ita qđ de se includeret finitatē:
tūc nō cōpeteret īfinito. et rō istoz duoz victoz ē: qđ qđ
p̃uenit alicui supiori de se: vt ē īndr̃is ad oīa sua īferiora:
p̃uenit oib⁹ suis īferiorib⁹. it̃r̃ligēdo qđ illd p̃dicatū cō-
ueniat supiori sic īndr̃iti h̃nti supponē p̃sonalē. s̃ dīcē
p̃cept⁹ dīcē īndr̃is ad finitū et īfinitū. et iō pōt p̃cedi qđ
finit⁹ negatiue. i. nō ponēs īfinitatē. et vt sic ē determina-
bilis p̃ istos mōs intrinsecos. qđ sūt finitas et īfinitas. Et si
arguas qđ realitas a qua accipit ē finita. nō seq̃. nō. n. ac-
cipit ab aliqua realitate: vt p̃cept⁹ p̃fect⁹ siue adequat⁹ il-
li realitatē s̃ vt dīminut⁹ vel ip̃fect⁹. i. tñ qđ si ista realitas
a qua accipit videt p̃fecte et ītuitiue: ītuitēs ibi nō h̃ret
disticta oba formalia. s̃. realitatē et modū s̃ idē obm for-
male. tñ it̃r̃ligēs it̃r̃lectiōe abstractiua p̃p̃ ip̃fectionē il-
lius it̃r̃lectiōis: pōt h̃re ṽnū p̃ obō formalitē: s̃ nō h̃eat
altē. h̃ec Sco. vbi. s̃. et sic p̃z qđ licz modus intrinsec⁹ s̃m
istū modū dīcedi p̃tineat ad rōnē qđ dītatīuā: et dīa: tñ
valde p̃nt vt dictū ē. Scdo dīnt modus intrinsecus et
dīa: qđ modus intrinsec⁹ variat solū rōnē qđ dītatīuā. ac-
cipiedo rōnē qđ dītatīuā p̃ p̃ceptu qđ dītatīuū illius cui
addit siue p̃tracti p̃ ipm. Dīa nō variat rōnē qđ dītatī-
uā et formale: et sic it̃r̃ligit dictū Sco. qđ modus intrin-
secus ē qđ nō variat rōnē formale. Mō. n. dīcūt qđ nō va-
riat rōnē qđ dītatīuā s̃ formale: qđ qđ dītatīuā bñ pōt va-
riare. vt p̃z de finitate: et īfinitate qđ variāt rōnē seu p̃-
ceptū qđ dītatīuū ip̃i⁹ enī. Que dīa sit iter rōez qđ dītatī-
uā solū et qđ dītatīuā et formale forte alias dicef. solū istd
dico p̃ nūc qđ rō qđ dītatīuā et formalis puenit solū sp̃ci
siue spālissime siue subalterne: et oīs et sola talis rō dī h̃re
gen⁹ et dīaz ip̃z p̃stitutē. vt p̃z p̃ Porphy. in p̃dicabi-
lib⁹. R̃d nō qđ dītatīuā tñ: p̃t puenire oib⁹ alijs h̃ntib⁹
p̃ceptū cōez qđ dītatīuū et p̃p̃iū q̃lītatīuū. Et sic rō qđ dī-
tatīuā ē qđ dat p̃ p̃ora qđ sunt de eētia disticti: et sic p̃z
dīa inter modū intrinsecū et dīaz. Ex p̃dictis īfero
qđ qđ dītas et cī⁹ modus intrinsec⁹: modū it̃r̃secti abīnitē:
oīa qđ sūt in recta linea p̃dicamētalī distiguūt ex nā rei
abīnitē. Et s̃li ens a deo et creatura. et breuiter qđz cō-
stitutū a suo p̃stitutīuo. oīa. n. ista distiguūt secluso ope
it̃r̃lect⁹ et nō distictiōe reali p̃p̃rie capiedo distictiōne
D iij

reale. Et aliqua distinctio media inter distinctionē rōnis et reale. Ad distinctionē mediā voco ex nā rei. q̄ (vt pz ex vi vocabulī) nūq̄ ppter negari nō pōt. licz distinctio nē inter modū et qđditatē frāctus modalē appellauerit tanq̄ a denotatiōe ipseccioni et īgillōri. Sz ptra istā distinctionē ab aduersariis nris arguit sic. Et distinctio ex nā rei ē pter op⁹ intellect⁹ vel p op⁹ intellect⁹. si soluz p op⁹ intellect⁹. Et distinctio rōis solū. qđ pz p. vos q sic distinctio distinctiōe rōis. Si ē pter intellectū q̄ ē distinctio realis quoz vtrūq̄ negat. Dico q distinctio realis pōt accipi dupl⁹. vno⁹ large p oī distinctio q̄ ē seclū ope intellect⁹. Et sic iter distinctiōe rōis et distinctiōe reale nō ē distinctio media. et sic dico q distinctio ex nā rei ē real⁹ isto⁹ capiēdo distinctiōe reale. Alio⁹ capite distinctio realis ppe q̄ ē iter rē et rē. et sic dico q iter distinctiōe reales et distinctiōe rōis ē distinctio ex nā rei media et formalis. et hec de secūdo articulo huius secūdi articuli principalis.

Quantū ad tertium articulū in quo videndū ē q de idēitate et distinctiōe formali sūt aliqua notā da. Ad idēitatem et q formalitas venit de formalis et formale de for⁹. for⁹ autē dī multipl⁹. vno⁹ dī for⁹ put ē altera ps cōpositi et h appellat for⁹ ptis. alio⁹ pōt accipi p for⁹ totū v. p tota ipa nā abstractiue sūpta sic hūanitas dī for⁹ totū nō p informationē māe: s ex qua suppositus ē qđditiue hō. for⁹ pmo⁹ dē ē p se termin⁹ formalis gnātiōis. s for⁹ dē ē termin⁹ p se pmo⁹ s adequatus ipsemet gnātiōis. alio⁹ dī for⁹ de oī suba et mālī eo⁹ q dē et intelligētie dī for⁹. alio⁹ accipit p for⁹ accitū. alio⁹ accipit p quactūq̄ rōe sub qua ex nā rei alī qđ pōt accipi. Et ab ista for⁹ vltio⁹ sumit formalitas de q h itēdim⁹. vñ lz ab vtrāq̄ for⁹ ppositionālī noīet formalitas nō tñ sic itēdim⁹ hic de ea. id formalitas h accepta nihil aliū ē q rō obalis sub q vnaq̄q̄ res accipi pter nā rei. et dī formalitas a for⁹ isto⁹ pp similitudinē quā hz cum for⁹ pmo⁹ et rō dē. q sic for⁹ illis duob⁹ modis capta ē rō cognoscēdi rē et ita ē for⁹ vel formalitas h vltio⁹ dē.

Secūdo ē notādū q h dictio formalis ē modalis dictio aduerbialis et determinatiua. et sumit. v. mōis. vt ait Frā. in p. di. viij. pmis trib⁹ mōis sumit: vt dicit determinatio nē copule. ppōnū pmi mōi dicēdi p se. vt cū dī pmo hō formaliter ē aīal. 2° hō forma⁹ ē rōnalis. 3° hō forma⁹ est aīal rōnale. quarto⁹ sumit for⁹ vt notat formā vel determinationē alteri p denotatiōe intrinsecā cōpctētē et ipsaz denotantē sibi in esse vt hō for⁹ est rōnalis. hō forma⁹ est albus: et sic de alijs. qnto notat actū vel opationē q qd agit vel patit vel opat. vt cū dī ppter intellectiōe for⁹ intelligit. vltio⁹ for⁹ videt: et sic de alijs. Tercio nōndū q qdruplex ē pcatio. p⁹ ē qđditiua et formalis vt ē pmo⁹ modus dicēdi p se. et hec hz qtuor grad⁹. pmo⁹ grad⁹ qñ p se sup⁹ i qđ pcatibile pcat de suo p se inferiori: vt qñ ens pcat de deo et creatura vel gen⁹ de sua ppa spē. vel ipēs de suo ppo idiuīduo. Scds grad⁹ qñ pcatū i intrinsecā dīcēs qle pcat de illo cui pūit intrinsecē. vt dīa de diffinitio: vel modus intrinsecus de pōtuto p ipm fm illā opationē quā sup⁹ recitanti pcedēt articulo. s. 2 adūl. phi. Exēplū pmi mōi hui⁹ scđi grad⁹. vt hō ē rōnalis. exēplū scđi vt dī ē hūit⁹ vel cēn⁹ dīna ē hūit⁹. Notādū tñ ē q rōnale sumit dupl⁹. vno⁹ vt pōtuit tanq̄ pars formalis: nec isto⁹ dīc aptitudinē. s ē dīa vel tenēs modū dīe. Alio⁹ vt dīc aptitudinē rōcinādī: et sic ē ppa passio nec isto⁹ facit pcatationē qđditiuā: q nulla aptitudo p tnet ad pmo⁹ modū dicēdi p se. p predictā distinctiōe pōt frāci. sup por. ca. de dīa. Tercio gradus ē qñ tota rō intrinsecā pcat de suo pōtuto: vt qñ diffinitio pcat de diffinitio. vt hō ē aīal rōnale. Quartus gradus ē qñ idē pcat de seipō. vt hō ē hō. Et capite hic pcatio qđditiua vt distinguit ptra pcatationē in q pcat aliqd cēnē: q vt dicit Bonetus hec pcatio hō ē hō nō ē ppe qđditiua pcatio: q nihil idē oīode de qđditate sūlīpī. s large ē qđditiua put distinguit ptra denotatiuā: et isti

qtuor gradus faciūt pmi modum dicēdi p se. ppter istū modū dicēdi p se assignant et alij tres ab Arist. p. po. inferior. Et sic scds modus dicēdi p se ē qñ ppa passio pcat de suo subiecto. et iste modus hz duos gradus. pmo⁹ ē qñ adequata passio pcat de suo adequato sub⁹ pmo. vt hō est rōnalis. Scds gradus ē qñ passio adequata supio ri de p se inferiori ad subiectū pcat. vt for. ē rōnalis. Tercius modus nō est pcatū sed cēndi. et isto⁹ oīa p se sunt que p se et nō in alio existūt sicut de⁹ et oēs pme substantie: q nullo sunt in alio. Quartus modus dicēdi p se est qñ effectus formalis pcat de sua cā formali. vel qñ actus pfluēs et pgregiēs a cā formali dī de effectu formali: vel qñ effectus pcat de suo immediato pncipio pductiua. Exēplū pmi vt hō albedine. ē albus. Exēplū secūdi vt albi albedine disgregat: calidū calore calefacit. Exēplū tertij intellectus intelligit: volūtas vult: et sic de alijs. Sz hic insurgūt due difficultates. pma ē in quo mō dicēdi p se sunt ppositiōes in qbus pcatant p se inferiora de suis supioribus. vel passio inferioris de supiori ad subiectū talis passiois. Dico breuiter ptra multos q tales pcatationes nō sūt p se. lz. n. tales indefinite vel particulares sint necessarie nō tñ sunt p se. 2° pbat dupl⁹ ex itētiōe pbi. pmo. q: dicit pbs q ppōnes p se nō puerunt (qđ nō dī intelligi q nō puerunt absolute cū puerio sit adequata passio ppōnis saltē categorice. s dī intelligi q nō puerunt in alias ppōnes p se) s ista ē p se hō est aīal. s ista nō erit p se aīal⁹ hō. et idē est iudiciū de oībus alijs talib⁹. Secūdo pbat q dicit pbs q p se infert de oī. ita q a ppōne p se ad ppōne de oī ē bona pntia. s si ista cēt p se aīal est hō: ista cēt bona pntia: aīal ē hō. s oī aīal est hō. pns falsum. s illud ex quo sequit. vñ q ista sit p se aīal est hō: et idē dico de ista aīal est rōnalis: et de oībus talibus.

Secūda difficultas in quo mō dicēdi p se sunt iste ppōnes. hō albus est hō albus. hō albus ē hō. hō est hō albus et siles. Rñdeo breuiter q nullo sūt p se. p cui⁹ declaratiōe ampliori nota tres regulas optimas q hnt a Scoto in pmo di. ij. in mā de ppōne p se nota. et in. iij. di. iij. ptra regula ē q de rōne i se falsa nihil ē et affirmatiue pcat: nec ipsa de aliq pcat. imo nec ipsa de se pmet. Ista. n. nō ē a hō ē hō irrōnal⁹. hō irrōnal⁹ ē aīal. hō irrōnalis ē hō irrōnalis nulla illaz ē aīal: et sile ē iudiciū de oībus alijs. Secūda regula est q de illo qđ ē in se ens p accūs nihil p se pcat nec de aliquo ipz p se pcat. imo nec idē de seipō. Nulla enī istaz est p se. hō quātus ē hō. for. est hō quātus. hō quātus ē hō quātus. Tercia regula est q de pceptu p accūs siue ptingētī nihil necessario pcat. nec ipse de aliquo nec idē de seipō. Exēplū hui⁹ regule est cū hō niger dicat pceptū ptingētī vñ: nulla istaz est necessaria: hō niger est hō. hō est hō niger: hō niger est hō niger. ptra regula sic pūadet. et breuiter: q si ista cēt vera hō irrōnalis est hō irrōnalis. de qua magis vñ: tūc ex vero sequeret falsum. qđ pbat sic: q bene seqt hō irrōnalis est hō irrōnalis. ergo hō irrōnalis est hō. a parte in modo ad suū totū. Et vltra q hō est hō irrōnalis p pueriōne. et vltra. s homo ē irrōnalis et irrōnale ē hō. s oīa ista sunt falsa. s ista ppō ex qua oīa ista illata sequunt. s hō irrōnalis est hō irrōnalis: est falsa qđ est ppositū. Secūda et tertia regule sūt pbanē p puationē pme. q si ista cēt necessaria vel p se: hō niger ē hō niger: ex necessario sequeret ptingēs qđ est falsū. pbat tñ pntia: q bene sequit hō niger est hō niger. ergo hō niger ē hō. a parte in modo ad suū totū. et vltra cōuertēdo. ergo hō est hō niger: et vltra ergo hō ē niger a parte in modo ad suū totū. oēs iste ppōnes illate sunt ptingētes. s ista hō niger ē hō niger: ē ptingēs: et p pns nō necessaria nec p se. et intelligo p se pmo mō vel secūdo mō dicēdi p se. et sic manent regule infallibilē vere. Et si arguat q in ista hō niger est hō niger. hō albus ē hō albus: q ibi ē pcatatio eiusdē de seipō. s tales ppōnes sūt p se vel necē. Dico breuiter q qñ dicim⁹ q pcatatio eiusdē de seipō ē p se et

neccia: intelligētiā ē d pđicatōe i q nō pđicat ens p accēs
nec subijctē. z sic p3 rñsio ad difficultatē. Scđa pđica
tio ē formalis dñoiatiua. z hec h3 qtuor grad⁹. pđm⁹ ē
qñ dñia pđicat d genere pñrahibili p cā vt aīal ē rōnale. z
qñ mod⁹ itñsec⁹ pđicat de suo pñtracto vel cōtrahibili. vt
cū dñ ens ē īfinitū z sic d alijs. Et si dicās q h vñ cō
tradictio q: sup⁹ dñm ē substñcēdo opionē z ādulphī q
qñ mod⁹ pđicat d eo cui⁹ ē mod⁹ ē pđicatio qdditatiua.
hic dñ q ē pđicatio dñomiatiua. igit rē. Rñdeo z dñ
co q nō ē pñradictio q: sup⁹ dñcī q talis pđicatio ē qd
ditatiua si mod⁹ pđicat d pñstituto p ip3 cū sit d cēntia ipi⁹
fm z ādulphī. hic dñco q ē pđicatio dñoiatiua: q: pđica
tur nō d pñstituto s de pñrahibili p ipm. sic refert dñcē hō
est rōnalis z aīal ē rōnale. cuz pñ pñ qdditatiua z scđa sit
dñoiatiua. ita ē refert dicere dñ ē īfinit⁹ vel cēntia dñia ē
īfinita. z ens ē īfinitū. q: dñco pñter q due pñe sūt qddi
tatiue. scđa aut nō s dñomiatiua tñ. Secund⁹ grad⁹ de
nomiatue pđicatiois ē qñ pñpa passio pđicat de suo sub
iecto. Et iste grad⁹ est scđs mod⁹ dicendi p se. Et ē sciēdū
q pñpa passio cū sit eadē res cū suo subiecto fm Scotuz
z suos seqces: ē reductiue in illo genere seu pđicamēto in
quo est suū subiectū p se. Terti⁹ grad⁹ pđicatiois dñomi
natiue pñformalis ē qñ effect⁹ formalis pđicat de sua
cā formali. vt hō nigredīne ē niger. vel qñ actus pñfluens
a cā formali dñcī d effectū formali mediante cā formali.
vel qñ effect⁹ dñcī de suo imēdiato pñcipio. pductiue: z
iste grad⁹ ē qñ mod⁹ dicēdi p se. Quart⁹ grad⁹ pđicatio
nis dñoiatiue formalis ē qñ accēs pđicat d suo sbo: z pñ
fieri. i. mōis. posito q petr⁹ sit sbo i oib⁹ hīs. dicēdo pe
tr⁹ ē bicubū. alb⁹. pñ. agēs. paties. calciat⁹. z sic d alijs. z
iste grad⁹ ē p accēs Tertia pđicatio ē idēptice idēptica z
hec ē qñ vñrūqz extremū ē forma⁹ īfinitū vel alter⁹ ē tāti
forma⁹ īfinitū vel pñmissiue. exēplū pñm vt cēntia dñia ē
bōitas: cēntia dñia ē iusticia: z sic d alijs. exēplū scđi: cēn
tia dñia ē filiatio. cēntia dñia ē pñnitas. z sic d alijs. exē
plū terti⁹ vt pñnitas ē entitas. hūanitas ē entitas z sic d
alijs. pñm q nōtādū ē q iste pđicatiois si se hē dñt p
dicare pñctū d pñcto. vel abstractū d abstracto z nō cō
cretū de abstracto nec abstractū d pñcto. z hāc sī talia
pñcta sint adiectiua. z s. n. pñcēdī q cēntia dñia ē gnātō
dñ gnāt: tñ ista nō pñcēdī cēntia dñia gnāt vel gnāt fm
mag⁹ sīnīaz. v. d. p. Sup quo sbo dñcī a Scot. ista pul
cherrima regula q qñcūqz sbo ē vñtia abstractiōe abstrac
tū z pđicatu ex sua rōe formali nō ē aptū natū pđicari nī
si formaliter z mō īherētī vel qñ: illud pđicatu nō pōt
pđicari hē de illo sbo. rō ē q sbo z pđicatu mōs dñcē
di oppositos dñcī sibi īcōpōsibiles. vñ de tali sbo sic vñti
mate abstracto nīhil pñ hē pđicari nīsi p se pñm mō vel
idēptice. hāc pñpñem dñclarat scot⁹ sic. Quidē. n. q i sub
stātijs siue i pđicamēto substātie ē vñia abstractio tñ. f. qd
ditat⁹ a supposito. pñe nāc: q substātie nō sūt nate pñcēnē
aliqd alteri⁹ nāc. iō pñ ibi abstractio marcia ē abstrahē
do naturam humanam a suppositis que vere sunt illius
nature sicut abstrahē cum cōcipitur humanitas non rema
net vñterius alia abstractio. z iō istud vt sic pñceptum ē p
cise īpñmet: q cūqz alij extraneū est. sicut dñcī. Auice. v.
metaphy. q equinitas ē tñ eqnitas z nīhil aliud. In ac
cidētib⁹ āt qñto plura pñt concernere tanto plures possūt
fieri abstractiōes. Qñ q accētia absoluta pñcēnūt duo. f.
supposita alit⁹ nāc z īdiuidua nāc. pñe z h3 a supposit⁹ al
teri⁹ nāc abstrahāt tñ pñcēnūt īdiuidua. pñe nāc sicut al
bū pñcēnūt līgnū z h3 albū siue hāc albedinē z illam: z iō
pñt ibi fieri due abstractiōes. f. accidētis a sbo puta albe
dis a līgno. alia qdditatis a supposito vel singulari puta
albedis ab hac albedie: z illa q sūt īdiuidua sua. Et hāc
circūloquimur p albedineitatē vel p hoc qd dicimus qddi
tas albedis: z ista nō pñcēnūt aliqd suppositū eiusdēz nāc
nec alteri⁹. In relatiōib⁹ ē q plura pñcēnūt adhuc plu
res pñt fieri abstractiōes. Qd cēnūt. n. relatio sūi pñpñuz

īdiuiduū sūdamētū z subiectū. z h3 pñt ibi fieri tres ab
stractiōes. vñia relatiōis a sbo. z relatiōis a sūdamēto.
z qdditatis a supposito. z iste abstractiōes sic se hñt q h3 ab
stractio fiat a posteriori z extrinseco nō tñ a pñri z intrinseco.
exēplū hoc pñctū qd ē cā dñ de igne q gnāt calorem i li
gno. s3 abstrahēdo a subiecto remanet adhuc pñctū ad
sūdamētū. puta si dicat⁹ po⁹ cāndī. Calor. n. ē po⁹ cāndī
calorē nō tñ ignis ē po⁹ cāndī. Adhuc pñt fieri abstractiō
vñterior: puta si dicat⁹ cālitās: z tñc nec ignis nec calor re
cipit pđicationē ipi⁹ s tñ hēc cālitās ē cālitās. Alia ab
stractio qñtis ē i substātijs ē p hoc q dicim⁹ qdditās cāli
tat⁹ z hec de nullo alio pđicat. Ex pñcē q apper q sit vñtia
abstractio cuiuslibz rei q: qdditatis absolute supē ab oī co
qd ē quocūqz mō cñ rōnē qdditatis i q qdē abstractiōe nī
alio īueniē seu ītelligē pñcē re vel rōne nīsi qd ē ipi⁹ qd
ditat⁹. Et dñcī qdā q termin⁹ vñtate abstracti⁹. pñpñe
subiect⁹ īcludit vñū sīncathegōema. puta īnqñtū vel for
malit⁹ pñio mō vel quidditatiue vel idēptice z sic de alijs.

Et circa aliū terminū pñpñis doc. sub. q pñt d qñcūqz
pđicat nō pōt pđicari nīsi forma⁹. Notādū ē q substāti
ua nota pñt duplī pđicari i dñtis. qñqz forma⁹ vt dñtas
ē dñtas. qñqz p idēptitatē vt dñtas est sapia. s3 adiectiua
si pđicat de necessitate forma⁹ z dñomiatiue pđicant: z h3
ē q sūt adiectiua: nā ex hoc q adiectiua sūt: significāt for
mā p modū īformāt⁹. Et iō d nullo hē dñcī nīsi ad qd
se hñt p modū īformāt⁹ de q v3 forma⁹ dñcī. talia sūt nō
tñ adiectiua nota: s3 oīa pñcipia z sba. Sēp. n. in suo
mō significādī īcludūt adiectiua z modum formale respe
ctu alit⁹ suppositi: z iō pđicat qñ scđo mō dicēdi p se.
Qd ergo pđicentur idēptice: est ipsa pđicari mō opposito
suo. pñpñio mō significādī z pđicādī. Qñs īntellec⁹ p3 ma
ior assūpta: qñ subiectū est abstractū vñtimate ita q ē ab
stractū ab oī qd ē extra rōnē ei⁹ z pđicatu nō pōt pđicari
nīsi formalit⁹ z mō īherētis siue qñ īherētis: illud pđica
tum non potest vere dñcī de illo subiecto nīsi per se pñmo
modo: qz istud pñdicatū pñcē natū est formaliter pñdica
ri. iō non pōt saluari veritas pñter idēptitatē tñ: qz sub
iectū ē vñtima z sūma abstractiōe abstractū: ideo nō po
test stare pro aliquo qualitercūqz alio a se. sed pñcise pro
se formaliter. Et ideo oportet q sua ratio pñcise forma
liter esset idēz illi pñdicato qd nō posset esse nīsi illa ratio
pñcise īcluderetur in pñdicato. p3 ergo pñpositio. Et si
fiant syllogismi expositiōis vel alij alij debent solui p
artem datam in pñmo pñpñio. videlicet q maior vel mī
nor reducāt ad pñpñes de oī. vel de nullo. Quarta pñ
dicatio est essentialis tñ z ista est tñ in diuinitis quaz po
nit hīlarius de trinitate. z est ista in qua denotatur: con
substāntialitas z origo vt filius ē de essentiali patris per ly
essentiali vñ substantia denotat cōsubstāntialitas z per ly
patris: origo. Si queras an ista sit essentialis. filius est
de essentiali vel filius est essentiali. Ad pñmū responde
tur fm Scotum dñ. v. pñ. sententiarum. q. ij. q non pñ
prie dñcitur aliqua persona cē de essentiali absolute. sed ad
dendo cum substantia personam aliquam originantem
bene dñcitur q aliqua persona originata est de substan
tia illius persone. ita q hēc. filius est de substantia diuī
na nō est ita concedenda sicut hēc. filius est de substantia
patris. quia per secundam exprimitur cōsubstāntialitas
z origo propter genituum constructum cum casuali pñ
positionis. per pñmam autem non notatur aliquid ori
ginans. Ad altam dicendum q licet Augusti. dicat fi
lius esse filium essentiali patris. xv. de trinitate capitulo.
xviij. Et Doctor: quidam dicat illam esse propiam: ta
men videtur probabilius dicendū q quandocūqz re
latiūz constructur cū aliquo in tali habitudine casuali
īn q natū est terminare illā relatiōē vt correlatiū: tunc
pñstuit cū illo pñcē vt cū correlatiū: Exēplū pñ cōstrui
tur cum correlatiū in habitudine genitui. simile in ha
bitudine datui. mai⁹ i habitudine ablatui: fm cōm pñmo

nē vñ qd cū quocūq; pstruat tale relatiū in tali habitudi-
ne casuali: expōit illd notat eē correlatiū huius relatiū.
Ad enī dicim⁹ iste canis ē filius hoīs qz ē fili⁹ z est hoīs.
vt dñi canis ita q ly hoīs pstruit cū ly canis ex vi possessio-
nis vel possessionis. s vñ significare q pstruat cū ly canis i
rōne relatiū vt pñs. ita igit i ista filius eēntie vt ly eēn-
tie accipi vt correlatiū illi⁹ relatiū cū quo pstruit. Et tē
ad aug. q vñ illd pcedē fili⁹ ē fili⁹ eēntie: dico q d3 itelligi
q sit pstructō itrañtia vt fili⁹ ē eēn⁹. i. fili⁹ ē eēntia. n at d3
itelligi q sit cōstructio transitua qz est falsa: vt dictū est.
Et si dicat q ad istas filius est de essentia pñs vñ seq ista
filius est eēntie patris. nego sequelā: qz pñs notat relatio-
nē iter filii z eēntiā sicut suū correlatiū qd n notat añs.
s tñ notat psubstantialitātē in eēntia cū originatiōe nota-
ta i illo qd pstruit cū eēntia. Sic g p3 q ad veritatē ppō-
nis eēntialis vt hic capis reqrit q sit psubstantialitas z ori-
go. Alterius notādū ē q possūm⁹ iuenire mltos gra-
dus i vnitate. in pmo gradu ē vnitas aggregatiōis q est
mima vt i acervo lapidū. i scđo ē vnitas ordis q aliqd ad-
dit supia aggregatiōē. tertia ē vnitas p accidēs vbi vl-
tra ordinē ē informatio l3 accēntialis vñ ab altero eorū qz
sūt sic vñ. in qto ē p se vnitas ex pñcipijs eēntialib⁹ ex
p se actu z p se po⁹. in qto ē p se vnitas simplicitatē q est
vñ idēptitas. qd enī est ibi ē realiter idē alteri z nō tñ
est vñ illi vnitate vñōis sic i alijs modis. Ultra at
oēs ista idēptitates ē idēptitas formalis. hcc scđo. h. di.
pmi mīay. q. iij. Istis notat pmo duas pclusiones qz
pnam accipio in passu palleato q ē diffinitio idēptitatē
formalis data a pñato Doc. sub. Tūc aut idēptitatē
formalē vbi illud qd dñ sic idē includit illud cui sic ē idem
in rōne sua formalī z p se pmo mō. Quid bñ hāc dif-
finitioē z videbis q de itētiōe Doc. sub. fuit q iser⁹ ē
idē formaliter supior: qz dicit Doc. sub. q illd qd sic est
idē. s. formaliter includit illd cui sic ē idē. Et laz ē q supius
nō includit iser⁹ i rōe sua formalī z p se pmo mō s pot⁹
ecōtra. Mlti dicat q ibi ponit actiūz p passiuo ita q sit
sensu: illd dñ ē idē formaliter alicui q includit i sua dif-
finitōe seu rōne sua formalī z p se pmo mō. Sed ista expō
vt exoritur textū. Ad. n. vñ verisile q iste Doc. q fuit
ita sub. z fecit⁹ i verbis suis z q ē tñ pñle locut⁹ ē de
formalitib⁹ posuit⁹ suā diffinitioē sic obsecrā. Et
quo iser⁹ duo correlaria. pñm⁹ ē q oia pñcata qddita-
tiua supiora: z oēs dñe eēntiales: z modi itrañci sūt idem
formaliter suis pñtūz siue iseriorib⁹ vel ecōtra distiguen-
do altero pñctorū modoz. Aliq tñ apliat idēptitatē for-
malē z dicit: q oia ista dñt cē idē formaliter qd pue-
nit tñ vna rōe formalis z qdditatiua sicut sūt oia indin-
dua eiusdēz spēi. s hoc ē iproprie z abusive vti idēptitatē
formali. Scđm correlariū q nullū subiectū ē idē for-
maliter suo accidēti nec ecōtra: qz l3 accēs includat subm
in diffinitōe additamentali: nō tñ i rōe sua formalī z p se
pmo mō. Essentia. n. pñcatōz sunt iper mixte pñm the-
mistū qd d3 itelligi formaliter. Scđa pclusio isti⁹ ar-
ticuli ē q illa distiguitur formaliter q hñt aliā z aliā for-
malitatē quaz neutra alterā includit in rōne sua formalī
z p se pmo mō sicut dicimus q subm z pñia passio di-
stinguitur formaliter. Ex ista pclusionē iserunt duo
correlaria. pñm⁹ ē q eēntia diuina a relatiōibus distigui-
tur formaliter: qz pceptus absoluti nō includit qdditatie
pceptū relatiū nec ecōtra. Scđm correlariū q oia attri-
buta in diuinis: vt sūt intellectus z volūtas sapiētia boni-
tas z iusticia ab eēntia diuina z a relatiōibus formaliter
distiguit. S3 dices vt q i diuinis nō sunt plures
formalitates. qz formalitas dñ a forma: s in diuinis nō sūt
plures forme: g nec plures formalitates. Rñdeo q ar-
gumētū nīpīl valet. supponit enī q supius negatū ē. s. q
formalitas dicat a forma sicut tu capis formā. z l3 admit-
tat q formalitas a forma dicat: adhuc tñ argumētūz nō
v3. qz similiter arguerē eēntiale dñ ab eēntia: s i diuinis

nō sūt multe eēntie. g nō sunt multa eēntialia: vel sic si
diuinis sūt mltā eēntialia s3 diuiniū. g sūt ibi multe eēn-
tie. si istud argumētū nō v3: nec tuū: q istd nō valeat p3:
qz cōcludit pclusionē hereticā. z iō p3o me z p te dico ad
cōsequētiā q nūq; bene arguit a plurificatione pñtis ad
plurificationē aīcedentis marie in diuinis: imo nec etiā
in creaturis: vñ licet ista pñia sit bona. iste hō ē sciens vel
qualis. g h3 sciētā vel qualitātē. tñ non sequit iste hō h3
plures sciētias vel qualitates. ergo est plures sciētes vel
plures qles. Dices q nīpīl ē ponēdū i diuinis nisi q
hñ a rōne nālī vel a fide vel a sacra scriptura vel ab aliq
doctore auctētico. s iste formalitates nō habēt ab aliquo
istoz q debeāt poni in diuinis. g nō sūt ponēde. Breui-
ter dico q sicut ex vna de necessario z vna de pñgēti iser-
tur vna de pñgēti ex pmo p3o. ita q ibi ē bona pñia. ita
dico q ex vna credita z ex alia nālīter cognita p bonam
pñiam pōt inferri vna credita. mō sic ē q credimus z ca-
tholice pñtemur q eēntia diuina est cōcābilis z de facto
cōcāf tribus pñois ē ē abolutissima: pñnitas nec ē cōcā-
bilis nec cōcāf nec ē ens absolutū. Isti ppositōi addo
vñ aliā nālīter euidētē q qñcūq; aliqua sic se hñt q ali-
qd puenit vni ex nā rei seclūo ope itellect⁹ qd nō puenit
alteri ē ibi distinctio ex nā rei. Et qñ vñ est absolutūz a
pñe rei formaliter z qdditatie z aliud non. imo ē forma-
liter relatiū illa dicit distinctas formalitates. isti vltime
ppōni adde pcedētē z realiter z euidētē cōcludēs q i di-
uinis sūt plures formalitates. Et cōfirmat p beatum
Aug. dicentē q alio pñ z alio pater est pñ. qz pñ ē eēntia
diuina s3 est pñ pñnitate. Ex ipō Aug. claz ē q ē distin-
ctio iter eēntiaz diuinā z pñnitatē z sūt de alijs dīcēdū
est. Itē hilari⁹ de trinitate dicit q nō efficit creaturam
volūtas s3 pñas. igit zc. Alio correlariū gen⁹ a dñe:
z dñia a genere: formalr distiguntur. qz pñm pñm. iij.
thopicoz dñia nō pñcipat genus nec ecōtra. pbatur etiā
rōne qz in diffinitōe eēt negatio. Et si arguat i tertia
figura sic oīs hō est formaliter aīmal. oīs hō est formal-
iter rōnalis. g rōnale est formaliter aīal. Rñdeo breui-
ter q l3 ex necessarijs nūq; sequat nisi necessariū: tñ ex p-
positiōibus p se nō sequūt ppōnes p se nec ex ppōni-
b⁹ formalib⁹ z qdditatiuis sequit ppōnes formales z qd-
ditatiue. Et si pñra pñcata arguat itēz negādo distincti-
ōē formalē i diuinis sic. Nulla eēntia diuina distiguit for-
ab eēntia diuina. pñnitas ē eēntia diuina. z sili filiatio bōitas
sapia z sic d alijs. igit pñnitas nō distiguit formalr ab eēn-
tia diuina pñia ē formalis i qto pñ. Ad aīoz ē formalizatū
qz nā se distiguit ex nā rei z formalr. minor ē catholica.
g pñora qd ē ppositū. cū nō sit pñi i mā nec in forma.
Rñdetur q nec iste silius nec alij tales valent ex eo q
nō regulant p dñi de oī vel dñi d nullo. ita q fiat distri-
butio in termino vel ex terminū. i nūero vel ex nūcz z tē
maior erit falsa i pposito z a nobis negata z nō pñcia. v3
ista nīpīl quod ē eēntia diuina distiguit formalr z ex nā rei
ab eēntia diuina. Et breuiter in oib⁹ talib⁹ syllogisimīs i p-
positiōē q ē d nullo d3 pñi nīpīl qd ē. z i ppōne q ē de oī
d3 pñi oē qd ē. Adhuc circa pñca icidit due difficulta-
tes qz pñ ē q ex eo q dñ ē q attributa in diuinis distin-
guīt a se iūice z ab eēntia diuina formalr. iō qñt vtz qd-
libz attributū hēat pñia ifinitatē formaliter distiguit ab in-
fini⁹ diuine eēntie cū pñcatō vñ d altero sit nā p idēpti-
tatē vt vñ ē. Rñdeo b3 q oia absoluta cōia trib⁹ pñ-
nis hñt pñia ifinitatē forma distiguit ab infini⁹ diuine
eēntie. v3 ē tñ q oia sūt inf⁹ radicaliter ab eēntia diuina.
l3 iformalr vt dñ ē. Scđa difficultas ē vtz pñctūz
z abstractū distiguit forma siue ex nā rei. n. g. hō z hūa-
nitas. Dico q n. imo sola rōe distiguit qd p3 pñ per
Doc. sub. dicitē q pñ pñnitas gnātō gnātō gnātō nō di-
stiguit nisi p mōs significandi grāmaticales. q sūt tñ in
voce z itellectu. Et si dicat q pñctūz istā hō ē rōal z ne-
gam⁹ istā hūanitas ē rōal qz hūanitas ē vltimate abstracm⁹

de q sit aliq diffi ex nā rei int hoies et hūanitatē. Rñ deo q vna non dī hā plūq alia nisi pp mōs significandi grāmicales q sūt ab intellectu et nē ipā. et sic pz q tñ distinguūt rōe. Si n. pñse stem i re dico q qdqd iest hōini iest hūanitati: quia nulla est ibi penitus distinctio. et hec de tertio arti. minus principalī.

Quantū ad qrtū arti. i q vidēdū ē dīdēptitate et diffi reali. Nota ē p q mltiplex ē pōritas p^a ē pfectōis: et sic dicim⁹ q i vnoqz gñe ē vñū p^m. i. pfectiū. alia ē pōritas gnādis. et sic illa q si pōra gnādis se postē^a pfectōe saltē si pñs pcurrat intrinsece ad eē posterioris. alia ē pōritas nāe et qñ pñs qrtū ē d se n hz spugnātiā q sit sine posteriori. l3 h sibi spugnet aliqñ pp idēptitatē falē cū posteriori. vñ pp aliqd aliū extrinsecū pōri. Aliq tñ Scotistē dicūt q pōritas nāe vñ ē pñs nā nō ē eē i aliq pōri (simplr loqndo) i q n sit posteriori s ē pñp. pōritio hui⁹ ab h. Et istō pñmat fñā. i p^o. aliqñ ē pōritas nāe dī illa q ē it nāz et nāle. Aliqñ dī q ē iter formalitātē et formalitātē i eadē nā. et h tā in dñis q in creaturis. pñt d aq la li. p^o di. xij. dīc q pōritas duo dīc. p^m ē pñgñssus d n ēē ad eē i alfo. et sic dīc ipfectōes: qz stat cūz alietate nāuz. 2^m qd dīc ē pñpō hui⁹ ab h. et istud non dīc ipfectōes: qz pñ stare cū idēptitate nāe. Et sic i deo est pōritas nāe isto 2^m mō remota ipfectōe pñi mōi. Et per istā distinctōē vñ dēclaratōē pñt solui oēs auctitates dicētes in dñis n ēē pñs nec posteriori. Alia pōritas ē duratōis p q notādū q triplex ē duratō: p^a ē fpectu dī: et sic eēntitas ē eī duratō et sic nīhil ē pñs i dñis. 2^a ē respectu āgeli et aliaz rez pmanētū et tal duratio vocat eūz. 3^a ē eēntiū succēssuoz vñ qrtū ad suū eē. vñ qrtū ad suū fieri et tal duratio ē tps. Alia pōritas ē pōritas origis d q ait Aug. p^o d trī. q nīhil gñit scīpm vt sit. et ista ē tā in dñis q i creaturis. et sp oz q sit dñs realis iter originās et originatū: siue iter pducēs et pductū. Et fm Scotū pōritas origis ē q qz sic itelligit eē a se: posterioritas origis ē q qz itelligit eē ab alfo. vñ fñā. i. plogo. q. i. i. dīc q p^m sig^m origis est eē a se. 2^m ē eē ab alfo. Tertiū aliqñ pñs et posteriori origine accipiūt p pōri et posteriori nā. sic expōbat petr⁹ d aq la i. 2^m mēbro: et sic dicim⁹ q p i dñis pñs origis ē beat⁹ q genēt qd nō ē itelligēdū (vt claz ē) q sit beat⁹ a se et q genēt ab alfo: qz anq genēt: pñt gñt eē beat⁹. Scōdo notādū q falitas dī a reali: falē nō a re. Res at vt ad ppositū spectat sūt a rat⁹ a. um. et tal ē triplex qdā ē eēntie sic ē ipā qd ditas absolute pñsiderata. Que dā exīstē et tal ē i of pñcamēto. qdā nō sñstīstē et tal ē i pñcamēto sbe solū. i. ppositio at reale sūt a re 2^m vñ 3^m mō dīcā. nō at a re eēntie. qz i dñis ē distinctio fal: et tñ ibi ē tñ vna eēntia. nec sūt a re dīcā a reoz rīs q ē cōis ad oīa eēntia ymaginabilia: qz tē iter chimērā et aliū ficticiū eēt diffictio real. Tertiū itelligēdū q i dñis res pōt sumi dupl^r. vno mō eēntialr et sic ē tñ vna res: qz vna eēntia et vna exīstia. alio mō pñdāl et sic i dñis sē tres res subsīstētes. Istis pñsuppositū pono duas pñclones d idēptitate reali et eī distinctōē qz p^a ē ista. illa sūt idem realr q sic se hñt q vñū n pñt eē sine alio seu vñū ipossibile ē separi ab alio absq distinctōē: et cū h q ipossibilitas separatōis nō pueniat a cā extrīseca. Et q vñū respectu alteri⁹ n sit originās et aliū origiatū. Et q n sūt i plurib⁹ reb⁹ realr difficti. Dēs iste tres pñcile sē accipiēde copulatie ita q vna pñditō n sūt sūt sine alia. vñ nō vñ pñā h n pñt eē sine illo. s ē idē realr illi qz tñ qñlibz flatō q inest eēntie dīne p actū intellect⁹ dñi eēt realr: qz qdqd ē idē eī ē reale. pñs ē falsuz. vt pz ex. xxx. di. p. aut q tal eēt eadē illi eēntie qz ipossī ē illi eēntie eē sine ea. pñs ē falsū: qz si talis relō possz eē no ua tē intellect⁹ dñi possz mutari. s talis ipossibilitas puenit a cā extrīseca qz ab intellectu dñi. Sili f3 pñz pñditō ē celū eē sine motu non qd ex cā intrīseca i celo sed ex cā extrīseca mouēte n tñ scqz q celuz sit mot⁹ realr l3 nō possit eē sine eo. ista p^a pñditio pbat a doctore i 2^m di. i. sic qa sic pñradictio dīcā d aliqb⁹ ē via pñcludēdī distinctōē: ita

ipossibilitas recipiēdī pñdicationē pñdictoz pñtētiā ad eē: ē via pñcludēdī idēptitatē i eē: et hoc vbi nō ē depēdētia eēntial q fñt distinctōz māifestā. Scōdo pñditō pz qz nīhil scīp3 pduc. Tertiū nō pñdicationē notāter pñsui pp relatōnes q l3 nī sic se hēant q vna possit eē sine alia vel q vna sit pducēs et alia pducta: qz tñ sic se hñt q sūdā i plurib⁹ reb⁹ realr difficti sic pz d pñtate et fñtātōē d duab⁹ sñlitudib⁹ et cōlirantib⁹ idē realr difficti. Et qz ifero tria correlatiā p^m q oīa attributa sē eadē falr et cū eēntia et cū se i uicē et cū pñonis dñis et pñone dīne cū eēntia dīna. Scē cūdū correlatiū q oē sup⁹ ē idē realr cū suo isctoz: Et si dicat q distinguūt realr. Dico q iste due sūt pñdēdē hō ē idē realr cū for. et hō distinguūt realr a sorte. Tertiū correlatiū q illa q sūt i p^o obiectiua nec distinguūt realiter nec sūt idē realiter. qz ad idēptitatē realē et distinctōē reqrit q vtrūqz extremū sit aliqd pñtūm exīst. Et iste sūt relatōes reales q nō nī in eē exīstētie sūdā pñt. Scē cūdā pñclūio hui⁹ arti. ē ista q illa sūt difficta realiter q sic se hñt diffictiue q vñū. pñt eē sñ alio vel q vñū ē pducēs et aliū pductū vel q sūt i plurib⁹ reb⁹ faliter difficti: et dīcī diffictiue qz ad iferēdū diffictōēz realē sūt hñt ali quā istaz pñditionū. p^a pñpbat p doctore sub. i. 2^m di. j. Nī hñt ē idē realr. a. sine q. a. pñt eē realr sine pñdictōē. qz aliter idē sil eēt et nō eēt qd vñ eē oppo^m pñi pñcipij ex q pñ⁹ vñ statū pñcludi diuerfitas eēntiū: qz si d aliqb⁹ duob⁹ dīcā cōtradictoria eo mō q dīcī d eīs: vidē ē nō idē. Et cōfirmat rō qz si istā pñdōē (illa sūt difficta realr qz vñūz pñt manē sine altero) negaret pñteru⁹ n vñ relinq vñ possit diffi⁹ eēntū pñari. dīcēt. n. pñteru⁹ q n tñ pñs nāe vt sbe et accēntia cōia sūt eadē h q for. et plato vel for. et lapis nō drñt realr. et si arguas q for. pñt eē n exīstē platōē. qz diffictiū gñit falr. negabī tibi pñā: qz pñteru⁹ negabī tibi pñpōēz cū initeris q negata pñt tota doctria pñi. vij. thopicoz q docet q pñlema facit dñstui p pñdicationē iuctā h difficti qz pñstui. si aut negē pñpō ista nō vñ posse dñstui qz si n dñstui p pñdictōē: nec p aliq alia oppōnē aut falē n fa cīlī. Et qz ifero tria. p^m q totū distinguūt falr a suis pñib⁹ loquēdo d toto eēntiali itegrali et quātitatūo. Scōm correlatiū qz rel diuerfoz genēz actualr exīstē. Sili i idē uidua tā eīusdē spēi qz diuerfay spēy eīusdē pñcamēti actualr exīstia: et mā et forma realr distinguūt. Tertiūz cor. qz tres pñone dīne distinguūt realitē a se iuctē et nō sūt idē realr. Dices arguēdo q. qñqz vñt et eīdē simplr. sūt eadē simplr: illa iter se sūt eadē. p^o pñz. h pñone dñi ne sūt idē realr eēntie. qz iter se sē eadē realr. Dico breuiter omīssis mulz solutiōib⁹ q illa regula dī itelligi q si aliq vñat vel idēptificēt realr vñi 2^m qd sit h aliqd. i. i cōicabile illa ē itēptificāt iter se. Si nō illd tertiū se hēat vt qlegd et vt cōicabile: nō oz q illa idēptificata in vno idēptificēt iter se. Et hec de quarto arti. min⁹ pñcipali.

Quantū ad v. arti. qz et de idēptitate et distinctōe eēntiali nota aliq p^o q duplex ē ordo eēntialis vt ad pñs spectat. 1^m ē f3 qd et qñ posteriori⁹ pñdet sic a pñi q l3 n possit eē sine illo p p^o nālem: tñ p potētiā dīnā pñt eē sine illo sic ē d accēntie respectu sbe falte de aliq et d sba respectu cāz scōaz extrīsecay. Ali⁹ est ordo eēntial simplr et ē iter illa q sic se hñt q pñlicat pñdicationē et p qñqz p^o posteriori⁹ eē sine pñi et accipio ibi ordinē eēntialē p dñpēdētia eēntiali. et sic dico q qñqz aliqd h3 ordinē eēntialē isto 2^m mō ad aliū i rōne dñpēdēz ad idēptēdēs tali dñpēdētia idēptificat realr cū sua d pñdētia sic dico d creatura et sua dñpēdētia quā h3 ad dēū et de toto respectu suay pñiū. Scōdo notā^m q idēptitas eēntialis capīe dupl^r. vno mō p illa idēptitate qua aliq idēptificāt vñt eēntie singulari et sic iter idēptitatē eēntialē et realē n ē dīa pñter q i dñis qz l3 tres pñone dīne sūt eadē realr vñt eēntie singularissimē: et p pñs dīcēt eē idē eēntialr iter se n tñ dīcēt eē idē falit. In creaturis nō n ē ista qñ oīa eadē eēntiali sūt eadē falr. 2^m mō capīe idēptitas eēntial p illa idēptitate q aliqua dīcēt eē d eēntia ali

entis siue pcurrere intrinsece ad entia alicuius. Istis notaq
pono duas conclusiões. p^a q^a oia illa dicuntur eē idē eēnaliter
que idēptificatur realiter vni entie singularissime ca-
piēdo pmo mō idēptitatē eēntialē. vel q^a sūt de eēntia in
trinseca alicui⁹ capiēdo idēptitatē eēntialē secūdo mō.

Et q^a ifero q^a q^a idēptificat^r cuiusq³ singlari mōdi
siue indiui⁹ siue supposito: illa sūt eadez eēntialr. Se-
cūda p^a q^a illa distinguuntur eēntialr q^a hñt diuersas nās
siue essentias reali distinctas. vel q^a nō cōcurrūt ad rōnē
intrinsecā et eēntialē alicui⁹: s³ duo mēbra posita i predicta
distictiōe s³ idēptitate eēntial. Ad quā pformiter poss³ da-
ri vna alia diuisio de distictione eēntial. Intellige tñ q^a
ad distictionē vel idēptitatē eēntiales. et sūl^r ad quācūq³
idēptitatē vel distictionē q^a ē secluso ope intellect⁹ requirūt
extrema esse positiua. et existētia. q^a accidēs nō pōt hñe no-
bilius eē et veri⁹ q^a sūi subiectū vel sūdamitū. Et si q^a
ras cū ego nō sim reali idē cū antipō vt clarū est. Mū-
qd bene seq^r q^a sū reali distinct^r ab eo⁹. Dico q^a non
sed bene seq^r q^a sū sibi nō idē. et sic de alijs. Et hec de q^a
to articulo minus principal.

Ad tñ ad. vi. arti. q^a ē de idēptitate subiectiua
q^a et ei⁹ distictiōe ē duplex modus dicēdi. p¹mus
q^a illa dicūt eē idē se tog³ subiectiue q^a q^a dicitur
pueniūt i aliq³ realitate potētiāli et s³hibili p realitate dif-
ferētiē. Et p oppositū illa distinguunt se tog³ subiectiue q^a
in nulla tali realitate q^a dicitur pueniūt. Et ex isto mō di-
cēdi eliciūt tria correlaria. p¹ q^a q^a idēptitatē idē genus
q^a dicitur: sūt idē se tog³ subiectiue. s³ correlariū q^a om-
nia p^adicamenta a se inuicem et a deo se totis subiectiue di-
stinguūt. tertiū cor. q^a p^asonē diuine se tog³ subiectiue disti-
guūt. Et sic sū istū modū dicēdi idēptitas subiectiua ē i
feri⁹ ad idēptitatē obiectiua. et distictiō obiectiua ē iferi⁹
ad distictionē subiectiua. Quētiq³ n. sūt idē se tog³ subie-
ctiue: sūt idē se tog³ obiectiue et si eōuerso. et q^a idēptitatē
se tog³ obiectiue: distinguūt se tog³ subiectiue. et nō eōuerso
sū istū modū dicēdi. q^a rē. Ali⁹ modū dicēdi ē q^a il-
la dicūt idē subiectiue quoz realitates pñt sū eē i eadē re
vel p idēptitatē realē. vel p modū iformatū vl iformabil.
Et p oppositū illa distinguūt se tog³ subiectiue q^a realita-
tes nō pñt sū eē in eodē nūero altero p^adictoz modoz vl
p modum iformantis aut iformabil. vel p idēptitatem
realē. Et h⁹ iferūt aliq³ correlaria. p¹ q^a oia q^a sūt in
diuis sūt idē subiectiue. Scđm q^a oia i vno indiuiduo
(siue sint supiora siue accidētia absoluta siue respectia) sūt
idē subiectiue. Tertiū cor. q^a duo indiuidua ciuīdē spēi
marie de p^adicamēto sbe et ēt alteri⁹ spēi p^aplete ciuīdē p^adi-
camēti: distinguūt se tog³ subiectiue. Quartū cor. q^a duo
sūta et duo relatiue opposita marie de scđo mō relatiuo-
rū sūl^r sūte eēntialr diuidētes gen⁹ distinguūt se tog³ subie-
ctiue sū istū modū dicēdi. Et si q^a rās. Alter istoz mo-
dus ē p^ahabili⁹. Dico q^a vterq³ ē p^ahabili nec ē dīa i
ter eos nisi in mō vtēdi vocabulo. et iō q^a voluerit tenē al-
ter illoz: dicat p^air. et hec de scđo arti. minus principal.

Ad tñ ad. vij. f. d idēptitate obiectiua et ei⁹ distictiōe
q^a co b⁹ q^a illa se idē obiectiue d q^a p^a p^adicari aliq³
p^adicatū q^a dicitur siue illd sit limitatū siue tran-
scēdēs siue dicat salitate potētiāle siue n. et illa distinguūt
se tog³ obiectiue: d q^a nō pōt p^adicari tale p^adicatū q^a dicitur
tatiue. Et hoc iferūt aliq³ correlaria. p¹ q^a q^a d⁹ s³ crea-
tura sūt idē se tog³ obiectiue. et ēt decē p^adicamēta. Scđz
q^a passioēs enī a se inuicē et ab ente distinguūt se tog³ obie-
ctiue. Tertiū correlariū q^a dīe vltie et breui oia illa q^a
sūt p^ario diuersa distinguūt se tog³ obiectiue. p² q^a nō
tādū q^a alid ē dicē aliq³ eē diuersa. vl dīa. nā dīa sūt ali-
cui idē entia: h⁹ ē dictū in aliq³ q^a dicitur pueniūt et i aliq³
q^a dicitur differūt. diuersa sūt q^a i nullo q^a dicitur pue-
niunt. Iuxta q^a dicit Scot⁹ q^a oia dīa dīuz reducūt ad
aliqua p^ario diuersa. alioq³ nō eēt stat⁹ i differētib⁹. hoc
notato. p^abas sic p^apositū rōne Scoti. g^aia exēpl⁹ accipian-
tur duo dīa sicut for. et pla. illa i aliq³ cōueniūt et p aliq³

differūt vt p^a ex supposito. accipiat^r q^a illa q^a differūt et
sint. a. et b. vel g. a. et b. sūt diuersa vel dīa. si sūt diuersa:
h⁹ eo p^apositū. f. q^a ista distinguūt se tog³ obiectiue. si sūt dīa:
q^a rā sic p^aus. vel g^a erit p^acessus in ifinitū q^a ē incōueniēs.
vel stabit ad aliqua q^a se tog³ obiectiue distinguūt. et hec de
vij. articulo et vltimo ptiali et scđo principal.

Ad tñ ad vlt^m arti. principalē (p^a p^alemto hu-
ius q^a dīs) q^a ē illatū et iuestigatū idēptitātū
et distictionū pmo vidēdo i duas ptes p^ancipa-
les) sic p^acedā. i p^ama pte dabit^r mod⁹ venādī distictiōes et
idēptitates. In scđa pte dabitur mod⁹ iferēdi vna idē
ptitātē et distictionē et alia. Quātū ad p^ama pte p^a i
cipiā a distictiōe rōnis. et p^a p^aphiori dēclaratiōe notādū q^a
distictiō rōnis iuestigat^r p^a diuersas relatiōes rōnis at-
tributas p actū collatiū intellectus eidē obto vel diuer-
sis h⁹ mō. q^a vl pmo res real⁹ p^apag³ ad rē realē. vl realitas
ad realitatē et h⁹: vel ad seipsaz vel ad aliā i vno et eodē
obto fōmali. vt q^a intellect⁹ p^apat colorē ad disgregatiū i
albediē: vel r⁹ res rōnis ad rē realē vt q^a intellect⁹ p^apat ge-
nus ad alal. et eōuerso. vel 3° res rōis ad rē rōis. vt q^a i
tellect⁹ p^apat gen⁹ ad spēz et eōuerso. Si p^a mō vl res rea-
lis p^apat ad seipsaz vel ad aliā. si ad seipsam vel p^apat ipā
vt intellecta ad seipsaz nō intellectā: vel ad seipsaz vt itelle-
ctā. Si scđo mō vel igi^r p^apat ipā res p^acepta s³ vno mō
p^aciēdi ad seipsaz. vel ad aliā sub alio mō p^aciēdi. si p^a
mo mō vel igi^r sub mō p^aciēdi grāmaticāl^r vt signū
aliq³ i recto vl i obliq³ rē. vl logycāl^r puta i p^acreto vl in
abstracto: et sic sū diuersas p^apationes intellectus ad res
easde vl diuersas: orit^r distictiō rōnis. Distictiō h⁹ ex
nā rei iuestigat^r p^a q^a tuor gnā oppōnis. p¹ p^a oppōnē rela-
tiua. 2° p^a oppōnē s³toz. 3° p^a oppōnē puatiua. et quarto p^a
oppōnē s³dictoriā. sic q^a ipossibile est duo opposita siue
relatiue siue puatie siue s³rie siue s³dictorie s³l eidē f^apectu
ciuīdē puenire et differre iō rē. Et^m de oppōne relatiua
vt q^a intellect⁹ agēs mouet intellectū possibīl⁹ et intellect⁹ pos-
sibīl⁹ mouet ab intellectu agēte: p^acludim⁹ ibi eē distictionē
ex nā rei. Et^m de oppōe s³dictoria: vt q^a sup⁹ ē cōicabilē
plūb⁹. iferi⁹ h⁹ nō. iō rē. ex^m d⁹ oppōe puatiua vl q^a pua-
tiua: vt q^a eēntia dīa ē cōicabil⁹ plurib⁹ p^asonis. p^anitās
h⁹ iō cōicabil⁹. iō rē. Et^m d⁹ s³ta oppōe capiēdo large s³rie-
tatē: vt q^a hūanitas formal^r ē ad se. depēdētia q^a depēdet
ad deū: formal^r ē ad aliū. iō rē. Distictiō aut^r formal^r fa-
cilis ē ad iuestigādū dūmō extrema sint positiua. Tñ
q^adruplici viā p^a iuestigari. p¹ p^a viā exēctōis. Dīa. n.
q^a sic se hñt q^a vñ nō ē d⁹ ceptū q^a dicitur alterius: illa
formali distinguūt. Et cū idēptitas formal^r nō pueniat (si-
cut nec p^adicatio p^ant modū dicēdi p se) iter q^a idēptitas forma-
litas mūdi saltē ex pte alteri⁹ ē iueniēda distictiō forma-
lis. Ad p^arimā p^a Ari. dicēte q^a ipossibile ē circulū eē in
distictiōib⁹ marie q^a dicitur. Scđo p^a viā diffinitio-
nis sic: q^a idēptitas n. hñt distictas diffinitioēs quaz vna nō i-
cludit^r i alia illa formal^r distinguūt. Tertiū p^a viā d⁹scri-
ptiōis. sic q^a d⁹scriptiōes sūt diuerse illa formal^r distinguū-
tur. itelligēdo p^a d⁹scriptiōz manifestatōez p^astitutā ex genē
et p^apassiōe. Quarto p^a viā d⁹mōstratiōis sic: q^a idēptitas
aliq³ ē d⁹mōstrabile d⁹ aliq³ et de alio n. illa sūt disticta for-
mal^r. p^adot tñ addi q^anta viā reduplicatiōis s³ Fran-
cis. sic. q^a aliq³ p^apetit alicui i q^antū tale et nō aliq³ (sic vlūe
p^apetit hōi i q^antū hō et nō lapidū) illa formal^r distinguūt.
Distictiō h⁹ realis q^adrupl^r poterit iuestigari. p¹io p^a
viā gnātōis. 2° p^a viā corruptōis. 3° p^a viā origis. 4° p^a viā
separate exētie vl s³bsistētie. Dist⁹ et eēntial q^adrupl^r viā
iuestigat^r p^a viā gnātōis p^a viā corruptōis: p^a viā separatiōis p^a
viā d⁹pēdētie. Dist⁹ se tog³ subiectiue p^a viā actual^r sepa-
tiōis poterit iuestigari isto mō. q^a aliq³ actual^r s³ eē c^ari-
tie vl s³bsistētie sepanē ab inuicē: illa se tog³ subiectiue distinguū-
tur. S³ dist⁹ se tog³ obiectiue sic iuestigat^r que in nullo
q^a dicitur pueniūt: illa se se tog³ obiectiue disticta. ex q^a
seq^r q^a idēptitas istoz: p^a oppositū cor⁹ que dicta sunt de
distinctionibus poterit iuestigari.

Quātū

Questionis formalitatum

Quam ad sedas pte huius ar. p. uenitatem modum
 q. iheredi vna idēptatē ex alia. sedario vna disti
 ctioez ex aliq. Quam ad p. pono duas celō
 res. q. p. ē ita q. mima idēptitas ē idēptitas se tog obie
 ctive. q. ab omnibus infertur et ipsa nullam alias infert.

Secda cōclusio q. maxima idēptitas est idēptitas ra
 tōis. q. oēs alias infert et nō ecōuerso. post istā ē idēptitas
 ex nā rei q. oēs alias sequētes infert nō ecōuerso. Sicut di
 co d. idēptitate formali in rebus nō p. possit ex re et re ca
 piēdo. p. idēptitatem formale. ita q. sp. maior idēptitas
 infert minores in talib. reb. In reb. autē p. possit ex re et re:
 idēptitas formalis nō infert alias idēptitates cōsequētes.
 Adā. n. et forma sūt eadē formalis cōposito cuius sint de sua
 diffinitione fm p. b. v. metaphy. et tñ distinguūtur realr
 ab eodē. Idēptitas autē realis infert idēptitatem cēntialē et
 idēptitatem subiectiuā fm scdm modū dicēdi de idēptitate
 subiectiuā nō tñ p. modū. Nec infert et idēptitatem obie
 ctivā fm primū nec p. scdm modū. potēte. n. aīe sūt eadē
 realiter iter se et cēntialr et tñ distinguūt se tog obiective cū
 in nullo q. d. itatue pueniāt. Et si det q. pueniāt. Salte
 ego veniā ad aliqua p. diuersa p. q. iste potētie aīe disse
 rūt et ista erūt distincta se tog obiective et nō realr. Et breui
 ter nō possit videre quō vna idēptitas p. bonā p. nāz pos
 set inferre oēs alias idēptitates l. aliq. aliq. infert ut di
 ctū ē.

Quātū ad sedas de modo iheredi vna distinctio
 nē ex alia n. video iudicō meo qualr vna distinctio p. bonā
 p. nāz possit oēs alias distinctiōes inferre l. aliq. aliq. infert
 qd. declaro sic. due potētie aīe distinguūt se tog obiective
 eodē mō quō dictū ē et tñ nō distinguūt se tog obiecti
 ue fm scdm opīonē sup. recitatā de distinctiōe subie
 ctivā. nec et infert distinctiōem realē p. oēs Scotizātes.
 nec cēntialē. mā. n. et forma distinguūt realr a p. possitor tñ
 nō formalr ut ista dictū ē. ista mihi vñt hā l. mlti forma
 lizātes dicūt oppositū. solūt tñ distinctiōes ibi tactas v. s.
 de potētijs aīe se tog obiective distincte et tñ non realr nec
 cēntialr. Que et sūt eadē realr si tñ obiective. Etā de mā
 et forma q. sūt eadē formalr cōposito et tñ nō realr imo di
 stinguuntur realiter. Nec vnq. Scotus sic ordinauit il
 las consequētijs sine illatōes. Nec etiam hñt aliquas
 rōnē cōueniēte. Id eadē facilitate q. sic affirmant et ordi
 nātur. negātur et destruit. Et hec de cor. huius questōis.

Argumenta pncipalia. Ad p. mū cū dicē
 a. ille formalitates vel sūt aliq. res et. dico q. sūt
 aliq. realitates et nō p. pte aliq. res. s. magis
 aliq. rei. et cū infert. g. distinguūtur realr. Hec est accipie
 do distinctiōem realē large: pro oī distinctiōe q. est secluso
 ope intellectus. nō tñ distinguūtur realr: accipiendo. p. di
 stinctiōem realē p. illa q. est iter re et re. Ad secūdū cuius
 v. que distinguūt ex nā rei: distinguūt realr. dico q. verū
 ē realr. i. p. realitates et ex nā rei. si tñ sic res et res: q. alia ē
 distinctio ex nā rei: et alia realis ut dictū ē. Ad tertū cū
 dicebat sic se h. res subiecti et. dico q. p. nō est h. loc.
 a cōmutata p. portioe q. vbi ē p. portio vel loc. a cōmuta
 ta p. portioe o. q. sint distincte res. q. p. portio ē tñ rerū et
 p. p. nā tñ fūdāt in illis q. sūt res et res. cū igit res subie
 cti nō sit alia res a re passiois s. eadē et distincta: iō nō pnt
 fundare p. portioem. nec p. p. nā erit locus a cōmutata p. o
 portioe. Vel aliter dī. l. ista solutio sit bōa q. silitu
 do argumti nō v. est. n. silitudo et dissimilitudo. silitudo
 est ista q. sicut res subiecti nō pōt esse sine re passiois: ita
 formalitas subiecti nō pōt ē sine formalitate passiois. dis
 similitudo autē ppter quā claudicat ē: q. res subiecti tran
 sit in idēptitatem realē cū re passiois et cōtra: formalitas
 aut subiecti nō trāsīt in idēptitatem formale cū formalitate
 passiois nec ecōtra. Ad quartū cū dicē q. formalitas
 substantie ē hā res. dico q. oīs talis ē vera res si sit substā
 tia i. recto. vñ eo mō quo talis formalitas ē suba: est res.
 Ad d. non oīs formalitas substantie ē vera res in recto: s.
 aliqua in recto: et aliqua in obliquo. quare p. pte non de
 bet dici sba: illa q. est in obliquo suba: sed sube: et iō nō dō

Ad argumēta in principio

2 4

q. illa q. sunt distincta p. formalitates: semp distinguūtur
 sic res et res: s. sicut rei et rei. Ad q. tñ cū dī q. q. cūq.
 habēt diuersas diffinitiones: distinguūtur realiter. verū ē
 si habeant diuersas diffinitiones q. d. itatue constitutas
 ex genere et dīa. nō o. s. si habeāt solum diuersas rōnes
 formales ab intellectu ex nā rei formaliter conceptibiles.

Ad sextū cū dicē q. tñc ab vno et eodē rē. Dico q.
 ab vno et eodē nō pōt sumi vnitas rerū et pluralitas rez
 respectu eiusdē. Dico tñ q. ab vno et eodē potēst sumi
 vnitas rei et pluralitas formalitātū q. nō opponūtur i co
 dē nec repugnāt. Ad. vij. cū dicē accipio formalitates
 subiecti et p. pte passiois et. admitto totū. et cū post v. v.
 his formalitatibus subiecti et passiois est aliqd. cōe vel nī
 hñt. dico q. nihil est cōe vniuoce dictū. hñt tñ vnāz cōem
 realitatem subiectiuā in qua realiter conueniunt et idē
 tificānt. licet non quidditatue. et cuius vltra dicē q. cūq.
 distinguuntur se totis obiective: distinguūt se totis subie
 ctive et realiter. dico q. argumētū est bonū contra illos q.
 dicūt q. distinctio se tog obiective infert distinctiōem se tog
 subiective et oēs alias. sed ego non dico sic. iō dico q. aliq.
 se tog ēē diuersa pōt ēē duplr. vno mō i realitate obiecti
 uā. et sic formalitates subiecti et p. pte passiois sūt pmo diuer
 se. nec p. pte seq. q. distinguuntur realr. alio mō in reali
 tate subiectiuā et sic realitas seu formalitas subiecti et passio
 nis nō sūt pmo diuerse eo q. pueniūt i realitate. et forma
 litate subiecti et passiois et in ea idēptificānt realr. Ad alias
 p. bationē cū dī q. rēdo de illo in quo pueniūt vel est ens
 reale vel rōnis. dico q. in nullo cōueniunt q. d. itatue iō il
 lud nō est ens reale: nec ens rōnis. dico tñ q. in aliquo cō
 ueniunt denominatiue: et illud est ens vel res trāscedēt.
 dico et q. cōueniūt in realitate subiectiuā sicut dictū est.

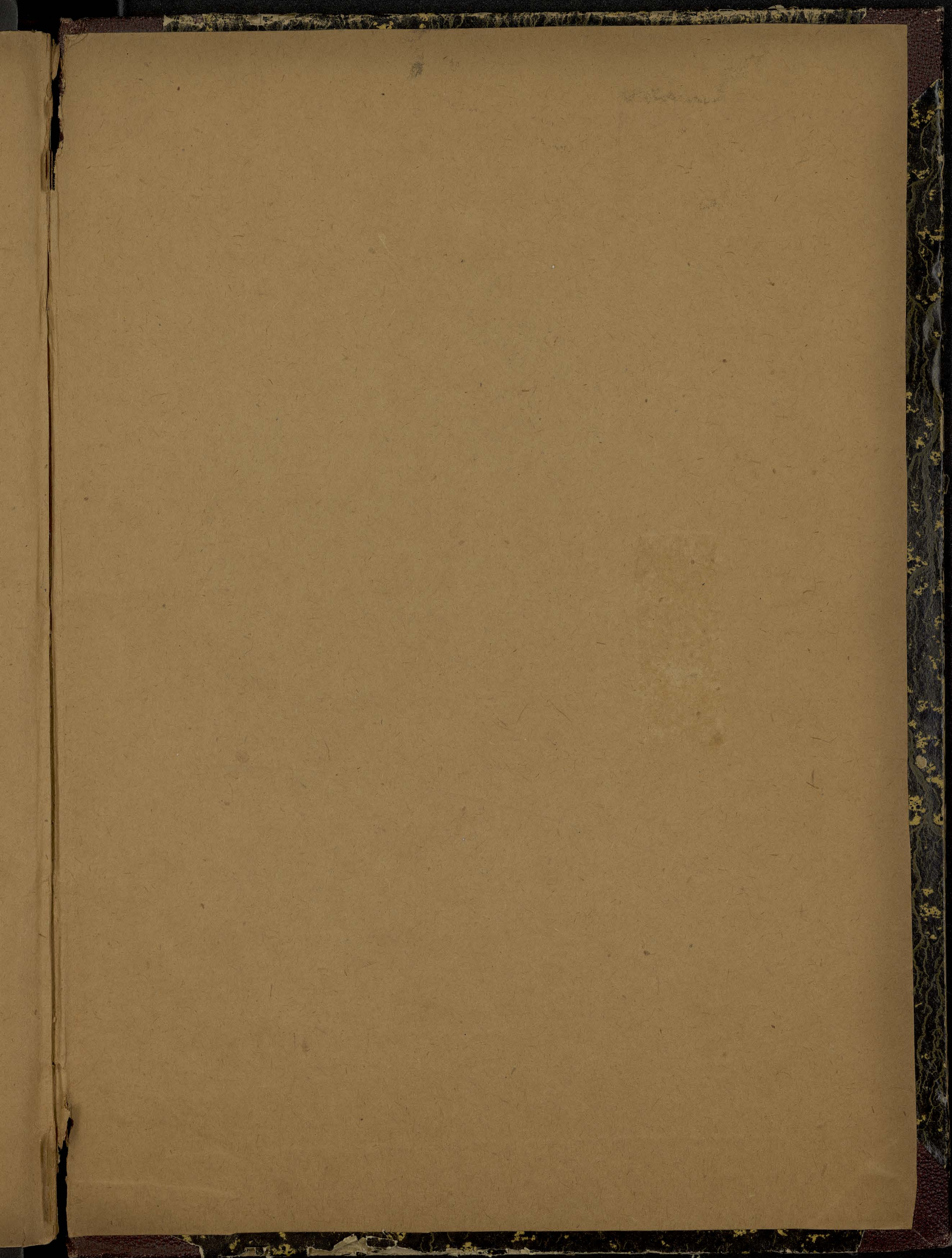
Ad. viij. cū dicē q. cūq. distinguūtur q. d. itatue et. ne
 go. ad p. bationē. q. q. d. itas et res idē sūt. Serū est: sed in
 adēqte. q. cū vnitate rei pōt stare pluralitas formalita
 tū. Ad. ix. cū dī ab h. deruo nulla passio et. trāscedēt pro
 nūc. postea cū dicē in minori s. distinctio est passio ent. cō
 cedat totū ille. p. cū vñt ad miorē p. nā i q. cūq. dī om
 ne ens vel ē reale vel rōnis ut p. v. metaphy. dico q. oē
 ens ē reale. i. secluso ope intellectus. vel rōnis. i. p. op. intel
 lect. postea cū infert: g. oīs distinctio est realis vel rōnis.
 dico q. oīs distinctio est realis. i. secluso ope intellect. q. a
 nobis vocat distinctio ex nā rei. vel rōnis. i. p. opus itelle
 ctus. s. nego tibi q. oīs distinctio sit realis. i. iter re et re. vñ
 rōnis. i. p. opus intellectus. q. iter illas distinctiōes mediāt
 distinctio ex nā rei et formalis. Ad. x. cū dī quēcūq. disti
 guūtur nūcro et. pcedo illā maiore. et nego minore. s. q. q.
 cūq. distinguūtur formalr: distinguūt nūcro. et ad p. batio
 nē q. q. cūq. distinguunt formalr: distinguūt q. d. itatue:
 trāscedēt. s. q. cūq. distinguūt q. d. itatue: distinguūt specifi
 ce. nego illā. et si adhuc cōcederet nō scq. rē vltra. distin
 guūt specificē. g. distinguūt nūcro. q. scdm eos actio et pas
 sio distinguūt genere et p. p. nā sp. et tñ sūt vnus motus
 nūcro ut ipi dicūt q. rē. Ad. xi. cū arguebat s. trāscedēt
 d. marchia. Illa q. habent realiter et cēntialr diuersas for
 mas et. cōcedo accipiendo formā pmo mō et secdo mō. nō
 aut accipiendo formā qnto mō. et ad minore cū dī q. cūq.
 distinguūt formalr: distinguūt p. formas. vñ ē p. formas. i.
 q. d. itates et accipiendo formā qnto mō. nō aut accipiendo
 formam p. forma accēntali vel subali. ideo totus p. cū
 sequēs nō v. q. pcedit ex falso intellectu. Ad. xij. cum
 dicebat nisi illa que formalr distinguūt et. pcedo respectu
 illoz a q. b. facit differre vel distinguī realr. et dico breui
 ter q. eo modo quo formalitas est pncipiū distinctiōis eo
 mō facit differre si realiter: realiter. si formalr: formaliter.

Ad cōfirmationē pōt dici q. nō est simile. quia in disse
 rentia rōnis est aliquid actuale. puta ipsa relatio rōnis. et
 aliqd. potētile: puta ipsum subiectū vel fundamētū. Nō
 autem oportet q. ita sit in omni distinctiōe ex natura rei.

Formalitatum fm viā Scotti ordinis minorum finis.

BIBLIOTHECA
VNI^{VERSITATIS} IAGELL.
CRACOVENSIS

1341

1342

1343

PICUS

